

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

3'üncü Toplantı
22 Temmuz 2024 Pazartesi

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi'nin, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi'nin, İstanbul Milletvekili Çiçek Otlu'nun (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki şahsıyla ilgili ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi'nin, Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir'in açıklamasındaki salon dışında bekleyen STK temsilcileriyle ilgili ifadelerine ilişkin açıklaması

4.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi'nin, Trabzon Milletvekili Sibel Suişmez'in açıklamasındaki tutanaklara ulaşamadıklarıyla ilgili ifadelerine ilişkin açıklaması

5.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi'nin, uzun çalışma saatleriyle ilgili yöneltilen eleştirilere ve çalışmalara devam edileceğine ilişkin açıklaması

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinde toplantı salonuna STK temsilcilerinin alınıp alınmaması, salon dışında kalanlara toplantıyı izleme olanağının sağlanıp sağlanmaması ve canlı yayın yapıp yapılmaması hakkında görüşme

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275)

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Gaziantep Milletvekili Sevdâ Karaca Demir'in, salon dışında bekleyen STK temsilcilerinin dinlenip dinlenmeyeceğini öğrenmek istediklerine ilişkin açıklaması

2.- Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın, (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinde yaptığı konuşmasındaki gece saat bir buçukta telefonla aranmasıyla ilgili ifadelerini düzeltmek istediğine ilişkin açıklaması

3.- Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in, toplantı salonu dışında yaşananlar nedeniyle toplantıya ara verilmesini istediklerine, uygulanacak çalışma programının kendilerine verilmesi gerektiğine ve Meclisin web sitesi üzerinden tutanaklara ulaşamadıklarına ilişkin açıklaması

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU

3'üncü Toplantı

22 Temmuz 2024 Pazartesi

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu saat 14.02'de açılarak yedi oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi,

Komisyonun bugünkü gündemine,

İstanbul Milletvekili Çiçek Otlı'nun (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki şahsıyla ilgili ifadelerine,

Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir'in açıklamasındaki salon dışında bekleyen STK temsilcileriyle ilgili ifadelerine,

Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in açıklamasındaki tutanaklara ulaşamadıklarıyla ilgili ifadelerine,

Uzun çalışma saatleriyle ilgili yöneltilen eleştirilere ve çalışmalara devam edileceğine,

İlişkin açıklama yaptı.

(2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinde toplantı salonuna STK temsilcilerinin alınıp alınmaması, salon dışında kalanlara toplantıyı izleme olanağının sağlanıp sağlanmaması ve canlı yayın yapılıp yapılmaması hakkında görüşme yapıldı.

Görüşmelerine Komisyonun 17/7/2024 tarihli 2'nci Toplantısında başlanan, Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/2275) maddeleri üzerindeki görüşmelere devam edildi.

Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir, salon dışında bekleyen STK temsilcilerinin dinlenip dinlenmeyeceğini öğrenmek istediklerine,

Konya Milletvekili Mehmet Baykan, (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinde yaptığı konuşmasındaki gece saat bir buçukta telefonla aranmasıyla ilgili ifadelerini düzeltmek istediğine,

Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez, toplantı salonu dışında yaşananlar nedeniyle toplantıya ara verilmesini istediklerine, uygulanacak çalışma programının kendilerine verilmesi gerektiğine ve Meclisin web sitesi üzerinden tutanaklara ulaşamadıklarına,

İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine kaldığı yerden devam etmek için 23 Temmuz 2024 Salı günü saat 12.00'de toplanmak üzere 03.46'da toplantıya son verildi.

22 Temmuz 2024 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.02

BAŞKAN: Vahit KİRİŞCİ (Kahramanmaraş)

BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)

SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)

KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun değerli üyeleri, değerli milletvekillerimiz, ilgili kurumlarımızdan gelen değerli katılımcılar, basınımızın değerli mensupları; toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 28’inci Yasama Dönemi, İkinci Yasama Yılı, 3’üncü Toplantısını açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişci’nin, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, bildiğiniz üzere, gündemimizde, Meclis Başkanlığınca 12 Temmuz 2024 tarihinde Komisyonumuza esas Komisyon olarak havale edilen (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi yer almaktadır. 17 Temmuz Çarşamba saat 14.00’te bu salonda yaptığımız ilk toplantı, teklifin 3 maddesinin kabul edilmesiyle saat 07.46’da sona ermiştir.

Görüşmelere kaldığımız yerden devam edeceğiz. İlk 3 madde görüşülmüş ve kabul edilmişti. Şimdi, uygun görürseniz...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Başkan, ilgili kurumları açıklayabilir misiniz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Dışarıda olağanüstü hâl var, hangi ilgili kurumlar var?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Resmî olarak davet edilen kurumlar arkadaşlar.

SEMRA DİNÇER (Ankara) – Kimler, kimler Başkan? Adlarını alalım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hangi isimler Başkan, hangi isimler? Özellikle kendilerini tanıtınsınlar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, burada, bakınız, milletvekillerimiz var. Milletvekillerimizin dışında kamu kurumlarımızdan, oralardan gelenler var. Onların dışında buraya başka birilerinin girmemesi gerekir. Eğer sizin gördüğünüz, bildiğiniz, tanıdığınız birileri varsa, bu konuda “Ya, böyle birileri var, kim olduğunu tanıtın.” diyeceğiniz birisi varsa biz bu konuda gereğini yaparız.

BEKİR BAŞEVİRGİN (Manisa) – Başkanım, yetkili kurumların hepsi kendilerini tanıtın.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hangi kurumlar?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkan, öncelikle, gelenleri bir tanıtın bakalım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, teker teker konuşalım.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hayvan hakları savunucuları mı, AKP’nin yandaşları mı, kim; öğrenmek istiyoruz. İsimleri var bu kurumların.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, teker teker konuşalım lütfen.

Buyurun.

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi 'nin görüşmelerinde toplantı salonuna STK temsilcilerinin alınıp alınmaması, salon dışında kalanlara toplantıyı izleme olanağının sağlanıp sağlanmaması ve canlı yayın yapılıp yapılmaması hakkında görüşme

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Tekrar herkese kolay gelsin, merhaba demek istiyorum.

Şimdi, toplantımızın selameti ve sağlıklı gidişi bakımından, geçen toplantımızda yürüttüğümüz çalışmalarda ortaya çıkan sorunların çözülmesi bakımından bir çözüm üretmenizi öneriyorum. Geçen hafta burada olan ve katılan arkadaşların tekrar katılmasını... Artı, dışarıdaki ekranın kaldırılması sonrası bu işin kamuoyuna açık olmayan bir şekilde, kapalı, gizli yapılmasıyla; Komisyon çalışması, usul ve yöntem bakımından şimdiye kadar görülmemiş bir durum yaşıyoruz. Şimdiye kadar yapmış olduğumuz bütün tartışmaları bugünkü yaşadığımız ve geçen yaşadığımız meseleyle kıyasladığımızda, gerçekten ilk kez böyle bir Komisyon çalışması, ilk kez bu kadar olağanüstü güvenlik ve yöntem izleniyor. Dışarıdaki güvenlikten sorumlu arkadaşlarımız, bu yöntemin sizin tarafınızdan yapıldığını söylüyorlar. Lütfen, dışarıdaki güvenlikten sorumlu arkadaşlarımıza söyleyip salona izleyici arkadaşlarımızın katılmasını, ekranın yerine gelmesini ve sağlıklı bir tartışma ortamının temin edilmesini rica ediyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, bu konuya ilişkin, öncelikle, bunun gizli formatta yürütülen bir toplantı olmadığı açık, aşikâr. Zira, burada görsel basın yok ama yazılı basının bütün temsilcileri burada; bu, birincisi.

İkinci olarak, değerli arkadaşlar, önceki toplantıda içerideki toplantıyı izlemek adına dışarıdaki düzenek o gün zarar görmüş. Nasıl zarar görmüş, neden zarar görmüş, onu bilmiyorum ama tamiriyle ilgili, onu oradan alıp tamir edildikten sonra tekrar monte edeceklerini söylediler. Bu bilgiyi paylaşmak isterim.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, arkadaşlarımızın dışarıda beklemesinin hiçbir anlamı yok.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Yayın yapıyorsunuz zaten.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bakın...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, kürsü başkanları var, öğretim görevlileri var.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bakınız, değerli arkadaşlar, söz almadan lütfen konuşmayalım yani bu konuyla ilgili arkadaşımız Sayın Akın bir konuyu gündeme getirdi, biz de gerekli izahatta bulunduk.

Şimdi buradaki bütün incelik şu: Biz bir Komisyon olarak yasama faaliyetinde bulunuyoruz. Komisyon kendi gündemiyle ilgili, gündemine hâkim olup sanırım... 166'ncı madde ve bu çerçevede, değerli arkadaşlar, belirli kuralları, kaideleri koyarak buraya kadar geldik.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Başkan, AKP'nin bir tane televizyonu mu yok gerçekten yani?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Burası AK PARTİ'nin Meclisi değil arkadaşlar, burası Türkiye Büyük Millet Meclisi ve milletin Meclisi, Gazi Meclis.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Biz de bunu hatırlatıyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Dolayısıyla öyle bir partiye bir Meclisi, yüce Meclisi indirgemek milletvekilleri olarak çok uygun düşmez.

Buyurun Sayın Sarıbal.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Grup Başkan Vekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gerçekten birçok komisyona katıldık sizlerle. Çok uzunca bir zamandır bu Komisyonun aktif üyeleri hep beraber ama Türkiye Büyük Millet Meclisi, Meclis adına ve ülke adına bir şey yapıyorsa, toplum adına bir şey yapıyorsa elbette basının da toplumun da bundan haberdar olmasında ve bunun içinde olmasında herhangi bir sakınca yok.

Biz de aynı rahatsızlığımızı dile getiriyoruz, bu televizyon meselesi çok önemli. Aşağıda, girişte, Genel Kurula giriş bölgesinde daha önce gazetecilerin oturduğu alanda iyi bir ekran var, büyük bir ekran; herhâlde teknoloji ona uygundur, buradaki görüntü o ekrana rahatlıkla yansıtılabilir. Arkadaşlarımızın oradan hem bahçeye çıkıp gelme şansları var hem de orada bunu izleme şansları var. Sayın Başkan, eğer o televizyonda burayı izleme olanağını yarattırsak çok kıymetli olur.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Cumhuriyet Bayramı’nda hastalanan Cumhurbaşkanına döndü bu.

ORHAN SARIBAL – Bir arkadaşımız için Veteriner Hekimleri Birliği Başkanını davet ettiniz, kıymetli buluyoruz bunu ama bilimsel olarak, teknik olarak burada olan, daha önce görüşlerini açıklamış olan birkaç arkadaşımızın da olması hem komisyonun şeffaf, demokratik işlemesi açısından hem de bütün bu eleştirilerin bir miktarını karşılamak açısından kıymetli olacaktır. Sonuçta Başkan olarak bütün kararları siz veriyorsunuz. Gerçekten bugüne kadar hiçbir komisyonda tanıklık etmediğimiz müthiş bir güvenlikle karşı karşıyayız, bu da gerçekten rahatsız edici bir durum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – TBB temsilcisi ve yönetim kurulu üyesi alınmıyor şu anda.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Türkiye Barolar Birliğinin temsilcisi ve yönetim kurulu üyesi neyse... Yani birkaç kurum buraya davet edilirse, temsilci olarak söylüyorum, bakın, özellikle söylüyorum bunu... Bir de girişteki salonun, bizim Genel Kurula girişteki yemekhane ile salon arasındaki o gazetecilerin oturduğu yerde büyük bir ekran var, o ekrana burayı yansıtırsak bu meselenin bir kısmını çözmüş oluruz; bu önemli çünkü insanlar izlediklerinde daha rahat oluyorlar, daha kıymetli oluyor. Bunu sağlayabilirsiniz; teknoloji bugün bunlara uygun, oradaki televizyon bozulmuş da olabilir, başka bir gerekçesi de olabilir. Hadi diyelim oraya uygun bir televizyon bulamadınız ama aşağıda çok daha iyi bir ekran var, onu harekete geçirmek çok daha kıymetli olacaktır diye düşünüyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şu anda tam tutanak tutuluyor. Hangi milletvekilimiz bu toplantılara ilişkin hangi konuda ne tür bir bilgi isterse bu tutanaklara erişme imkânı var. Bu, şeffaflık, hesap verilebilirlik, burada olup bitenleri takip etme adına önemli bir husus; bu, birincisi.

İki: Burada gerçekten çok tecrübeli milletvekillerimiz var, komisyonlardan canlı yayın yapılması hususu bir Meclis geleneği değildir. Genel Kurulun bile canlı yayınlı izlenebilmesi belirli saatler için söz konusudur. Dolayısıyla bizim yapmamamız, atmamamız gereken bir adımı; yapmamamız, sergilemememiz gereken bir davranışı Komisyon Başkanlığımızdan talep etmenizi ben doğru bulmuyorum. Zaten buradaki hazırandan isteyen kendi telefonlarıyla bu yayını gerçekleştiriyor; bunu yapıyorsunuz, yapıldığını görüyoruz. Dolayısıyla burada bununla yetinelim. Şu anda hepimiz bir aradayız, birlikteyiz, Komisyonun üyeleri var, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimiz var, birlikteyiz ve bu yasama faaliyetini inşallah bugün tamamlamanın gayreti içerisinde olalım.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Televizyonun bozuk olmadığı anlaşıldı. Geçen gün “Talimatı ben vermedim.” dediniz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkanım, şimdi, özellikle Türkiye Barolar Birliğinin Hayvan Hakları Komisyon Başkanı, Veterinerler Birliği ve bazı gazeteciler içeri alınmıyor. Yani Barolar Birliğinin Hayvan Hakları Komisyonu Başkanının burada olmasının hiçbir sıkıntısı yok. Bir şeyi daha söylemek isterim. Çok güzel dediniz, Meclis geleneklerinde Komisyondaki görüşmelerin televizyondan yayınlanması yok ama Meclis geleneklerinde 4 milyon hayvanın katledileceği bir yasayı görüşmek de yoktu bugüne kadar; o yüzden çok hassas bir konu bu. Bu konuda biraz daha hassasiyet göstermenizi diliyoruz. Özellikle bazı büyük gazetelerin temsilcileri, Barolar Birliğinin Hayvan Hakları Komisyonu Başkanı, Veterinerler Birliği Başkanının buraya alınmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, burada teknik olarak bir katkı sağlama ihtimali dikkate alınarak Sayın Sarıbal'ın talebi üzerine Veteriner Hekimleri Birliğini temsilen bir arkadaşımızın alınmasına “evet” dedik. Takdir edersiniz ki maddelerine geçtik biz ve şu anda kanun teklifinin maddelerini görüşüyoruz. Geneli üzerindeki görüşmelerde bu sözünü etmiş olduğunuz bütün STK'lerin, odaların veyahut da baroların, bunların konuşmalarını sağladık. Arkadaşlar, buna birlikte karar verdik ve bunları yaptık.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Alınmadı Başkan, çoğu konuşmadı, içeri bile sokulmadılar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Dolayısıyla sizden istirhamım bizim yol almamız gerekir.

Buyurun efendim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, geçen haftadan beri bu yasayı konuşuyoruz, Komisyon çalışmalarını da takip ettik, milletvekili arkadaşlarımız da o gün on sekiz saatlik bir mesai yaptılar. Şimdi, burada 3 Grup Başkan Vekiliyiz, iktidardan mevkiidışımız Sayın Yenışehirlioğlu da burada. Çok açık ve net, yasalar toplum için yapılıyorsa, halk için yapılıyorsa halkın ve o kurumları, alanı ilgilendiren sivil toplum kuruluşlarının, demokratik kitle örgütlerinin, alandaki ilgili kurulların burada olmasının hiçbir sakıncası yok. Şimdi, neredeyse Meclisin koridorları zapturapt altında, yukarıdan giriyorsunuz güvenlik alınmış, köşeden öyle, ben basın toplantısından geliyorum, dünya kadar insan orada CHP'nin grup salonunun önünde birikmiş durumda, bizim katlarımız dolu ve herkes bu yasayı takip etmek istiyor. Şimdi, sizden beklentimiz şu: Bu bir lütuf da değil Sayın Başkan, demokratik teamülün gereğini yapmanızı istiyoruz. Bu yasa toplumu yakından ilgilendiren bir yasa, günlerdir kamuoyunda tartışılan bir yasa. Burada hayvan hakları savunucuları var, ilgili barolar var, avukat arkadaşlar var, çok açık ve net, koridordaki televizyon özel olarak kaldırılmadıysa, televizyon sorunu varsa ben odamdaki televizyonu indirebilirim, bir üst kat, hiç problem değil. Bir televizyon temin edilebilir, Meclisimizin herhâlde imkânları bu kadar sınırlı değildir. Geçen haftadan beri eğer bir sorun varsa, giderilmemiş olmasını da eleştiriyorum, bunu da ileticeğiz. Ya, bu teknik birim çalışmıyor mu? Şimdi mikrofon bozulunca yapılmayacak mı, televizyon bozulmuş yapılmıyor? Orada insanlar buradaki Komisyon görüşmelerini izlerlerse bu, sizin açınızdan da bu Komisyon açısından da halk açısından da daha faydalı olur. Yoksa, aksi şu, zaten çok sorunlu bir yasa teklifi getirdiniz, bir de bunu ilgili kesimlerin dinlemesine kapattığınız zaman bu, tamamen kapalı kapılar ardında bir yasa görüşme süreci olacak.

Tutanaklar bunu karşılamaz Sayın Başkan, tutanaklar ham tutanak, oradan siteye yüklenmesi, her bir tutanağı tekrardan oku, o onu demiş, bu bunu; bunun izlemekle aynı olmadığını siz de takdir edersiniz. Bu anlamıyla, gerçekten inisiyatifinizi halk yararına kullanmanızı, buradaki hayvan hakları savunucularına bu Komisyon görüşmelerini izleyecek bir olanağı yaratabilirsiniz. Bunun koşulları var, Meclisimiz daha önce bunu yaptı, bunun yabancısı da değiliz. Aradaki televizyonu çözerseniz ya da

Sayın Sarıbal'ın dediği gibi Genel Kurulun girişindeki, basın bölümündeki televizyona canlı yayın vererseniz, buradaki Komisyonu oradaki bütün insanlar da sağlıklı bir şekilde takip ederler. Bu konuda hakkaniyetli olmanızı diliyorum. Takdir hakkınızı, toplum lehine ve salonda bekleyen yurttaşlarımız lehine... Onları temsil ediyoruz, onların izlemediği bir yasa yapma sürecini herhâlde hiçbirimiz onaylamayız, buradaki iktidarda olan milletvekilleri de onaylamaz diye düşünüyoruz. Bu nedenle, bu imkânı sağlamak için lütfen çaba harcayınız.

Teşekkür ederim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Başkanım, ben de söz istiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, grubunuz adına, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına hem Grup Başkan Vekilimize söz verdim hem de...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – O zaman o arkadaş kalsın, biz çıkalım. Tamam da grup da... Biz de Komisyon üyesiyiz, görüşümüzü belirtme hakkımız var. Başkan, bir de bunu çıkarma, yeni düzenleme çıkarma...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Yok, yok, benim ona bir itirazım yok. Zaten maddelerine geçtik, maddeyle ilgili...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Maddeye geçmeden önce usulde sıkıntı var Sayın Başkan, usulde, usulde...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Vereceğim arkadaşlar. Şu anda usulün dışında ne konuşuyoruz, bana söyler misiniz?

Sayın Sarıbal tekrar söz istiyor.

Buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan, şunu dediniz: “Kitleleri konuşturduk, geldiler, görüştüler. Dolayısıyla orada bunu telafi ettik.” Bu anlama gelen düşüncelerinizi söylediniz ama sorun şu aslında: Bir yasa ne yazık ki hem usul açısından hem içerik açısından toplumun geniş kesimleri tarafından konuşulmadığı için, tartışılmadığı için, Meclis gündemine bütün muhatapları tarafından görüşlerin alınıp, elenip onun üzerinden bir yasa, teklif gelmediği için bugün bu kaosu yaşıyoruz. Burada bunların halk tarafından görülmesi, duyulmasından çok şu anda halk memlekette ikiye bölündü: İsteyenler ve istemeyenler; “Öldürsünler.” diyenler ile “Öldürmesin.” diyenler, ya bu hâle getirdik bu işi. Ya, bir kanun toplumu böyle karpuz gibi ikiye böler mi? Olacak iş mi bu? Yani birileri için hiç önemi olmayan bir şey olabilir ama birileri için eşi kadar, çocuğu kadar, kardeşi kadar kıymetli, can dostlarının karşılığı var bu ülkede, hepimiz için geçerli bu, bunu biliyoruz. Dolayısıyla bugüne kadar olan kanunlar gibi bu kanun da ne yazık ki bu kanunun muhatapları, bu sorunun muhatapları tarafından konuşulmuş, tartışılmış, yeterince düşüncelerin olgunlaşmış olarak buraya gelmediği için ve bugün bunu yaşıyoruz. Yani cuma günü bir taslak geliyor, pazartesi günü bunu biz Komisyonda tartışıyoruz Sayın Başkan. Dolayısıyla size düşen görev, demokratik olarak bunun toplum tarafından olabildiğince duyulmasıdır. Bakın, birçok -birazdan belki madde gelince göstereceğiz- bot hesap oluştu, inanılmaz bir yarılma var toplumda. Bunu gidermenin tek yolu, bu Komisyonun, Komisyonda konuşulanların, kimin ne konuştuğunun açık bir şekilde ortaya çıkması, bilinmesi, insanların bunu paylaşması, oradan doğru bir şey üretmesi; yoksa çok daha derin bir yarılmaya neden olacak. Dolayısıyla bunu, en azından şu aşağıdaki televizyonu açın, bu mümkün, bunu yapabilirsiniz, böylece en azından bugünkü sorunu aşmış oluruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Başkanım...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun Sayın Güler.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Siz şimdi toplantı salonuna dışarıdaki bu konuya taraf olanların alınmamasının gerekçesini yer darlığına yormuştunuz geçen oturumlarda. Bugün burada boş yerler de var, gelip arkadaşlarımız oraları doldurabilir, şu anda salonda boş olan yer var.

Şimdi, bana 55 bin mail gelmiş. Toplumun önemli bir kesiminin izlediği ve ne olduğunu merak ettiği yerde kapalı bir oturma dönüşürmenin bu anlamda manası yok. Taraflar gelsin, onlar da katılsın, onlar da düşüncesini katkı koysun. Yani çıkan kanun tüm kesimlerin ortaklaşa çıkaracağı bir kanun olarak sorun çözücü bir noktada olacakken niye böyle sorunlu hâle getiriliyor, onu anlayabilmiş değilim, görüşler oluşturulsun. Yani bir kişinin bir teklifi üzerinden bu işin ortadan kalkacağını sanmak büyük bir yanılgıdır. Kaosa neden olacak bir durum için de herkes fikrini söylesin ki daha doğru, sağlıklı bir kanun teklifi olgunlaşsın.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bu arada Sayın Başkan, Sayın Ömer Bey, 55 bin olan mail şu anda 105 bine çıktı, her dakika sayıları artıyor ve organik.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Güler, ben teşekkür ediyorum.

Buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Aslında ben bugün çok ılımlı bir Komisyon çalışması yürüteceğiz diye beklerken, daha buraya adım atmaya başladık Halkla İlişkilerden, bu kadar güvenlik görevlisi arkadaşımızın ve en güvenli yer olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu hâle getirilmesini ben özellikle kınıyorum. Kim talep ettiyse bu kadar güvenliği bizzat şunu düşünmesi lazım: Kimden korkuyoruz? Benim güvenlik tedbirim yok, tedbir alan arkadaşlar düşünsünler. En güvenli yer olan TBMM’de bu kadar güvenlik personeli arkadaş yazıktır, günahıdır. Geçen akşam sabahlara kadar durdular, bugün de aynı şekilde güneş altında orada dikiliyorlar. Neden korkuyoruz, ben merak ediyorum, neden korktuğunuzu merak ediyorum arkadaşlar, kimden korkuyorsunuz kimden, nasıl korkuyorsunuz, niçin korkuyorsunuz?

Ondan sonra, ikinci bir konu da, şaşırdım, gelirken koridora, televizyona... Demek ki sizde böyle bir hastalık var geçmişten gelen, trafoya kedi girdi, tahminim televizyona da kedi, köpek girdi.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Vallahi kedi ve köpekler daha masum, lütfen...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Arkadaşlar, Sayın Başkanım, trafoya kedi girdiğini gördük ama Tarım Komisyonunun koridordaki televizyonuna da... İlk defa böyle bir şey görüyorum. Kim yaptıysa, bak ne diyorum, kim yaptıysa, kim düşündüyse yazıklar olsun. Televizyona kedi giriyor trafoya girdiği gibi, ayıptır ya. Eğer bunu yapamıyorsa TBMM teknik servisi, onlara da yazık.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Sayın Vekilim, siz söylüyorsunuz, siz tasdik ediyorsunuz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bir dakika, dinle... İşte, bak, demek ki karın ağrısı var; bak karnınız ağrıyor, demek ki sıkıntı var.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, karşılıklı olmasın, hatibi dinleyelim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ben ortaya konuştum, alan alır, demek ki üstünüze aldınız.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Hem söylüyorsun hem tasdik ediyorsun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bakın, üstünüze aldınız. Biz, bugün rahat bir Komisyon yürüttüreceğiz derken bu kadar korkmak nedir? Kimden korkuyorsunuz arkadaşlar? Kimden korktuğunuzu merak ediyorum. Neyi kaçırıyorsunuz arkadaşlar? Bırakın, Türkiye vatandaşlarının hepsi görsünler, ne yaptığımızı ne ettiğimizi görsünler. Ya, Tarım Komisyonu şu anda herhâlde Parlamentodaki en lanet Komisyon oldu. Evet, neden korkuyoruz arkadaşlar ya? Tarım Komisyonu, ülkenin gıda güvenliğini konuşamazken geldiğimiz noktaya bak, her şeyi engelliyorsunuz? Yıl 2024 arkadaşlar, hep yasaklarla gidiyoruz, engellilerle gidiyoruz.

Sayın Başkanım, televizyonun yapılması, artı STK’lerin de alınması... O akşam kimler varsa gelsinler, dinlesinler bizi. Hiçbir şeyden kaçmayalım Başkanım, korkmayın, neden korkuyoruz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, bir kez daha altını çizerek ifade etmek istiyorum: Bu Meclisin komisyon çalışmalarının canlı olarak izlenilmesi gibi bir geleneği yoktur. Arkadaşlar, geçen toplantıda bunu zaten elinizdeki cep telefonlarınızla yaptınız, bu yayını gerçekleştirdiniz. Böyle bir uygulama yok.

(Gürültüler)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Telefonları toplayalım mı?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hayır, telefonu toplama değil Sayın Başarır. Ya, lütfen...

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, değerli arkadaşlar, uygun görürseniz artık burada...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Uygun göremiyoruz çünkü... Uygun göremiyoruz Başkanım, uygun göremiyoruz.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Başkan, sadece Komisyon üyelerine mi söz vereceksiniz?

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Milletvekili olmamız yeterli diye biliyoruz biz söz hakkı almamız için.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, Komisyonun çalışmasıyla ilgili usul ve esaslar konusunda Komisyon üyelerinin konuşma hakkı vardır, lütfen.

(Gürültüler)

PERİHAN KOCA (Mersin) – Yasama organını bitirmeyin bu kadar, hiçleştirmeyin!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Milletvekili olarak çıktığınız yok arkadaşlar, konuşacaksınız.

Arkadaşlar, sizden istirham ediyorum, değerli arkadaşlar, Komisyonun, burada usulle ilgili bir konu gündeme getirildi ve biz de bunu değerlendirdik, şu anda kendi aramızda konuştuk.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Usulsüzlükler had safhadayken başlatmayız biz bu Komisyon toplantısını.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – O nedenle, Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımızın, milletvekillerimizin burada görüş serdetmesi doğru değil, maddeler üzerinde zaten konuşacaksınız.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Başkan, her hafta bir şey belirliyorsun, geçen hafta başka bir usulle ilgili...

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Başkan, bu da bir usul tartışması... Burada milletvekillerini konuşturmamak da bir usul tartışması. Hem izletmiyorsun hem yayınlıtmıyorsun hem konuşturmuyorsun, yarın sokmayacaksın da!

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, ben maksat hasıl olduğu düşüncesindeyim.

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Böyle bir çalışma usulü yok Başkan, böyle yürümez bu Komisyon.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275) (*)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – 4’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4 - 5199 sayılı Kanunun 6’ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “3285 sayılı Hayvan Sağlığı Zabıtası Kanununda öngörülen durumlar dışında” ibaresi “kanuni istisnalar hariç” şeklinde, üçüncü fıkrasında yer alan “çevreye olabilecek” ibaresi “insan ve çevre sağlığı için oluşabilecek” şeklinde ve “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı” ibaresi “Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı” şeklinde, dördüncü fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde ve altıncı fıkrasında yer alan “hayvanlara bakan veya bakmak” ibaresi “hayvanları hayvan bakımevi kurarak sahiplenmek” şeklinde değiştirilmiştir. “Bakımevlerine alman hayvanlar Bakanlık veri sistemine kaydedilir ve rehabilite edilenler, sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevlerinde barındırılır.”

(Gürültüler)

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Başkan, çarpıtmaya devam ediyorsunuz; doğruları söylemeden, kendinizle çelişiyorsunuz. “AKP’nin Meclisi değil burası.” dediniz ama sarayın Meclisi olarak davranıyorsunuz. Burası sarayın Meclisi mi, değil mi?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, değerli arkadaşlar, madde üzerinde...

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Başkan, hayır, bu şekilde olmaz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Madde üzerinde söz talebini şu an karşılıyorum.

Buyurun Sayın Başarır.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkan...

(Gürültüler)

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Başkan, bu Komisyon böyle çalışamaz; burası keyfekeder yürütülecek bir yer değil, buranın usulleri var, esasları var. Keyfekeder yönetiyorsunuz şu anda burayı, şu anda keyfekeder çalışıyorsunuz. Hayır, böyle bir şey olabilir mi ya! Milletvekillerine söz vermemek diye yeni bir şey geliştirdiniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Başarır, tekrar açıyorum mikronunuzu.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Ama nasıl konuşacağım bu şartlarda. Vallahi konuşamam, ben konuşamam bu şartlarda.

(Gürültüler)

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Yayınlamıyorsunuz, bu yanlış; üstüne bir de susturuyorsunuz bu insanları.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bu yayını yayınlamayacağız, nokta, bitti.

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Hangi hakla, hangi hakla, hangi hakla?

(Gürültüler)

* (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi 17/7/2024 tarihli 2’nci Toplantı Tutanağı’na eklidir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Madem öyle, böyle bir usul yok, kusura bakmayın, lütfen. Burası Meclis arkadaşlar, Komisyon.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Yalan söylemeye devam ediyorsunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ben yalan söylemem, yalan söyleyen sizin gibilerdir; siz yalan söylüyorsunuz, ben yalan söylemiyorum.

PERİHAN KOCA (Mersin) – “Sizin gibilerdir.” ne demek?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkan, böyle konuşmayın ama...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ama “Yalan söylüyorsunuz!” diyor. Sayın Başarır, bizi yalanla itham ediyor, böyle bir usul yok.

Toplantıya beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.30

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 14.37****BAŞKAN: Vahit KİRİŞCİ (Kahramanmaraş)****BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)****SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)****KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)**

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Toplantıyı açıyorum.

Sayın Gürer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yalnız Ali Mahir Bey konuşuyordu.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Yok şu anda, siz buyurun, geldiğinde Ali Mahir Bey’e de söz veririm. Buyurun.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Madde okundu mu, ne oldu?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, maddeyi okuttuk, madde üzerinde şu anda Komisyon üyesi arkadaşlarımıza ve ondan sonra da Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımıza söz vereceğiz.

Buyurun Sayın Gürer...

PERİHAN KOCA (Mersin) – Biz maddenin okunduğunu duymadık.

ÇİÇEK OTLU (Diyarbakır) – Madde okunmadı ki Başkan.

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) – Bağıracağınıza dinleseydiniz!

ÇİÇEK OTLU (Diyarbakır) – Bağırırız tabii ki de niye bağırmayalım? Hayvanları mı katlettirelim yani?

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) – Ne alakası var?

EDİZ ÜN (Edirne) – Ben bağırımıyordum, duymadım, ben dinlemek istiyorum.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Dinleseydiniz duyardınız.

EDİZ ÜN (Edirne) – Dinlemek istedim, duymadım, tekrarlar mısınız?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkanım, kanunun düzenlenmesinde...

ÇİÇEK OTLU (Diyarbakır) – İnsanları susturmak, zaten göreviniz bu.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim lütfen.

Sayın Gürer, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Kanunun düzenlenmesinde hayvanların korunması esas olmaktan çıkarılmaktadır ve sokak hayvanlarının öldürülmesi yasal olarak olanaklı kılınmaktadır. Yirmi yıldır gerekli kısırlaştırmaları sağlamayarak hayvan varlığında artışa yol açanların ürettikleri çözüm, hayvanların öldürülmesi olarak gündeme gelmiştir; bu kabul edilemez. Bu kanun teklifinin mutlak surette geri çekilmesi, tüm tarafların değerlendirmesi alınarak hazırlanması ihtiyaçtır. Kedi, köpek için “öldürmek” kelimesi yerine ötanazi kılıfı uydurulmaktadır. Sistemin zafiyetinden oluşan soruna sokak hayvanlarını yok ederek çözüm üretmek inançsızlıktır, vicdansızlıktır ve insafsızlıktır. Çözümü ortaklaşa tüm taraflarla üretmek olasıyken oldubittiyle yasa teklifi kanunlaştırılmak istenmektedir. Kanun teklifi geri çekilmeli ve taraflarca soruna kalıcı çözüm üretilmelidir.

Sokak hayvanlarının saldırısına uğrayan ve bu bağlamda mağdur olan kesimlerin de acılarını hissediyoruz ancak sorun, sorumlu olan iktidarın kanunun varlığına rağmen süreci doğru yönetmemesinden kaynaklanmıştır. Hayvanın saldırganlığı yaratan koşulların oluşmasına yol açan ve mevcut kanunu uygulamayan iktidar bu bağlamda sorumludur. Çözümü öldürmekte değil, uygulanmayan kanunun uygulamama nedenlerini açığa çıkararak düzeltme yoluna gitmekle sağlanabilir. Bu kanun teklifiyle tüm sorumluluğun belediyelere indirgenmesi iktidarın siyasi bir oyun içinde olduğunu göstermektedir. Bakanlıkları, valileri ve gönüllüleri de kapsayan bir düzenleme olmadan sorun kesin çözüme ermez. Bakanlık ile belediyelerin birlikte kısırlaştırma çalışmalarının gerçekleştirilmesi sağlanabilir. Operasyon hazırlığını tamamlamış bir veteriner tarafından günde 20 köpeğin kısırlaştırılması durumunda iki yüz altmış dört günde tüm sokak hayvanlarının kısırlaştırılması olasıdır. 1.393 belediyeye, nüfusu 25 binin üzerinde olanlara barınak yapma zorunluluğu getirilse de bu barınaklarda yeterli bakımın, hijyen koşullarının oluşması ve sürekli bakım olanaklı değildir. Günde ortalama 400 gram mama tüketen bir köpeğin masrafı 16 bin lira civarında olduğu hesaplandığında belediyeler için ayrılacak kaynak bu bağlamda yeterli olmayacağı gibi, mutlak bir fonun oluşturulmaması da sorunun çözülmeceği anlamını gösterir. Kısırda barınakların il özel idaresi tarafından oluşturması ayrıca sağlanmalıdır. Öldürmek çözüm değildir. “Yakala-aşılata-yaşat” yerine “bırak, saldırgan varsa bakım evinde rehabilite et” doğru çözümdür.

Hayvan sahiplenilmesini teşvik edici düzenlemeler kanunda zorlaştırılmaktadır. Teklifin görüştüğümüz maddesinde 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu’nda öngörülen dışında “öldürülmeleri yasaktır” ifadesi “kanuni istisnalar” hariç biçimine dönüştürülmektedir. 3285 sayılı Kanun’da Kuduz hastalığında alınacak tedbirler Madde 36’da “Kuduzla yakalanan hayvan tazminatsız öldürür ve imha edilir. Kuduz hayvanlar tarafından ısırılan veya kuduzdan şüphelenilen hayvanlar da tazminatsız öldürülür ve imha edilir. Ancak bu hayvanların öldürülmesine sahipleri muvafakat etmezlerse masraflar kendilerine ait olmak üzere müşahede altında tutulabilir.” hükmü yer almaktadır. Bu düzenleme bu maddeden çıkarılmakta, müşahede yerlerinde kısırlaştırılan, aşılaman ve rehabilite edilebilen hayvanlar kaydedildikten sonra, öncelikle alındıkları ortama bırakılmasının esas alınması uygulaması değiştirilmektedir. Mevcut uygulama “Bakımevlerine alınan hayvanlar Bakanlık veri sistemine kaydedilip ve rehabilite edilenler sahipleninceye kadar bakım evlerinde barındırılır.” şeklinde değiştirilmektedir. Toplanan hayvanlar sürekli bakım evlerinde nasıl bakılacaktır? Sahipsiz ve güçten düşen hayvanlar hayvan bakım evlerinde ölüme terk edilmektedir.

Teklif bütünüyle sorunlu bir tekliftir. Bu teklifteki düzenlemede hayvanların yaşatılması değil, öldürülmesi öncelikli amaçlanmaktadır. Bu bağlamda geri çekilmesi hayır, tüm kesimlerin hayrına olacaktır. diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ - Sayın Gürer, teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, uygun görürseniz Grup Başkan Vekili sıfatı dolayısıyla Sayın Başarır’a söz vereceğim.

Buyurun Sayın Başarır.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Evet, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi, Hayvan Koruma Kanunu’yla ilgili Komisyona gelen yasadaki en kritik iki madde 4 ve 5; aslında sorunlar burada başlıyor. Son söyleyeceğimi ilk olarak söyleyeyim: Bu iki maddenin ve bununla bağlantılı maddelerin çekilmesi, yeni bir düzenleme yapılması, hayvan haklarına uygun bir düzenleme yapılması zorunludur. Aslında bu konuda Adalet ve Kalkınma Partisi, MHP bir araştırma, bir anket yapsa yanlış bir yolda olduklarını görecektir. Şimdi, bakın, uzun bir süreçten beri hayvan haklarıyla ilgili, sokak köpekleriyle ilgili sıkıntıları biz de dile getirdik. 2004’te bir yasa çıktı, komisyonlar kuruldu, valiliğe, belediyelere, veterinerlere, il sağlık müdürlüklerine, tarım müdürlüklerine bir sürü sorumluluk verildi. Neden

bugüne kadar hiç yol alamadık, neden? 2004 ile 2019 arası belediyelerin büyük çoğunluğu partinizin belediye başkanlarıydı. Bu sorun çözülemez miydi? Bakın, hemen söyleyeyim: Çözülebilirdi. Niye? Az önce Çorum Belediyesiyle ilgili bir haber gördüm, takdir de ettim. Bakın “Çorum Belediyesinde kısırlaştırdılar, yaşattılar.” Çorum Belediyesi, sizin belediyeniz, partinizin belediyesi yapmış bunu ama partinizin belediyesi uzun süreden beri demek ki buna bütçe ayırmış, kafa yormuş, görüşmüş, bir sonuca varmış. Şimdi, bunu hâlâ yapma şansımız var mı? Var arkadaşlar. Bakın, 4 milyon canlıdan bahsediyoruz. Bunlar uyutulacak mı? “Ötanazi” diyorsunuz. “Ötanazi” hukukumuzda böyle bir kavram yok; dünyanın birçok ülkesinde yok ki olan ülkelerde uygulanacak kişinin iradesine bağlı. Şimdi köpeklerle bunu niye getiriyorsunuz? Bir çözüm getirmeye çalışmışsınız “uyutma” kavramına ama saçma sapan bir şey çıkmış ortaya.

Şimdi, bir teklifimiz var, Sayın Genel Başkanımız bunu söyledi, “Bununla ilgili bir fon hazırlayalım. Bunu da nereden karşılayalım? At yarışı, Millî Piyango ve bazı vergilerle belediyelerin ortak bir bütçesi olsun. Bununla ne yapalım? Kısırlaştıralım, aşılatalım ve yaşatalım; yerinde yapalım bunu.” dedi ve bununla ilgili en son bir anket yapıldı bakın. Size şunu söyleyeyim: Öncelikle, bizim teklifimize AKP seçmenin yüzde 40’ı mantıklı diyor; İYİ Parti, CHP ve diğer muhalefet partilerinin yüzde 90’ı mantıklı diyor; MHP seçmenin yüzde 60’ı mantıklı diyor. Yine, bakın, bu, ötanazi kararı doğru bulunuyor mu? Seçmenin yarısı bunu doğru bulmuyor, demek ki burada bir yanlış var. Ne yapmalıyız? Sokak köpeklerinden zarar görmüş aileleri, anneleri, babaları getirip burada bir tartışmaya sokmaya gerek yok. Herkes üzülmüyor. O ailenin acısına burada ortak olmayan kimse var mı? Ama sorunu bu şekilde çözemeyiz, trol hesaplarla algı yaparak çözemeyiz, bazı münferit videoları yayarak çözemeyiz. Göreceksiniz, Allah korusun, bu yasa çıkarsa bunun uygulamada büyük infialleri, büyük kavgaları olacak toplumda. Gelin, bu yasayı erteleyin, komisyonlar otursun tartışsın.

Sayın Bahadır Yenişehirlioğlu, Sayın Başkanım; siz bu yasa teklifiyle ilgilendiniz, en çok sorumluluğu belediyelere veriyorsunuz. Mersin Belediye Başkanıyla, Adana Belediye Başkanıyla, daire başkanlarıyla İstanbul’da görüştünüz mü? Gerçekten merak ediyorum. Peki, İstanbul’u, Ankara’yı, Adana’yı, Mersin’i daha önce yöneten belediye başkanlarıyla görüştünüz mü? Onların fikirlerini aldınız mı? Onların önerilerini aldınız mı? Almadınız, almadınız; bakın, söylüyorum ve şimdi Meclisin önünde çok önemli bir sıkıntı var.

Açık söylüyorum -milletvekillerinin çoğu tatile gitmek istiyor- 5 tane yasa teklifi var, önemli yasa teklifleri var, bunların içerisinde önemli maddeler var, uluslararası anlaşmalar var. Uzlaşıyla biz bu işi çözebilir miyiz? Çözeriz. İşte, bu yasa teklifinin 4 ve 5’inci maddesini ve bu maddeyi destekleyen diğer hükümleri ya çıkartır revize ederiz ya erteleriz Adalet Komisyonunda görüşülen, Meclise gelen kadının soyadını kullanma hakkını... Toplamda 5 madde; bakın, muhalefetin düzeltilmesini istediği 5-6 madde var, 150 madde görüşeceğiz. Bunları makul noktaya getirirsiniz, ertelersiniz perşembe günü tatile çıkarız; ben Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak söz veriyorum ama her şeye rağmen “Biz yaptık oldu, 4 milyon hayvanı katledeceğiz.” dersiniz büyük bir direnç olur. İç Tüzük’ün bize vermiş olduğu tüm hakları, yetkileri sabahlara kadar kullanırız; bu bir tehdit değil çünkü toplumdan böyle bir tepki geliyor ve buna kulaklarımızı tıkayamayız Sayın Başkanım. Ben kavgı edelim, ben tartışalım, sıralara vuralım demiyorum. Bu iki maddede sıkıntı var, anketler ortada. Ya, bir hafta erteleyin, bir anket yaptırın; o bütçeniz var. Toplum karşı, kendi seçmeninizi karşı. Eminim, kendi evlatlarımız arasında anket yapsak yüzde 80 karşı çıkar buna. O yüzden, oturup ortak bir karar alacağız. Eğer ki bu bütçeyi belirleyebilirsek belediyeler, veteriner fakülteleri, il tarım müdürlükleri ve gönüllüler aracılığıyla, kampanyada toplayacağımız paralarla, devletin, iktidarın vereceği parayla hazırlık sürecini tamamladıktan sonra eş zamanlı olarak -kasımda başlayabiliriz- kısırdan başlayarak bu hayvanları, aşılatıp kısırlaştırıp yaşatırız. Zaten bir sokak köpeğinin ömrü beş yıl, biz bu işlemleri

yüzde 60 yapabilirsek beş yıl sonra bu sorun çözülüyor. O yüzden, gelip burada ne milletvekillerini ne kamuoyunu yormaya, germeye gerek yok. Önemli işleriniz var; Tarım Komisyonunun, ülkenin önemli sorunları var. Eğer bu yasa teklifinde uzlaşamayacaksak, bu yasa teklifindeki bu iki maddeyle ilgili toplumun taleplerini göremeyeceksek yazıklar olsun bize; tüm gruplar için söylüyorum bakın.

Yarın ben Danışma Kurulunda Grup Başkanınıza da söyleyeceğim; ya eylüle kadar çalışmak zorunda kalacağız ya da muhalefetin, toplumun beklentilerini karşılayacak bu hükümlerde ortak bir noktaya geleceğiz, barış içerisinde geçireceğiz, cuma günü de Meclis tatile girecek, hem toplum mutlu olacak hem siz mutlu olacaksınız. Eğer söylediğimde bir sıkıntı görüyorsanız, tuhaflik görüyorsanız söyleyin ama birebir konuştuğumuzda milletvekillerimizle, çocuklarımızla... Ya, onlar da karşı, siz de vicdanen rahat değilsiniz.

Sayın Başkanım, o yüzden bugün saatlerimiz var, belki sabaha kadar çalışacağız, ara verebilirsiniz, beşte, altıda ara verebilirsiniz, bir kez daha değerlendirebilirsiniz. Yol yakınken gelin, önerilerimiz ortada, sizin önerilerinizi de alırız.

Başkanım, bu 17 madde mi toplamda?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – 17 madde.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – 17 maddeyi uygun bir hâle getiririz, bu işi çözeriz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Sayın Başarır, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Demir, buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 17 Temmuzda başlayan Tarım Komisyonu toplantısı maalesef ki antidemokratik yöntemlerle, engellemelerle başlamıştı. Hayvan hakları savunucuları, dernek üyeleri, yaşam hakkı savunucuları, akademisyenler, veteriner hekim temsilcileri dinleyici olarak toplantı salonunda bulunmak istemişlerdi ancak salonun kapısında 3-4 sıradan oluşan koruma ordularıyla içeri girmeleri engellenmişti. “Engellenmişti” derken öyle kibarca, sözlü olarak değil; maalesef, itile kakıla, arbede oluşturacak şekilde bir engellemeyle karşılaşmıştı insanlar. Biz de arbedenin içinde kalan Komisyon üyeleri olarak bizzat şahit olmuştuk yaşananlara ve bugün de maalesef aynı tutum devam ediyor. Bu Komisyon görüşmeleri sonrası halkın yüzde 85’inin bu konudaki hassasiyeti ve tasarıya karşı tepkileri sizin nazarınızda da bir anlam ifade eder ve bu başlattığınız deli saçması süreci durdurur, yasayı geri çekersiniz; öyle umuyoruz.

Sayın milletvekilleri, söz konusu tasarının samimiyetsizliği her açıdan ortaya çıkmaya devam ediyor. Hayvan hakları alanında daha önce bu Meclis çatısı altında hiç çalışma yapılmamış gibi, mevcut yasayı yirmi yıldır uygulamayan yerel yönetimler yokmuş gibi tespitler yapılıyor. Oysa, 2019 yılında TBMM Hayvan Hakları Araştırma Komisyonu kurulmuş ve bu Komisyon Mecliste grubu olan 5 partinin imzasıyla bir rapor hazırlamıştı. Raporda köpek ve insanın birlikte yaşamasının tek yolunun “Kısırlaştır, aldığın yere bırak, yerinde yaşat.” yöntemi olduğu vurgulanmış ve uygulamaya ilişkin eksikler ile yol haritası belirlenmişti. Şimdi ise aradan geçen beş yıla rağmen bu çalışmalar ve tespitler hiç yapılmamış gibi amacından yoksun düzenlemeler “çözüm” diye gündeme getiriliyor.

Bakınız, teklifin gerekçe metninde 105 bin hayvan kapasiteli 322 adet bakımevi olduğu belirtilmiştir. Aynı metinde sahihsiz hayvan sayısının 4 milyon olduğu belirtilmiş, bu hayvanların hepsinin bakımevlerine alınacağı kuralı getirilirken ötanazinin keyfi bir şekilde uygulanmayacağını iddia etmek hiçbir suretle gerçeğe uyuşmuyor.

Aynı şekilde, Tarım ve Orman Bakanlığının sitesinde yer alan kısırlaştırma sayıları ile kanun teklifinin gerekçesinde yer alan kısırlaştırma sayılarının hiçbir surette uyuşmadığı görülüyor. Ayrıca yurt dışından getirilen hayvan sayılarının ne kadar fazla olduğu ortada. Bu sayıların özensiz belirlendiği veya gerçekten daha az olduğu 2022-2023 yıllarında aynı sayıların yazılmasından da rahatlıkla görülebiliyor.

Tarım ve Orman Bakanlığının veya Türkiye İstatistik Kurumunun üretim çiftliklerine ve buralarda üretilen toplam hayvan sayısına dair ise hiçbir verisine yer verilmemiştir, bu durum da hem yasal hem merdiven altı üretimin denetlenmediğini gösteriyor. Tüm bunlar birlikte değerlendirildiğinde üretimin yasaklanmadığı, merdiven altı üretime denetleme getirilmediği, kısırlaştırma yerine öldürme yoluna gidildiği, bu teklifin popülasyon sorununa çözüm olmak yerine sorunu artıracığı ortadadır.

Sayın üyeler, mevcut uygulamada “Bütçe yok, imkân yok.” ifadeleri tüm belediyelerin diline pelesenk olmuşken ve belediyeler bunu görevlerini yapmamak için bahane olarak kullanırken maliyeti “aldığın yere bırak kuralı”na göre çok daha fazla olan barınaklarda tutma uygulamasının seçenek olarak öne sürülmesi akılcı ve gerçekçi değildir. Birçok veteriner hekim, hayvanların bu şekilde toplu olarak yaşamalarının sağlıkları ve psikolojileri bakımından doğru olmadığına ilişkin onlarca görüş bildirmişken, değişiklikte sözü edilen bakımevlerinin denetim ve kontrolünün nasıl yapılacağı belirtilmemiştir, kaldı ki hâlihazırdaki belediyelerin dörtte 3’nünün bakım evi dahi yoktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Bu şekilde, altyapı olmadan atılacak adımlar, mevcut kanun gibi uygulamama ve çözümsüzlükten başka sonuç doğurmayacaktır. Kaldı ki, hayvanların bu şekilde sağlıksız ortamlarda tecrit edildiği barınakların durumu ortada. Sağlıklı olan hayvanların da buralarda sağlıkları bozuluyor, birbirlerine zarar veriyorlar, doğru düzgün beslenemiyorlar, temiz suya ve beslenme hakkına erişemiyorlar. Israrla altını çiziyoruz, dünyada deneyip ve sonuç alındığı, 2019’daki Meclis raporlarıyla da ortaya çıkan “kısırlaştır-aşıla-yerinde yaşat” modeli tek çaredir. Bu sürece katkı sunacak binlerce gönüllü var. Ha, eğer derdiniz yeni barınak lobilerini ve yandaş lobileri zengin etmekse o ayrı; ayrıca konuşulur. Malum, bu konudaki siciliniz de pek sağlam değil -üzülerek söylüyorum bunu- Siirt milletvekilinizin aşı ihaleleriyle nasıl rant sağladığını da hatırlatmaya gerek yok sanırsam. Eğer samimiyseniz, bilimden yana, vicdandan yana tavır alın, tasarımı geri çekin, biz de sizi takdir edelim, bu konuda da yanınızda duralım.

Son olarak sahipli hayvanların belediyelerden sağlık hizmeti alamıyor olması sebebiyle özel veteriner kliniklerine gitmeye mecbur bırakılan insanlar da hayvan sahiplenmekten imtina ediyor. Ayrıca, yurttaşların belediye bakımevlerine kısırlaştırmak üzere götürdüğü sokakta yaşayan kedi ve köpekler operasyonları tamamlandıktan sonra sahiplendirme formuyla teslim edilerek bu hayvanlar sahiplendirilmiş gibi gösterildiği için gerekçede yer alan tabloda sahiplendirme sayıları fazla görülmektedir ve bu yanıltıcıdır. Tüm bu hususlar dikkate alınmadan, daha az hayvan ölecekmiş gibi göstermek için sahiplendirme yapılacağının söylenmesi gerçekle uyuşmamaktadır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Demir, ben teşekkür ediyorum.

Sayın Vekilim, buyurun.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, kamuoyunu ilgilendiren bir yasayı görüşüyoruz. Hem Meclis içinde hem Meclis dışında olağanüstü bir güvenlik var. Meclisin Çankaya Kapısı önü polis bariyerleriyle kapatılmış ve dışarıdan, yoldan geçen insanlar kaygıyla Meclise bakıyor. Meclisin içine girdiğimizde aynı olağanüstü güvenlikler devam ediyor, şu an koridorda yüzlerce güvenlik bariyer kurmuş ve bu, gerçekten, Türkiye Büyük Millet Meclisine yakışmıyor.

Açıklamanızda ilk önce “TV bozuk.” dediniz, sonrasında “Kamuoyu izleyemeyecek.” şeklinde bir açıklama yaptınız; TV mi bozuk ya da kamuoyunun bu Komisyon çalışmalarını izlemesini istemiyor musunuz, bu iki konuya da bir açıklık getirmenizi istiyorum.

Burada gündem dışı bir açıklama da yapmak istiyorum: 20 Temmuz 2015 tarihinde Suruç’ta katledilen 33 düş yolcusunu rahmetle anıyoruz. Onların düşleri yarım kalmayacak.

Komisyon çalışmaları bittiğinde bölgeye gittim, halkla görüştüm ve halk bana şunu sordu, Mecliste bir hayvan hakları yasası görüşülüyor ve halk bana ötanaziyi sordu: “Ötanazi nedir?” Ötanazinin sözlük anlamı açıktır, iradesi olana uygulanır ve bu hayvan hakları yasa teklifi görüşülürken ötanaziye nereye koyacağız? Bu yasa teklifini yazan kişiden ya da Başkandan buna dair bir açıklama bekliyoruz; ötanazi nedir, halk bunun cevabını merak ediyor.

Bu yasa teklifinin 4’üncü maddesine baktığımızda, sokak hayvanları toplanacak, barınaklara götürülecek, sahiplenilinceye kadar da hayvanlar barınakta kalacak ve -ucu açık kelimelerle- bazı hayvanlar da “ötanazi” adı altında katledilecek. Dün Gaziantep hayvan bakımevinde ziyaret ettim, bakımevinde ya da barınaklarda hayvanlar ne durumda, bu sokak hayvanları toplanıp barınaklara götürülecek, barınakların durumu bu konuda elverişli mi diye baktım. Burada Gaziantep hayvan barınağından bir görüntü var, 2 metrekarelik alanlarda sokak köpekleri tutuluyor, bu insani bir durum değildir. Evet, bir hayvan sokaktan toplanıp barınaklara taşınacaksa 2 metrekarelik alanlarda tutulmamalıdır, bu insani bir durum değildir. Eğer bu duruma onay veren varsa iki gün kendilerini 2 metrekarelik bir alana hapsedsinler, onlar orada durabiliyorsa bu hayvanları da buraya hapsedsin.

Evet, ortada bir sokak hayvanı sorunu varsa biz yaşatmadan yanayız; öldürmeden, ötanaziden yana değiliz. Şu an bu yasa teklifi sadece Türkiye’de takip edilmiyor, dünya kamuoyu da bu yasa teklifini takip ediyor ve tepkilerini gündeme getiriyorlar. Eğer bir sokak hayvanı sorunu varsa hem maddi hem manevi yönden en az zararlı bu sorunu giderelim ama sizin önerdiğiniz hem maddi açıdan maliyetli hem de insanlığın kabul etmediği öldürmeyi yani ötanaziye çözüm olarak sunuyorsunuz. Dünyada ötanaziyle, katlederek, öldürerek hayvan popülasyonunun azaltılacağına dair bir karar yoktur ama biz hâlâ eski uygulamaları tekrar uygulamaya çalışıyoruz. Kesinlikle 4’üncü ve 5’inci madde tekliften çıkarılmalıdır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli Komisyon Başkanım, Sayın Bakan Yardımcım, değerli milletvekili arkadaşlarımız ve basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Nereden başlasam diye düşünüyorum da aslında en güzel sözü AK PARTİ Grubu Başkanı Abdullah Güler demiş “Muhalefetin hiçbir somut önerisi yok.” diye. Sayın Güler’e ben buradan sesleniyorum: O zaman kulaklarını açsın, tutanaklara baksın, muhalefetin somut önerisi var mı yok mu görür. Demek ki dünyaya kapamış kendini, işte gelinen nokta bu. Abdullah Güler’e bir an evvel kulaklarını açmasını ve muhalefetin ne söylediğini dinlemesini öneriyorum ve buradan uyarıyorum.

Şimdi öteye de gerek yok, Sayın Güler geçen dönem, 27'nci Dönemde de vardı; Araştırma Komisyonunda o da bizim gibi onayına el kaldırdı. Oradaki Araştırma Komisyonunda oluşan rapor, herhâlde, sadece AK PARTİ'li milletvekillerinin değildi, TBMM'de grubu olan bütün partilerin milletvekillerinin temsil edildiği Komisyonunda ortak çıkan bir karar vardı; demek ki kendisi ondan da bihaber. Bir an evvel Abdullah Güler'in dünyaya dönmesini umut ediyor, bekliyorum ve buradan uyarıyorum.

Diğer bir konu, taş uzaktan gelmezmiş, işte, Rabbim ne isterse oluyor demek ki. AK PARTİ'li Çorum Belediye Başkanı Sayın Doktor Halil İbrahim Aşkın'a ben buradan teşekkür ediyorum ve aynı zamanda onunla beraber Çorum'da emek kuyan STK başkanlarına, Belediye Meclis üyelerine, herkese teşekkür ediyorum. Aslında AK PARTİ ve MHP'ye tokat gibi cevabı Çorum Belediye Başkanı vermiş, 21 Temmuz 2024. Nerede? Hürriyet gazetesinde, arkadaşlar, Hürriyet gazetesinde. Bakınız, işte, demek ki birileri kanuna uymuş ve gereğini yapmışlar. Oradaki STK'lerle beraber bir araya gelmişler, Çorum Sahipsiz Sokak Hayvanları Birliğini oluşturmuşlar ve altı ayda 5 bin tane köpeği kısırlaştırmışlar arkadaşlar. Demek ki istersek oluyor değil mi? İsteyince oluyor. O zaman, neden istemiyoruz arkadaşlar? Ötanaziyi istiyoruz. İşte, bakın, en büyük ders sizin kendinizden geldi, işte, Allah'ın tokadı bu; tokat bu, tokat. AK PARTİ Çorum Belediye Başkanı buradaki milletvekillerine ve bu kanunu hazırlayanlara tokat gibi cevap verdi.

Yine, bakınız, arkadaşlar, ben demiyorum “Kısırlaştırıp yaşıatıyoruz.” diyor Sayın Başkan ve işin çok basit olduğunu ve altı ayda yaptığı kısırlaştırmayı söylüyor ve hayvanları yaşam alanlarına bırakmayıp yine barınaklarda sakladığını söylüyor; ben söylemiyorum, biz de aynı şeyi söylüyoruz zaten. Yine, bakınız, ondan sonra geliyoruz, diyor ki Sayın Belediye Başkanımız... Bir de bir kombine kurmuş, kombinenin diğer etlerinden oluşan atıkları da barınaktaki hayvanlara mama olarak kullanacakmış.

Sayın Başkan, işte, ders burada; bizim bunu yapmamız lazım. Bu kanunu bir an evvel çekin. Bakın, örnekleri var. Kanun ortada, araştırma raporu ortada, ondan sonra ortak bir noktada buluşalım, hep beraber tüm Türkiye'yi kucaklayan kanunu çıkaralım.

Bakınız, diğer bir sonuç da -az önce Grup Başkan Vekilimiz de ifade etti- bir araştırma var arkadaşlar elimizde, o da temmuz ayında, daha yeni, sıcak ısıcağına. Yani istesek bu kadar tesadüf üst üste gelmez. Araştırma raporunda da yüzde 63 çoğunluk diyor ki: “Hayvanları öldürmeyin.” Evet, sizin seçmeniniz de var, herkes var.

Hasan Kardeşim, bunları dinlersen güzel olur; muhabbeti bırak, bak, gerçekler burada. Çorum senin dibinde, Çorum dibinde; Çorum Belediye Başkanının yaptıklarından sen bihabersin demek ki.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Tüm belediye başkanlarına örnek olmasını diliyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – O zaman el kaldırırken dikkat edeceksiniz arkadaşım. Dinleyeceksiniz; bakın, gülmeyin, dinleyin.

Şimdi gelelim diğer bir konuya arkadaşlar...

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) – İstanbul ve Ankara bunları örnek alacak mı Sayın Aygun?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Alır, alır arkadaşlar, alır, hep beraber alır; merak etmeyin. (Uğultular)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Şimdi, siz işi çarpıtmayı çok iyi biliyorsunuz, işi çarpıtmayın. Lütfen, bakınız, bilgilenin, bilgi alın, bilgi.

Bakın, ne kadar çalışmışız dersimizi, bakın, ders çalıştık, ders; uyumadık, ders çalıştık, dersimizi çalıştık ve dünyayı taradık ve arkadaşlar, dünya da bu sistem yok. Romanya yapmış ve başarısız kalmış, Romanya’da sokak hayvanları hâlâ ortada. Siz de bakarsınız, araştırın veya isterseniz, bir hafta sonu seyahati yapabilirsiniz, Romanya yakın; bir Romanya seyahati yapabilirsiniz isterseniz, bir bakın oralarda...

Ondan sonra, bakınız, birçok Avrupa ülkesinde ötanazi diye bir şey yok, hayvanları kısırlaştırıp barınaklarda ıslah yöntemlerini seçmişler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, toparlayacağım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun Sayın Aygun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Evet, Romanya’yı söyledim. Romanya ötanazi yapmış ama maalesef popülasyonu azaltamamış. O zaman, ya, biz neden hep kötü örnekleri alıyoruz? İşte, elimizde örnek var, ayrıca, Çorum Belediyesinin uygulaması var diğer belediyelere de örnek olma anlamında. Yine, Fatma Şahin’in -geçen dönem Belediyeler Birliği Başkanı- açıklaması var, diyor ki: “Maalesef biz yapamadık. Evet, kanun vardı ama biz bir türlü gereğini yapamadık.” Ben demiyorum, AK PARTİ’li Gaziantep Belediye Başkanı ve geçen dönem Belediyeler Birliği Başkanı söylüyor bunu, kanunun yeterli olduğunu. “Ama biz kanunu uygulamadık, ödenek yok.” Alın size ödenek; işte, şans oyunlarına, gerekirse emlak vergilerine, kültürel varlıklara, oralara ilave pay ayrılıyorsa onun içerisinden pay da ayıralım. Biz buradaki barınakların ve hayvanların yaşama alanlarıyla ilgili katkıyı sağlayalım arkadaşlar.

Benim sizden ricam: Elinizi vicdanınıza koyun, yol yakinken ve dünyada örnekleri varken ve Türkiye’de de örnekleri varken bunlardan ders alın diyorum. İmzacı arkadaşlarımızla beraber iktidarı yöneten AK PARTİ ve MHP milletvekillerine, yetkililerine sesleniyorum: Bir an evvel bu ötanazi kanun teklifini geri çekin diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkürler Sayın Aygun.

Sayın Sarıbal...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlar, 4’üncü maddeyi konuşuyoruz. Sokak hayvanlarının tümünün toplanmasını, belediyelerin organize edeceği bakımevlerinde, barınaklarda tutulmasını; orada kısırlaştırılıp ya da sahiplendirilip daha sonra eğer sahiplendirme olmaz ise ölüme terk edileceğinin ilk aşaması olan bütün hayvanların sokaktan toplanıp rehabilitasyona tabi tutulacağı barınaklardan bahseden bir kanun teklifi maddesi. Ondan önceki kanundaki yani mevcut 5199’daki karşılığı “Toplanır, kısırlaştırılır, yerine bırakılır”dı, şimdi tamamen önemli bir değişiklik; zaten bu, ölüme giden yolun ilk taşlarından biri.

Bugüne dair bir değerlendirme yapalım; değerlendirme şu: 105 bin hayvan kapasiteli 322 barınak yani bakım alanı olduğu var kayıtlarda. 105 bin kapasiteden, 4 milyon hayvandan bahsediyoruz, üç yıl süre vereceğiz ve daha sonra bütün bunların altyapısı hazırlanacak; yirmi yılda olan 322, kapasite 105 bin. Buna dair şu salonda bu süreci biraz bilen, anlayan, gören herkesin çok net bir şekilde şunu görmesi lazım ki ne dört yıl sonra ne beş yıl sonra belediyelerin barınaklar yaparak sokak hayvanlarını toplayıp ve daha sonra bunları kayıt altına alıp Bakanlığın kayıt sistemine dâhil edip buradan bakıp

sahiplendirme yoluna gideceğini herhâlde hiç kimse düşünmüyor Başkanım; bu kadar net, bunun olmayacağını hepimiz biliyoruz. Verileriyle diğer maddelerde gelecek, büyükşehirlerde binde 3; küçük il ve ilçelerde binde 5 bütçeden ayrılan payların bunları karşılayabilme şansına sahip değil, sadece belediyelere gelecek cezalar üzerinden bir modelleme.

Bu açıkça şunu gösteriyor şu anda: Bu hayvanlar toplandığında barınaklar da olmadığına göre ne olacak bu hayvanlar? Bunun cevabını veren var mı bu salonda? Yarın kanun çıktı ve toplamaya başladınız. Veri -resmî veri- 105 bin hayvan kapasiteli -ki onlar dolu- ortada 4 milyon hayvandan bahsediliyor; hiçbir gerçekliği yok o 4 milyonun da, daha önce söyledim, tekrar edeceğim. Bir Bakanlık düşünün -Tarım ve Orman Bakanlığı- 2001'den bugüne kadar tarımsal sayım yapılmıyor, Sayın Başkan bunun tanığı, biliyor; 2001'den önce her on yılda bir tarım sayımı yapıldı ve ne olduğu belli olurdu. Son yaşanan kurban bayramında bile biz ne kadar büyükbaş, ne kadar küçükbaş hayvanın kurban bayramında kesildiğini bile bilmiyorken, damdaki sahipli hayvanlarımızın sayısını bilmiyorken, merada, yaylada koyunlarımızın sayısını bilmiyorken, elimizde yeterli veri yokken sokak hayvanlarının kaydını kim yapacak, nasıl yapacak? Kimsenin inanmadığını hepimiz biliyoruz.

Dolayısıyla bu, şu: Bu madde geçerse, bu teklif de onaylanırsa ertesi gün açık bir katliamın adı onaylanmış olacak, bu kadar açık, çünkü zaten, şu anda, değerli arkadaşlar, barınaklar toplu katliamların olduğu yerler. Ne kadar gezdiniz bilmiyorum, çok istisnai, çok özel şeylerden bahsediyoruz. İncelemedik, gitmedik ama onların buraya göndermiş olduğu belgeleri doğru kabul ederek söylüyoruz. Çok istisna, 5'i mi geçer, 10'u mu geçer, 20'yi mi geçer bilemem ama şu anda barınaklar gerçekten ölüm kampları arkadaşlar, ölüm kampları. Açlıktan ölüyorlar, birbirlerini yiyerek ölüyorlar, bakıcıların zulmüne maruz kalıyorlar; birçok sebebi var. Yani, bu madde geçerse ötanaziye zaten aşağı yukarı onaylanmış oluyorsunuz. Biz biliyoruz ki bu hayvanları toplamak bile başlı başına bir sorun. Hangi yöntemle, nasıl toplayacaksınız? Herhâlde, toplarken zaten yarısını orada öldüreceksiniz, en az yani en az yarısını öldüreceksiniz. Dolayısıyla bunun hiçbir karşılığı yok ve doğru bir madde değil.

Bakın, son beş yılda -kendi verileriniz- öyle enteresan veriler var ki arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Sarıbal, toparlayalım lütfen.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Birkaç dakika Sayın Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Tarım Bakanlığının faaliyet raporu ile teklifin gerekçesine koyduğunuz rakamlar arasındaki çelişkiyi paylaşmak isteriz. Herhâlde, buna birilerinin cevap vermesi gerekir. Örneğin, kısırlaştırılan hayvan sayısı meselesi üzerinden, Tarım ve Orman Bakanlığı Faaliyet Raporu verileri 2019'da 189 bin kısırlaştırma gerçekleşmiş, yasa taslağı üzerinden verilen rakam 176.186. 2020'de 304 bin Tarım ve Orman Bakanlığı Faaliyet Raporu kısırlaştırma rakamı, yasa taslağı 181.688, hemen hemen 2 kat bir farklılık var. 2021'de Tarım ve Orman Bakanlığı Faaliyet Raporu 434.250, yasa taslağına koyduğunuz rakam 267.091. 2022'de Tarım ve Orman Bakanlığı Faaliyet Raporu 583.576, yasa taslağı gerekçesinde 342.879 ve son, 2023 rakamı, Tarım ve Orman Bakanlığı Faaliyet Raporu 744.236, yasa taslağı gerekçesi 538.365. Demek ki Tarım Bakanlığı bir şey yapmaya çalışıyor ama kanun gerekçesinde, Sayın Başkan, hemen hemen rakamlar yarı yarıya. Ya, bunun iki adı var, ya Tarım Bakanlığında sorun var ya da kanunu hazırlayanlarda sorun var yani demek ki daha fazla kısırlaştırma gerçekleştiriliyor.

Yine, önemli bir veriyi sizinle paylaşmak isterim: Değerli arkadaşlar, bakın, ithalat, ihracat rakamları; bu rakamları da paylaşmak isterim: Beş yılda ev ve süs hayvanları ithalatı 2 milyon 714 bin. Peki, bu ithalatla ilgili, bu 17 maddenin içerisinde bir tek kelime var mı arkadaşlar? Bu hayvanların akıbetini bilen var mı? Mesela, örneğin, Covid-19 döneminde bu hayvanlar ne oldu? Daha sonra, ekonomik kriz nedeniyle mamanın 10 kilosunun 250 liradan 1.500 liraya çıktığı tarihsel dönemde ne olduğunu bilen var mı? 2 milyon 714 bin ithalat arkadaşlar; bak, büyükbaştan, küçükbaştan, koyundan, keçiden, ineekten, düveden, kesim hayvanından bahsetmiyorum ben, süs hayvanından bahsediyorum. 2 milyon 700 bin. Bugün neyi konuşuyoruz biz? 4 milyonu konuşuyoruz.

Değerli arkadaşlar, meseleleri gerçekten görmüyoruz, görmek istemiyoruz meselelerin özünü. Bu mesele, sadece buranın meselesi değil, hakikaten, evrenin meselesi. Elimde iki rapor var; biri Aksoyun, biri Kondanın. Bakın, daha yeni, bugün, araştırma; yüzde 63 kesinlikle ölümü reddeden 2.500 kişi üzerinde Kondanın yaptığı bir araştırma, daha yeni, taptaze. Oysa ben bilirim, iktidar, araştırmaları çok sever. Çok sever de işini gelenleri kamuoyuyla paylaşır, işine gelmeyenleri de kamuoyuyla paylaşmaz; bu kadar net.

Aksoyun bir araştırması var, yüzde 91 -ben yapmadım arkadaşlar, araştırma kuruluşları yaptı- hayvanların ötanazi yöntemiyle ölmesine ya da öldürülmesine itiraz ediyor. İşte kamuoyu, işte toplum, bu kadar açık. Şimdi, bu maddeyle biz eğer buna izin verirse yani hayvanların toplatılması, barınaklara alınması, orada belirli süre tutulup rehabilite edildikten sonra sahiplendirilmesi, sahiplenilmezse -bir sonraki maddede- öldürülmeye tabi tutulmasının alt zeminidir; yapamazsınız arkadaşlar, Bakın, daha toplatılırken bu hayvanların yarısını öldüreceksiniz, başka şekilde toplatamazsınız. Ne buna yetecek iş gücünüz var ne buna yetecek teknik personeliniz var ne buna yetecek altyapınız var. Daha önce söylemiştim, yine söylüyorum: Vallahi, polisler bizle uğraşmaktan, jandarmalar bizle uğraşmaktan... Artık, herhâlde onları salacaksınız, piyasada köpek, kedi toplayacaklar; başka çare yok. Bu doğru değil arkadaşlar. Bakın, gerçekten, bu 2 maddeyi, hem bu maddeyi hem bir sonraki maddeyi çıkaralım bu işten; oturalım, konuşalım Sayın Başkan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bitiriyorum Başkan.

Bakın, istesek de istemesek de biz bunları kapıya da almasak, bu oturumu onların izlemesine engel de olsak, bütün televizyonları kapatsak, hiç kimse duymasın, bütün telefonları da toplatsak bu kanunun toplumda yarattığı sorunu gideremeyeceğiz, bu sorun apaçık ortada kalacak, sokakta insanlar birbirine girecek. Bakın, o kadar çok enteresan işler var ki düzenlenmesi gereken bir sürü kanun var. Örneğin, apartmanlarda bir komşu bir komşuyu şikâyet edebiliyor arkadaşlar; ev sahibi kanuna dayanarak evinde hayvan bakıyor diye o insana tahliye davası açabiliyor yani aslında onlarca kanunun gözden geçirilip ona göre bir yol yürünmesi gereken bir kanunda, çok sığ, çok yapay, sadece gücü kullanarak “Hadi bu hayvanları öldürelim, bu meseleyi çözelim.” diyerek bu sorunu çözemeyeceğimizi bir kez daha ifade etmek isterim. Lütfen 4’üncü ve 5’inci maddeyi çekelim, oturalım, konuşalım, gidelim, konuşalım, bir ortak nokta, bir çözüm üretelim.

Son sözüm olsun Başkanım, arkadaşım söyledi ama Abdullah Güler Beyefendi “Muhalefetin önermesi yok.” diyor. Çok açık söyleyeyim, netiz arkadaşlar:

1) Kesinlikle ve kesinlikle biz hayvanların, özellikle dişi hayvanların alınıp kısırlaştırılmasını, belirli bir günde tedavi edilmesini, daha sonra yapılabilirse kısırlaştırmanın mobil olarak o bölgede yapılmasını ve tekrar yerine bırakılmasını istiyoruz.

2) Hayvan ticaretinin derhâl durdurulmasını istiyoruz. Merdiven altı üretim, resmî üretimin tümünün durdurulmasını istiyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz Sayın Sarıbal.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bitmiyor.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bitiyor, bitiyor, Başkanım.

İthalatın bitirilmesini istiyoruz ve mutlaka belirli kaynak ayrılarak bu işin ortak akılla ve bilimle çözülmesinden yanayız. Öldürülmesini açıkça reddediyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz.

Sayın Akın, buyurun.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Değerli milletvekillerimiz, bizleri izleyenlere de buradan selamlarımızı iletme isteriz.

Öncelikle, şunu söyleyeyim: Gerçekten, geçen yaptığımız çarşamba günkü toplantı sonrası bugün daha aklıselim, daha sakin bir toplantı ve aynı zamanda Meclisin temayüllerine uygun, demokratik bir ortamın yaratılmasını arzu ediyorduk ancak, maalesef, bunu tekrar görmedik. Görülen şu aslına bakarsanız: Bu ülkede eğer Mecliste bile bu kadar polis ve zor yoluyla antidemokratik şekilde bir tartışma yapılabiliyorsa ülkenin hâline “Vay!” demek lazım ki öyle bir durumla karşı karşıyayız. O nedenle, bu yönteminizi gerçekten kınıyorum ve o şekilde toplantıya devam etmek istiyorum.

Birincisi, geçen yapmış olduğumuz toplantılar sırasında hiç arzu etmediğimiz, özellikle çocuklarımızın ve mağdur olan bazı kadınların ve insanlarımız üzerinden yapılan manipülasyonları kabul etmiyoruz, böyle bir şey doğru değil. Biz bütün canlı yaşamın mağduriyetinin giderilmesi için elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz ancak özellikle Twitter’da yapılan paylaşımların birçoğunun hem ülkemiz gerçekliğine uygun olmadığını, bazı ülkelerde yaşanmış olan olayların görüntülendiğini, bazılarının da tamamen yalan olduğunu söylemek isterim. Birkaç konuya değinmek istiyorum, sözümü buraya hapsedmek istemiyorum. Mesela, şu anda, Semra Işık diye bir kadın arkadaşımızın Ankara’da köpekler tarafından öldürüldüğüne dair bir haber var. Semra Işık Twitter’da diyor ki: “Bu konuyla ilgili hep benim üzerimden laf ediliyor, ben yaşıyorum, canlıyım; bunu yapmayın.” Yine, arkasında başka bir olay var -gerçeklerin olmadığını söylemek için söylüyorum- mesela, köpekler yüzünden bir çocuğun öldüğü söyleniyor ama bu tırın çarpması sonrası ölen bir çocuk. Yine başka bir yerde şurada bir ilginç durum var, görüntüler var. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Bir dakika arkadaşlar, tamam, siz de sözlerinizi söyleyebilirsiniz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Neden tahammülünüz yok?

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Ya, şöyle bir şey söyleyeyim: Bakın, çocuklarla ilgili çocuk hakları savunucuları diyor ki: “Çocukların görüntülerini paylaşmak, onlar üzerinden manipülasyon...”

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – A Haber, Akit sizde diye...

İBRAHİM AKIN (İzmir) – ...yapmak, kullanmak doğru değildir.” ve onun üzerinden diyor ki arkadaşlar, yapılan bütün açıklamalar... Yaklaşık 48 tane çocuk hakları örgütü açıklama yaptı “Bunun kullanılması doğru değil.” diye.

Şimdi, ben asıl konuya geleceğim, sorun şu: Bununla ilgili eğer çocukları savunacaksak şu anda bu Hükûmetin... 2023 yılında çocuk ölümleriyle ilgili farklı farklı nedenlere bağlı olarak, ihmallere bağlı olarak -2023 yılında- 2.084 çocuk ölmüş, bizim çocuklarımız. Bütün bu sonuçları görmeden,

sadece mağdur üzerinden, birkaç mağdur üzerinden yapılan manipölasyon gerçeği kapatmak, gerçeği örtmek için yapılmış bir durumdur. Bunun resmen süreci tartışmak bakımından doğru olmadığını, kabul etmediğimizi ifade etmek istiyorum.

Şimdi birkaç konuya değineceğim, özellikle Orhan Sarıbal'ın açıklamaları üzerinden birkaç konu daha var. Şimdi, birincisi, elimizdeki yapılmış olan araştırmalarda ve tartışmalarda ciddi maddi hatalar var. Şunu söyleyebiliriz ki bu araştırmalar, bu çalışmalar bence ne Bakanlıkla ne araştırmalarla ne Tarım Bakanlığının verileriyle uygun değil. Örneğin, bu araştırmalar o kadar uygun değil ki mesela örnek verdiler, ben başka bir örnek de vereyim: Aynı şeyi düşünmek zorunda değiliz, aynı şeyi paylaşmak zorunda değiliz ama gelen durum karşısında doğruları, hakkı, hakikati bulmak zorundayız. Örneğin, yine örnek vereyim, Gaziantep Belediye Başkanı -eski bakanınız- diyor ki: "Ben şu anda 100 dönümlük yer ayırdım, her türlü tedbiri aldım, mevcut yasa koşullarında bu sorunu çözüyorum, pekâlâ mümkündür." Bak, geçenki konuşmamda da söylemiştim, yine Düzce Belediye Başkanınız, bizim belediye başkanınız değil, AKP'li Belediye Başkanı, bakanlık yapmış arkadaşlarımız yine bununla ilgili açıklamalar yapıyorlar basına ve kamuoyuna, diyorlar ki: "6 tane yerde yaptığımız çalışmalar sonrası biz Düzce'de bu mevcut yasa koşullarında bu sorunu çözdük." Biz şunu istiyoruz: Pekâlâ bu yasa uygulanabilirken, uygulanmamışken sonuçlarıyla ve mağduriyetleriyle ilgili uğraşmak yerine o sonuçların ve mağduriyetlerin sorumlusu olan sizler niye bizi suçluyorsunuz, niye zamanında yirmi yıldır bu işleri yerine getirmediniz? Ve dolayısıyla suçlu olan suçsuz hâle geliyor, asıl savunması olan, hakkı savunanlar da suçlu hâle getirilmek isteniyor. Bunu kabul etmemiz mümkün değil.

Keza, yine söylendi, şunun altını çizmek istiyorum: Şu anda bu yasanın mevcut koşullarda, hayvanın haklarını korumaktan çok hayvan katletmeye dönük bir girişim olduğunu çok net görüyoruz. Bakın, yine manipölasyon olduğunu çok net söyleyeyim: 2 milyon 700 bin civarında dört yılda ama son iki yılda çok ciddi bir şekilde hayvan ithalatı yapılmış. Bu hayvanların üretimi ve aynı zamanda devamlı bakımı da düşünüldüğünde kamuoyunda insanların sorduğu soru şu: Bu 2 milyon 700 bin sokaklarda olmayan, evlerde olan süs hayvanları vesaire diye değerlendirilen hayvanların aynı zamanda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Akın, toparlayalım çünkü Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımızla ilgili tehdidimiz var.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Toparlayacağım.

Bu meseleyle ilgili yani hayvanların bakımı ve aynı zamanda giderleriyle ilgili korkunç bir maliyet var. Şu anda örneğin Hayvan Hakları diyor ki: 1 kiloluk yem 250 lirayken şu anda 800 liraya doğru çıkmış durumda ve bunlardan yüzde 20 KDV alınıyor. Açıkçası bu noktadan doğru düşünüldüğünde AKP Hükümeti buradan bir ticari hesap mı yapıyor diye düşünüyoruz.

Dolayısıyla örneğin, barınak meselesine geldiğimizde biz barınaklarla ilgili korkunç sorunlar olduğunu biliyoruz. Mesela, yine sizin belediyenizde, 2022 yılında, Konya'da bir uygulama yapıldı biliyorsunuz: Konya'da 4 bin civarında hayvanı topladılar ve bu toplanan hayvanlar kısa sürede korkunç bir sıkıntı yaşadı, her türlü bulaşıcı hastalık ortaya çıktı ve Konya Belediyesi... Hayvan Hakları gitti, yerinde inceledi, bunu biliyorsunuz siz ve gitti, yerinde incelemesi sonrasında Hayvan Hakları; sonrasında Belediye bu köpekleri parça parça farklı yerlere dağıttı çünkü çözüm bulamadı, bir kısmını öldürdüler ama kalan kısmını da yine Konya'nın farklı yerine dağıttılar. Bak, ben Çevre Komisyonundayım. Orada AKP'li bir milletvekili "Daha önce ben Belediye Başkanlığı yaptım." dedi, ayrıca Murat Kurum'a da anlattı bunu, gözümüzün önünde anlattı, diyor ki: "Biz bu konuyla

ilgili yaptığımız çalışmada istersek bu yasa çerçevesinde bu sorunu çözebiliriz; gelin, getirmeyin.” Bak, bunu iki ay önce konuştuk biz ama bizim umudumuz şuydu; bu sorun herhâlde akliselim bir şekilde çözülür ve bu sorun giderilebilir diye düşünüyorduk ama maalesef, böyle bir durum yok. Biz de şunu söylüyoruz: Gelin, bu tartışmadan, toplumsal huzuru bozmaktan, kutuplaşmayı geliştirmekten, insanları komşularıyla birbirine düşman etmekten vazgeçin. Bu yasayı çekin, bu yasayla ilgili gerekli müzakereyi tekrar yapalım, demokratik katılımlı şekilde bu tartışma yapalım ve çözüm üretilim, biz çözümden yanayız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Teşekkür ederim.

Sayın Barut, uygun görürseniz, Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Erkan Baş burada, ona söz verelim.

AYHAN BARUT (Adana) – Tabii ki.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Buyurun Sayın Baş.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Oldukça kısa konuşmaya çalışacağım.

Geçen Komisyon toplantısında burada değildim, dışarıdan takip ettim ve açıkçası, dışarıdan takip edince de bugün buraya gelme ihtiyacı hissettim çünkü galiba biz bazen içindeyken ne yaşadığımızı, nasıl yaşadığımızı pek fark edemiyoruz. Dışarıdan bakıldığında, gerçekten memleketi en küçük bir faydası olmayan, insanların kendilerini “Ne oluyor? Ben nerede yaşıyorum? Nasıl bir ülke hâline geldik?” diye sorgulamasına neden olan görüntülerin ortaya çıktığı ve hiçbirimize fayda sağlamadığı bir tabloyla karşı karşıya olduğumuzu burada hepinizle paylaşmak istiyorum değerli arkadaşlar.

Şimdi, düşünün, neden biz böyle gerilimli bir tartışma yapıyoruz? Bu nereden çıktı? Normalde, Anayasa’ya göre Meclisin kapalı olması gerekiyor değil mi? Meclisin şu anda tatilde olması gerekiyor ama çoğunluk sizde olduğu için bir kararla dediniz ki: “Çalışacağız.” Peki, çalışalım yani ülkeye, halkımıza, yurttaşlarımıza faydalı bir yasa yapacaksak üç yüz altmış beş gün çalışalım, sorun yok ama apar topar getirdiğiniz yasa teklifi paketleri var şu anda yani belli ki bir şeyler hızlıca olsun bitsin, ondan sonra da Meclis kapansın, unutulsun isteniyor; bu, bizde bir kaygı uyandırıyor; bu, insanları rahatsız ediyor.

Şimdi, neyi tartışıyoruz değerli arkadaşlar? Bakın, adını koyalım. 2021 yılında -ben o dönem de Meclisteydim- belki de Mecliste 27’nci Yasama Döneminde oy birliğiyle çıkmış tek karar var. Hayvanlarla ilgili bir komisyon kuruldu, o komisyonda bulunan herkes o raporun altına imza attı. Şimdi, bugün o metnin altına imza atan iktidar sıralarındaki arkadaşlar tam tersini yapıyor. Bir kere, başlı başına tartışmaya neden bir durum değil mi bu? Yani iki yıl önce, üç yıl önce hep beraber yaptığımız bir şeyi 180 derece değiştiriyorsunuz. “Neden?” diye sorulduğunda da kızıyorsunuz.

Bir: Bu değişikliğin ayrıntılı bir biçimde açıklanması gerekirdi yani o raporun altına imza atıp bu kanun teklifinin altına imza atan arkadaşlar bir açıklama yapsınlar?

İki: Değerli arkadaşlar, bakın, ben, maalesef, milletvekilimiz cezaevinde olduğu için sık sık Silivri Cezaevine gidiyorum. Bakın, yemin ediyorum, Silivri Cezaevine daha kolay giriyorum. Bugün Meclisin ta Çankaya Kapısı’ndan başlayın, şu Komisyon odasına kadar bir milletvekili olarak girmem Silivri Cezaevini ziyaret etmemden daha zor hâle gelmiş. Vatandaş sormayacak mı “Ya, siz ne saklıyorsunuz?” “Bu önlemler nedir?” diye. Yani memlekette o kadar “güvenlik sorunu” “güvenlik sorunu” “güvenlik sorunu” diyoruz, işçi ölümlerini konuşuyoruz, kadın cinayetlerini konuşuyoruz, Meclisin kapısından başlayın, buraya kadar; insanlar içeri giremiyor, bu bir kaygı yaratıyor.

Şimdi, teklif görüşülürken geçen oturumda biraz muhalefetin direnişiyle konunun uzmanları davet edildiler, geldiler, dinlendiler, dinlenmeye çalışıldı diyelim; bugün onlar yok.

Şimdi, Sevgili Başkanım, açık söyleyeyim, gerçekten ben üzülüyorum arkadaşlar “Televizyon bozuldu.” ne demek ya! Yakışıyor mu ya! Koskoca Türkiye Büyük Millet Meclisine “Televizyon bozuldu.” demek yakışıyor mu! Ben yakıştıramıyorum; bakın, açıkçası ben yakıştıramıyorum. Ya, olacak iş değil arkadaşlar ya!

Şimdi, Sevgili Başkanım, diyorsunuz ki: “Genel Kurulun da bütün saatleri yayınlanmıyor.” Arkadaşlar, Genel Kurul internet üzerinden anbean yayınlanıyor. Bak, şu anda Meclis TV’yi açalım, muhtemelen belgesel gösteriyordur. O belgeselin yerine şu Komisyonu yayınlasak ne olur? Zaten Komisyonda muhalefet de “Bütün televizyonlar canlı yayınlasın.” demiyor ki. Vatandaşlar bilsin neyi tartıştığımızı, anlamıyorlar dışarıdan. Şu Meclis koridorlarında bu Komisyonu izlemek için buraya kadar belki şehirler arası yolculuk yapıp gelmiş yurttaşlarımız var, kurum temsilcilerimiz var; onlar Meclis koridorlarındaki televizyondan bir iç yayınla bunu izlesinler istiyoruz. Şimdi, siz bunu yapmadığınızda bende şu duygu oluşuyor: Ha, demek ki bir şeyleri göstermek istemiyorlar; demek ki bir şeyleri sadece kendi TRT’leriyle, kendi İletişim Başkanlıklarıyla, kendi A Haber’leriyle istedikleri gibi yayınlayıp bu tartışmayı toplumun onların istediği gibi yürütmesini istiyorlar. Arkadaşlar ya, hayvan hakları savunucularını düşman ettiniz. Yani günlerdir -ben dışarıdan izliyorum- hayvan haklarını savunan insanlar sanki bunlar çocuk düşmanı, bunlar vatan düşmanı, bunlar millet düşmanı, bunlar terörist her şeyi yaptınız. Vallahi biraz vicdan demek gerekiyor, gene de biraz vicdan demek gerekiyor. Ne istiyoruz değerli arkadaşlar? Çok basit, bu yasa teklifini geri çekmek...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Toparlalım lütfen.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Burada yapılacak şey çok basit. Bu toplumsal gerilimi de ortadan kaldıracak, akılla, bilimle, mantıkla, vicdanla bir çözüm bulmak için yapılacak şey bu teklifin geri çekilmesidir. Bunun makul bir tartışma... Zaten ortada bir zemin var Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmış, bir zemin kurmuş, bunun üzerine yeniden çalışılabilir, daha gelişkin, daha doğru bir şeye hep beraber ulaşabiliriz. Ama şunu da ekleyip öyle bitireyim: Bakın, bazen çoğunluk olmak, kalabalık olmak, size bazı şeyleri yapma şansı tanır yani, evet, üzülmek ifade ediyorum ki daha önce çok örneğini gördük, inanmasanız da parti disiplini edeceksiniz, devlet böyle istedi diyeceksiniz, Sayın Cumhurbaşkanımız böyle istedi diyeceksiniz, bu yasa teklifine “evet” oyu vereceksiniz, biz sonuna kadar direneceğiz ama belki çoğunluk sizde olduğu için bugün, an itibarıyla çoğunluk sizde olduğu için bu kanun teklifini geçirirsiniz ama emin olun, tarih önünde çok kötü bir sınav vermiş olursunuz. Ben inanmıyorum, beş yıl sonra, on yıl sonra çocuklarınız, torunlarınız karşınıza gelip “Ya babacığım, anneciğim, dedeciğim, nineciğim bu kanuna nasıl ‘evet’ oyu verdin, nasıl bu kadar hayvanın katledilmesine onay verdin ve senin oyunla bu gerçekleşti.” dediğinde inanıyorum ki söyleyecek hiçbir şeyiniz olmayacak. O yüzden, herkesi tekrar tarih önünde sorumlu davranmaya çağırıyorum, bu yasa teklifini geri çekin diyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Teşekkür ediyorum Sayın Baş.

Sayın Barut, buyurun

AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Başkan, öncelikle sonda söyleyeceğimi başta söylemek istiyorum. Bu kanun teklifinin ben de bir an önce çekilmesini talep ediyorum.

Bu konuyla ilgili söyleyeceklerim ise Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nde yer alan düzenlemeler AKP iktidarından hayvan hakları politikasının iflas ettiğinin göstergesidir, bunu net bir şekilde görebiliyoruz. Kanun teklifinin gerekçe kısmında ise

şu ana kadar yürütülen politikaların hayvanların yaşamını ve güvenliklerini korumakta, hayvan popülasyonu ile mücadele etmekte de etkisiz kaldığının da bir itirafıdır. Mecliste 27'nci Dönemde bir düzenleme yapılmıştı, Hayvan Hakları Koruma Kanunu Teklifi görüşülmüştü. O dönemde nüfusu 25 bin üstü olan belediyelere bakımevi kurma zorunluluğu getirilmişti. Yine, nüfusu 25 bin ile 75 bin arası olan belediyelerin 31 Aralık 2024'e kadar, 75 bin üstündeki belediyelerin ise 31 Aralık 2022'ye kadar bakımevi kurmaları gerekiyordu. Yasaya göre barınak kurması gereken belediye sayısı 494'tü, 189 tane barınak kurulmuş, onun da biliyorsunuz şartları hiç uygun olmadı, elverişsiz barınaklar. Yani diğer bir deyişle 305 barınak henüz ortada yok. Yani döneminizde bir yasa çıkarılıyor, bu yasayı uygulayamıyorsunuz, şu anda getirmek istediğiniz yasayla bir esaret ve ölüm getiriyorsunuz ve şu ana kadar yürütülen bu yanlış politikaların yetersizliğinin anlaşılmasına karşılık yeni hatalara yeni yanlışlara, uygulamalara sebep verecek değişiklikler teklif ediliyor bu teklifle. Amacı hayvanların korunması, refah içinde yaşamlarını temin etmek olan bu teklif insan merkezli bir yaklaşımla sınırlandırılıyor ve sahipsiz hayvanlar halk sağlığının, çevre sorunlarının, ayrıca toplumsal barışın ve kamu güvenliğinin de bozulmasının nedeni olarak gösterilerek meşruiyet yaratılmaya çalışılmaktadır. Yani bu doğru değildir. Kentlerin insanlar ve hayvanlarla uyum içerisinde yaşayabileceği uygulamalarla yeniden inşa edilmesi gerekirken maalesef AKP, çözümü hayvanları toptan ortadan kaldırmakta bulmuştur. Bu noktada, kanun teklifinde hayvanları ortadan kaldırmanın yasal altyapısı oluşturulurken bu uygulamaların da denetimsizleştirilmesine yönelik de dokunuşlar var bu tekliflerin içerisinde. Yani "sahipli-sahipsiz hayvan" tanımlarında yapılmak istenen değişiklikler sahipsiz, sahibi olmayan, sahibi tarafından terk edilen tüm hayvanların yaşam ortamlarından kopararak bakımevlerine kapatılmasını, kanun değişikliğiyle koşulları genişletilen bu durumların gerçekleşmesi durumunda ötanazi yoluyla öldürülmelerini hedefliyor. Toplumsal gerginliği azaltmak amacıyla getirilen bu değişiklikler uygulamaya girerse toplumsal barışın, huzurun bozulmasına ve artmasına neden olacaktır. Kanun teklifiyle hayvanlar "sahipli ve sahipsiz" olarak kategorileştiriliyor. Sahibi olan hayvanların korunma ve refahlarını sağlama görevi hayvan sahiplerine, gerçek ve tüzel kişilere devredilirken sahipsiz hayvanlar sahiplendirilinceye kadar bakımevlerinde bırakılacak. 5199 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesi gereğince yakalanıp, kısırlaştırılıp, aşılanıp rehabilite edilerek alındıkları ortamlara bırakılmaları öngörülen sokak hayvanlarına ilişkin bu kanun teklifinin 4'üncü maddesi yasalaşırsa, sahiplenilmedikleri sürece alındıkları ortamlara bırakılmayacak, bakımevlerinde kalacaklar. Bu anlamda, biz bu kanun teklifinin çekilmesini isterken kısırlaştırma yönteminin daha doğru olduğunu ve uygun olduğunu kaç zamandır söylüyoruz ve özellikle şunu da söylemek istiyorum: Kısırlaştırma yönteminin çevre ve insan sağlığı açısından da uygun bir çözüm olduğunu düşünüyoruz. Biraz önce Sayın Genel Başkanın söylediği gibi, 2019'da tüm partilerin oy birliğiyle, hayvan haklarının korunması ve hayvanlara eziyet ve kötü muamelenin önlenmesi için alınması gereken tedbirler Türkiye Büyük Millet Meclisinin yayımladığı Komisyon raporunda ifade edilmişti, oy birliğiyle. Neden şimdi terk edilmekte?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

AYHAN BARUT (Adana) – Onun yerine milyonlarca hayvanın katledilmesine yol açacak bir ölüm döngüsü hangi gerekçeyle kanunlaştırılmaktadır; bunu soruyoruz sizlere, cevabını bekliyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Barut, çok teşekkür ediyorum.

Komisyon üyelerinden söz almayan var mı?

BEKİR BAŞEVİRGİN (Manisa) – Ben.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Soru sorabilir miyim teklif sahibine? Teklif sahibine bir soru soracağım çünkü o da önemli bu maddede.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Şimdi şu sözü vereyim, ondan sonra size söz vereyim.

Buyurun.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli komisyon üyeleri, kanun teklifinin 4'üncü maddesinde yapılması önerilen değişiklikle, bakımevleri dışında bir hayvana bakmak ancak onun yasal sorumluluğu alınarak sahiplenilmesi hâlinde mümkün hâle getiriliyor. Değişiklikle, bir sokakta veya mahallede o sokak ya da mahallenin bakımını yaptığı hayvanlar sahipsiz hâle getiriliyor ve toplanıp öldürülmelerinin yolu açılıyor. Bakımevleri dışında yani sokakta sahipsiz herhangi bir hayvana bakmak, yemek, su vermek maalesef, bu kanun teklifiyle, bu maddeyle illegal olacak. Bu yumuşatılmış ifadelerden çıkarılan sert gerçeklik de maalesef, bu.

Tür ayrımı net bir şekilde yapılmadığından, sokakta yaşayan tüm hayvanları kapsıyor, yüzlerce yıllık kültürümüz yok ediliyor. Sokaktaki kuş ve kedievleri bizim toplum olarak sokak hayvanlarına ne denli merhametli yaklaştığımızı gösteriyor. Üstelik, bu Meclis çatısı altında bakılan doyurulan ve sevilen onlarca kedi ve köpeğimiz var. Bu hayvanların sahibi kim o zaman? Bu hayvanları da bu yasayla birlikte toplatacak mısınız?

Değerli milletvekilleri, kanuna teklifine göre “yakala-kısırlaştır-aşılata” olarak bilinen, sokaklarda yaşayan hayvanların kısırlaştırılıp, aşılanıp rehabilite edildikten sonra alındıkları yere bırakılmalarını esas alan ve hayvan hakları açısından büyük bir kazanım olan 5199 sayılı Kanun’un 6’ncı maddesi yürürlükten kaldırılıyor. Mevcut yasadaki “yakala-kısırlaştır-sal” yöntemi terk edilerek “yakala-kısırlaştır-tut ve sahiplendir” metoduna geçiriliyor. Hepimiz biliyoruz ki getirilmek istenen yöntem fiilî olarak “yakala ve öldür” şeklinde işleyecek. Dünya Sağlık Örgütü “kısırlaştır, aşılat ve yerinde yaşat” sisteminin popülasyonun azalması için en uygun yöntem olduğunu söylüyor. Sokakta yaşayan 4 milyon hayvanı yetersiz olan bakımevlerine sığdıramayacağımız da ortada. Can almadan sorunu çözmek mümkün. Bizler “üretimi durdur, ticareti yasakla, kısırlaştır, aşılat ve yerinde yaşat” yöntemini savunuyoruz yani ölüme karşı yaşamı savunuyoruz.

Bir kez daha sizlerin gözlerine bakarak bu yasayı geri çekmenizi talep ediyoruz.

Teşekkür ederim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teklif sahibinden açıklamasını isteyeceğim...

OTURUM BAŞKANI ADEM KORKMAZ – Buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Teklif sahibinden öğrenmek istediğim bu maddeyle ilgili iki tane soru var. Birincisi, “Sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevlerinde barındırılır.” diyorsunuz. Kaç yıl süreyle bu hayvan barınakta kalacak, bunun bir süreci var mı, yoksa belli bir süre sonra burada bu hayvanlar katledilecek mi? İkincisi de hayvanlara hayvan bakımevleri kurarak sahiplenme getiriyorsunuz. Daha önce hayvanlara bakan veya bakmak isteyenler sahiplenebiliyordu. Bu konuda bir etki analizi yaptınız mı yani bir bakımevi kaç liraya mal oluyor? Yani bir köpeği sahiplenenin kendi olanaklarıyla o hayvana bakarken bakımevi üzerinden bakmasının oluşturacağı gideri ne kadar? Bu iki konuda bir etki analizi yapıldı mı? Gerek sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevlerinin... Bir, bakımevinin masrafı ne kadar oluyor? İkincisi, hayvanların bakımevi kurarak sahiplenilmesinin bir bireye veyahut da bu konuda gönüllüye maliyeti nedir? Bu konuda bir çalışma yaptınız mı?

Teşekkür ederim Başkan.

OTURUM BAŞKANI ADEM KORKMAZ – Komisyon üyelerinden...

Cevabı sonra mı vereceksiniz Hocam?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Sonra.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Divan, biz de soralım da sorularımızın cevabını alalım.

OTURUM BAŞKANI ADEM KORKMAZ – Komisyon üyelerinden başka söz almayan...

PERİHAN KOCA (Mersin) – Komisyon üyesiyim. İki saattir söz bekliyoruz.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Bastık söz almak için.

OTURUM BAŞKANI ADEM KORKMAZ – Komisyon üyelerinden bittiyse söz verelim.

Buyurun.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, biz bir problem olduğunun farkındayız fakat bu problemi çözmenin yolu acil bir kanun geçirmek değil. Veteriner hekimlerimizin bilim insanlarımızla beraber tekrar üzerinde çalışması için bu yasanın ertelenmesini ya da geri çekilip yeniden hazırlanmasını rica ediyoruz. Türk toplumu böyle bir katliam yasası istemiyor.

Isırma vakalarıyla ilgili önümüze getirilenler üç yıl önceki olaylar. Bir mahallenin köpeği gelip bizim çocuğumuzu ısırmasa çünkü nereden yiyecek bulup nereden su içeceğini bilir ve insanla yaşamaya alışkıdır. Biz bu canlıyı alır barınağa kapatırsak ya da uyutursanız besin zincirini takip edecek olan yaban hayatından gelen hayvan, ısırma vakalarına neden olacaktır. Bu hayvanlar zoonoz hastalıklarını, kuduz vakalarını artıracaktır.

Yurt dışına baktığımız zaman, temel amacı öldürme olan bir uygulama yoktur. Uygulamanın hangi durumlarda nasıl yapılacağına ilişkin mevzuatlar, kesin hükümlerle düzenlenmiş katı kurallar, yasalar mevcuttur. Hollanda’da geçen yüzyılda köpek sahiplenme sayısı artınca Hükümet bir köpek vergisi koydu, vergi ödemek istemeyen ya da ödemeyenler köpekleri sokağa terk etti; Hayvanları Koruma Kanunu kabul edilerek köpek sayısının azaltılması için kısırlaştırmalar yapıldı, sahiplendirilemeyenler alındıkları noktalara geri bırakıldı. Almanya, İtalya, İsviçre, Yunanistan ve Avrupa’nın pek çok ülkesinde öldürmek yasak “aşılta, kısırlaştır, yerine bırak” modeli uygulanmış ve başarılı olmuştur.

Halkın yüzde 38’inin hayvan sahiplendiğini görüyoruz, üstelik 2-3 hayvan sahiplenmesiyle birlikte bu oran yüzde 50’lere yükselmiştir, doğal olarak sokakta hayvan göremiyoruz. Arkadaşlar, biz dikine yükselen, büyüyen şehirlerde “1+1, 2+1 evlerde çoban köpeklerini besleyeceğiz, sahipleneceğiz.” diyerek romantik, gerçeğe tutunmayan konuşmaları yapmamamız gerektiğine inanıyorum. Çok istisnai durumlar dışında, öldürme yok. Romanya’da vardı, bir kanun getirdiler sadece agresif hayvanlar için ama başarılı olmadılar, çok vahim bedeller ödediler. Sadece devletin yandaşları aşıydı, iğneydi, veterinerdi, yakarak öldürmeydi; onlarda yarar sağlayınca bundan vazgeçtiler. Türk halkı olarak ne vicdanımız ne geleneklerimiz bunu kabul eder. Komisyondan ve üyelerimizden yeni yaralar açacak, kargaşaya neden olacak bu yasanın geri çekilmesini, en azından ötelenip bilim insanlarıyla üzerinde çalışılıp yeniden ele alınmasını talep ediyoruz. Bu taslağın kabul edilmesi durumunda doğal hayatın akışına aykırı koruma tedbirinde uyutma veya itlaf uygulamasına geçilmiş olacak.

Kamuoyu anketleri de bizim günlerdir dile getirdiğimiz hem insani hem siyasi olarak iktidara hiçbir kazanım sağlamayacağını, olası ilk seçimde büyük bir darbe yiyeceğinin göstergesidir.

(Uğultular)

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Arkadaşlar, konuşmaya çalışıyorum.

Toplulun neredeyse yüzde 85'i getirilmek istenen uyutma yasasına karşı. 27 il, 93 ilçe, 157 mahallede yapılan ankette çıkan sonuç: "Gerekli hâllerde uyutulabilir." diyenlerin oranı yüzde 15ğ, "Böyle bir sorun yok." diyenler yüzde 22, "Uyutmadan çözülmeli." diyenler yüzde 63; millet daha ne desin, yüzde 85'i öldürölmelerine karşı. Halka rağmen siyaset yapmamız, yasa çıkarmamız doğru olmayacaktır diye düşünüyorum.

Değerli vekiller, bizim için bütün canlar, başta çocuklarımız, geleceğimiz, büyüklerimiz, kadınlarımız, insanlarımız çok önemlidir. Isırma konusunda iki husus önemli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen toparlayın.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Birincisi, medyanın konuyu ısrarla köpürtmesi. Haberlere bakıldığında, bunun defalarca aynı yayınlı karşılaştığını, kutuplaştırıldığını, kamplaştırıldığını görüyorsunuz. İkincisi ise belediyelerin hayvanları bulunduğı yerden alarak başka alanlara atması. Saldırı vakalarının büyük çoğunluğu yıllardır o mahallede yaşayan köpekler tarafından gerçekleştirilmemiştir. Köpekler de alan sahiplenici hayvanlardır. Nasıl ki insanoğlu evine, arazisine yabancıların girişine mukavemet ederse, hayatı boyunca 2 kilometrekare alanda yaşayan köpekler de yaşamlarını ve kaynaklarını idame ettirebilmek için bu alanı korumak zorundadırlar. Zaten saldırı vakaları Ankara'da da maalesef, saldırıya uğrayan evladımızın vakası da dâhil olmak üzere, kırsal alanda ve yerleşim yerlerinin dış mahallelerinde gerçekleşmiştir. Alıştığı, güvende olduğı mekândan alınarak hiç tanımadığı ve yaşamsal kaynaklardan yoksun bir alana atılan köpekler iki yaşamsal zorlukla karşılaşır, saldırganlaşır. Görüldüğü gibi, saldırı vakalarında köpeklerin sorumluluğundan ziyade, sorumluluk gerekli önlemleri almayan yerel yönetimler, gerekli denetimleri yapmayan resmî kuruluşlar, bakanlıklar ve ilgili komisyonlardır. Kısacası, 5199 sayılı Kanun'a rağmen bunu uygulamayan bütün sorumlulardır. Bunlar saldırı, ısırma, yaralama gibi sonuçlanan vakaların birebir nedenleridir. Şehirde, ilçede, köyde yaşayan köpeklerin uzaklaştırılması hem bir katliamdır hem de vahşi hayvanların insan topluluklarının yaşam alanlarına girmesiyle -köpeklerin bariyer olmasıyla girememeleri ama aldığınızda girmeleri- zoonoz vakaları ve saldırılar için açık bir davetiyedir.

Sözlerimi tamamlarken bir kez daha tekrarlıyorum: Yaşam hakkı üzerinden geçmiş hataların bedelini masum, savunmasız canlılar üzerinden ödetilmesine sonuna kadar karşı duracağız. Bunu her platformda tüm gücümüzle savunacağız. Kamuoyu anketleri de gösteriyor ki Türk halkının büyük çoğunluğu bizimle aynı duyguları taşıyor, vicdanlarının sesini dinliyorlar: "Yasayı geri çek!" diyoruz. Önce vicdanımızın sesini dinleyin; sonra sokaklarda, caddelerde, parklarda, bu masum canlılar için mücadele eden halkımızı görmezden gelmeyin, gördüğünüz sayıdan çok daha fazlayız. Yarın bu katliamın resimleri internete düştüğü zaman çocuklarımızın yüzüne bakamayacağız! Yarın bu resimler düştüğü zaman, bu kanun teklifini onayladığınızda tarihe düşeceksiniz!

Siz "bozkurt"u işaret olarak gösteren, "bozkurt"un, kurdun soyundan gelen köpeğı öldürürseniz, bunun cevabını veremezsiniz, unutmayın ki soydaşlar! Bir daha bu harekete nasıl sahip çıkacaksınız arkadaşlar?

Hepinizi ben saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Buyurun Sayın Kılıç.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, değerli misafirlerimiz, basınımızın değerli mensupları; üzerinde görüştüğümüz kanunun 4'üncü maddesi, 5'inci maddesi veya bir başkası, getirdiğiniz kanun teklifi kapsamındaki tartışmaların ana kaynağını oluşturuyor. Aslında çerçevesi belirlenmiş olsa veya -her şeyden önce- 5199 sayılı Kanun iktidar tarafından uygulanmış olsaydı bugün bu kadar ihtilaf ortaya çıkmamış olacaktı.

Bizler ve burada süreci takip eden bütün vatandaşlarımız açısından enerji ve zaman israfına yol açan bu teklifin özen ve hassasiyetle oluşturulmadığı açıktır. Bir maddede inat edip bunu bir çatışma unsuru hâline getirmek, herhangi bir şekilde uzlaşmaya açık olmamak, sorunları çözmiyor, geçmişten beri de bu yöntemle hiçbir sorun çözülmemiştir.

Teklifin 4'üncü ya da 5'inci maddesi, bakımevine alınan hayvanlardan saldırgan olan, bulaşıcı veya tedavi edilemeyen hastalığı bulunan ya da sahiplenilmesi yasak olan hayvanlara yerel yönetimlerce ötanazi yapılabileceği belirtiliyor. En başta, “ötanazi” kavramının sıkıntılı olduğunu ifade etmek gerekir. Bu kavram iradeye dayanır ve insana dair bir kavramdır, hiçbir hayvanın rızasını alamayacağınıza göre buna “ötanazi” demeniz doğru değil.

Bir de basın açıklamanızda ve metinlerinizde ötanazi yöntemini belediyelere verdiğiniz bir imkân olarak ifade ediyorsunuz. Bu ifadeler, bir çatışmaya dönüşün diye bilinçli olarak mı tercih edilmiştir, bunu şahsım adına gerçekten merak ediyorum. Hayvanların yaşam hakkına saygı duymayan, onları birer nesne gibi gören yaklaşımlar, toplumumuzun vicdanında asla yer bulamaz.

Cenab-ı Hakk'ın bizlere verdiği en büyük ahlaki sınavlardan biri, hayvanlara karşı sergilediğimiz davranışlardır. Bu müstesna sınav Kur'an-ı Kerim ve diğer kutsal kitaplarda tekrar tekrar vurgulanmış olup ilk Peygamber Hazreti Âdem'den bu yana her peygamber hayvanlara merhamet göstermemizi öğütlemiştir; gün gelmiş, bu bir deve, bir kuş, bir kedi, bir köpek ya da bir örümcek aracılığıyla her birimiz bu evrensel sınavla karşılaşmışızdır. Özetle, yaklaşık beş bin yıllık tarih boyunca hak, adalet ve vicdaniyla dünyaya damga vuran bu milletin liderleri ve âlimleri hayvan haklarına büyük önem vermiş ve onları korumuştur. Örneğin, 1300'lü yıllardan 1900'lü yıllara kadar yaklaşık altı yüz yıl boyunca adaletle dünyaya liderlik eden Osmanlı İmparatorluğu, sokak hayvanlarına yiyecek ve su sağlamak amacıyla vakıflar kurmuş ve yasal düzenlemeler yapmıştır.

Sayın milletvekilleri, değerli misafirler; ötanazi uygulaması, acı çeken, tedavisi mümkün olmayan, hasta hayvanlarda bile büyük bir etik tartışma konusu iken sağlıklı ya da tedavi edilebilir durumdaki hayvanlar için bu uygulamanın düşünülmesi bile vicdanları yaralamaktadır. Bakımevlerine alınan hayvanların saldırganlık gösterdiği ya da bulaşıcı hastalık taşıdığı gerekçesiyle ötanaziye tabi tutulması sorunun kaynağına inmeyen, yüzeysel ve vicdani olmayan bir çözüm önerisidir.

Bizler Saadet Partisi olarak “yakala, kısırlaştırır, tut ve içerisinde bakımevlerinin ve barınakların da olduğu yaşam alanlarında yaşat” politikasının en doğru ve en insani çözüm olduğuna inanıyoruz. Bu politika hem sokak hayvanlarının kontrolsüz üremesini engeller hem de onların doğal yaşam alanlarında huzur içinde yaşamalarını sağlar. Bu yöntem dünya genelinde pek çok ülkede başarıyla uygulanmakta ve hayvan nüfusunu kontrol altına almak için en etkili yöntem olarak kabul edilmektedir.

Söz konusu yasa teklifinde belirtilen ötanazi uygulaması kamu güvenliğini sağlamak adına sunulmuş gibi görünse de aslında bu sorumluluktan kaçmanın ve kolaycılığa kaçmanın bir örneğidir. Kamu güvenliğini sağlamak sokak hayvanlarını katletmekle değil, insan yaşamını merkeze alan, hayvanların ve insanların güvenilir bir ortamda yaşayabilmelerine olanak sağlayacak altyapıyı kurmakla mümkündür.

Bakanlıkların, yerel yönetimlerin ve derneklerin bu konuda sorumluluk alması ve etkin kısırlaştırma programları uygulaması gerekmektedir. Üretim, satış, hayvanlara yönelik şiddet, barınak şartları, usulsüz bağış toplanması ve benzeri konularda hiçbir hüküm koymayıp sadece ötanazi maddesiyle soruna yaklaşmak çözüm üretme niyetinin değil, sorumluluğu başkalarına atma çabasının göstergesidir.

Değerli milletvekilleri, hayvanlara uygulanan şiddet ve zulmün toplumsal şiddeti beslediği gerçeğini unutmamalıyız. Bizler şefkatli, merhametli ve vicdan sahibi bir toplum olmanın gereklerini yerine getirmek zorundayız. Bu nedenle sokak hayvanlarına yönelik ötanazi uygulamasına karşı çıkıyor ve daha insani, daha sürdürülebilir çözümler üretmek için hep birlikte çalışmamız gerektiğine inanıyoruz. Saadet Partisi olarak hazırlamış olduğumuz sokak hayvanları raporunda ve vermiş olduğumuz kanun teklifinde de bahsettiğimiz gibi, bu yasa maddesinin geri çekilmesini ve yerine “yakala, kısırlaştır ve belirlenen yaşam alanlarına bırak” politikasının uygulanmasını talep ediyoruz.

Sonuç olarak ne sokak hayvanlarının canı yansın ne de insanların, her canın huzuru ve güvenliği bizim için kıymetlidir. Bizim düsturumuz yeryüzündekilere merhamet edin ki göklerde olanlar da size merhamet etsin.

Bizler ötanazi kavramını sorunlu bulmakla beraber, mevcut madde kapsamının suistimale açık olduğunu düşünüyoruz. Daha önceki kanunlar uygulandığı takdirde bu maddeye ihtiyaç olmayacağı ortadadır. Bu sebeple hem 4’üncü maddenin hem de 5’inci maddenin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ediyoruz.

Hepinize sonsuz saygılarımı, teşekkürlerimi iletiyorum. Hayırlı olmasını diliyorum bu toplantımızın.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Kılıç, çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, arkadaşlar, sırayla artık.

Evet, Sayın Suiçmez, buyurun.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Ben de son sözü başta söyleyeyim; yarın Hakk’a varınca hesap sorar karınca. Dolayısıyla bu açıdan baktığımız zaman teklifinizin 3’üncü, 4’üncü ve 5’inci maddesinin sizleri hesap soracak hâle getirdiğini belirtmek isterim.

Mevcut hâlinde “Evcil hayvanlar, türüne özgü hayat şartları içinde yaşama özgürlüğüne sahiptir. Sahipsiz hayvanların da, sahipli hayvanlar gibi yaşamları desteklenmelidir.” denilmişken bunun mülga edilmesi ve devamında bu tartıştığımız 4’üncü maddenin ve devamındaki 5’inci maddenin düzenlemeleriyle sanki bu dünyanın sahibi, sanki bu sokakların sahibi tek başına bizlermişiz gibi davrandığının farkında mısınız?

Şimdi, biz bir yasa yapıyoruz. Yasayı problemleri çözmek için yapıyoruz ama yaptığımız bu yasama faaliyetinde ben görüyorum... Şimdi, kanunumuzu hazırlayanların içinde de olan Yenişehirlioğlu karşımda, mutsuz; biz mutsuzuz, ilk imzacısı olan TİHEK’te çalışan meslektaşım mutsuz. Öyleyse hangi güç bize bu teklifi verdirtiyor ve yasalaşmasını sağlayacak? Bunu anlamamız mümkün değil, kabul etmemiz mümkün değil.

Şimdi, bu 4’üncü madde zaten 5’inci maddenin yani ölüm fermanının, aslında o idam etmek için sehpa çıkarılmış olanın, sehpanın tam kendisidir. Bu madde geçtiği zaman ipi çekmek çok daha kolay hâle gelecektir. Ne yapılmak isteniyor bu maddeyle? Çok açık, net bir şekilde hayvanların artık sokakta olmasının önü kesilecek yani esas maddeyle, esas kanunla getirmiş olduğumuz “Evet, yakalayalım,

aşılalım, kontrol edelim ama bunları yine doğal ortamlarına bırakalım.” ortadan kalkacak; tamamıyla barınaklar içerisinde –“barınak” deyin, “bakımevi” deyin, ne dersiniz deyin- uygun olmayan koşullar içerisinde öldürülmeyi bekleyen canlılar hâline getireceğiz hayvanları. Bu nasıl olabilir?

Bir an için şöyle düşündüm; köpekler bugün aynen bizim gibi burada oturuyor olsalar ve deseler ki: “Bu insanoğlu ne tuhaf varlık ya! Koca bir evren yaratılmış, koca bir dünya yaratılmış ama bunlar oturmuş bu güzel dünyayı güzel bir biçimde paylaşp yaşayacaklarına birbirlerini öldürüyorlar, savaşlar çıkarıyorlar, çocuklarına tecavüz ediyorlar, kadınlarına tecavüz ediyorlar, insanlar birbirini boğazlıyor. Bu varlıklar, insanoğlu çok tehlikeli varlıklar, öyleyse biz bunları alalım, toplayalım bir yere tkalım ve bunları öldürelim.” Böyle bir şeyi demiş olsalar bunu buradan bakış açımızla anlamamız mümkün olur mu? Yaptığımızın bundan ne farkı var? Bu dünyanın tek başına sahibi bizmişiz gibi davranmamız hukuken de ahlaken de dinen de doğru değil arkadaşlar. Bir kere, bizim kültürümüz sokak hayvanlarıyla birlikte yaşamı paylaşmaktan geçer. Dolayısıyla bir an evvel, gerçekten kamu vicdanını yaralayan, toplumu ikiye bölen, hiçbir uygulaması da olmayacak... Ben açıkça geçen gün de söyledim, bu yasa geçtiği anda insanlar tüfekleriyle hayvanları vurmaya başlayacak ve o hayvanları toplamaya gelen kişiler ile kamu kurum, kuruluşundaki kişiler ile vatandaşlar çatışmaya başlayacak. Öyleyse, biz bu kadar çatışma yaratacak bir kanunu niye yapıyoruz? Böyle bir kanuni düzenleme olabilir mi? Nasıl toplanacağı belli değil, bu kadar hayvanı nasıl bir arada tutacağımız belli değil, ki bizce belli, onlar orada birbirlerini de öldürecekler, hastalık kapacaklar ve baskıyla da, veteriner hekimlerin üzerinde baskı kurularak da ölüm fermanına imza atmaları sağlanacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

(Uğultular)

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Çok uğultu var hakikaten, duyulmuyor Başkanım.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Sayın Başkanım, hakikaten herkes kendini dinler vaziyette.

Dolayısıyla bu gerçekten kabul edilmeyecek maddenin de diğer maddelerin de yani 4’üncü, 5’inci, 6’ncı maddelerin de geri çekilmesi gerekiyor. Aslında, Orhan Bey de Grup Başkan Vekilimiz de söyledi, ben birlikte, her iki tarafın da görüşlerini dikkate alarak ve buna uygun bir çözüm üretecek şekilde bir yasayı hazırlama enerjisinin, gücünün, yeterliliğinin bizde olduğunu düşünüyorum; bunu yapabiliriz, bir an evvel geri duralım.

Sayın Başkanım, hep söylüyorum, burada bir yönetişimsizlik problemimiz var, elbette ki siz yönetiyorsunuz ama burada, arkadaşlarımızın dışarıda bırakılması, televizyon sisteminin -dolanılarak “bozuk” diye söylenmesi ama hepimiz biliyoruz ki bozuk değil- kapatılması, -“yüce Meclis” diyoruz-yüce Meclisin aslında temsil hakkını aldığı vatandaşlara kapatılması, koridorlarda insan bariyerlerinin kurulması, dışarıda bariyerlerin kurulması gerçekten Meclisin çalışma sistemine yakışmıyor. Bırakın, açalım; herkese kuralları söyleyin, girsinler, burada dinlesinler ama kuralları siz koyun, kimse sesini çıkarmadan burada otursun, dinlesin, görüşünü ifade etsin; böylece, daha düzgün, bize yakışan bir yasama ortamını sağlayın.

Tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Koca, buyurun.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sibel Vekilin bıraktığı yerden devam edeyim.

Gerçekten çok ciddi bir yönetişimsizlik hâli var. Keşke burada sağlıklı bir şekilde yasama yapma süreci olsaydı da biz gerçekten maddeler üzerinden konuşabilseydik ama şu anda bir darbe görüntüsüyle karşı karşıyayız. Bu darbe görüntüsüne özel olarak dikkat çekmek istiyorum ve sanki alelade bir şekilde, daha doğrusu olağan şekilde biz bu süreci işletiyormuşuz gibi, istişare varmış, diyalog varmış, müzakere süreci varmış gibi; bu görüşmeyi gerçekten reddediyorum. Bir kez daha, Komisyon görüşmelerinin, bu şekilde “Yaptım, oldu.” pratiğiyle, zorbalıkla gerçekten devam ettirilmesini de kabul etmiyorum bir milletvekili olarak.

Geçen haftadan beri olağanüstü hâl koşullarıyla, gerçekten, bu yasa teklifini gözleriniz kan bürümüş bir şekilde geçirmeye çalışıyorsunuz; gerçekten, darbe mekaniğiyle bu Komisyonu işletmeye, ilerletmeye çalışıyorsunuz.

Sayın Divana sorduk, özellikle sordum, Sayın Komisyon Başkanı sordum “Bu Meclis, AKP’nin Meclisi midir? Bu Meclis, sarayın Meclisi midir?” diye; kendileri bizzat ifade ettiler “Bu Meclis AKP’nin Meclisi değildir.” dediler ancak AKP’nin Meclisi gibi davranıyorsunuz ve milletvekillerinin söz hakkı dâhil olmak üzere, yasa yapma tekniğini tümüyle aslında ayaklar altına alan bir şekilde, bilim insanlarını, veteriner hekimleri, avukatları, hayvan hakları inisiyatiflerini, sivil toplum kuruluşlarını, yurttaşları sürecin dışında bırakarak yasa yapmaya çalışıyorsunuz; aslında 17 Temmuzdan itibaren yapmaya çalıştığınız şey budur. Bugün ise buraya geldiğimizde bu olağanüstü hâl koşullarının, bu darbe görüntüsünün katmerlisiyle karşılaştık; gerçekten kabul edilebilir bir şey değil. Meclisin içinde, dışında yurttaşlarımız darbedilmeye devam ediyor; Meclisin içinde, dışında yurttaşlarımız abluka altına alınmaya devam ediyor.

Sizlere sorduk, dediniz ki Komisyon toplantısı başlarken: “İlgili kurumlar içeride.” “Kimdir o ilgili kurumlar?” diye sorduk, bir cevap yok. Hiçbir şekilde, ne Komisyon Başkanı ne AKP’li vekiller, 17 Temmuzdan beri kanun teklifine dair tek bir söz bile edemiyorlar. Gerçekten AKP, Türkiye Büyük Millet Meclisinin altına, tarihine küçük ortağı MHP’yle beraber dinamit yerleştiriyor ve bu dinamiti yerleştirirken ne yazık ki ülkenin kaderiyle oynuyorsunuz. Dışardaki televizyonu bile gözaltına almışsınız; kamuoyundan kaçırarak, halktan kaçırarak, kapalı kapılar ardında kurabiye yiyip katliam yasası oyluyorsunuz. Gerçekten inanılır gibi bir şey değil ve utanç verici bir şey. Bütün ülkenin gözü kulağı burada. Bu hengâme içerisinde, bu kaos içerisinde, bu darbe mekaniği içerisinde gerçekten bu kanun teklifi görüşülemez bir hâlde.

Televizyonla ilgili yok öyle dediniz yok böyle dediniz, bir öyle diyorsunuz bir böyle diyorsunuz, bir söylediğiniz bir söylediğinizi tutmuyor ama bunu saraydaki, tepedeki en yükseklerden öğrenmiş durumdasınız. Bakın, Erdoğan 2018’de ne diyor: “Hayvanları korumak sadece görev değil; inancımızın, insanlığımızın da gereğidir. Hayvanlar bir mal değil, candır, bizlere Hüda’nın bir emanetidir.” O Hüda’yı ne zaman unuttu ya Recep Tayyip Erdoğan, sormak istiyorum? Aynı Bahçeli aynı minvalde devam ediyor, “Allah’ın her yarattığını aziz bilen bir inancın mensupları, hayvan katillerini affetmeyecektir. Ha bir köpek yavrusunu kesmişler ha bir emzikli bebeği katletmişler, mana ve muhteva olarak hiçbir fark yoktur.” diyor.

Siz artık, hani, çeşitli lobilerden mi, alacağınız ihalelerden mi, bu işin rantından mıdır nedir yani cebinize girecek paralardan dolayı... Çünkü yirmi iki yıldır biz AKP’yi de MHP’yi de çok iyi biliyoruz. Ceplerine girecek üç kuruş para olmasa böyle canhıraş bir şeyle ilgili mücadele edemezler.

(Gürültüler)

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Böyle bir usul yok!

PERİHAN KOCA (Mersin) - Zaten ağızlarını açıp söyleyecek iki kelimeleri yok, iki cümleleri yok.

(Gürültüler)

PERİHAN KOCA (Mersin) - Herhangi bir şekilde, kanun teklifiyle ilgili, bilimsel verilerle ilgili, toplumsal süreçlerle ilgili hiçbir şey yok. Kanun teklifinde, gerekçede olduğu gibi, bilim dışı, insanlık dışı, vicdan dışı bir şekilde siz bu süreci manipülasyonlarla, işte, yaptığınız gibi, tetikçiler tutarak kendinize medyadan, onlara üç beş kuruş bir şekilde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Böyle bir usul yok ya!

PERİHAN KOCA (Mersin) – Üslubu müslubu sizden öğrenecek değiliz! “Katliam! Katliam!” naraları atıp, “İdam! İdam!” naraları atanlardan biz usul falan öğrenmeyeceğiz! Usul musul öğrenmeyeceğiz! Bu koşullarda yasa masa yapılmaz! Bu kanlı yasanızın karşısında biz varız, vicdanın sesi var, insanlığın sesi var, biz varız, biz!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun Sayın Vekilim.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Evet, Komisyon toplantısı başladığından beri bu Komisyonunun âdeta OHAL koşullarında gerçekleştiriliyor olmasını eleştiren bütün arkadaşlarımızın sözlerine katılıyorum. Ayrıca, Komisyonunda, daha baştan “Şuna söz verimiz, buna söz vermeyiz.” gibi asla demokratik olmayan bir yöntemle tartışmayı bastırmaya çalışmanın da gerçekten hakkaniyetli olmadığını düşünüyorum. Kibarca söylemeye çalışıyorum arkadaşlar çünkü bu, hakkaniyetin ötesinde aslında bir despotizm, bunu ifade etmek isterim.

Şimdi, bu alınan, adı “güvenlik önlemi” olan ama gerçeği, olağanüstü hâl uygulaması olan bu önlemler açıkça kanun yapma süreçlerinin aleniyet ilkesine de aykırı. “Neyi, kimden geçiriyorsunuz?” sorusuna biz buradan bir cevap istiyoruz gerçekten de. Şimdi, biz bu kanunu hangi şartlarda konuşuyoruz, bu oldukça önemli. Biz bu kanunu, ülke tarihindeki en derin yoksullaşmanın yaşandığı süreçte, ülke halkının çok büyük bir kısmı temmuzda asgari ücrete bir zam beklentisi içindeyken ve bunu talep ederken ve Şimşek programının da yıkımı iyice ortaya çıkmışken konuşuyoruz, tartışmak zorunda bıraktınız bizi. Bütün bu süreçte halkı kutuplaştırarak, aynı zamanda halkı bölüp birbirine düşürerek bu türden gerçeklerin üstünü örtmeye çalışan bir yöntem de izliyorsunuz. Öfkeyi bölmeye çalışıyorsunuz ama bölemeyeceğinizi buradan ifade etmek istiyorum.

Bir taşla birkaç kuş vurma teklifi bu aynı zamanda, işin bir yanını biraz önce söyledim. Bir diğer yanı, aslında siz bu teklifiyle, özellikle bu maddeyle, sivil toplum kuruluşlarını, demokratik kitle örgütlerini, emek meslek örgütlerini de itibarsızlaştırmaya çalışıyorsunuz.

Şimdi, bir önceki toplantının hemen sonrasında bizzat Fahrettin Altun kumpasıyla hedef gösterilen milletvekilleri oldu, hafta sonu boyunca lince uğratılan milletvekilleri oldu ve biz burada her şey ortadayken sizin, Komisyonunda bir dakika bile emek vermemiş milletvekillerinizin bu lince sanki buradaymış gibi katıldığına şahit olduk. Bu kanun teklifinin tek bir maddesinde de, bu kanun teklifinin tartışılma usulünde de biçiminde de, içeriğinde de tek bir doğru, gerçek, nesnel, hakka hukuka uygun bir şey yok. Bu kanun teklifinin tek bir maddesinde bile gerekçe olarak ifade ettiğiniz şeyler, veriler doğru değil.

Şimdi, size, bilim insanlarını, emek meslek örgütü temsilcilerini buraya davet edelim dememizin en temel sebeplerinden bir tanesi de bu zaten. “Miş”le “Mış”la, sosyal medya trollerin ortaya koyduğu fotoğraflarla, paylaşımlarla, dezenformatif birtakım bilgiymiş gibi yapılan şeylerle hareket edilmesin diye size bir öneride bulunuyoruz, diyoruz ki: Dışarıda hekimler var, baro yöneticileri var, dünya örneklerini takip eden uzmanlar var, ellerinde dosyalar var. Siz bir tane nesnel, bilimsel veri sunamıyorsunuz ama onların elinde var; çağıralım, dinleyelim onları, tartışalım, gerçekleri konuşalım diyoruz ama siz ona engel oluyorsunuz. Bakın, bu 4’üncü maddenin kendisi bunun açık bir örneği.

Şimdi, 4’üncü maddeye gerekçe olarak ne yazılmış; “Artan saldırılar, kuduz ve benzeri zoonoz hastalıklar” vesaire, vesaire... Ve teklifin gerekçesinde de bir takım veriler söyleniyor. Soruyoruz, diyoruz ki: “Bu verilerin kaynağı nedir?” Büyük bir sessizlik, “mış”lar “miş”ler. “Kim bu verileri ortaya koyuyor? Kuduzun arttığı gibi bir veriyi hangi resmî veriye dayandırıyor?” diye soruyoruz, bununla ilgili de hiçbir şey yok. Bu teklifin gerekçesinde, bu maddede özellikle veriler açık bir muğlaklık taşıyor, açık bir eksiklik taşıyor ve suni bir korku pompalamaktan, buradan halkı bölmekten başka hiçbir işe yaramayan bu muğlaklıkla bir de bizi, bu Komisyonu, bu Komisyonu izleyen halkı ikna etmeye çalışıyorsunuz.

Şimdi, kamu sağlığını kuduzdan daha fazla, çok daha fazla, resmî verilerle üstelik tehdit ettiği ortaya çıkmış olan hastalıklar var. Sağlık Bakanlığı verileriyle söyleyeceğim size: Brusella, şarbon, tularemi, Kırım-Kongo kanamalı ateşi; bakın, bunlar, resmî verilere göre, sizin iddia ettiğiniz kuduz oranlarından çok daha fazla.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Teşekkür ediyorum.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Son iki dakika rica ediyorum, sözümü bitireyim.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Lütfen toparlayalım.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Evet, çok daha fazla kamu sağlığını tehdit ediyor. Sağlık Bakanlığının bununla ilgili attığı hiçbir adım yok ama kuduz oranları artıyor diye bugün siz ölüm barınaklarını bize dayatıyorsunuz.

Bu maddenin bir diğer gerekçesi açık bir itiraf. Bir mutabakatla geçirilen yasayı uygulamadık diye, hesap vermemek için barınaklardan bahsediyorsunuz. Şimdi, bir de buna “mama lobisi” “barınak lobisi” diye birtakım laflar çıkarmışsınız. Şimdi, “Hayır, buralar ölüm kampları.” diyenlere, “mama lobisi” “barınak lobisi” diyorsunuz; biz de size “barınak rantı lobisi” mi diyelim yani? Bu noktadan itibaren açıkça aşılama, kısırlaştırma maliyet hesaplarıyla karşımıza resmî veriler, açık veriler çıkaranların karşısına siz ne ortaya koyuyorsunuz bu barınaklarla? Bu da “tasarruf paketi” deyip, sermayenin vergilerini bir kaleme silip, Türk Hava Yollarına, yandaş derneklere beleş bilet dağıttırıp, kamu kreşlerini kapatmanız gibi bir barınak, bir çözüm noktası mı olacak? Biz, daha bilimsel, daha etik, daha hak odaklı, daha az maliyetli olan “kısırlaştırır, aşılata, yerinde yaşat” uygulaması yerine; daha maliyetli, üstelik asla çözüm olmayan, korkunç koşullara sahip barınak ölüm kamplarındaki ısrarınızın gerekçesi ne? Bunun bir rant meselesi olmadığını burada kamuoyuna açık bir biçimde ortaya koymanızı bekliyoruz. Yoksa böyle “mama lobisi” “barınak lobisi” diye küçümsediğiniz, aşağıladığınız, itibarsızlaştırdığınız demokratik kitle örgütlerinin sizin karşınıza çıkardığı verilere cevap vermeden söyleyeceğiniz her şeyin yalan olduğu şimdiden bizim nezdinizde de halkın nezdinde de açık olacaktır. Ölüm kampı lobisi olmadığınızı burada, bu Komisyonunda verilerle ispat etmenizi bekliyoruz.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Buyurun.

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, Değerli Bakanlık yetkilileri; öncelikle AK PARTİ’li milletvekili arkadaşlarıma sesleniyorum: Sevgili arkadaşlarım, hiçbir güç sizin insanlığınızdandır, vicdanınızdandır daha büyük olamaz. Lütfen, bu teklifi tekrar okuyun ve lütfen, ona göre davranın. Burada, bunu utanç yasası olarak değerlendiriyorum; insanlık adına utanç yasası. Şöyle ki üzerimize düşen hiçbir şeyi yapmadık; üretimi durdurmamış, ticareti yasaklamamış, kısırlaştırma yapmamış. En son birkaç yıl önceki Meclis Komisyon raporunu, sizlerin de onayı olan raporu dikkate almadık; üzerimize düşen hiçbir şeyi yapmadık. Sonra, bu önümüze getirdiğiniz yasa teklifiyle belediyelere sorumluluk verilecek ama oraya öyle bir ifade getirmişsiniz ki, bu konuştuğumuz 4’üncü ve 5’inci maddeler bunu gösteriyor, ifade ediyor, “ötanazi” ifadesi var. Siz şöyle diyebilirsiniz: “Bu, artık belediyelerin sorumluluğunda ve bu, belediyelerde ötanaziye karar verecek olanın vicdanı.” Hayır, bu yasayı önümüze getirdiğiniz için ve yasayı onayladığınız takdirde, bütün bu hayvanların kanı sizin elinizde olacak.

Şimdi, acaba hangi yaklaşım sizin vicdanınızdandır ve gelecek nesillere vereceğiniz hesaptandır önemli? Şu anda birbirinizin fotoğrafını çekiyorsunuz, ben size insanlıktan bahsediyorum. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) İnanamıyorum, çok üzücü.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Kameraya alanlar insanlık dışı mı davranıyor hanımefendi?

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) – Ama çok değer verdiğim arkadaşlarım...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Kayıt alıyor, kayıt, Sayın Vekilim; kaydını alıyor, kaydını.

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) – Bir dakika... Bir dakika... Lütfen...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Tarihe not düşüyor, Sayın Vekilim, tarihe not düşüyor Sayın Vekilimiz...

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) – Çok üzücü... Bir dakika... Konuşuyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bırakın çekinsinler.

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) – Başkanım, ek süre talep edeceğim çünkü bir polemik oluyor. (Gürültüler)

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) – Başkanım, müsaade eder misiniz? Müsaade eder misiniz konuşayım?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibin sözünü kesmeyelim.

Buyurun.

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) – Hiç yakıştıramadığım arkadaşlarım beni dinlemiyor ve siz benim sözüme engel oluyorsunuz şu anda.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Dinliyoruz da fotoğrafa...

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) – Ben başka bir şeyden bahsediyorum. “Ötanazi” dediğiniz zaman...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bastığın yer kuruyor zaten Sayın Vekilim; gittin Divan Başkanlığı yaptın, kuruttun.

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) – Susar mısınız Vekilim! Müsaade edin. “Ötanazi” dediğiniz zaman... Size de söylüyorum. Ya, bu komik değil ki.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – “Ötanazi” deniyor, gülüyorsunuz.

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) - “Ötanazi” diyorsunuz, kedileri asansörde öldürenler, köpeklerle köpekleri öldüren insanlar kendilerinde bunu hak görecekler. Ya, bunun neresi komik? İnanamıyorum! Konuşmama devam etmek istiyorum müsaade ederseniz.

Barınaklara kapatacaksınız, 100 bin kapasite var, geri kalanlar nerede kalacak? Mesela, 10 kişilik köpek kapasitesine 1.500 köpeği mi koyacaksınız? Bunlar birbirini yiyecek mi? Nasıl anlayamadım? Bu getirilen çözümü, bu yasa teklifini kabul edemiyorum, buna inanamıyorum. Biz siyasi partileriz, hepimizin ülkenin yönetimi için ayrı ideolojilerimiz var, iyi de şu bahsettiğiniz şey ölüm yasası; ideolojilerden, siyasetten ayrı bir konu değil mi bu? Yani “gelenekler” diyoruz, “vicdan” diyoruz, “dinimiz” diyoruz. Yani ben bunun çözümünü hep birlikte ortaklaşa niye getiremediğimizi anlamıyorum ve bunun neden politik emellerimize alet ettiğimizi anlamıyorum. Bu, tümüyle bir katliam yasasıdır, kesinlikle acilen geri çekilmelidir ve hep birlikte ortaklaşarak buna çözüm getirmeliyiz. Elimizde yeterli imkânlar var, hep birlikte bu konuyu çözebiliriz ve insanca yaşayabiliriz, aynaya bakarak yaşayabiliriz, çocuklarımızın yüzüne bakarak yaşayabiliriz. Kesinlikle bu yasayı kabul etmiyoruz, derhâl geri çekmek zorundasınız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

SEMRA DİNÇER (Ankara) – Başkanım, biraz da buraya bakın.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, Sayın Kadıgil’e söz vereceğim.

Hepinize söz vereceğim arkadaşlar, sıkıntı yok.

Buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Evet, herkese merhabalar tekrar.

Zurnanın zırt dediği yerdeyiz. Geçtiğimiz hafta arkadaşlar biz bu konuları saatlerce sabaha kadar konuştuk ve zurnanın zırt dediği madde bu madde, ötanazi maddesi falan da değil, ötanazi maddesini bir sonraki maddede konuşacağız. 4’üncü maddede biz ne konuşuyoruz? Biz, genel olarak yirmi yıldır da değil, sizin getirdiğiniz kanun da değil... Bin yıldır neredeyse bu topraklarda benimsediğimiz bir yaklaşımın reddini teklif ediyor. 72 imzalı AKP’li kanun teklifi bize diyor ki: “Sokaklarda hayvan olmaz.” “Kedi” diye ayırmıyor, “köpek” diye ayırmıyor, “saldırgan” diye ayırmıyor, ayırmıyor; “Sokaklardaki bütün kedi ve köpekleri toplayacağım ben.” diyor.

Burada, kamuoyunda şimdi üç tane yaklaşım var. Birinci yaklaşım şu: Kontrollü bir biçimde bu hayvanlar sokakta yaşayabilirler, bunun da iki tane alt başlığı var. Bir tanesi, benim de mensup olduğum görüş, etik görüş. Bu hayvanlar, Meclis araştırması komisyonunda 2004 tarihli kanunumuzda kabul ettiğimiz üzere duygulu varlıklardır, bunun için zaten bir rapora da gerek yok. Hiç kediniz, köpeğiniz oldu mu evde bilmiyorum, ya da ilişki kurduğunuz bir kedi köpek oldu mu, bilmiyorum.

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) – Var evimizde, sahipli.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Olduysa çok iyi bilirsiniz, canı yanar, sizi görünce sevinir, bir şey olunca üzüldür, duyguları vardır bu hayvanın, candır bunlar. Eğer inancınız varsa Kur’an’da da zaten bu böyle geçer ve şu anda üç grubuz biz bu ülkede. Bir, “Kontrollü bir şekilde sokakta yaşasınlar.” diyenler var ki bunun içinde hayvanları da hiç düşünmeyenler var. Uzmanlar, veteriner hekimler, Türk Tabipleri Birliği diyor ki: “Biz hayvanların canını falan geçtik. Siz sokaklardan bütün kedileri, bütün köpekleri topladığınız anda -çocuklar ölmesin diyorsunuz ya- daha çok sayıda çocuk ölecek, daha çok sayıda çocuk hastalanacak. Şu anda bu ülkenin bir kuduz problemi yok, kuduz gelecek. Şu an beğenmediğiniz kedilerin, köpeklerin yerini fareler, sıçanlar, kertenkeleler, böcekler, akrepler

dolduracak. Sırf bu sebeple bile bu hayvanlar sokakta yaşamalıdır.” İkinci kısmı var, “Ölmesin bu hayvanlar ama bizce de sokaklarda yaşamasınlar, barınaklarda yaşasın.” diyorlar. Bakın, burada bir insanın insani duygularının nasıl sömürüldüğünü ve yalanla nasıl kandırıldığını en iyi gördüğümüz yer bu. Özellikle bunu diyenlerin beni cankulağıyla dinlemesini istiyorum çünkü bu insanların içinde şöyle bir kesim var: “Ya, bu hayvanların canı bize emanet. Yazık günah, ölüyorlar, araba çarpıyor, eziyete uğruyorlar. Devletimiz barınaklar yapsın, burada yaşasın bunlar, mamaları verilsin, suları verilsin.” Böyle düşünüyor insanlar. Arkadaşlar, bütün kamuoyuna sesleniyorum: Bu yalan, yalan!

Şimdi, AKP’nin kanun teklifinde 4 milyon hayvan rakamı var, bu da yalan bu arada, en iyi tabiriyle “kontrollü atmak” denilir çünkü bu rakamı bilen kimse yok; Tarım Bakanı da bilmiyor, siz de bilmiyorsunuz çünkü biz Meclis araştırması komisyonuna bununla başladık. “Bir rakam belirleyelim.” dedik. Sizin rakamınız, bize şu anda verdiğiniz rakam ne? “4 milyon” diyorsunuz değil mi? Bu 4 milyon hayvanı koyacak bu ülkede bir barınak yok ve teklifiniz diyor ki: “Yürürlük tarihinde gündeme ben bunu alırım, toplamayan belediye başkanına hapis cezası veririm.” O yüzden “Bunlar ağızsız, dilsiz canlı ama yerleri sokaklar değildir, barınaklardır.” diyen varsa bilsin ki kendisini boşu boşuna kandırıyor, sokaklardan alınan istisnasız her hayvanın sonu ölüm olacak; herkesin çok iyi bilmesi lazım.

Bir de üçüncü grup var: Bunlar “ölsünler”ciler. Bunlar diyorlar ki: “Bu hayvanlar ölsün. Artık, biz, tamam, kontrol edemedik, öyle oldu böyle oldu, ne olduğunu bilmiyoruz ama sokakta çok fazla hayvan var ve bunların ölmesi gerekiyor.” Bu soruyu da şöyle meşrulaştırıyorlar: “Çünkü gerekirse 1 çocuğun canı 1.000 köpekten kıymetlidir.” İlk duyduğunuzda kulağınıza ne kadar mantıklı geliyor değil mi? 1 çocuğun canı için binlerce çocuğun canını şu anda tehlikeye atan bir grupla karşı karşıyayız. Çok açık söylüyorum, bunu ben de söylemiyorum, bu işin uzmanları söylüyor: Siz şu anda sadece göz boyamak için sokaktaki ağızsız, dilsiz, küpeli, aşılı, şehre alışmış hayvanları topladığınızda o sokaklara çok daha vahşi hayattan hayvanlar vakum etkisiyle gelip dolacak. Şu anda kuduz muduz yok, yalan söylüyorsunuz, kuduz yok şu anda; kuduz patlayacak, o zaman patlayacak. Yani “Hayvanlar benim hiç umurumda değil ama bir tek çocuğun gözünde bir yaş göreceğime ben bu yasayı getiririm.” diye içinizi rahatlatıyorsanız önümüzdeki dönemde Türkiye’de yaşayan milyonlarca çocuğun gerçekten hayatını karartma teklifine imza atıyorsunuz.

Son olarak da şunu söyleyeceğim: “Tweet”leri okudular, bundan iki sene önce ne diyordu Tayyip Erdoğan: “Onlar bize emanettir, candır, Hüda’nın emanetidir.” Devlet Bahçeli aynı şeyi söylüyordu. Arkadaşlar, Ülkü Ocakları geçen sene bugün bir kampanya hâlinde sokaklardaki hayvanları besliyordu değil mi? KONDA’nın anketinden bahsetti herkes, eksik söylüyor bu arada meslektaşlarım. “Ülkedeki vatandaşların yüzde 63’ü uyutmaya karşı.” diyorlar; yanlış, eksik söylüyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Mikrofonu açabilir miyiz Başkanım, bir dakikaya toparlayacağım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Çünkü sadece yüzde 63’ü diyor ki: “Ben öldürülmesine karşıyım.” Dahası var; bu ülkede yaşayan insanların yüzde 22’si de diyor ki: “Ben bu ülkede bir sokak hayvanı derdi olduğunu bile düşünmüyorum.” Yani bu ülkede yalnızca bu bahsettiğim üçüncü grup yüzde 15, yüzde 15’i diyor ki: “Gerekirse bu hayvanlar uyutulmalı.” O zaman ben size soruyorum: Biz burada ne konuşuyoruz? Biz burada neden bunu görüşüyoruz? Biz niye böyle bir teklif konuşuyoruz? Cevabını da vereceğim çünkü İletişim Başkanlığınız öyle istedi. Biz iki sene üç gündür, -hele son üç gündür yaptırıklarıyla iyice ifşa oldunuz- çok net bir İletişim Başkanlığı operasyonu izliyoruz. Sokak hayvanlarına yönelik halkta oluşan, özellikle derin yoksulluk yaşayan insanların o yaşadığı derin

öfkeyi alıp ağızsız, cansız masumlara yönlendirmeye çalışan son derece acımasız bir operasyonla karşı karşıyayız. Dahası da var bunun, sadece bunu istemiyorlar, görünen bir sebebi var: “İşte, belediye CHP’ye geçti.” Bunların hepsi doğru. Beton ovaları yapacaksınız, ne güzel! Acaba hangi müteahhitler ne paralar kazanacak oradan? Bunlar ayrı ama asıl dert ne biliyor musunuz? Güç gösterisi, güç gösterisi yapıyorlar. AKP bile yapmıyor bunu. Bütün AKP’li, MHP’li vekillere de sesleniyorum: AKP’nin içindeki bir klik aleni bir şekilde şu anda operasyon yapıyor. Bunun detaylarını, kanıtlarını göstermeye konuşmalarım boyunca devam edeceğim, elimde çünkü. Köpekler hakkında yalan haber yaptırır mı ya bir insan? Köpeğe iftira atar mı ya bir insan? 90 yaşında bir amcamızı -neymiş- köpekler parçalamış. Adamcağız abdest alırken kalp krizinden ölmüş. Bunun gibi elimde 30 tane örnek var, gün boyu hepsini tek tek size anlatacağım ama gerçek olan bir şey daha oldu bu üç günde, biliyor musunuz? Bakın, bu oldu, İzmir Buca’da oldu bu, dün oldu; ismini de vereceğim, bütün Türkiye duysun: Tahir Kılıç ve Remzi Kılıç diye baba oğul 2 katil, sizlerden ve bu yaptığınız tartışmadan cesaret alarak uyuyan bir köpeğin kafasına sopayla vura vura öldürmeye çalıştılar -Arnavutköy Belediyesi- kör köpek bir de ya, “Allah’tan kork, kuldandan utan.” derler ya; Allah’tan kork, kuldandan utan! Arnavutköy Belediyesinde kulağı küpeli, mahallelilerin tanıdığı köpeği şu an boynundan çeke çeke götürmeye çalıştılar, dün oldu, dün. Sizin yüzünüzden oldu Sayın Yenişehirlioğlu, sizin yüzünüzden oldu! Bu, Tahir’in ya da Remzi’nin suçu değil; bu, sizin suçunuz çünkü AKP’lisi, MHP’lisi, CHP’lisi, TİP’lisi biz bu ülkede bu insanlara, çocuklarımıza hayvan sevgisini aşılacak üzere çalışıyoruz ya, yıllardır çalışıyoruz. Okullara, eğitimlere gidiliyor, bir ben gitmiyorum, sizinkiler de gidiyor, barolar gidiyor. “Eğitimler koyalım.” diyoruz; bunların hepsinin üstüne koca bir çizgi çektiniz ve -gerçek amacı tekrar ediyorum- öfkeyi güçsüze kanallandırmaya çalışıyorsunuz. Oluşan derin yoksulluk yüzünden pazarda torbasını dolduramadığı için sinirinden deliren en derin yoksullara diyorsunuz ki: “Senin derdin Hükûmetle değil, senin derdin enflasyonla değil; senin bir tane derdin var, başına ne geliyorsa bu sokak köpekleri yüzünden oluyor.” “Ne yapalım o zaman?” “Al sopayı eline, öldür.” Üçüncü en tehlikeli amaç da bu kanunda hedeflenen şey bu. “Eğer ben beğenmezsem sana hedef gösteririm, sen de eline sopayı alırsın, kafasını ezersin ve hiç kimse bu ülkede sana zarar vermez çünkü devlet senin arkanda.” Bunu ben demiyorum, geçen sefer buraya getirdiğiniz Güvenli Sokaklar Derneğinin canlı yayınlarında bunlar böyle söyleniyor, açık açık söylüyorlar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Kadıgil, toparlayalım lütfen.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Tamam Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – “Bir dakika” dediniz, üç dakika oldu.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Bunları da dinleteceğim size, merak etmeyin. “Devlet bizim arkamızda. Bizim tek yapmamız gereken şey kamuoyu oluşturmak.” diyorlar canlı sohbet odalarında. FETÖ’yle iltisaklı hesaplar alenen, hâlâ bugün FETÖ savunan hesaplar Güvenli Sokaklar Derneğinin bütün açılış yayınlarında son derece aktif. Acaba bu neden bir tek bende soru işareti yaratıyor bu Mecliste, bunu da anlamakta güçlük çekiyorum.

Toparlayayım Başkanım, daha günümüz, gecemiz uzun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Biz buradayız, sıkıntı yok Sayın Kadıgil.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Buradayız Başkanım.

Tek bir cümle söyleyeceğim, gerçekten bir şey söyleyeceğim: Mesela, sırf sizin Bakanlığınız döneminde bir senede 350 bin hayvan ithal edilmiş, ev ve süs hayvanı olarak ithal edilmişler bunlar. Bakanlık yaptınız, en iyi siz biliyorsunuz, değil mi? Şu an getirdiğiniz kanun teklifi için hani “Bir tek çocuğun canı zarar görmesin diye...” diyorsunuz ya; üretim hâlâ serbest, ithalat hâlâ serbest, ticaret

hâlâ serbest, sizin kısırlaştırdığınız köpek sayısı kadar köpek her Allah'ın yılı ithal edilip giriyor bu ülkeye zaten, Tarım Bakanlığının verileri var, bunu yasaklayan bir şey var mı içinde? Yok. O hâlde siz ne yapıyorsunuz? Az önce söylediğim gibi, çok aleni bir iletişim operasyonuna şu anda su taşıyorsunuz. Ama ben şunu düşünürdüm, derdim, “Herhâlde bu ülkede Recep Tayyip Erdoğan'ı benden daha çok sevmeyen hiç kimse yoktur.” diye; yanılmışım, hakikaten yanılmışım. Bu teklifi kim gündeme aldıysa eline koluna sağlık.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Yirmi yıldır hâlâ kalbini kıramadığı birileri varsa da aile bireylerimizi öldürmek suretiyle... Çünkü Yenişehirlioğlu'nun adını kimse hatırlamayacak, Mertoğlu'nun adını, buradaki vekillerin adını kimse hatırlamayacak.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Kadıgil, teşekkür ediyorum. Lütfen...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Bizim mahallemizdeki çocuğumuz çocuğumuz diyecek ki: “Benim aile bireyimi Recep Tayyip Erdoğan öldürdü.” Bu konuda da emeği geçen herkese hakikaten...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Evet, şimdi sözü size veriyorum.

Buyurun.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, kurumların çok değerli temsilcileri, basınımızın çok değerli temsilcileri; ben de hepinizi sevgi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce ünlü düşünürün dediği bir sözle başlamak istiyorum çünkü çok değerli milletvekilleri konuyu zaten burada arz etti. Değerli milletvekilleri, kuş yaşarken karıncaları yer ama kuş ölünce onu yiyen karıncalardır. Bugün gücünüz, sayısal üstünlüğünüz olabilir ama unutmayın, zaman hepimizden daha güçlü. 1 ağaç 1 milyon kibrit yapar ama 1 kibrit milyonlarca ağacı yakar. Öyleyse iyi olalım, iyi şeyler yapalım. Bu yasaya izin verirsek tarih önünde hesap verimiz. Sahipsiz hayvanlar yani sizin deyiminizle sokak hayvanlarıyla ilgili durum “Toplayalım, uyutalım, sorun çözülsün.” diyecek kadar basit bir husus değil. Teklif bize sadece sokakta yaşayan köpeklerin öldürülmesini vadetmek dışında bir şey söylemiyor. Eğitime dair bir önerisi var mı teklifin? Hayır. Öncelikle toplum olarak insan dışındaki canlılarla uyum içinde yaşamayı öğrenmeliyiz, çocuklarımıza okullarda bunun eğitimini vermeliyiz. İnsanlar kendisi dışındaki canlılara düşman bir ırk değildir, tüm canlılarla birlikte uyum içinde yaşamamız gerekir.

İkinci husus ise sokak hayvanlarının sağlığı açısından ve nüfuslarını kontrol etmek için kısırlaştırma seferberliği yapmalıyız. Nüfus kontrolü katliam yaparak olmaz. Toplum sağlığı için kısırlaştırma ve aşılama temeldir. Hollanda bu prensiple sokak hayvanı sorununu çözdü ama katliam yaparak sorunun çözülmediğine dair en büyük örnek geçmişimizde duruyor; tarih tekrardan ibaret olsa gerek. Hayırsız Ada, 1910 yılında 80 bin köpek orada ölüme terk edildi. Türkiye’de köy sayısı 18.251, ilçe sayısı 922, belde sayısı 400. Sokak hayvanları için bu yerleşim birimlerinde çalışmalar yapıldı mı? Hayır, yapılmadı.

Üçüncü mesele de hayvanların ithalatının ve ticaretinin daha şu ana kadar yasaklanmadığı görülmektedir. Mevzuatta “yasaklandı” denebilir ama kaçak yollarla satışların yapıldığı bilinen bir gerçek, üretim çiftlikleri hâlâ faaliyetlerini sürdürüyor, genetik olarak sağlıklı türler yaygınlaştırılıyor. Buna karşı Bakanlığın önlemi nedir, önlem aldınız mı?

Mevcut yasada 31/12/2022 tarihine kadar evcil hayvanların çiplenerek kontrol altına alınmasına dair çalışma yapılacağı belirtilmişti. Çiplenme oranı nedir? Çip sayısında... Tekrar sahibine teslim edilen hayvan sayısı nedir? Çip seferberliğini artırarak neler olmuştur? Bunların açıklanması gerekiyor. Bu çipler yapılırken kimler zengin oldu acaba? Hayvan bakımevlerinin refahının artırılması için belediyelere verilen ödenek nedir? Vatandaş ile belediyeleri karşı karşıya getirmek mi hedefiniz? Bu uygulamanın vicdani ve bilimsel hiçbir değeri yoktur. Bakın, bu kanun konuşulmaya başlandığından beri vatandaşlarımız tarafından mail yağmuruna tutuluyoruz. “Yapmayın, etmeyin, canlara kıymayın; başka bir yol bulalım.” deniliyor. İnsanları kendi yaşam merkezlerinde “Ya hayvanseversiniz ya da değilsiniz.” anlamına getirdiniz.

Avrupa’dan parlamentodaki üyeler diğer milletvekillerini de belki aramışlardır, bize de yazılar geldi. Bir mevkidaşımız diyor ki: “Biz bu işi çözdük, Hollanda’dan deneyimlerimizi aktaralım.” “Bunları sizlerle paylaşabiliriz.” diyorlar. Gelin, bu işi çözen ülkelerle görüşelim; akademisyenlerle, bilim insanlarıyla bilimin ışığında ilerleyelim. Ödenek ayırın, kısırlaştırma seferberliği yapalım, bu işi çözelim. Yaşatmak katletmekten hem daha vicdani hem daha ucuz hem daha sağlıklı. Gelin, bu yanlış maddelerden vazgeçelim, sahiplendirelim, kısırlaştıralım, aşılayalım ama bu canları yaşatalım diyorum.

Hepinizi sevgi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkür ediyorum.

Buyurun.

SEMRA DİNÇER (Ankara) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Görüştiğimiz kanun teklifi aslında bir kanun teklifi değil bir ölüm fermanı, yaşamın bir parçası olan sokak hayvanlarının katliam yasası. Tüm ülkenin gözü kulağı bugün burada. Ama şu resme iyi bakın: Ne yazık ki geçen hafta konuşmalar ve görüşmeler esnasında hayvan hakları savunucuları, sivil toplum örgütleri, 1’inci resimde gördüğünüz üzere, gözleri açık, kulakları da açık bir şekilde burada konuşulanları görüyorlardı ve duyuyorlardı ama ne yazık ki bugün oradan kaldırdığınız televizyonla vatandaşın gözünü kör, kulağını da sağır ettiniz. Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nde yer alan düzenlemeler yirmi iki yıldır iktidarda olan AKP’nin basiresizliğini ortaya koyan bir yasa teklifidir. Kanun teklifinin gerekçesi hayvanların korunması olarak anlatılsa da aslında bu yasa teklifi büyük bir katliama kapı açacaktır. Yaşam alanlarında insanlar ve hayvanların bir arada yaşayabileceği, hayvanların da haklarını gözetten bir yasa teklifi yapılmalıydı ancak siz kolayı, katliamı seçtiniz. Her alanda olduğu gibi bu yasayla da kolaycılığa kaçıyorsunuz. Sorunları çözmek yerine “hayvanları katledelim” anlayışıyla yaklaşıyorsunuz bu konuya ancak çözüm asla katliam olmamalıdır. 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nun 6’ncı maddesi gereğince sokak hayvanlarının yakalanıp, kısırlaştırılıp, aşılanıp rehabilite edilerek alındıkları ortamlara bırakılmaları öngörülmektedir ancak bu kanun teklifiyle sokak hayvanları sahiplendirilmedikleri sürece alındıkları ortamlara bırakılmayacak, bakımevlerinde kalacaklar hatta katledilecekler. Çünkü “yakala, kısırlaştır, tut, sahiplendir” modelinin, altyapı eksikliği nedeniyle uygulanması hayal bile edilemez çünkü Türkiye’de 4 milyona yakın köpeği barındıracak yeterli bakımevi yok.

Peki, yetersiz altyapının olmasının çözümü ötanazi midir yani planlı bir şekilde katliam mıdır? Ölüm ve tecrit olmaksızın üretim ve satışın yasaklanarak “kısırlaştır, aşıla, aldığın yere bırak” metodunun bilimsel ve etik çözüm olduğu ortadayken katliam yasasını çıkarmak ne vicdanlara ne de insanlığa sığar. Bu yasa teklifini geri çekin, konunun tüm paydaşlarını da içine alan bir şekilde kapsamlı

bir çalışma yapılarak hem insanları hem de hayvanları gözeten yeni bir düzenleme yapın. “Yakala, kısırlaştır, tut, sahiplendir” modeli -altyapı eksikliği nedeniyle uygulanmaması- güvenli sokaklar oluşturulacak propagandasının yapılmasına sebep oldu.

Sevgili arkadaşlar, şimdi sizlere soruyorum: Bu ülkede güvenli sokaklar kedileri ve köpekleri toplayarak mı olacak? Eğer gerçekten güvenli sokaklar yaratmak istiyorsanız bu ülkedeki, bu sokaklardaki hırsızları, tacizcileri, tecavüzcüleri yok edin. Ülkeye hem de kalbura dönmüş sınırlarımızdan giren göçmenlerin, bizim sağlık, bizim gelecek, bizim güvenlik sorunumuzun olduğunu bilerek bunlar üzerine düşün.

Sokak hayvanları toplumun vicdanıdır, onları yok ettiğimizde insanlığımızı da yok edeceğiz. Rahmetli annemin bir lafı vardı: “Yavrum, hayvanı sevmeyen insanı da sevmez.” Hayvanı ve insanı sevmeyen yasaya “hayır” diyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, 7 tane söz talebi daha var, onları da dikkate alarak söyleyeceğim.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Ben de söz istemiştim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Vereceğiz, vereceğiz.

Buyurun, size söz veriyorum.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Evet, burada epeyce tartışıldı, dışarıdaki OHAL durumu, darbe durumu tartışıldı ve hâlen devam ediyor. Dışarıda hayvan hakları savunucuları canlarını, can dostlarımızı savunmaya devam ediyor ve etrafları çevik kuvvetle sarılmış durumda. Bu kadar korkmuyorsa AKP iktidarı, MHP iktidarı, o zaman izin versin seslerinin duyurulmasına ama televizyonu kaldırdığınız gibi gerçekten hayvan hakları savunucularını öyle kaldırıp gözaltına alıp susturamazsınız. O cansız da bizi öyle konuşmayarak susturamazsınız ve bunları da dile getirmeye devam edeceğiz.

Ben ama Vahit Kirişci’ye, buranın Başkanına sormak istiyorum. Kendisi “NewBridge”in sahibiymiş, epeyce bir danışmanlık ve bir tane de şirket kurmuş. CEO’su eski Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Ali Bey, diğeri eski AKP Milletvekili Nevzat Bey, AKP eski Adıyaman milletvekillerinden oluşan bir şirket kurulmuş. Şu anda basında iddia var, basındaki iddia diyor ki: Sokak hayvanlarını toplayarak ötanazi uygulayacak o aşığı, iğneyi kendi şirketine yaptıracığı söylüyor. Haberdan kaldırmış ilk Bakan olduğunda bu şirketin sahibi olduğunu; bu konuda açıklama yapacak mı, merak ediyorum. Gazetecilerin iddiası, benim iddiam değil basın iddia ediyor bu konuda. Kendisi yıllar önce 2022 yılında Mamak’taki barınağa gitmiş, orada herhâlde “Fındık” isimli bir köpeği sahiplenmiş -öyle haberler var- ve orada bir konuşma yapıyor, kesinlikle hayvanları sahiplenmek gerektiğini, onların yaşam hakkına sahip çıkmak gerektiğini, “başıboş” diye bir kelimenin kullanılmaması gerektiğini...

Ben Başkana soruyorum: İki yıl önce söylediklerinizi bugün niye değiştiriyorsunuz? Ben sizi ilk defa bu salonda gördüm ve tanıdığım kadarıyla, şu anda, iki günlük çalışma boyunca... Geçen gün kapıda saldırttıklarınıza “Ben talimat vermedim.” dediniz. Bugün de diyorsunuz ki: “Ben televizyonu kaldırtmadım.” Sonra “Yayın yasağı getirdik.” diyorsunuz yani iki yıl önce söylediğinizi bugün inkâr ediyorsunuz, dün söylediğinizi bugün inkâr ediyorsunuz; demek ki yasalarınızı gerçekten böyle yapıyorsunuz ve kişilik olarak da gerçekten iktidarın dediği ya da Erdoğan’ın dediği doğrultusunda hareket etmeyi düşünüyorsunuz.

Geçen hafta burada bize “Önce insanı savunuyoruz.” dediniz AKP ve MHP sıralarında. Ben burada önce erkek iktidarının bize neler getirdiğine bakmıştım. Güvenliği bu kadar savunuyorsanız, “Önce insan.” diyorsanız daha yeni İliç’te katliam oldu, hiç öyle iş güvenliğini savunmadınız; Soma’da madenciler göçük altında kaldı, gidip korumadınız; Amed’de -siz “Amed” demeyi sevmiyorsunuz ama

bizim için Amed’dir- Diyarbakır’da, Mardin’de ormanlar yakıldı, 15 canımız gitti, uçakları kaldırıp, helikopterleri kaldırıp o yangınları söndürmediniz. Niye söndürmediniz? Çünkü rant peşindesiniz, çünkü en sevdiğiniz şey “ölü Kürt” olarak gözüküyor.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – O nasıl bir ifade ya!

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) – Sayın Başkanım, o nasıl bir ifade?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ben sizin “Önce insan.” dediğinizi hiç görmedim. 6 Şubat depreminde de görmedim “Önce insan.” dediğinizi, üç gün sonra gittiniz, Kerbelâ’daki gibi -Muharrem ayında- üç gün sonra gittiniz.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Böyle bir ifade kabul edilemez!

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) – Böyle bir şey yok ya! Ne biçim hakaret bu!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Çok kötü bir konuşma ya!

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Kimseyi böyle itham edemezsiniz!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Sadece bağırarak konuşursunuz!

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) – Senin derdin köpek değil zaten!

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Neymiş derdi?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – “Önce insan.” diyorsanız önce insanı korumayı bileceksiniz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Konuşabiliyorsan söz alıp konuş; hadi bakalım, hodri meyan!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Evet, söz alıp konuşun.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Bu şekilde konuşma olmaz!

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – İki kelimeyi bir araya getirebiliyorsan söz alıp konuş!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Önce söz alıp konuşun, iki kelimeyi konuşun. Utanın!

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Bu şekilde konuşma olmaz! Kimseyi itham edemezsiniz!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Konuşurum ben istediğim gibi! Siz trollere, gazetecilere istediğiniz gibi tetikçilik yaptırmayı biliyorsunuz!

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) – Evet, bizim cep telefonu numaralarımızı siz verdiniz.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Gülcemalinizi görüyoruz ama daha sesinizi duymadık, sesinizi merak ediyoruz doğrusu.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Biz istediğimiz gibi konuşuruz, ben sizin gibi...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hatibi dinleyin.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Fikirlerinizi konuşarak söyleyin.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Fikir mi onlar? Konuyla alakası mı var? Nereye getirdi konuyu.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bir dakika sürem gitti, bir dakikayı alacağım.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Böyle ayrımcı, faşizan bir konuşma olamaz!

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Oturduğunuz yerden konuşuyorsunuz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Evet, ayrımcısınız, faşizansınız! Siz karar almışsınız!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Böyle faşizan bir konuşma yapamaz ya!

PERİHAN KOCA (Mersin) – Faşistlikten bahsediyor, çok komik bir an yaşıyoruz!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ya, faşistsiniz, faşistsiniz! Katilsiniz ya! Hayvanı da katlediyorsunuz, insanı da doğayı da katlediyorsunuz! Başka hiçbir şey bilmiyorsunuz! Utan, utan! Utanın siz ilk başta!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

PERİHAN KOCA (Mersin) – Faşistin dik âlâsısın!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Böyle konuşma mı olur ya!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Mikrofonumu açar mısınız!

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Gülcemalinizi görüyoruz ama daha sesinizi duyamadık, söz alın da konuşun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bakın, söz vermemeye karar vermişsiniz, söz almaya devam edeceğim.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Şu konuşmayı tasvip edebiliyor musun?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ya, bir şey söyleyeyim m: Ben en azından cesurum ve söyledüğimin arkasındayım. Cesursanız halkın önüne çıkın, halkı konuşturun. Sizde cesaret göremiyorum!

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) – Tabii, tabii...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ben biliyorum, cemaatçilerle de kaldım, nasıl ağladıklarını biliyorum; siz de yargılandığınızda nasıl ağlayacağınızı biliyorum, mahkemelerde nasıl susacaksınız!

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) – Senin derdin başka ya!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Savunun, katliamı savunun!

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) – Başkanım, biz önerge vereceğiz, sınırlandırılım konuşma sayılarını.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Verin önergenizi, katliamın önergesini verin! Susturamayacaksınız, öyle tetikçilerinizle, “mama lobisi” diyerek, “terörist” diyerek... Susmayacağız size!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bakalım kim susturacak! Böyle üç saat sonra söz vererek mi susturacağınızı sanıyorsunuz bizi?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Herkese söz veriyoruz arkadaşlar.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Üç saat sonra... Hiç adil davranmadınız, kadın olarak bile öncelik tanımalıydınız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bu taraftan kimse konuşmadı, konuşanların hepsi bu tarafta arkadaşlar. Daha konuşmak isteyenler var, 7 tane söz talebi var. Ben ne yapabilirim?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Söz verin konuşsunlar, biz mi engelliyoruz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – O zaman şöyle yapayım ben: Herkese aynı anda söz vereyim, var mı böyle bir usul?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Aynı anda değil, “aynı anda” demiyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Söz hakkımı tamamlamak istiyorum -bu, sataşma- demin herkese verdiniz, kadın olarak da pozitif ayrımcılık istiyoruz.

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) – Herkes değil, biz almadık; bütün sözleri siz aldınız.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Al, al! Kim engelliyor ya! İktidarsın, al!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sataşmayı...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hadi cesaretin varsa konuş! Beş dakika konuş! Erdoğan’a sormadan konuş da göreyim!

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) – Hayır, niye alayım? Canım istemiyor belki, paşa gönlüm istemiyor; keyfimin kâhyası mısın!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Erdoğan’a sormadan konuş! Önüne metin gelmeden konuş cesaretin varsa!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Siz yaptığınız konuşmanın bir konuşma olduğunu mu düşünüyorsunuz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hadi konuş, göreyim ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Toplantıya beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.55

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 17.01****BAŞKAN: Vahit KİRİŞCİ (Kahramanmaraş)****BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)****SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)****KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)**

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, toplantımızı tekrar açıyorum.

“Sözüm yarım kaldı.” diyen Vekilimiz yok herhâlde, burada yok.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişci'nin, İstanbul Milletvekili Çiçek Otlu'nun (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki şahsıyla ilgili ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, biraz önce toplantı arası öncesi hatibin şahsıyla ilgili söylediği sözlerle bir açıklık getirmem gerekiyor o da şudur: 3 Mart ve 4 Mart günü Resmî Gazete’de yayımlanarak Tarım ve Orman Bakanı olarak atamamız öncesinde ortağı olduğum bir şirketteki -isini burada zikretmeyeceğim- ortaklığımı o gece itibarıyla ben etik bulmadığım için sonlandırmış durumdayım. Şimdi, buna ilişkin, bu haberi paylaşan hanımefendi hakkında da bir şey söylemeyeceğim, ismini telaffuz etmek istemiyorum çünkü ismini de telaffuz ederek büyütmek istemiyorum. Ama şunu söyleyeceğim kendisine: O şirketin şu anki mevcut CEO’sunun göndermiş olduğu bilgi paylaşımının gereğini yapmamıştır. Sadece kendi sitesinde, kendi X hesabında orada paylaşmış, onun dışında “Ya, ben böyle bir iddiada bulundum ama böyle değilmiş.” ifadesini kullanmamıştır. Dolayısıyla, benim “NewBridge” adı altında, o söz üttikleri şirketle herhangi bir ticari bağım söz konusu değildir. Oradaki iddialar hiçbirinin kesinlikle aslı astarı olmayan, doğru olmayan ifadelerdir ama o hesabın sahibinden de buna ilişkin bir düzeltmeyi beklediğimi belirtmek istiyorum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)**A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275) (Devam)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, şimdi, el kaldıran arkadaştan başlayalım.

Buyurun.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli vekillerimiz, aynı şeyler üzerinde dönüp duruyoruz ama bu 6’ncı madde... 2004 yılında yürürlüğe giren 5199 sayılı Kanun’un temelinde 6’ncı madde vardı. Ne diyordu 6’ncı madde? Hayvan popülasyonunu kontrol etmek için “yakala, kısırlaştır, yerine bırak” prensibine dayanıyordu. Biz de bu 6’ncı madde üzerinde ağırlıklı olarak bir değişiklik yaptığınız bir yasa maddesiyle karşı karşıyayız. Tabii, yasayı toptan reddediyorum da ama bu 6’ncı madde ve ötanazi olayı tabii çok çok farklı.

Şimdi, burada yerel yönetimlere doğru evrilen bir süreç var. Yerel yönetimler de ne yapacaklar? Sokak hayvanlarını yakalayacaklar, bakımevlerine götürecekler ve bu bakımevine götürürken bir türlü... Çünkü hayvan kaçacak, yakalamaya çalışacaklar, ya vurarak götürecekler, ya orada ölecek yani burada başlayacak bu ölüm işi. Daha sonra, bakımevlerine gittiklerinde çok fazla hayvan sayısıyla orada zaten karşılaşacağız ve “Nasıl ıslah edilecek?” onlarla ilgili herhangi bir şey yok.

Şimdi, hayvanları da böyle 2’ye ayırmış vaziyetteyiz: Sahipli hayvan, sahipsiz hayvan. Aslında bunların hepsini -geçen konuşmamda da söyledim- biz insanlar yarattık. Hayvanların yerinde bizler oturuyoruz; her yer taş, her yer taş bina. Bundan kurtulmadığımız sürece, bu hayvanlara gerçekten iyi bir bakım vermediğimiz sürece, kısırlaştırmayı kontrollü bir şekilde yapmadığımız sürece bu hayvan artışı, hayvanlardaki artış devam edecek. Bu konuyla ilgili yaptığınız uluslararası araştırmada -eğer yaparsanız- bizim gibi ağır ötanaziyi kabul eden Romanya’da -2013 yılında kabul edilmiş- Bükreş’te 150 bin köpek öldürülmüş ama hâlen azaltamamışlar ve gerçekten de ülkelerinde bir kaos ortamı çıkmış; aynı şeyler bizde de olacak. O nedenle, gelin el birliğiyle ortak akılla yeniden değerlendirilip yeniden bilim insanlarıyla, bilimden uzaklaşmadan, bu maddelerin hepsini çekerek -yeni bir- “Hayvanlara daha iyi nasıl bakabiliriz...”

Bu hayvanların hepsi bize emanet, biz insanız ve can alma yetkimiz yok yani gerçekten yok. Bunlar burada konuşulunca, anlatılınca, bir de dışarı çıkıp insanlarla karşılaş... Sürekli bu konu konuşuluyor biliyorsunuz. Artık hepimizin böyle gözlerinden yaşlar akmaya başladı ya, buna, toplumu bu kadar germeye bizim hakkımız yok. Daha gerçekçi sorunlarımız var: İnsanlarımız aç, köpeklerimiz aç. Toplumda bir açlık yaşıyoruz. Çay üreticileri bir taraftan çaylarını satamıyorlar, buğday satamıyor, o kadar çok sorunumuz var ki... Sürekli gündem değiştiriyorsunuz. Şimdi konu, en hassas konu ya... Biz bu hayvanlarla beraber yaşamak istiyoruz.

Evet, istemiyoruz ki bu hayvanlar gidip birilerini ısırp herhangi bir şey yapsın. Benim kendi oğlumda da yaşadım, benim oğlum da bir köpek tarafından ısırıldı ama “Gideyim de ben o köpeği öldüreyim.” diye bakmadım. Mümkün olduğunca rehabilitasyon yapmamız lazım ve biz birlikte yaşamak zorundayız. Bu insanların ve hayvanların birlikte yaşayarak ortak yaşam kurması, herkese ve çocuklarımıza bunları anlatmamız, hak bu yani ben vicdanen... Lütfen herkes elini vicdanına koysun ve bu yasayı hemen geri çekin.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

Evet, buyurun.

OKAN KONURALP (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şu an itibarıyla sayıca azsınız fakat saat on dört gibi bu Komisyon toplantısına başladığında daha fazla sayıda AK PARTİ milletvekili arkadaşımız bizim karşımızda oturuyordu. Nasıl görünüyorsunuz, biliyor musunuz? Bir kısmınız ya da önemli bir kısmınız bir hadisişerifi hatırlatırcasına yanlış görüyorsunuz, elinizle düzeltemiyorsunuz, dilinizle düzeltemiyorsunuz ama gönlünüzle buğzediyorsunuz, bu da gözlerinize yansıyor, beden dilinize yansıyor. Bunu bir teselli olarak söylemiyorum ama biliyorum ki bugün yemekhanede, Genel Kurulda, şu Meclisin koridorlarında konuştuğumuz, diyalog kurduğumuz pek çok ve pek çok AK PARTİ milletvekili arkadaşımız bu yasaya karşı ve ellerinden gelen tek şey, az önce atfını yaptığım hadisişerifteki buğzetmek. Bu da değerlidir, bunu kayda geçirmek istiyorum.

Şimdi, diğer konu, Komisyon görüşmelerinin ilk günü sabaha karşı neredeyse yapmış olduğum bir değerlendirmeyi yeniden hatırlatmak istiyorum: Sayın Murat Arslan, Türk Veteriner Hekimleri Birliği Başkanı son derece sakın ve son derece kibar bir şekilde dedi ki: “Köpekleri öldürmek, sokak köpekleri

sayısını azaltmaz.” 2024 tarihli araştırmalar ve değerlendirmeler de gösteriyor ki köpekleri öldürerek değil kısırlaştırarak sayısını azaltabilirsiniz. Ya, buna söyleyecek bir cümleniz yok mu? “Yalan söylüyor.” deyin ya hiç olmazsa “Meslek Odası Başkanı olmuş, profesör unvanını almış, yalan söylüyor.” deyin. Bakın, diyor ki: “Yapamazsınız, tek yolu kısırlaştırma.” Ya da diğer meslek odası başkanı arkadaşımızla beraber ortak bir cümle, diyor ki: “Bizim fikrimiz, düşüncemiz, değerlendirmemiz alınmadı.” Ya, neden almadınız? Neden almadığınıza dair bir cümle söyleyin bize ya.

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) – Murat Arslan’la ben görüştüm, çözüm önerisi raporu var bende; sunduk.

OKAN KONURALP (Ankara) – Ya, peki, neden yansımadı?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Özur diliyorum, sözünüzü kesmek istemiyorum ama katkı olsun diye söylüyorum.

OKAN KONURALP (Ankara) – Estağfurullah.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Türkiye’nin en büyük 2’nci belediyesini yöneten Sayın Mansur Yavaş’ın en büyük kısırlaştırma ihalelerini yapan, başlatan kişi olduğunu yani Belediye Başkanı olduğunu, kısırlaştırmayla bu işin olmayacağını söylediği video kayıtları var.

OKAN KONURALP (Ankara) – Mansur Yavaş’ı davet edin Komisyona.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sayın Vekilim, polemik olsun diye değil.

OKAN KONURALP (Ankara) – Ya, Hasancığım, bakın, ben de polemik...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Yani Türkiye’deki en büyük belediyelerden birini yöneten, bu işle uğraşan kişi bunun için emek sarf ettiğini, en büyük kısırlaştırma ihalesini yaptığını diyor; doğru-yalan, bilmiyorum.

OKAN KONURALP (Ankara) – Ya, ben başka bir şey söylüyorum, karşılıklı bir diyalog olsun diye değil. Ben diyorum ki...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Çok çelişkili...

OKAN KONURALP (Ankara) – Şimdi, Başkan “Ben raporu verdim.” diyor. Peki, o raporun değerleri, o raporun ortaya koyduğu tezler bu genel gerekçeye, bu maddelere niye yansımiyor? Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü bile diyor ki: “Kısırlaştırma yolundan başka bir yol yok.” Ben de diyorum ki: Neden yansımiyor? Neden tek yol ölüm?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ama bakınız, en büyük yetki sahiplerinden birisi...

OKAN KONURALP (Ankara) – Hasancığım, ben konuşmamı bitireyim. Çok mutlu oldum ya.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Bunları şimdi...

OKAN KONURALP (Ankara) – Hasan, söz al; Hasan, söz al, konuş. Bak, çok güzel bir şey yapıyorsun, söz al konuş;

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Eyvallah.

OKAN KONURALP (Ankara) – Sayın Başkandan söz al, konuş.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Önünü açayım diye söyledim, Orhan Bey biliyor.

OKAN KONURALP (Ankara) – Ya, söz al, konuş Hasan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

OKAN KONURALP (Ankara) – Tam da demek istediğim o; neden, neden konuşmuyorsunuz? Komisyon Başkanı neden yanıt vermiyor, siz neden vermiyorsunuz? Çok güzel, bir şey söylüyorsunuz, “Ben verdim.” diyorsunuz...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, Komisyon Başkanı yanıt vermez, Komisyon Başkanı toplantıyı yönetir. Beni karıştırmayın.

OKAN KONURALP (Ankara) – Çok özür dilerim, evet, evet, teklif sahibi.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – “Teklif sahibi” diyor Başkan.

OKAN KONURALP (Ankara) – İkincisi: “Eğer bu rapordaki rakam doğruysa, 4 milyonsa eğer, 2 milyonu dışı ve biz 1-1,5 buçuk milyon köpeği kısırlaştırarak bu meseleyi ivedilikle çözeriz.” diyor. Hâlâ yaklaşık 4 milyon köpeğin -genel gerekçedeki ifadeye göre- ölümüne zemin hazırlayan bir kapı aralıyorsunuz. Ya, ben merak ediyorum; neden konuşmuyorsunuz, neden bunlara yanıt vermiyorsunuz ya da neden bu konuyla ilgili bir argümanınız yok? Israrla ve ısrarla susuyorsunuz. Şimdi, bunu Genel Kurula...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Üç dakikası gitti Hasan’ın yüzünden.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sayın Başkanım, “Konuşmuyorsun.” diye tahrik ediyorlar, sonra da böyle...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – “Söz alıp konuş.” diyoruz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – “Söz alın.” diyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, lütfen...

Buyurun.

OKAN KONURALP (Ankara) – Toparlıyorum.

Umarım, önümüzdeki birkaç saat içerisinde bir akıl, ortak akıl işler, bu kanun teklifi geri çekilir. Fakat belli ki, daha önceki konuşmalarda da vurgulandığı üzere, çoğunluğunuza bağlı olarak yasayı da geçirebilirsiniz. Geri çekilmemesi hâlinde, biz, bugün bu yasanın geçmemesi için neyin mücadelesini veriyorsak yarın iktidar olduğumuzda bu yasanın değişmesi için ivedilikle harekete geçeceğiz ve siz bu yasanın değişmemesi için tek bir adım atmayacaksınız arkadaşlar. Bu yasayı bundan sonraki iktidar döneminde savunmayacaksınız, bunu siz de biliyorsunuz; bu yasanın savunulabilir bir yanı olmadığını siz de çok iyi biliyorsunuz.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkürler.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Tarihe kara leke olarak geçecek.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Söz kullanmıyorlar çünkü bu raporlarda, tutanaklarda isimlerinin geçmesini istemiyorlar diye düşünüyoruz artık.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; teşekkür ediyorum.

Başkanım, geçen hafta kötü bir yasama süreci yaşadık. Bu hafta da geldik, belki daha iyisini görürüz diye de aslında bekledik ama yine aynı şeyle hatta daha fazlasıyla karşılaştık. Ben, bir seneyi geçti, milletvekiliyim; ilk dönemim. Bugün, hiç görmediğim kadar Emniyetten arkadaş gördüm Mecliste.

Neden bu kadar güvenliğe ihtiyacımız vardı bilmiyorum. Geçen hafta bu tartışmayı yaşadık. Bu tartışmanın sonunda da geldi, izlemek isteyen insanlar, hayvan hakkı savunucuları yan taraftaki salonda televizyondan izlediler ve burada hiçbir patırtı gürültü çıkmadı, geri çıktık, bu hafta yine buradayız ama bakıyorum, arkadaşlar da artık kendi hâllerine gülüyorlar ne yazık ki. Geçen hafta geldik burada “Başkanım, sizin emrinizde koridorlar kapatılmış.” dedik, siz “Benim böyle bir emrim yok.” dediniz. Bugün ilk başta sorduk, “Televizyon bozulur mu, bozulduysa da koskoca Türkiye Büyük Millet Meclisi yerine bir televizyon edinemiyor mu?” dedik; başta “Bozulmuş, ne yapalım?” dediniz, ondan sonra “Yayınlatmayacağım.” dediniz. Başkanım, ne olur, yanlış anlamayın ama biz sizden vallahi bir şey anlamadık iki haftadır.

Bir yasa getirdiniz, yasayı savunmaya korkuyorsunuz. Biz yasayla ilgili konuşuyoruz, yasanının izlenmesinden korkuyorsunuz. Yasanın duyulmasını geçtik, “Polise talimat verdik.” diyorsunuz ama “Verdim.” demekten korkuyorsunuz.

AYHAN BARUT (Adana) – Bir de hayvansever yani!

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - Ya, bu, bu kadar, böyle büyütülecek bir mesele değil. Türkiye Büyük Millet Meclisi yüz yıldır kanun yapıyor, ne kanunlar çıktı, ne yurt dışı müdahalelerine izin verildi. Daha iki gün önce Kıbrıs’ın kurtuluşunun 50’nci yılını kutladık, bu kararlar verildi bu Mecliste. Biz, gerçekten, Türkiye Cumhuriyeti olarak sizin kabulünüzle 4 milyon hayvanı kısırlaştırıp -ki 4 milyonu kısırlaştırmamıza gerek yok- bunlara güvenli, toplumu da rahatsız etmeyecek bir alanda yaşam hakkı veremiyor muyuz ya? Biz bu kadar küçük bir devlet değiliz; lütfen, gücümüzün farkındayız aslında ama neden bu gücü burada kullanmak istemiyoruz onu anlamıyorum.

Burada, perşembe günü, hepinizin malumu üzerine on sekiz saate varan bir mesai gerçekleştirdik. Gönül isterdi ki o günden bugüne de iktidar milletvekilleri olarak sizler toplumun çağrısını dinleyin, kulak verin. Burada, ülkede topyekûn bir sıkıntının çözümü için hep beraber el ele verelim, toplum uzlaşısıyla bir yasa yapalım ancak görüyorum ki ne on sekiz saat ne de ondan sonra bugüne gelen süreçte hiçbir feryat işe yaramamış.

Değerli milletvekilleri, teklifin 4’üncü maddesiyle 5199 sayılı Kanun’un “sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların korunması” başlığını taşıyan 6’ncı maddesinde hayvanlar aleyhine değişiklikler yapılması amaçlanmıştır. Mevcutta uygulanan “yakala, kısırlaştır, sal” modelini ortadan kaldırıp “yakala, öldür” modelini hayata geçirmek istiyorsunuz. Hayvan bakımevlerine alınan hayvanlardan rehabilite edilenlerin sahiplendirilinceye kadar bu yerlerde barındırılmasından dem vuruyorsunuz ancak barınakların kapasitesinden, personelden, personelin tecrübesizliğinden bihabersiniz ve daha sonraki maddelerde de konuşacağız ama bunların hepsinden ziyade o personelin isteksizliğinden de bihabersiniz.

Bu, “sahiplendirme niteliği olan hayvan” kavramı mevzuata sokulmaya çalışılıyor. “Sahiplendirme niteliği” nedir? Gerçekten, ilk imza sahibi Vekilimiz de buradayken bize bunu tam bir anlatsın. Nedir bu nitelik? Bu niteliğe kim, nasıl karar verecek? Yine, bir soru da ben yöneltmiş oldum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Şunu da tekrar sizden rica ediyorum ve bitiriyorum Başkanım, sonra konuşmaya devam ederiz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen, buyurun.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

İlk imza sahibi Vekilimizin burada oturmasının, bizlerden, AKP’li, MHP’li vekillerden ayrı, bu tarafta oturmasının bir sebebi var; bu, kendi getirdiği kanunu savunması. Biz saatlerdir konuşuyoruz, vekilimizden daha hiçbir açıklama görmedik.

AYHAN BARUT (Adana) – Çıt yok, çıt.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Bu kadar soru soruyoruz, yahu, cevabını bilmiyorsa bu kanunu o yazmadı demektir.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Yazmadı zaten!

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Bu kanunu o yazmadıysa neden bizim önümüze getirdi? Cevabını biliyor, bize cevap vermiyorsa bu ne anlama gelmektedir? Tekrar ben de sorarak kendisinden bunların cevabını istiyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

KAMURAN TANHAN (Mardin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, buyurun.

KAMURAN TANHAN (Mardin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Esasında bu yasa 1’inci maddesinden başlayarak kanun tekniği açısından da sıkıntılar içermektedir. Daha ilk maddede şöyle bir ifade geçmektedir... Hayvan haklarını esas almak bir kenara, bundan vazgeçip, insan sağlığını ön plana çıkarıp... Bu başlık nedeniyle düzenlenmiştir yani 4’üncü, 5’inci maddesi ya da 13’üncü maddesi tek başına sıkıntılı bir kanun değildir, aslında 1’inci maddeden başlayan ve topyekûn bir durum söz konusudur.

Türkiye’de hayvan haklarının yasal düzenlemelerle güvence altına alınmasına ilişkin süreç dünyadaki örneklere nazaran oldukça yavaş ilerlemektedir. İlk yasal düzenlemelere bakıldığında İrlanda’da 1635 yılında, Birleşik Krallık’ta 1835 yılında, İsviçre’de 1992 yılında hayvan onurunun korunması anayasal güvence altına alınmıştır. Almanya 1990 yılında hayvanların bir mal olmadığını, dolayısıyla haczedilemeyeceğini güvence altına almaktadır.

Şimdi, ötanaziyle ilgili duruma baktığımızda, AK PARTİ iktidarı her anlamda, her zaman, hep “Dış güçler, dış güçler...” savunmasına giriyor ama buna baktığımızda, bu kanun metnine baktığımızda dış güçlerden kopyalanma, alınma durumu söz konusu. Ötanazinin şartları -hukukçu arkadaşlar biliyor- öyle basit bir şey değil, bir de iradeye bağlı bir şeydir; bir hayvanın da iradesi olmayacağına göre, aslında ötanazinin uygulanmaması, hayvanlara yapılmaması gerektiğini bu salonda herkes çok iyi biliyor.

Bir başka örnek verecek olursak, eğer neolitik çağda insanların üstün bir ırk olacağı, diğer canlı türlerine karşı baskın olacağı ve her şeyin insanlar için olacağını ifade etmiş olsalardı ya da o gün görüşmüş, o gün bunu tartışmış olsalardı belki o günün koşullarında ve o süreçte farklı bir anlam ifade edebilirdi ama geldiğimiz nokta bu. Belki on binlerce yıl sonra insan dışı bir ırk çıkacak ve insanların topluma faydası olmadığını, zararlı olduğunu dolayısıyla hapsedilmesi gerektiğini, barınaklarda tutulması gerektiğini ve öldürülmesi gerektiğini savunacaktır; bununla ilgili hiç kimsenin bir itirazı olamaz çünkü bilmiyoruz, hiç kimse yarın veya on yıl sonra ne olacağını bilememektedir.

Canlı olmaktan kaynaklı olarak hayvanların da hakları vardır, hayvanlar bir hak öznesidir ve bunun korunması gerekmektedir. Bakınız, endemik bir tür olan maymunların hakları mevcut ve bu korunmaktadır. Ankara Barosunun bu konuda yapmış olduğu araştırmalar mevcut ve aslında birkaç tane çözüm önerisi sunuyor. Kanun teklifinde diyor ya: Biz onları barınaklarda toplayacağız... “Doğal

yaşam alanı” olarak adlandırılan bu alanlar hayvanların alındıkları bölgelere tekrar bırakılmayıp buralarda ölünceye kadar tutulması gayesini taşır ki hayvan refahına tamamen aykırı olan böyle bir barınak sistemini yirmi yıl önce yürürlüğe giren 5199 sayılı Kanun dahi reddetmiş bulunuyor. Tüm ülkenin hafızasında olan, bir köpeğin başına kürekle vurularak öldürüldüğü, diğer köpeklerin ölüm sırasını beklediği ve çalışanların bu durumu normal karşıladığı görüntüler Konya Büyükşehir Belediyesi Hayvan Bakımevinde bulunan doğal yaşam alanı önünde gerçekleşmiştir, söz konusu doğal yaşam alanına tam 4 bin köpek doldurulmuştur; bu tip alanların çevrelenmesi de son derece maliyetlidir. Söz konusu alanların yapımı için orman arazisi seçilmektedir, ormanlar da gereksiz bir yapılaşmaya açılmış olacaktır. Bu tip alanlar ormandaki diğer hayvanlar için gürültüye ve enfeksiyonların birbirine nakline neden olacaktır yani pandemi risklerini oluşturmaktadır. Bu alanlar bölmelere ayrılrsa dahi bu kadar çok dişi ve erkek köpeğin bir arada tutulabilmesi mümkün değildir, ciddi stres nedenidir, kısırlaştırmadan dişi ve erkek köpeğin bir arada tutulması imkânsızdır. Yer ve mama nedeniyle oluşacak kavgalar yüzünden her gün onlarca köpek ölecektir. Bu kadar büyük alanları temizlemek, dezenfekte etmek ve mama vermek, mama dağıtımı yapmak imkânsız hâl alacaktır.

Sonuç olarak, sokak hayvanlarının popülasyonunun kontrol altına alınmasına ilişkin 5199 sayılı Yasa’nın 6’ncı maddesinde yer alan yöntem, hayvanların öldürülmesinin nüfusu azaltmadığını tespit eden Dünya Sağlık Örgütünün bilimsel görüşü üzerine birçok Avrupa ülkesinde uygulanmış ve nüfus kontrol altına...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAMURAN TANHAN (Mardin) – Son cümlem, bitiriyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tamamlayalım.

KAMURAN TANHAN (Mardin) – Teşekkür ederim.

Yani öldürmek bir sonuç olmayacaktır, popülasyon artacaktır. Avrupa ülkeleri bu konudaki önlemleri sıralamışlardır. Gündemdeki sokak hayvanlarının öldürülmesi fikri bilimsel bir veriye dayanmamakta ve bu yöntemi uygulayan ülkelerdeki etik tartışmalar üzerine, hatalarından dönmek adına devletlerin hayvanların da yaşam haklarını korumakla yükümlü oldukları kabul edilmiş, bunun için ayrıca anayasal düzenlemeler oluşturulmuştur. Popülasyonun kontrolü adına hayvanların öldürülmesi yoluna gidilmesi çağ dışı bir uygulamadır. Tüm sokak hayvanlarının uyutulması yani toplu katliam önerisi nedeniyle tarihi bir noktada olduğumuz aşikârdır. Böyle bir teklifin yasalaşması toplumsal kutuplaştırmayı artıracak gibi belediyelerle halkı karşı karşıya getirecektir. Söz konusu yasa teklifi haberlerine sivil toplum kuruluşlarından siyasetçilere, sanatçılardan veteriner hekimlerine kamuoyunun pek çok kesiminden büyük bir tepki gelmiştir. Türk Veteriner Hekimleri Birliği de böyle bir teklif yasalaşsa dahi veteriner hekimlerin uyutma yapmayacağını beyan etmiştir. Dolayısıyla bu yasa kadük bir yasadır, doğmamış bir yasadır.

Ülkemizde belediyelerin sadece yüzde 10’unun hayvan bakımevini kurduğu ve bunların bir kısmına hiç kısırlaştırma işlemi yapmadığı dikkate alındığında, aslında uygulanmamış olan kısırlaştırma yöntemini başarısız olmuş gibi lanse etmek büyük bir haksızlıktır. Gecikmeksizin kısırlaştırma seferberliği başlatılmalı ve bu konuda gönüllülere bir çağrıda bulunulmalıdır. Üretim ve satış yasaklanmalıdır; sahiplenme teşvik edilmeli, hayvana yönelik ciddi eylemlere caydırıcı yaptırımlar getirilmelidir.

Bir diğer husus da bu konuda, belediyelere yasa teklifiyle 31/12/2028 yılına kadar barınak yapma zorunluluğu getirilmiyor. Dolayısıyla bir belediye başkanı diyebilir ki: “2029 yılına kadar ben bu barınakları yapmasam bile benim hakkımda herhangi bir cezai müeyyide olmayacağı için ben bunu

yapmıyorum.” Dolayısıyla buradan da ele aldığımızda, aslında yasa sıkıntılı ve amacına uygun bir yasa değildir. Amacına uygun olan 5199 sayılı Yasa’yı denetlemek görevi, bu da iktidardadır. Ne yazık ki kendi denetleme imkânınız varken bunu yapmayıp yeni bir yasayla belediye başkanlarına atmanız bu yasanın amacına uygun olmayacaktır. Bu da doğmamış, ölü doğmuş bir yasa olarak tarihe geçecektir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Başkan, Komisyonun değerli katılımcıları; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Günlerdir kamuoyunda yer alan bu önemli konu, Hayvanları Koruma Kanunu aslında yirmi yılı geçkin bir süredir iktidarda olan Adalet ve Kalkınma Partisinin âdeta bir itiraf metni ve iyi niyetli olmadığının bir kanıtıdır bana göre. Ortada bir sorun varsa eğer, bu sorun sadece bilimsel yöntemlerle çözülebilir ve bu da bu konu için kısırlaştırmadır, asla öldürme değildir; katliam yasasına karşıyız, öncelikle bunu vurgulamak istiyorum.

Bu metinde hangi itiraflar yer almaktadır? Kanunun gerekçesinde, teklifin gerekçesinde baştaki paragraflarda şu ibare var: “Valiliklerce yapılan bildirimde göre ülkemizde yaklaşık 2 milyon sahipsiz köpek olduğu ifade edilse de hayvanların yıl içerisinde 1-2 defa doğum yapabilmeleri ve her defasında ortalama 6-8 yavru doğurmaları nedeniyle sahipsiz köpek sayısının 4 milyon olduğu tahmin edilmektedir.” deniliyor. Sadece bu paragraf bile bir acizliğin itirafıdır. Son yirmi yılda, veri takibi, analizi ve şeffaflığı açısından -diğer konularda da biliyoruz- hiçbir şeyi yapmadıklarının bir itirafıdır. Zira 2 katına çıktığına dair bilimsel ve geçerli bir veri elimizde bulunmamaktadır. Oysa bu konu başlangıç için en temel konudur, neyle karşı karşıya olduğumuzu bilmek zorundayız.

Son yirmi yılda kadına karşı şiddet sonucu ölen binlerce kadının, tarikat yurtlarında yaşanan çocuk istismarlarının, sağlıkta yaşanan şiddet sonucu ölen sağlıkçılarımızın, iş sağlığı ve güvenliği olmayan ortamlarda çalışırken hayatını kaybeden binlerce işçinin kaybının iktidarın gözünde bir önemi olmadığının da bir itirafıdır aynı zamanda. Adı “Hayvanları Koruma Kanunu” olan bir teklif tamamen insanı koruma perspektifinden hazırlanmıştır; o da bilimsel ölçütlerle değil, tamamen ampirik, itlafa dayalı, gelecek projeksiyonu olmayan yöntemler sunarak. Oysa, taciz ve işkenceye maruz kalan hayvanlar için sadece para cezalarından bahsedilmiş, işkenceyi gerçekleştiren insanlara neler yapılacağına dair somut yaptırımlar dile getirilmemiştir, tıpkı taciz ve işkenceye maruz kalan kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelliler için bir şey yapılmadığı gibi, aynı anlayış burada da sürmektedir. İklim kriziyle mücadelede çok önemli bir konu olan su kaynaklarının, yaban hayatının ve biyolojik çeşitliliğin zararına sebebiyet veren olumsuz koşulların durdurulması süreci tam da budur. Göz göre göre bir ekokırım yaşanacaktır, bu metin aynı zamanda bunun da bir itirafıdır.

Teklif çok önemli bir konuyu göz ardı etmektedir: Kamuda istihdamı sağlanan veteriner hekimlerin sayısı çok yetersizdir. Üstelik bu veteriner hekimler -birçoğunuz belki bilmiyor olabilir ama- sağlık çalışanı olarak da görülmemektedir kanunlar çerçevesinde. Türkiye genelinde veteriner işleri müdürlüğü sayısı yalnızca 1.389, sahipsiz hayvanlara hizmet veren rehabilitasyon merkezi sayısı ise 297’dir; 4 milyon hayvanla karşı karşıya olduğumuz söylenmektedir. Veteriner hekimin sağlık çalışanı olarak kabul edilmediği bir ortamda nasıl bunlarla mücadele edileceği çok önemlidir.

Bir taraftan “Sahipsiz hayvan sayısının kontrolünü yapacağız.” derken ülkemizdeki sahipli ve sahipsiz hayvan sayısının çiplenme süreci de olumsuz gitmektedir, olumlu bir süreç olumsuz olarak sürdürülmektedir. Çiplenmeden kaçan insanların hayvanlarını sokağa bıraktığındaki yaptırımların neler olduğu belli değildir. Tam dört yıl önce hayvanlara karşı işlenen suçların önüne geçmek için

“HAYDİ” adı altında bir mobil ihbar hattı oluşturulmuştur ancak sonuçları konusunda hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Kaç hayvana taciz, işkence uygulanmıştır? Kaç hayvan sokağa atılmıştır, bakımları ihmal edilmiştir? Bu sistem çalışmakta mıdır yoksa sadece şeklen mi konmuştur? Kısırlaştırma seferberliğinin hayata geçirilmesi ve gerekli organizasyon şemasının kurulması görevi Türk Veteriner Hekimleri Birliği ya da görevlendirilmiş bir bilim kuruluna yetki ve bütçe vererek sağlanabilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYLİN YAMAN (Ankara) – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) – Konuyu sadece belediyelere bırakmak iyi niyetli bir yaklaşım değildir, kısırlaştırma çalışmalarına çok sayıda gönüllü veteriner hekimler, fakülteler ve veteriner fakültesi öğrencileri de katılabilir. Tüm ülkede aynı anda yapılacak seferberlik çalışmasıyla kısırlaştırmanın ilk iki yıl içerisinde büyük oranda tamamlanacağı değerlendirilmektedir ve sahipsiz köpeklerin en azından yüzde 30’unun kısırlaştırılmasının etkin bir çözüm ortamı yaratacağı öngörülmektedir. Konuyla ilgili bir fizibilite çalışması yapılmış mıdır? Kısırlaştırma projesi, yapılmasını uygun bulduğunuz bakımevlerinin maliyetinin onda 1’i kadar maliyettedir dolayısıyla bakımevlerine yatırım yapmak akılcı değildir, yatırımın kısırlaştırmaya yapılması gerekmektedir.

Sahiplendirilmeyi teşvik edeceğiniz söylenmektedir -bitiriyorum Başkanım- ama hayvan mamalarını lüks tüketim kategorisinde tutarak KDV oranlarının yüzde 20 olarak belirlenmesi bile sahiplenmenin önünde ciddi bir engeldir.

Bir konu daha, kendi konumla ilgili söylemek istiyorum: Sağlık Bakanlığı Ulusal Ruh Sağlığı Eylem Planı’nız vardı 2020-2023 yılları arasında, “Akıbeti ne oldu?” diye soruyorduk sürekli ama iyi ki yok çünkü gerekçesi şuydu; “Ruh sağlığı politikaları doğrultusunda ruhsal bozuklukların toplumsal yükünü azaltmak için düzenleniyor.” dendi, oysa bu uygulama toplumda çok ciddi bir buhrana neden olacaktır.

Sonuç olarak, konunun, tek sağlık çerçevesinde, insan, hayvan ve çevre üçlüsü içinde -Sağlık Komisyonuna dahi getirmeyi düşünmediğiniz bir perspektifte- bakılması ve değerlendirilmesi gerekmektedir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

Evet, son konuşmacı, buyurun.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – İki gün önce Bursa’da mevsimlik tarım işçilerinin traktör devrilmesi sonucu öldüğü haberini gördük. Bu haberin ayrıntısı, aslı neydi? İşçileştirilmiş çocuklar, 16 yaşındaki Elif Argun ve 15 yaşındaki Esmenur Argun öldürüldüler bu traktör kazasında. Çocuklar çalışırken öldüler, MESEM’lerde öldüler. Çocuklar depremlerde öldüler, hastanelere götürülürken kayboldular, cemaatlara verildiler, uyuşturucu maddelerin satışı ilkokullara kadar düştü. Evlendirme adı altında küçücük çocuklar 11-12 yaşından itibaren sürekli istismara uğrayacakları dört duvar arasına, evlere gönderildiler, kapatıldılar. Okullarda öğretmenler, müdürler, ÇEDES’le okula gelen diyanet personelleri tarafından istismara uğradılar. Sağlığa erişemeyen çocuklar öldüler, kalıcı sağlık sorunlarıyla karşı karşıyalar. Gıdaya ulaşamayan çocuklar var, “derin yoksulluk” diye bir şey var örneğin, haberinizi yoktur ve bu kanun maddesinde, sizin önerdiğiniz “kanuni istisnalar” diye bir muğlak ifadeyle ölümüne yol açacağınız canların ölümünü çocuklar lehine savunduğunuzu iddia ediyorsunuz.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Eksik söylediniz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Şimdi, biz size “ikiyüzlü” desek -hiç söz alıyorsunuz oralardan ama- sataşmaya da başlarsınız fakat gerçekler de bu kadar, gün gibi ortada. Misal, buraya Güvenli Sokaklar Derneğini getirdiniz, Güvenli Sokaklar Derneğine dair Sinem Güçlü’nün de tanıklıkları var. Sinem Güçlü kimdir? İzmir’de 28 kurşunla katledilen Funda Güçlü, Meryem ve Yahya Köşek’in ailesidir; bu ailenin katledilmesi sonucu mağdur olan, yas tutmak zorunda bırakılan küçücük çocukların halasıdır. Şimdi, Sinem Güçlü bu Mecliste bu salona girebilmek istiyor, kendi mağdur olma hâlini anlatmak istiyor. Funda Güçlü ve ailesi sokakta yaşayan hayvanlara baktıkları için komşuları tarafından öldürüldüler ve bu hayvan düşmanlığının ne bedellere neden olduğunu anlatmak istiyor ama Sinem Güçlü bu salona alınmıyor, sadece yandaş olanlar alınıyor, hayvanları satanlar alınıyor, hayvanlar üzerinden para kazananlar alınıyor ve bununla ilgili hiçbir şeyiniz yok. Hayvanların satılması, yurt dışından ithal edilmesi, vahşi yaşama ait canlıların evcilleştirilmesi, yunus parkları, hayvanat bahçeleri, hayvanlar üzerindeki bu sömürüye dair hiçbir şey söylemiyorsunuz, hayvanların antibiyotikle büyütülmesine dair hiçbir şey söylemiyorsunuz ama bu yasayla hayvanları katletmek istiyorsunuz, sonra da “Bizim hedefimiz katletmek değil, güvenlik.” Diyorsunuz, buna -kusura bakmazsanız- sokakta kimse inanmıyor. Siz sokağı pek bilmezsiniz çünkü toplu taşımaya binmezsiniz, şehirler arası otobüse binmezsiniz, trenlere binmezsiniz; sokaklarda, caddelerde gezmezsiniz. Biz oralardayız, bizi tanımayan insanların konuşmalarına kulak misafiri oluyoruz; bu yasadan korkan milyonlar var, bu yasaya karşı olan milyonlar var, siz bu yasayı geçirirseniz eğer, sokaklarda yaşanacaklara karşı kendini feda edecek insanlar var ve bir de şöyle bir trol saldırısı var: Misal, İzmir’de bir köpek 2 kişinin saldırısıyla, küreklerle vurularak katledildi. Kişiler kendilerini şöyle savundular, “Bize saldırdı bu köpek.” dediler, kamera kayıtlarıyla yalan söyledikleri ortaya çıktı. Böyle komplolar bunlar sokaklarda artacak, böyle komplolarla hayvanlar öldürülecek, sonra da -gördük bunu trollerin paylaşımlarıyla- diyecekler ki: “Bu hayvanseverler kendilerine prim yapmak için böyle tuzaklar kuruyorlar, aslında bu hayvanları kendileri katlettiler.” Yani her oyununuz ayan beyan ortada. Denilir ki “Osmanlı’da oyun çoktur.” siz de “Mirasçısıyız.” diyorsunuz, bütün oyunlarınızı ama biz faş edeceğiz ve bu yasayı sokakta geçirtmeyeceğiz.”

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, madde üzerinde söz talepleri tamamlanmıştır.

Sadece Sayın Gürer’in cevaplandırılmasını istediği, teklifin birinci imza sahibi olarak...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Benim de söz talebim var.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, ben son söz dedikten sonra siz bastınız.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Bizim önergemiz ama...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bakın, bir sonraki maddede söz vereceğim, söz veririm çünkü böyle bir şeyimiz var. Çünkü “Son söz.” dedim, ondan sonra bastınız.

Sayın Mertoğlu, buyurun.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Değerli milletvekili arkadaşlarım, ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İki toplantıdır Hayvanları Koruma Kanunu’nun bazı maddelerinde değişikliği görüşüyoruz. Özellikle muhalefet milletvekilleri madde içeriğine girmeden “Siz katliamcısınız, öldüreceksiniz...” “Katliamcısınız, öldüreceksiniz...” Başka bir şey söylediğinizi ben şu ana kadar duymadım.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Kanuni istisnaları açıklayın.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – O zaman dinlememişsiniz, biraz eksisiniz var.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Ben size cevap vereceğim Ömer Bey. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bir dinleyelim, cevabını versin.

Buyurun.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Evet, arkadaşların dediği gibi, konuşmayınca “Konuşmuyorsunuz.” diyorsunuz; e, konuşunca konuşturamıyorsunuz ya. Arkadaşlar, biraz susun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – “Madde içeriğiyle ilgili hiç kimse konuşmadı.” dediniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Mertoğlu, siz devam edin, buyurun.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Hayvanları Koruma Kanunu 2004 yılında bu Meclis tarafından kabul edilmiş, oradaki mantık “Yakala, kısırlaştır, rehabilite et ve aldığın yere bırak.” Biz, gelinen süreçte, yirmi yıllık süreçte bu uygulamanın toplum sağlığı, toplum güvenliği açısından uygun olmadığını toplumda yaşayarak gördük. Ben hafta sonu Rize’deydim, oradaki anıları da anlatırız... Dedik ki: Bu uygulama Türkiye’ye, insanlarımıza bir fayda sağlamadı. Şimdi diyoruz ki: “Kısırlaştırdıktan sonra sahiplendir, sahiplenilene kadar barınaklarda bak.” Ya, bunun neresinde öldürme var arkadaşlar? Ötanazi maddesi bir sonraki madde ama bizim literatürümüzde “öldürme” geçmiyor, “katliam” geçmiyor, bütün...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – “Sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevlerinde barındırılır.” diyor. Kaç hayvan barındırılacak hayvan bakımevlerinde, onu soruyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar...

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Şimdi, ona...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Soruyu çarpıtmayın.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Ömer Bey, 2028 yılına kadar kanunun geçiş süreci vardır, 2028 yılına kadar bütün belediyeler bakımevlerini yapacaklar, bu zamana kadar da bütçelerinden kanunda öngörülen oranda paylarını ayıracaklar ve bu amaçla bunları harcayacaklar. Bunda anlaşılmayacak...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Kaç hayvan bakımevinde kalacak, onu soruyoruz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Kaç hayvan olduğu belli mi ya?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hah, ağzına sağlık Hasan. İtiraf ettin Hasan, itiraf ettin; ağzına sağlık Hasan. Kaç hayvan kalacak belli değil.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, karşılıklı olmasın.

Sayın Mertoğlu’nu dinleyelim.

Buyurun.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Bin hayvan kapasiteli bir bakımevinin, barınağın masrafı yaklaşık 3 milyon 900 bin TL, yaklaşık 13,3 milyar TL’ye tekabül ediyor.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Bir de ne kadar süreli? Aylık mı bu?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Toplam maliyet... Bütün, 4 milyon hayvan bakımevinin yapılması için 13,3 milyar.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bir hayvanın ömrünü kaç yıl olarak hesapladınız?

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – THY cemaatlere bedava bilet dağıtmasın, karşılanı. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MEHMET BAYKAN (Konya) – THY bir özel şirkettir, devlet şirketi değildir.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Zaman zaman deniliyor ki: “Hayvanlara cinsel saldırıda bulunuluyor, bunlarda idari para cezası var, hapis yok.” Arkadaşlar, gerçekten biz kanunun bazı maddelerinde değişikliğe gidiyoruz. Önceki kanunda zaten var, şimdi de var.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Vekilim, sorumuz şu: Etki analizi yaptırdınız mı? Kaç hayvan bu barınaklarda kaç yıl kalacak, ne kadar masraf olacak? Bununla ilgili bir hesaplamanız var mı?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Ömer Bey, cevap çok açık, 2028’in sonuna kadar, 31 Aralık 2028’e kadar barınaklar yapılacak...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başka şey soruyor, sen başka bir şey anlatıyorsun. Kaç ay, kaç yıl bu barınaklarda kalacak, barınacak bunlar?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Sahiplendirme yapılana kadar.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Kanunlar yönetmeliklerle uygulanır, daha yönetmeliği çıkacaktır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Mertoğlu, toparlayalım.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Bizim kanunumuzda...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bir de şu var, “hayvanları hayvan bakımevi kurarak sahiplenmek” diyor...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, böyle bir usul yok... Sordunuz, cevap versin.

Buyurun.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Arkadaşlar, ya cevap istemeyin ya konuşturun.

Ben burada huzurunuzda Sera Hanım’a teşekkür ediyorum. Mesela, bir maddede önerge verildi, şimdi önümüze geldi. “Siz bütün kedileri de öldüreceksiniz, kedileri de kapsıyor.” şeklinde anlaşılıyordu; bak, şimdi önerge geldi -inşallah, görüşeceğiz önergeyi- kediler bu kapsamın dışına çıkarılmış.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, daha ortada bir şey...

Evet.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Dolayısıyla bizim kanunumuzda işte hayvanlara saldıran, eziyet eden, ağır bir şekilde... Daha geçen birkaç ay önce iki yıldan fazla hapis cezasıyla cezalandırılmış vatandaşın biri. Dolayısıyla kanunu bir bütün hâlinde değerlendirip okumamız gerektiğini ben düşünüyorum.

Şimdi, bir şey de söyleyeyim: Teşekkür ediyorum gerçekten...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Başkan, biraz mikrofona yaklaşsın.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Duymuyoruz, duymuyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, sessiz olursak duyuyoruz hepimiz.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Bu kanun, koruma kanunu bir şeylere vesile oldu, sağ olun diyeyim. Burada namaz, ayet dillerden düşmüyor; teşekkür ediyoruz bu konuda diyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkürler.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Eğer ben de aldığım notları...

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Ya, ne alaka, “Teşekkür ederim.” olur mu canım yani...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Sayın Başkan...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Soru sorabilir miyiz Başkanım?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, teşekkürler.

Değerli arkadaşlar, madde üzerinde ikisi aynı mahiyette olmak üzere 4 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 4’üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Nejla Demir

Ferit Şenyaşar

Ağrı

Şanlıurfa

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Turan Yaldır

Aksaray

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, 1’inci önergeyle ilgili önerge sahipleri konuşacak mısınız yoksa gerekçeyi mi okutalım?

PERİHAN KOCA (Mersin) – Konuşacağız tabii ki.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Evet.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Demir, konuşacaksınız.

Buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Yapılan değişiklikle “hayvanlara bakan veya bakmak” ibaresi “hayvanları hayvan bakımevi kurarak sahiplenmek” şeklinde değiştirilmiştir.

Söz konusu tasarının samimiyetsizliği her açıdan ortaya çıkmaktadır. Hayvan hakları alanında daha önce bu Meclis çatısı altında hiç çalışma yapılmamış gibi, mevcut yasayı yirmi yıldır uygulamayan yerel yönetimler yokmuş gibi tespitler yapılmaktadır. Oysa 2019 yılında TBMM Hayvan Hakları Araştırma Komisyonu kurulmuş ve bu Komisyon Mecliste grubu olan 5 partinin imzasıyla bir rapor hazırlanmıştır. Raporda, köpek-insan birlikte yaşamanın tek yolunun “kısırlaştırıldığın yere bırak, yerinde yaşat” yöntemi olduğu vurgulanmış ve uygulamaya ilişkin yol haritası belirlenmişti. Şimdi ise aradan geçen beş yıla rağmen bu çalışmalar ve tespitler hiç yapılmamış gibi, amacından yoksun düzenlemeler çözüm diye gündeme getirilmektedir.

Maddeyle mevcut yasanın dördüncü fıkrasının son cümlesi “Bakımevlerine alınan hayvanlar Bakanlık veri sistemine kaydedilir ve rehabilite edilenler sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevlerinde barındırılır.” şeklinde değiştirilmiştir. Mevcut uygulamada “Bütçe yok, imkân yok.” ifadeleri tüm belediyelerin diline pelesenk olmuş ve belediyeler bunu görevlerini yapmamak için bahane olarak kullanırken, maliyeti “aldığın yere bırak” kuralına göre çok daha fazla olan “barınaklarda tutma” uygulamasının seçenek olarak öne sürülmesi akılcı ve gerçekçi değildir. Birçok veteriner hekim, hayvanların bu şekilde toplu olarak yaşamalarının sağlıkları ve psikolojileri bakımından doğru olmadığına ilişkin onlarca görüş bildirmişken, değişiklikte sözü edilen bakımevlerinin denetim ve kontrolünün nasıl yapılacağı belirtilmemiştir. Kaldı ki hâlihazırda belediyelerin dörtte 3’ünün bakımevi dahi yoktur. Bu şekilde, altyapı olmadan atılacak adımlar, mevcut kanun gibi uygulanmama ve çözümsüzlükten başka bir sonuç doğurmayacaktır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Demir, teşekkür ediyorum.

Şimdi, 2’nci önerge...

Konuşacak mısınız?

TURAN YALDIR (Aksaray) – Evet.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun Turan Bey.

TURAN YALDIR (Aksaray) – Sayın Başkan, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gerekçe: Dördüncü fıkrasının son cümlesinde yapılan değişiklik, sahihsiz veya güçten düşmüş hayvanların bakımevlerinde rehabilite edildikten sonra doğal yaşam alanlarına bırakılması uygulamasını sona erdirerek bu hayvanların sahiplendirilinceye kadar bakımevlerinde barındırılmasını öngörmektedir. Ancak bu düzenleme çeşitli hayvan hakları ihlalleri ve pratik sorunlar doğurabilir. Düzenlemeyle ortaya çıkacak en büyük risk, barınaklardaki koşulların hayvan sağlığını olumsuz etkilemesi ve bu yolla toplu hayvan ölümlerinin önünün açılması olacaktır. Mevcut barınaklar genellikle kapasite, hijyen ve personel kalitesi açısından...

(Uğultular)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Turan Bey, bir saniye.

Arkadaşlar, biraz sessiz olalım, hatibi dinleyelim.

Evet...

TURAN YALDIR (Aksaray) – Bu durumda, barınaklarda aşırı yoğunluk, hijyen sorunları ve hayvan refahının ciddi şekilde düşmesi kaçınılmazdır. Bu tür koşullar hayvanların stres seviyelerini artırarak salgın hastalıkların yayılma riskini de beraberinde getirir. Dolayısıyla salgın hastalıklar ve yetersiz bakım koşulları hayvanların toplu olarak öldürülmesine yol açabilir.

Ayrıca, altıncı fıkrada yapılan değişiklik sahihsiz ve güçten düşmüş hayvanlara yönelik bakım ve koruma hizmetleri için arazi ve binaların tahsisi konusunu düzenlemektedir. İlk ibarede yer alan “hayvanlara bakan veya bakmak isteyen” ifadesi hayvanları sahiplenen ve bakımını üstlenen kişileri kapsamaktayken değiştirilen ibarede bu durum daha spesifik olarak “hayvan bakımevi kurarak sahiplenmek” şeklinde belirtilmiştir. Yeni düzenleme sadece hayvan bakmak isteyen fakat resmî bir bakımevi oluşturmayan veya işletmeyen gönüllü kişi veya kuruluşları kısıtlayacaktır. Bu düzenleme hayvan bakımı ve koruma hizmetlerinin belirli bir model etrafında odaklanmasına ve çeşitliliği azaltmasına yol açabilir. Bu durum sahihsiz hayvanlara yönelik yardım faaliyetlerini kısıtlayabilir ve etkin çözümlerin uygulanmasını zorlaştırabilir. Hayvan hakları açısından daha geniş kapsamlı ve esnek bir yaklaşımın benimsenmesi sahihsiz hayvanların korunması ve refahlarının artırılması açısından daha faydalı olacaktır. Madde teklif metninden çıkarılmalı ve kanunun ruhuna uygun bir zamanda halk sağlığını ve kamu güvenliğini inşa edecek yeni bir kanun teklifi hazırlanmalıdır. Bu sebeplerden kanun metninin önergemiz doğrultusunda değiştirilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, her 2 önerge de okundu, gerekçeleri açıklandı.

Şimdi 2 önergeyi birleştirerek oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler reddedilmiştir.

Şimdi 3’üncü önergeyi okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesiyle değiştirilmek istenen 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu'nun dördüncü fıkrasının son cümlesinin, "Bakımevlerine alınan hayvanlar Bakanlık veri sistemine kaydedilir ve rehabilite edilenler, sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevlerinde barındırılır." şeklindeki ibarenin tekliften çıkarılmasını saygılarımızla arz ve talep ederiz.

Ömer Fethi Gürer

Ayhan Barut

Bekir Başevirgen

Niğde

Adana

Manisa

Orhan Sarıbal

Barış Karadeniz

İlhami Özcan AYGUN

Bursa

Sinop

Tekirdağ

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – İlhami Bey, buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Başkanım.

(Uğultular)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, sessiz olalım lütfen.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Değerli arkadaşlar, belki beni dinlerken rahatsız olacaksınız ama kusura kalmayın, gerçekler acıdır, bir gün gelir ortaya çıkar. Ama siz dersiniz "Dün dündür, bugün bugündür." ona diyecek bir sözümüz yok.

29 Ocak 2021 Cuma; evet, cuma hutbesi "Hayvanlara merhamet dinî ve insani sorumluluğumuz." diyor. "Hiçbir kimse yoktur ki bir serçeyi yahut ondan daha büyük bir canlıyı haksız yere öldürsün de Yüce Allah ona bunun hesabını sormasın." (Nesâî, Sayd, 34) Evet, devam ediyorum: Muhterem Müslümanlar, bir gün Peygamber Efendimiz çölde susuz kalan bir köpeğe kuyudan ayakkabısına su doldurup içiren bir adamın Allah'ın rızasını kazandığını ve günahlarının bağışlandığını anlatmıştı. Ashabıkıram "Ey Allah'ın Resulü, hayvanlara yaptığımız iyilikler için de mi sevap var?" diye sorunca, Peygamberimiz şöyle buyurmuştu: "Her canlıya yapılan iyilikte sevap vardır." Bir başka gün ise Peygamberimiz (SAV) bir kediye kızıp onu hapseden ve açlıktan ölmesine göz yuman bir kadının Allah'ın azabını hak ettiğini anlatmıştı, zavallı hayvana yaşama hakkı tanımayan merhametsiz kadının Cenab-ı Hakk'ın gazabına uğradığını ifade etmişti. Zira her canlıya yapılan eziyetin de bir gün elbet ilahi bir cezası vardır. Aziz müminler, kâinattaki her varlık gibi hayvanlar da Yüce Allah'ın varlığına ve kudretine delil olarak anlam taşır. En küçüğünden ve en büyüğüne kadar her hayvan, Allah'ın eseri olarak değerlidir ve O'nun tarafından insana emanet edilmiştir. İnsanoğlu, hayvanlara karşı insaflı, şefkatli ve merhametli olmakla mükelleftir." Değerli arkadaşlar, "İslam, hayvanlara zulüm ve işkence anlamına gelen, onları yaratılış amacına aykırı biçimde zorlayan her türlü davranışı yasaklar. Resul-i Ekrem (SAV) bir hadisinde şöyle buyurur: 'Hiçbir kimse yoktur ki bir serçeyi yahut ondan daha büyük bir canlıyı haksız yere öldürsün de Yüce Allah ona bunun hesabını sormasın.' Kıymetli arkadaşlar, Kuran-ı Kerim'de şöyle buyrulur: 'Yeryüzünde yürüyen hayvanlardan ve gökyüzündeki kanadıyla uçan kuşlardan ne varsa hepsi sizin gibi birer topluluktur.' Evet, hayvanlar da tıpkı bizler gibi yeryüzünün sakinleridir. Onların da yaşama, korunma, barınma gibi temel hakları olduğunu unutmayalım. Varlık âlemine sevgi, şefkat ve ibret nazarıyla bakalım. Hiçbir canlıyı incitmeyelim. Özellikle kış şartlarında hayvanlara karşı daha duyarlı olalım. Dinî, vicdanî ve insani sorumluluğumuzu yerine getirerek Rabb'imizin rızasına talip olalım." diyor Diyanet İşleri Başkanlığı 29 Ocak 2021 Cuma hutbesinde.

Arkadaşlar, herhâlde bu da size kapak olmuştur diyorum, saygılar sunuyorum.

Bizim de önergemizin sebebi şudur: Bu kanunun bir an evvel çekilmesidir. Bundan sonra da sizin de dinî vecibelerinizi yerine getirecek şekilde kanunlar getirmenizi sizden ümit ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkürler Sayın Aygun.

Değerli arkadaşlar, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

4'üncü önergeyi okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesiyle değiştirilen 5199 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinin dördüncü fıkrasının son cümlesinde yer alan "rehabilite edilenler" ibaresinin "rehabilite edilen köpekler" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hasan Çilez

Ruken Kilerci

Yakup Otgöz

Amasya

Ağrı

Muğla

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hasan Bey, buyurun.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Öncelikle, kanun teklifiyle alakalı konuşmadığımızla ilgili konuşmamız üzerine arkadaşlarımızın yaptığı yoğun istek için kendilerine çok teşekkür ediyorum. Evet, değerli arkadaşlarımız bizim sesimizi duymak istemişler.

Şimdi, bir de şunu belirteyim: Bu kanunda, başladığımız günden itibaren iki husus dikkatimi çekti. Bütün arkadaşlarımızın burada ayet ve hadislerden örnek vermeleri gerçekten bir bakış açısı getiriyor, güzeldir, destekleyicidir bu kanunla alakalı bakış açılarımızı. Teşekkür ediyorum.

İkinci kısmı, ilk görüştüğümüz günde kanunda şuna dikkat ettim: Hayvanlar daha çok ortadaydı yani "Hayvanlar ötanazi olmasın, öldürülmesin, şöyle olmasın." o vardı. Bugün bakıyorum, belediyeler daha öne çıkmış gibi, belediyelerin sanki bir baskısı varmış hissiyatını bende oluşturdu yapılan konuşmalardan...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Yo.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Şu ana kadar benim düşüncem. Ben öyle vardır demiyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Çorum Belediyesini konuştuk.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Hayır, hayır. Çorum değil Ağabey. Şimdi, konuşmaların genel içeriğine baktığımız zaman onu anlayabilecek siyasi kapasitemiz de eğitimimiz de var, bunu da görüyoruz ama burada 4'üncü maddedeki öncelikle amacımızı söylemiş olalım ki önergemizin amacı anlaşılsın.

Şimdi, burada bizim amacımız... Bugüne kadar -günümüzde- kontrol edilemez noktaya ulaşan sahipsiz hayvan popülasyonu sebebiyle artan saldırılar, kuduz ve zoonoz hastalıklar gibi artma riski bulunan, artan bir sağlık problemine dönüşebilir. Bu sebeple, mevcutta uygulanan "yakala-kısırlaştır-sal" metodu yerine "Yakala-kısırlaştır-tut ve sahiplendir" modeli burada uygulanıyor. Bir de bizim bu teklifimizde, köpeklerin sahiplendirilinceye kadar bu barınaklarda kalması öneriliyor. Ha, başka hayvanlar da var, belediyelerimiz veya hayvan barınağı kuran diğer kuruluşlarımız diğer hayvanlarla alakalı örneğin bir kediye rehabilite ettiğinde doğaya geri salabilmeli bunu öngörüyoruz. Çünkü köpeklerle alakalı bir sıkıntıyı hepimiz burada biliyoruz.

Sürem ne kadar var, bilmiyorum ama geneliyle alakalı da şöyle bir konuşmak istiyorum: Şimdi, değerli arkadaşlar, bizim bu sokak hayvanlarıyla alakalı birinci derecede sorumlu olanlar kimler aslında, bakmamız lazım. Şimdi, şehrimizde, biliyorsunuz, “şehremini” dediğimiz belediye başkanlarımız var, şehrin tamamından sorumlu olan kişiler. Biz onlara “şehremini” diyoruz, “şehrin emin insanı” diyoruz.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Yirmi yıldır hiç yapmadınız.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Yirmi yıldır bir şey yapmadınız arkadaşım.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Bunlar, değerli arkadaşlar, sadece insan yaşantısı veya işte, kaldırım yapma, yol yapma değil şehri birlikte paylaştığımız sokak hayvanlarımızla da alakalı...

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Kendi belediyelerini şikâyet ediyorlar.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Peki niye yapmadınız? Ne kadar güzel konuşuyorsunuz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Bir müsaade ederseniz söyleyeceğim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bir dinleyelim.

HAVVA SİBEL SÖYLEMEZ (Mersin) – İstanbul Belediyesinde ne yaptınız altı yıldır?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hatibi dinleyelim arkadaşlar.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ya, bu kadar teveccüh olunca konuşacağım sandım.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Yirmi yıldır sen ne yaptın, yirmi yıldır? Altı yılı bırak.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Arkadaşlar, sabote etmeyin, siz bari etmeyin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, lütfen...

Hasan Bey, devam edin.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Tabii, teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, bakın, sokak hayvanlarıyla alakalı baktığımız zaman, değerli arkadaşlar, sokak hayvanlarıyla alakalı bunların da iyi şartlarda hayatlarını sürdürmelerinde, yaşamlarını sürdürebilmelerinde kanunda aslında yerel yönetimlere burada yetki veriyor ve sorumluluğu da yüklüyor. Bugüne kadar niye olmadı? Bugüne kadar iyi olmadı dediğimizde...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – 2022 yılında Başkanın açıklamış Tarım Bakanıyken. Tarım Bakanıyken “Bunları, bunları yapamadık, yapmalıyız.” demiş.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Arkadaşlar, lütfen ya, bugün geldiğimiz bir durum var, belli bir noktadayız şu anda. Burada sokak hayvanları ve özellikle köpeklerle alakalı -orada özelleştireceğim- bir sıkıntı var. Bununla alakalı A partili, B partili, C partili belediye bunu yaptı, yapmadı, bu tartışmaya giremeyiz. Arkadaşlarımız açık yüreklilikle söyledi. İlhami Bey teşekkür etti Çorum Belediye Başkanımıza. Biz de teşekkür ediyoruz. Çok olumlu...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Fatma Şahin de söylüyor.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – “Yapmadık.” diyor o da.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Fatma Şahin Hanımefendi’yle alakalı konuşuldu ve Düzce Belediye Başkanımızla alakalı konuşuldu.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Fatma Şahin “Yapmadık.” diyor.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Bunların bakın, yapabildikleri var, yapamadıkları var ama bugünü bir milat olarak görüp burada belediyelerin artık bu görevden kaçmasını engellemekle mükelleftir bu Komisyon. Buradan yayınlar yapıldı, bir sürü hayvanseverimiz geldi; diğer taraftan burada...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Tamam, onu yapalım da köpekleri öldürmeyelim.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sibel Hanım, bakın, buraya hayvanların mağdur ettiği insanlarımız da geldi.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Evet.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Bakın, toplum da böyle, aslında karşılıklı iki kutup var gibi bir hâle getiriliyor. Bakın, bizim burada aldığımız kararlarla belediyelerimiz, yerel yönetimlerimiz, özel idarelerimiz, buralarda gerekli edininimler altına girmeli, bunu getirelim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Tamam, ona girsin de o anda köpekler ne oluyor?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Bundan kaçmak için kimse manevra yapmamalı. Bu manevralara asla müsaade etmemeliyiz.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Çorum Belediyesi öldürmeden çözmüş işte, sen niye öldürmek istiyorsun?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – “Hayvanlar öldürülsün edilsin.” gibi, burada bize âdeta bir vahşet yüklemesi yapılıyor.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – İyi de vahşet ama!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Bunu asla ve kata da kabul etmediğimizi belirtiyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, önerge gerekçesini imza sahiplerinden değerli, Sayın Vekilimiz Çilez açıkladı.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Buradaki önergeyi kabul ediyorsun Ömer Bey!

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Kabul ediyorum, ne olacak?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bir yanlışlık olmasın yani.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Biz tek bakış açısına sahip değiliz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Yok, yok, hayır, hayır, ben şaşırdım diyorum, ne diyeyim yani.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Şaşırilacak durum tabii.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Şaşırdığımı söylüyorum.

Kabul etmeyenler...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Önergede yanlış bir cümleyi düzeltiyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – O tarafa da bakacağım.

Önergeyi kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Şimdi, kabul edilen önerge doğrultusunda 4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. Hayırlı uğurlu olsun.

4'üncü maddeyi de geride bıraktık

5'inci maddeyi okutmadan önce bir ara verelim istiyoruz. Saat 19.00'da toplanmak üzere ara veriyorum.

Teşekkür ediyorum arkadaşlar.

Kapanma Saati: 18.04

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 19.07****BAŞKAN: Vahit KİRİŞCİ (Kahramanmaraş)****BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)****SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)****KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)**

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Kıymetli hazırun, toplantımızı açıyorum.

5'inci maddeyi okutacağım ama öncesinde söz talebiniz mi var?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Evet, kısa bir söz talebim var.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Sayın Başkan, 5'inci maddeye geçmeden bir konuyu netleştirmek istiyoruz sizinle.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun Sayın Mertoğlu.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok soru...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Divanın bir konuyu netleştirmesi talebimiz var Sayın Başkan.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Bir bitirelim, ondan sonra...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bir söz talebi var, sözünü bir alalım, ondan...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Toplantının akışına ilişkin bir konu olduğu için...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun efendim.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir'in, salon dışında bekleyen STK temsilcilerinin dinlenip dinlenmeyeceğini öğrenmek istediklerine ilişkin açıklaması

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, dışarıda veteriner hekim odalarından, aynı zamanda baroların hayvan hakları merkezlerinden ve Türk Tabipleri Birliğinden yöneticiler, uzmanlar bekliyorlar, saatlerdir de oradalar. Şimdi, sizin Divan olarak, Komisyon Başkanı olarak onları bu Komisyonda dinleyip dinlemeyeceğinizi öğrenmek istiyoruz -ona göre- çünkü dışarıda bekleyen arkadaşlarımızın, uzmanların, hekimlerin ve avukatların koşulları da oldukça zorlu. Bu konuda sizden net bir açıklama bekliyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişci'nin, Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir'in açıklamasındaki salon dışında bekleyen STK temsilcileriyle ilgili ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bu konudaki açıklamamız net; bu toplantıya kimlerin katılacağına daha önce karar vermiştik, bugün istisnai olarak veteriner hekimler adına bir arkadaşımız, bir de barolarla ilgili bir arkadaşımız şu anda toplantıyı takip ediyor.

Teşekkür ederim.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275) (Devam)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, Sayın Mertoğlu...

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

4'üncü madde görüşülürken çok soru geldiği için onu atlamışız, onu açıklamak için, kayıtlara geçmesi açısından... Hayvan ithalatıyla alakalı mesela 2023 yılında 539.874 adet hayvan ithalatı yapılmıştır ama...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Duyamıyoruz, sizin mikrofondan hiç ses gelmiyor ya.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Duyamıyoruz.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – ...hayvan ithalatıyla alakalı; tamamı ev ve süs hayvanı, kuş ve akvaryum balıkları. 2023 yılı için -bu rakam- 539.874 adet hayvan ithalatı yapılmıştır ama bunların içinde akvaryum balıkları da tek tek sayılarak vardır, kedi ve köpek ithalatı bulunmamaktadır arkadaşlar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkürler.

Değerli arkadaşlar, 5'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5- 5199 sayılı Kanunun İkinci Kısım Dördüncü Bölüm başlığında yer alan “Öldürülmesi” ibaresi “Ötanazisi” şeklinde ve 13 üncü maddesinin başlığı “Hayvanların ötanazisi” şeklinde değiştirilmiş, maddeye birinci fıkradan önce gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve mevcut ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “Öldürme esas ve usulleri” ibaresi “Öldürme ve ötanazi işlemine ilişkin esas ve usuller” şeklinde değiştirilmiştir.

“Bakımevine alınan hayvanlardan saldırgan olan, bulaşıcı veya tedavi edilemeyen hastalığı bulunan ya da sahiplenilmesi yasak olan hayvanlara yerel yönetimlerce ötanazi yapılır.

Sahipsiz hayvan popülasyonunun; kamu güvenliği bakımından tehlike oluşturmaya veya hayvandan hayvana ya da hayvandan insana bulaşan hastalıkların görülmesine, su kaynaklarının, yaban hayatının ve biyolojik çeşitliliğin zarara uğramasına sebebiyet vermesi halinde ilgili yerel yönetim tarafından sahipsiz hayvanlara ötanazi yapılabilir.”

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Madde üzerinde, Sayın Sarıbal, buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Komisyon üyeleri; hepinizi selamlıyorum.

Gerçekten 4'üncü maddeyi çok önemsemiştik ama Komisyon burada bir olumluluk kararı vererek 4'üncü maddeyi geçirmişti. Şimdi 5'inci maddeyi konuşuyoruz. 5'inci madde herhâlde gelecek tarihler içerisinde eğer bir uzlaş sağlanamaz, bu şekilde geçer, Genel Kurula gelir ve Genel Kuruldan da geçerse bu çağda, bu kadar teknolojinin geliştiği bir çağda, 10 binin üzerinde veteriner kliniğinin olduğu, 29'un üzerinde veteriner fakültesinin olduğu bir ülkede, yirmi iki yıl tek başına iktidar olmuş bir hükümet döneminde; hayvanları, köpekleri kısırlaştırmadığımız için popülasyonunu önlemeyerek bugün sadece köpeklerin ölüm fermanını yazdığını net bir şekilde söylediğimiz bu yasanın ilgili maddesini onaylamış olacağız.

Şimdi, burada enteresan bir durum var, enteresan durum öyle bir hâl almış ki nasıl da bunu buluyorsunuz, gerçekten merak ediyorum. Yani çevreye zarar verecek, kamu güvenliğine zarar verecek, biyolojiye zarar verecek, suya zarar verecek, yaşamın her alanına bu köpekler zarar verecek. Ya, kaç bin yıldır bu dünya var? Kaç bin yıldır biz bu topraklarda yaşıyoruz? Eğer yaban hayvanları ya da köpekler bu doğal hayatı bozmuş olsalardı herhâlde insanların şimdiye kadar yaşamaması lazımdı. Çok merak ediyorum yani hangi gerekçelerle, alt gerekçelerle bu biyolojiyi bozacak, suları kirletecek, yaşam alanlarımızı kötüleştirecek? Birincisi bu.

İkincisi de kamu güvenliği. Ne demek kamu güvenliği? Yani kamu güvenliğinin tanımı ne? Bu kadar soyut, bu kadar muallak, nereye gittiği belli olmayan bir durumla karşı karşıyayız. “Kamu güvenliği” dediğiniz şey nedir? Her gün bir insanın, bir kadının öldürüldüğü, her gün cinayetlerin, intiharların olduğu bir yerde herhâlde kamu güvenliğini bozsa bozsa insanoğlu bozuyordur. Bununla ilgili bir şey söylüyor muyuz? Söylemiyoruz. “Kamu güvenliği” dediğiniz şey nedir? Toplumun bütününe etkileyen bir şeydir. Aynen kamu yararına döndünüz. Kamu yararı Türkiye’de şirketler yararına ortaya konan bir mekanizmaya dönmüştür. Madenleri biz koruyacağız, dağları taşları biz koruyacağız, ormanı biz koruyacağız, yaban hayatını biz koruyacağız ama bu ülkenin bütün kurumları valla şirketleri koruyacak ve bunu hangi gerekçeyle yapacaklar? Kamu yararı gerekçesiyle Sayın Başkan. Dolayısıyla burada ciddi bir mesele var.

Ve burada bir diğer çok önemli unsur da şu: Eski kanuna göre yani mevcut şu anda aktif olan kanuna göre ötanaziye tabi tutulacak hayvanlar çok net bir şekilde tarif edilmiş. Şimdi, tümü toplanacak -bir önceki maddede çok net, tümü toplanacak- toplandıktan sonra bunlar barınaklarda tutulacak, sahiplendirilme çabası sürdürülecek, sahiplendirilemez ise belirli bir süre sonra ötanaziye tabi tutulacak. Yani orada şu yok: Güçten düşmüş, veterinerlerin kontrolünde, şöyle şöyle tarif edilmiş... Zaten bu var bir önceki kanunda, 5199’da bu var. Şimdi, bambaşka bir şey yapıyoruz, hepsini topluyoruz, barınakta tutuyoruz, süresi belli değil ve onları ötanaziye tabi tutuyoruz. Bakın, dünyada kısırlaştırmanın dışındaki bütün yöntemlerin ya da öldürmenin başarısız olduğunu ortaya koyan bir çok yayın var, birçok bilimsel yapı var ve deneyim var. Gerekçede ötanazinin kamu güvenliği ve halk sağlığı açısından doğru yöntem olduğu iddiasında bulunulmuştur yani getirdiğiniz öneri böyle.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bununla ilgili Profesör Doktor Hekim Tamer Dodurka tarafından hazırlanan raporda görüleceği üzere, Türk Veteriner Hekimleri Birliğinin açıklamaları doğrultusunda olduğu üzere öldürme ve barınaklara kapatma gibi yöntemlerin var olan hastalıkları ve var olan sorunları çözmediğini çok net bir şekilde ortaya koyan raporlar var. Aynı şekilde, Dünya Sağlık Örgütü’nün önerileri doğrultusunda açıklanan birçok veri var; Smith, Hartmann, Munteanu, Villa, Quinnell, Collins’in 2019 tarihli bilimsel araştırmasında kısırlaştırma ve geri bırakma yöntemlerinin sokakta hayvanların nüfusunu azaltmadığı net bir şekilde ortaya konulmuş. Yine, aynı şekilde, Hindistan’ın Jaipur şehrinde kuduz vakaları sebebiyle öncelikle köpeklerin öldürülmesi yöntemi kullanılmış ancak vakaların azalmasına dair bir sonuca ulaşılamamıştır. Bunun üzerine şehirde köpeklerin asılıp, kısırlaştırılıp yerine bırakılması yöntemi uygulamaya geçmiştir. Dünyada, yine, 25 milyon köpeğin sokakta yaşadığı Meksika’da, bu yöntemle ne yazık ki, kuduz vakaları sıfıra indirilmiş ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından kuduz sorunu halk sağlığı sorunu olmaktan çıkarılarak bu ülkelerde temel olarak asılma yöntemi tercih edilmiştir.

Şimdi, bütün dünyada bu veriler ortadayken Türkiye’de toplanarak hayvanların önce barınaklara alınıp sonra orada öldürüleceği meselesi çok net açık. Burada kimse başka bir sonuç çıkarmasın Sayın Başkan. Değerli Komisyon üyeleri, bu kanunun adı ve bu maddenin adı: “Hayvanları toplayacağız,

daha sonra da öldüreceğiz.” Bu kadar açık. Arkadaşlarımız iddia ediyorlar “Burada bir öldürme yok.” vesaire. Peki, sınırsız bir şekilde barınaklarda hayvanları tutabilme imkânı var mı? Yok. Kim bakacak bunlara? Nasıl bakacaklar? Bu kadar barınak nasıl olacak? Kaldı ki zaten hayvanları barınağa alıyorsanız onların özgürlüklerine müdahale ediyorsunuz.

Temel sorun da şu: Biz aslında sürekli “Hayvanları Koruma Kanunu” diye bir anlayışın içerisindeyiz. Ya, “Hayvanları Koruma Kanunu” diye bir şey olmaz zaten. Önce hayvan haklarını koruma kanununu yapmamız lazım, hayvan haklarını ortaya koymamız lazım, o kanunlara göre de bir koruma kanununu birlikte çıkarmamız lazım. Yok ki böyle bir şey. O kadar göreceli bir şey ki! Çevreyi koymuşsunuz, zaten çevrenin kendine göre kanunu var, “çevre hakkı” denen bir şey var. İnsanı koydunuz, insan hakları var, yaşam hakkı var, barınma hakkı var, beslenme hakkı var, konut hakkı var, temiz çevrede yaşama hakkı var; temel hak. Biz bu hayvanların önce haklarına dair bir kanun yapmalıyız ki sonra o hakları koruyacak da bir kanunu inşa edelim.

Şimdi, böyle çok soyut, göreceli, onları eşyaymış gibi, onları başka varlıklarmış gibi kendi özünden çıkararak, etik değerlerden çıkararak... Daha önce burada söylemiştim Sayın Başkan, Uludağ Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulunda çalıştım ben iki yıldan fazla. Orada denek olarak bir hayvan alındığında profesörlerin, doçentlerin ve sivil toplum örgütlerinin olduğu büyük bir masa olurdu, o deneyler için kullanılacak hayvanların geldiği ülkeden tutun da bu ülkedeki barınma koşullarına ve denek yapılma sırasında uygulanacak muamelelerle ilgili bile bir etik kurulu raporu gerekliydi. Şimdi, biz bunları yok sayarak âdeta bütün hayvanları öldürme kararlılığı içerisindeyiz. Bu olmaz, yanlış ve bu karar, bu 5’inci madde tamamen buna dönük Sayın Başkan. Bunu kabul edebilmemiz mümkün değil, mümkün değil Sayın Başkan. Bu, olacak bir iş değil, dolayısıyla bu konudaki tutumumuz çok nettir. Sadece “ötanazi” kelimesini değiştirip, içini boşaltıp başka bir... Hem 4’üncü maddeyi hem de 5’inci maddeyi, hayvanların toplatılması, barınakta tutulması, sahiplendirilmesi, sahiplendirilmiyorsa ötanaziye tabi tutulmasını, ölüme terk edilmesini kesinlikle kabul etmiyoruz. Bu konuda, bu iki maddenin acilen geri çekilmesini tekrar öneriyoruz.

Bu ötanazi meselesinde, Veteriner Birliği Başkanımız, Profesör Doktor Hocamız burada, eğer siz uygun bulursanız, bununla ilgili görüş sorulmasında yarar olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Hasan Bey, buyurun.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, kanun teklifinin ilk günü yaptığımız görüşmelerinde bu 5’inci maddeyle alakalı çok büyük çekinceler vardı, bunları gördük. Muhalefetten konuştuğumuz arkadaşlarımız oldu, diyaloga girdik, baktık, kanun teklifi görüşmelerinin ana nüvesini oluşturanın da bu olduğunu o gün gördük. Biz de bu konuyla alakalı bazı değerlendirmeleri yaptık ve bu konuda da bir önerge verdik, biraz sonra önergemiz de gündeme gelecek inşallah.

Şimdi, Sayın Sarıbal “‘Bu maddeyle, hayvanları toplayacağız ve öldüreceğiz.’ deniyor.” diyor.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Aynen öyle maalesef yani.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ben biraz sonra önergemde konuşacaktım. Başkanım, şimdi konuşabilirim o zaman. Önergemi oraya verdim.

Değerli arkadaşlar, şimdi, bakınız, verdiğimiz önergede Veterinerlik Kanunu’na bir atıfta bulunduk, oradan bir alıntıyla hepimizin, toplumun tüm kesimlerinin yararlanacağı, hoşuna gideceği bir maddeyi inşallah buradan el birliğiyle geçirmeyi düşünüyoruz.

5'inci maddede "Bakımevine alınan köpeklerden insan ve hayvanların hayatı ve sağlığı için tehlike teşkil eden ve olumsuz davranışları kontrol edilemeyen, bulaşıcı veya tedavi edilemeyen hastalığı bulunan ya da sahiplenilmesi yasak olan köpeklere 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri Kanunu'nun 9'uncu maddesinin (3)'üncü fıkrası uygulanır." diyor. Şimdi, bu 3'üncü fıkra ne diyor? "Hayvanlara ötanazi yapmak yasaktır." Biraz sonra getireceğimiz, verdiğimiz önergede bunu teklif ediyoruz. "Ancak, hayvanlara acı ve ıstırap çektiren veya iyileşme durumu bulunmayan hastalık durumlarında, akut bulaşıcı bir hayvan hastalığının önlenmesi ya da eradikasyonu amacıyla veya insan sağlığı için risk oluşturan durumlarda, davranışları insan ve hayvanların hayatı ve sağlığı için tehlike teşkil eden ve olumsuz davranışları kontrol edilemeyen durumlarda, veteriner hekim tarafından ötanazi yapılmasına karar verilebilir. Ötanazi işlemi veteriner hekim tarafından veya veteriner hekim gözetiminde yapılır." Yani bizim şu anda mevcutta da 5996 sayılı Yasa'nın 9'uncu maddesinin (3)'üncü fıkrasını buraya taşıyarak... Aslında siz diyordunuz ya "Orada geniş ifadeler var, ucu açık." Bakın, bu teknik konudan sonra buradan aslında siyasi bir yoruma geçeyim. Şimdi, aslında biz "Böyle yapılabilir, verilebilir." diyoruz, "Yerel yöneticilerimizin tamamı bunu art niyetli kullanır." diyoruz, burada konuşmalarımızdan çıkardığımız mantıksal çıkarım aslında bu. "Bunun önünü böyle açarsak, değişiklikten önceki ilk kanun teklifimizdeki gibi olursa burayı kullanırlar, bu hayvanların canına kıyarlar." dedik, değil mi arkadaşlar; anladığımız kadarıyla bütün konuşmaların özeti de buydu. Yerel yönetimlere de burada güvenmediğimiz için aslında bunun önünü kapatmamız istendi. Bu verdiğimiz teklifi iyice okuyup baktığımız zaman aslında önünün kapandığını ve asıl hayvanların bakımı, rehabilitesi, bunların aşılınması, tedavi edilmesi ve bunların sahiplendirilmesine yönelik kanun teklifimizin de burada çok daha uygun bir hâlde olduğunu hep birlikte müşahade edeceğiz inşallah diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – 5'inci madde tamamen bu mu olacak? Şu anda gelen tamamen kaldırılıyor mu?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Şimdi geliyor.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Bir de şunu sormak istiyorum: 13'üncü madde kaldırılacak mı? Siz bunu söyleyince 13'üncü madde kaldırılacak mı Sayın Vekilim?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, müsaade edin. Söz vereceğim, bir saniye...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – 13'üncü madde kalırsa onun hiçbir anlamı yok.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, sizden istirhamım şu: Bundan sonraki yapacağınız konuşmalarla arkadaşların verdiği önerge ve bu önerge doğrultusunda maddede oluşacak son şekli dikkate alarak bu konuşmaları yapmanızda -tabii, ne konuşacağınıza kendiniz karar vereceksiniz ama- bu önergeyi de dikkate almanızı özellikle hassaten sizlerden istirham ediyorum.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, var, yok, onun takdiri size ait, ben ona bir şey demiyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Madde değişiyor mu yani bu şekilde mi değişiyor; onu anlayalım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sizin gibi tecrübeli bir vekilimiz... Bakın, şu anki elinizdeki önergede onlar var, Hasan Bey de bu detayları paylaştı.

Ben şimdi Grup Başkan Vekilimize söz veriyorum.

Buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, çok Değerli Komisyon üyeleri, çok değerli hazırun; hepinizi en içten saygılarımla selamlıyorum.

Tabii, biz haftalardır -sadece biz değil, Meclisteki milletvekilleri değil sivil toplum, üniversiteler, hayvan hakları savunucuları, doğa hakları savunucuları- bir tartışma yürütüyoruz ve bu önümüzdeki kanun teklifiyle getirilecek hayvanları öldürme kriterlerinin son derece geniş olduğunu, kamu düzenine bağlandığını, insan sağlığı, çevre sağlığı, doğa sağlığı, sahiplenilmeyen hayvan gibi çeşitli kavramlara bağlandığını ve böylelikle hayvanların, sahiplenilmeyen hayvanların öldürüleceğinin önünün açılacağını söyleyegelidik.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) – Nitekim, özellikle, bakınız, mevcut kanun teklifinde “Sahipsiz hayvan popülasyonunun kamu güvenliği bakımından tehlike oluşturmamasına...” son derece subjektif bir durum. “Hayvandan hayvana veya hayvandan insana bulaşan hastalıkların görülmesine...” bu zaten mevcut yasada vardı. “Su kaynaklarının yaban hayatının ve biyolojik çeşitliliğin zarara uğramasına sebebiyet vermesi hâlinde ilgili yerel yönetim tarafından sahipsiz hayvanlara ötanazi yapılabilir.” diyordu ve bunun amacının 10 milyona yakın hayvanı katletmek olduğunu biz apaçıkça görüyorduk. Nitekim, sizler bizi dinlemediniz, sesimize kulak vermediniz, kendi başınıza bir kanun teklifi hazırladınız, kendiniz pişirdiniz, kendiniz taşırdınız, Komisyonun önüne getirdiniz, Komisyonu bir kaptıkaçtı anlayışıyla kısa bir sürede kapalı devre yapıp hızlıca bu teklifi Komisyondan geçirme gayretine düştünüz ama geline nokta görünüyor ki bu yasa teklifini bu şekilde geçirme şansınız kalmadı. Biz burada direniyoruz, halkın sesini burada duyurmaya çalışıyoruz. Sivil toplum, dernekler, üniversiteler, veterinerler Meclis bahçesinde haftalardır mücadele ediyorlar, polisin orantısız şiddet uygulamasına maruz kalıyorlar, zaman zaman soğukta, zaman zaman sağanak yağışın altında yapıyorlar bunu ve geldiğimiz noktada aslında görüldüğü kadarıyla yeni bir teklifle geliyorsunuz ve yeni teklif bir önceki 5996 sayılı Kanun’a atıf yapmakla yetiniyor. Dolayısıyla önümüzdeki kanun teklifi bu yönüyle çökmüştür arkadaşlar, bu yönüyle bitmiş tükenmiş bir tartışmadır artık. Elbette bu kanun teklifinde bizim yine kabul edemeyeceğimiz, özellikle bizim yerel yönetimlerimize dönük olarak fırsat bulmuşken onları suçlayalım, fırsat bulmuşken sokak hayvanları konusunda onları sorumlu turalım, fırsat bulmuşken onları sıkıştıralım, bütçelerini zorlayalım, yapamadıklarında da -yapamayacakları bir işi veriyorsunuz zaten- oradan siyaset yapalım... Yani burada feryat eden annelerin gözyaşı üzerinden -gördük onların hepsini, saygı duyuyoruz- evladını kaybeden babaların acıları üzerinden ve her gün sokaklarda çocuklarını gönderirken “Acaba çocuğum sokak hayvanlarının saldırısına uğrayacak mı?” kaygısı duyan anne babalarının kaygısı üzerinden kötü, ucuz bir siyaset yapma peşindesiniz.

Sayın Başkan, dolayısıyla sizden ricamız, özellikle bu ötanazi bölümü açısından, hayvanların öldürülmesi açısından mevcut kanuna geri gönderme yapan ve yeni bir durum yaratmadığı görülen bu teklifin ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmeye ihtiyacı var. Biz sizden yarım saatlik bir mola istiyoruz grubumuz adına. Tekrar, biz bunu değerlendirelim, bizim de buna vereceğimiz katkılar olabilir çünkü. Bir yere gelindi, hiç olmazsa burada, milyonlarca sokak hayvanını kurtarma noktasına geldik; daha ciddi davranalım, biraz daha üzerinde çalışalım. Bir yarım saat mola istiyoruz.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Kesinlikle katılıyorum çünkü 13’üncü madde de değişiyorsa bir şeyler değişiyor.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Başkanım...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Şimdi, geldiğimiz an, nokta itibarıyla -Sayın Başkan da açıkladı- burada sizleri dinlemeyi tercih ettik bu süreçte; özellikle ilk günkü görüşmelerde birçok arkadaşımızı -belki kamera kayıtları varsa- elimi çeneme koyup her konuşanı çok dikkatle dinlemeye kalktım; muhalefetteki bazı arkadaşlarımız -isimlerini vermem doğru değil- şu kapının önünde bana aynen bu dediğiniz kısmı söyledi, tam şu kapının önünde “Böyle geniş bir ifade olmaz.” dedi, daha sonra başka bir parti grubundan bir arkadaşımızla, diğer bir ağabeyimizle -öyle söyleyeyim- konuları tartıştık. Grubumuzla konuyu konuştuk, buradaki geniş ifadenin... Çünkü ben ilk günkü konuşmaların tamamında sokak köpeklerinin -bak hayvanlardan da “köpekler” diye özelleştiriyorum, daha özele indiriyorum- buradaki çekincenin bu olduğunu... Daha sonra bize on binlerce mail geldi, on binlerce. Tabii, bunlar organizasyon olabilir, her türlü, tamamdır ama...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Onu siz yapıyorsunuz ya!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ya, arkadaşlar, bir saniye, Allah’ımızı severseniz ya! Bakın, bunlar kolaydır; benim mailimi bulur, atar; bütün arkadaşlara... Diğer taraftan, kendi evladı, yavrusu veya kendisi köpekler tarafından ısırılmış, parçalanmış insanlar da bize ulaştı. Yani böyle bir kutuplaşma var toplumda aslında. Biz “Buradaki olay ne? Çözelim.” diye uğraştık ve böyle bir çözüm noktasına geldik.

Şimdi, artık buradan olay, yerel yönetimlerin bir görevden kaçma alanına girmeye başlarsa buna bizim ilk günkü, arkadaşların bütün...

AYHAN BARUT (Adana) – Yerel yönetimlerde tavrımız belli kardeş, belli tavrımız; biz uygulamayacağız onu!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ayhancığım, lütfen, bak, bir şey söylüyorum; bak, siyaset yapmıyorum, bir şey söylüyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Bakın, ilk gün burada “can dostlarımız” diye söylenen, sokak hayvanlarımızın, köpeklerimizin, kedilerimizin canlarını düşünen, onun için mücadele eden, buraya gelip her konuşmada tezahürat yapan -bugün oraya arkadaşlar alınmadı “Teknik bir arıza var.” diye hatta ilk başta görüşmelere başladığımızda bir sıkıntı da oluştu belki ama onu da attık hemen sağduyuyla- bütün o insanların sadece düşüncesi şuydu: “Herkes görevini yapsın, bu hayvanlar yaşatılsın.” Bunun önü açılmıştır şu saatten itibaren; daha da net açılmıştır.

Bakınız, biz hayvanların rehabilite edilmesini istiyoruz. Rehabilite edilmesiyle neyi kastediyoruz? Bakın, biz diyoruz ki: Bu hayvanları alınız, sokaklardaki hayvanlarımızı alınız, barınağa getiriniz; parazit, kısırlaştırma, dijital kayıt... Yani kayıt altına alalım, işte rakamlarla alakalı, bizim belediye başkanımız veya her yerel yöneticimiz kaç tane hayvanın olduğunu biliyor mu? Bilmiyor. “Kayıt altına al.” diyoruz burada ve “Hastalıklarının tedavilerini yap.” diyoruz. Bunun için de bakınız, bir yerel idaremiiz -kim olursa olsun- bir barınak yaptığı zaman yüzde 40’a kadar buraya Bakanlığımız destek veriyor.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Biz mi anlamıyoruz, anlayamadık.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Türkçe çeviri istiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, dinlersek sevinirim.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – 10 milyon lira harcayıp bir barınak mı yaptı bir arkadaşımız, 4 milyona kadar zaten oraya ekstra bir destek veriliyor. Eğer, şu, sokak köpeğimizi aldınız, kısırlaştırma yaptınız değil mi, bunu belgelediniz, veterinerden bir hizmet aldınız veya kendi veterinerleriniz yaptı; 300 liraya kadar yine her hayvan başına burada destek veriliyor. Yine, aşıların tamamı, kuduz aşısı dâhil

hepsi bedava, Bakanlık tarafından da karşılanıyor arkadaşlar. Şu anda bu desteklerin tamamı veriliyor. Burada biraz önce de konuştuğum arkadaşlarımın hepsine de söyledim: Yeter ki bu işi çözme iradesinde olalım, bu kanunun emredici şekliyle beraber bu problemi çözeriz arkadaşlar.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sokak kedilerini kısırlaştırmayı 4 bin liraya yapıyorlar.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Kaç para bir kısırlaştırma Hasan, biliyor musun?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ali Bey...

Bakın, dediniz ki: “Tarihî bir iş yapılacak; şunu yapıyorsunuz, bunu yapıyorsunuz...” İşte fırsat geldi.

İnşallah, burada şu sorunu çözmek isteyen bir yerel idareci şu saatten sonra bu işi çözer diyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Vekilim, hastalanıp...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, Grup Başkan Vekiliniz var burada; Grup Başkan Vekiliniz konuştu, bir talepte bulundu.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sizin de bir talebiniz var mı?

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Evet.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun Sayın Akın.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Değerli milletvekilleri, getirilmiş olan öneri aslında bakarsanız “ötanazi” kavramı altında öldürme girişiminin olduğunun kabulü ve değiştirme talebi açısından kıymetlidir ancak şunu da söyleyelim: Zaten böyle bir durum şu andaki maddemiz içerisinde var...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Özür diliyorum hakikaten ama...

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Bir dakika dinleyebilir misiniz? Rica ediyorum, dinleyebilir misiniz?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Bakın, biz “Öldür.” demiyoruz aslında, onun kabulü gibi demiyoruz. (Gürültüler)

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Ya, okuma yazma biliyoruz biz!

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Ya, lütfen, biz de böyle yorumluyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hasan Bey... Sayın Çilez...

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Şimdi, bizim gördüğümüz durum şudur: Bu yasanın tabii ki en önemli maddesi budur. Açıkçası bu, tehlikeli bir maddedir ve öldürme girişimini ifade eden bir durumdur. Şundan dolayı -biraz önce önerge sahibimiz de söyledi- 4’üncü maddede geçen ifade 2028 yılına kadar Türkiye’nin yaklaşık 1.200 belediyesinde barınak olmadığı hâlde, bizim için yaşam alanını rehabilite etmek ve bırakmak anlamında bahsettiğimiz bu alanlar olmadığı hâlde bir yükümlülük getiriyor. Yükümlülük ne? “Toplayacaksın ve sokakta hayvan bırakmayacaksın.” diyor.

Şimdi, bunu nasıl çözeceğiz 5’inci maddede? Evet, çok iyi, geri adım atıyoruz, bunu çözeceğiz, müzakere ediyoruz, uzlaşmamız var; elbette bunu anlamanız bizim için çok kıymetli, bunu önemsiz görmüyoruz. Çok kıymetli ama şunu da çözelim: Bakın, bir bütün olarak 17 maddenin birbirine bağlı yanları çok fazla. Dolayısıyla rica ediyoruz, ara verelim, hem muhalefetle hem iktidarla müzakere edelim, konuşalım ama bu durum sadece 5’nci maddenin 9’uncu fıkrasını eskisi gibi yaparak çözülecek

bir durum değildir, bunu da özellikle ifade etmek istiyoruz. Nedeni çok açık, yasada belli, önerinizde çok belli yani 2028 yılına kadar herhangi bir yaşam alanı olmayan, barınağı olmayan belediyeler ne yapacaklar? Toplayacaksınız, sokağa bırakmak istemiyorsunuz dolayısıyla onu da gözden geçirip değiştirmemiz lazım ve çözüm üretmemiz lazım.

Biz bu süreci olumlu buluyoruz, bu görüşmeyi değerli buluyoruz ama ara verelim, görüşelim istiyoruz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – 4'üncü madde durdukça katliam devam edecek.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkürler.

Değerli arkadaşlar, saat 20.00'de toplanmak üzere yarım saat ara veriyorum.

Kapanma Saati 19.37

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 20.12****BAŞKAN: Vahit KİRİŞCİ (Kahramanmaraş)****BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)****SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)****KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)**

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, toplantımızı açıyorum.

Şimdi ilk sözü CHP Grup Başkan Vekili Sayın Başarır’a vereceğim.

Buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, Komisyon üyeleri; AKP Grup Başkanıyla da Grup Başkan Vekilleriyle de konuştum. Aslında bu kanun teklifinin elimizden geldiği kadar düzeltilmesini ve bir noktada uzlaşmayı ben de istiyorum ama Komisyon üyeleriyle de yaptığımız toplantıda gördük ki bu maalesef ki ortak bir noktada buluşulacak bir teklif değil, bunu Sayın Abdullah Güler’e de aslında söyledim. Yani, bir, “ötanazi” çıkıyor tekliften ama onu besleyen bir sürü maddeler var, onunla ilgili bir tartışma var; iki, tüm sorumluluk hâlâ belediyelere veriliyor. Bakın, 2004’ten bugüne kadar gelen bir sıkıntı bu, hiç kimse bu konuda sorumluluk almamış, hiç kimse bu sorumluluğunu yerine getirmemiş -ne merkezî yönetim ne yerel yönetimler- ve bugün belediyelere cezai hükümler getirerek bunu çözeceğimize inanıyoruz; olmaz.

Benim teklifim şu: Bu kanun ekim ayına kalsın, oturalım, tüm komisyonlar uzun uzun çalışalım. Gerçekten iki günde, üç günde, dört günde tartışarak çözebileceğimiz bir konu değil. Herkes hayvan barınaklarını sanki 100 bin kedinin, köpeğin barındırılabilceği yerler olarak görüyor ama öyle yerler değil, en büyük hayvan barınağı bile ancak bin kediye, köpeği barındırabiliyor, 4 milyon hayvandan bahsediyoruz. Ve en sıkıntılı cümle -bir kez daha söylüyorum- “Sokaklar, hayvanların doğal olarak yaşayabileceği yerler değildir.” cümlesi. 4 milyon hayvanı ne yapacağız o zaman? Öyle bir barınak altyapımız yok; AK PARTİ’li belediyenin de yok, CHP’li belediyenin de yok, MHP’li belediyenin de yok. E, nasıl olacak? Bu sorun çözülmeyecek. Ekim ayında tüm Komisyon üyeleri oturup tüm ön yargılarını atarak, ortak bir çözüm noktasında, merkezî yönetimin de destekleyeceği, yerel yönetimlerin de destekleyeceği noktada buluşmalı. Biz bu noktadayız çünkü kanunun bir yerini düzeltsek bir yerinde sıkıntı oluyor.

Son olarak şunu söyleyeyim: Bakın, belediyelerimize Sayıştay raporlarında “Binde 3 ve binde 5’lik yerel yönetimlerin hayvanlara, hayvan barınaklarına ayıracağı bütçeyi orada kullanmamışlar.” deniyor. Güzel, Sayıştay da bunu denetlemiş, raporuna yazmış. Şimdi bununla ilgili cezai hükümler getiriyoruz. Ya, zaten AKP iktidarı gelene kadar Sayıştayın, raporlarında tespit ettiği usulsüzlüklerle ilgili suç duyurusunda bulunma yetkisi vardı, mevcut iktidar bunu kaldırdı. Şimdi, o kadar tuhaflık varken bu yasayla sadece belediyeye bu konuda cezai hükümleri spesifik olarak getirmek doğru değil, bunu anlatmaya çalışıyorum ve çözülmez. Yani 10 milyar bütçeli bir belediyenin yılda 3 milyon, 4 milyon, 5 milyonla, ayırdığı bütçeyle bu sorunu çözebilir miyiz ya da aşı için verdiği 300 lirayla bu sorunu çözebilir miyiz? Mevcut ek vergiler, bununla ilgili bir bütçe getirilecek, belediyelerin bütçesinden ek paralar getirilecek ve Tarım Bakanlığı, belediyeler, merkezî yönetim, bütçeyi ve kadroyu koyacak,

bu sorun çözülecek. Yani bence burada boşa uğraş... Ben bu yasanın ekim ayına ertelenmesi, daha geniş bir perspektifte, Veteriner Hekimleri Odası, tabipler, hepsiyle birlikte değerlendirilip çözüm bulunmasını grubum adına öneriyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Buyurun Hasan Bey.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, sokak hayvanlarımız, bunlarla alakalı “İnsanların ızdırapları var.” denildi, burada bir gün boyunca sabah sekize kadar çok muazzam konuşmalar yapıldı. Bunların haklarından belediyeleri koruma kanununa doğru geçiş yaptık gibi geliyor, bunu doğru bulmuyorum.

Şimdi, Sayın Ali Mahir Başkanım -belediyelere cezai şart getirmek- “Bu, cezai şartlar getiriyor.” dedi. Konu tartışılır, bakılır, o ayrı bir husus ama bugüne kadar -bakın, ben AK PARTİ demiyorum, Cumhuriyet Halk Partisi belediyesi diye ayırmıyorum geldiğimiz nokta, geldiğimiz sorumluluk ve konuşmalarınızda bahsettiniz, dediniz ya, işte, “Toplumumuz iki kutuplu oldu, şöyle oldu, böyle oldu; hayvanları sevenler, sevmeyenler.” gibi... Anketler yapıldı ki ankette yüzde 63 çıkmış “Öldürülmesin.” diyen, benim için aslında çok hüsrana, belki sorusu iyi değildi, yüzde 98 çıkmalıydı “Öldürülmesin.” diyenler, bu toplumda yüzde 99 çıkmalıydı.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Yüzde 85 aslında.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Çok münferit bir kesim olmalıydı “Öldürülsün.” diyen. Eğer öyle bir anketse biz oturalım, tekrar bütün toplum olarak vicdanlarımızı sorgulayalım. Ancak konuyu, bakınız, burada, saat tam sabah sekizdi, biraz önce de dedim, elim çenemde dinledim, bütün milletvekillerinin... Sayın Vekilimiz, oturamadınız yerinizde değil mi ilk gün?

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Evet, evet.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Orada sürekli ayaktaydı, oturmadı yerinde. İzledik, izledik, izledik. Oturduk biz de konuyu tartıştık ve sıkıntının nerede olduğunu sizlerle de yaptığımız o ayaküstü buradaki konuşmalarımızda bakın aldık ve bunun düzeltilmesiyle alakalı bugün dâhil, cuma günü dahil kaç gündür arkadaşlarımızla toplantılarımızı yaptık. Grup Başkanımız, Başkan Vekillerimiz, Komisyon Başkanımız geldi, görüşlerini aldık; eski Bakanımız, bürokratlarımız, hepsiyle alakalı yoğun bir çalışma içerisine girdik. Naçizane bunlara önyak olmak üzere bana da bir görev yüklendi, o görevi de üstlendim büyük bir özveriyle çünkü ya, bu sokaklarda biz yaşıyoruz arkadaşlar, hepimiz yaşıyoruz. Şurada “Birçok insanın ızdırabı var.” dediniz. Bak, insanlar sokak hayvanlarının öldürülmesinden, canından...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Sokaklar sadece insanın değil, hayvan da yaşasın ya, ne var?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ali Bey... Bakın, bir saniye...

PERİHAN KOCA (Mersin) – Haftalardır niye böyle bir katliamı konuşturuyorsunuz o zaman Sayın Vekil?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Buradaki olay, bugüne kadar belediyeler görevini yaptı, yapmadı... Peki, niye yapmadı? Ya, cezayı...

AYHAN BARUT (Adana) – Size soruyoruz!

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – İçişleri Bakanlığı engel oldu ceza vermeye.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Arkadaşlar, söylüyorum. Ayhan Bey, bakın soruyorum ve cevap veriyorum size.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bize kayyum atamasaydınız, pratiğimizi görürdünüz ne kadar olumlu olduğunu.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ya, sen, aman, bir saniye, bir şey...

Şimdi, bakın, neden peki? Var mıydı eski kanunlarımızda herhangi bir cezai yükümlülük veya sorumluluk? Maddi sorumluluk yükleyen bir husus var mıydı? Bir belediye başkanını, bir yerel yöneticiyi, ildeki bir yerel yöneticiyi, konuyla muhatap olan...

MURAT EMİR (Ankara) – Bakana var mı, genel müdüre var mı, bakan yardımcısına var mı, bürokrata var mı? Niye yok, niye yok?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Bir saniye, bir şey söylüyorum... Ya, Murat Bey, bir saniye, söylüyorum, bak, iyi dinleyin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, dinleyelim hatibi.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Şimdi, burada bugüne kadar böyle bir edimim, böyle bir yüklenim yoktu. Bu olmadığı için belki yapılmadı, sorun buraya kadar büyüdü. Buna düzgün bir çerçeveye belli bir ödev yükleyelim. Bakınız “Bütçe.” diyorsunuz. “Bütçeden harca.” deniyor, “Ekstra para bul da harca.” denmiyor ya. Ne olur bunu anlayın, bütçe tekniğini bilen arkadaşlarımsınız.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Bu sorunu çözecek yöntem belli. Gelin, bunu işletelim.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Devletimizin size verdiği haklarla... Örneğin, belediyemiz bir bütçe oluşturdu. Kaç lira? 1 milyar lira bir bütçe. “Bunun binde 3’ünü harca.” diyor sana, “Binde 5’ini harca büyüklüğüne göre.” diyor. Sana “Ey belediye başkanı, sen git, ekstra para bul da harca.” demiyor. Yani o belediye başkanınız vatandaşın huzuruna çıktığında şunu rahatlıkla der arkadaşlar: “Ben bu yolu yapmadım diye eleştiriyorsan, bana bütçede emredici amir hüküm oldu. ‘Şuradaki şu sokak hayvanlarıyla mücadele et.’ dediği için devletim, ben senin yolunu yapacaktım da buraya 100 trilyon parayı sokak hayvanlarına harcadım.”

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Ya, yapma Allah aşkına!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hasan, nereye getirdin işi!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ha, ora değil, geldiği yer bura arkadaş, siz orayı anlamıyorsunuz. O yüzden, bakın, kanunda biz sokak hayvanlarımızın... Orada bir keyfiyet algıladı bütün vekillerimiz, sanki belediye başkanları bunu barınağa aldığı zaman oradaki bazı ifadelerden öldürülmesinin önünü açıyormuşuz gibi bir algı oluştu, onu düzelttik.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Öyle olacak, iki gün sonra hastalanıyor zaten.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Bakın, önergemizi verdik, oylayacağız birazdan, desteklerinizi bekliyorum önergemize ve burada bu noktayı düzelterek bakınız, hayvanlarımızla, sokaktaki can dostlarımızla -o ifadeyi de kullanmak istiyorum- bunlarla alakalı biz o tereddüdü gideriyoruz ama Sayın Bakanım son bir şey, bakın...

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Dünya ülkelerinde uygulanan bir yöntem var. Biz bu yöntemi uygulamıyoruz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Nejla Hanım, bir saniye; bakın, ya, çok konuştunuz, ben de ne olur söyleyeyim yani kaç gündür doldum. Ya, bakın, biz diyoruz ki: Bu hayvanları alalım, bu köpeklerimizi alalım, getirelim, aşısını, tımarını, tedavisini, neyi varsa, kısırlaştırmasını yapalım devlet olarak Bakanlığımız. Barınaklar yoksa... “Şu anda barınaklar yok.” diyorsunuz. Bakın, diyelim ki bugün

Türkiye’de 10 liralık barınak lazımsa Bakanlığımız bunun yüzde 40’ını, 4 lirasını verebilir, buraya kadar verebileceğini söylüyor “Yüzde 40’ına kadar destek veririm.” diyor. Kısırlaştırma... İşte, Sayın Başkanımız orada, kaç gündür ben konuşuyorum Veteriner Odası Başkanımızdan bilgileri alıyorum bakınız, ondan istifade ediyorum, faydalaniyorum. Kaç tane kısırlaştırma yapabilirsiniz? Kaça yaparsınız, neye yaparsınız? Şimdi, bakın, 300 lira da bunun her bir hayvan başı 300 lira...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Bir kısırlaştırma kaç para Hasan?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Söylüyorum. Sayın Başkanımıza sordum “2 bin lira.” dedi. Kaç olur, tut elimi, dedim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – 300 lira verdin, 1.700 lira kaldı.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Burada mı Başkanım? “2 bin lira” dediniz. Bana şu rakamı, orada veteriner arkadaşımızla beraber “Yaklaşık 2 bin liradır.” dediniz doğru mu?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ya, bu da sizin verdiğiniz gözlük olayına benzedi ha.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, dinleyelim lütfen.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ben de pazarlık da var mı dedim, elimi de uzattım böyle, iyi hatırlar, perşembe günü görüşmelerimizde. Şimdi, 300 lira Hükümetimiz destek veriyor, aşıları bedava veriyor, bakın, aşılarından para almıyor. Bu aşılar da bunlarla da alakalı biz şey veriyoruz ve söylüyorum yine “Mevcut bütçeden harca.” diyoruz “Para bul.” demiyoruz. Bak, mevcut bütçe; İller Bankasından gönderdik, vergi topladın, şunu topladın, bunu topladın, gelirin ne olduysa bakın, yüzde 3 değil binde 3’ünü hem diyoruz ki bak, can...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sen şimdi merkezî bütçeden ver o zaman.

(Gürültüler)

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Murat Başkan, bak biz ne diyoruz? “Can bunlar, can.” diyoruz, parayı konuşuyoruz bu sefer, kaynağını da söylüyoruz. Şunu söylüyorum bakın, arkadaşlar...

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, teşekkür ederim.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ayhan Bey, olay paraya kalırsa oturalım konuşalım başka kaynaklar da bulalım ya, bulalım.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Hasan Bey, olay para değil, olay belediye değil, olay can.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Çilez...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Yeter ki belediye başkanımız buna...

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Çilez, teşekkür ediyorum.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun efendim.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Değerli arkadaşlar, şimdi önemli bir noktaya geldik ama çözme konusunda biraz adım atmamız lazım. Şimdi, geline aşamada biz de CHP Grup Başkan Vekilimizin açıkladığı gibi durumu değerlendiriyoruz. Bu konuda iki oturumdur yapmış olduğumuz tartışmaların kısmen de olsa karşılıklı iletişime geçerek, müzakere ederek, birbirini anlayarak yürüyor olması bizim açımızdan önemli. En azından öldürme meselesine ortak olmama girişimi açısından kabul etmiş olmanız

tartışmalar sonrası önemli ama sözlerinizin arasında özellikle “Belediyeye yükleniyorsunuz.” diye söylüyorsunuz. Örneğin, bizim açımızdan bunun böyle bir anlamı yok. Biz size çok net söz verelim, bize sekiz yıldır yaptırdığınız kayyumları yapmayın, belediyelerimizi özgür bırakın nasıl bir çalışma yapıyordunuz size göstereyim ve önümüzdeki dört yıl içerisinde bizim belediyelerimizde “hayvan hakları” diye bir sorun olmayacağını ve bunun çok rahat çözüleceğini göstereyim. Biz Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlarıyla ve diğer belediye başkanlarıyla hayvan hakları çerçevesinde toplantı yaptık. Yaptığımız toplantıda arkadaşlarımızın hepsinin; veterinerlerin, baroların ve diğerlerinin hepsinin katılımıyla “Pekâlâ bu yasa çerçevesinde bu sorun çözülebilir.” dedik ve en büyük sorun şu anda o bölgede var çünkü kayyumlar döneminde belediyeler hiçbir hizmet yapmadığı için, barınak da yapmadığı için, koca Diyarbakır’da bir tane veteriner çalıştırdıkları için gerekli işlemler yapılmamış durumda yani biz yapmamış durumdayız. Kusura bakmayın ama siz yirmi yıldır bunu yapmamış durumdasınız ve sekiz yıllık kayyum döneminde de bunu yapmamış durumdasınız. Dolayısıyla bizim derdimiz çok büyük, bizim sorunumuz çok büyük ama biz inanıyoruz, bütün hayvan hakları savunucularıyla beraber -para falan da istemiyoruz- biz bu sorunu çözmeye adayız. Hiçbir hayvanın canına kıymadan bu sorunun çözülebileceğine inanıyoruz ama bu maddenin, önerdiğiniz maddenin içerisinde alt maddeler var. Veteriner hekimlerle de görüştük -onların da önerisi- biraz suistimale uygun olduğunu, bunun aslında mevcut olduğunu, mevcut yasadakilerin uygulanması hâlinde bu sorunun çözülebileceğini söyledik.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Veteriner...

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Bir bitireyim.

Bir de 4’üncü madde vardır ki gerçekten bu 4’üncü maddede geçirmiş olduğunuz konu korkunç çünkü bu maddenin içeriği şu; “Sokak hayvanı bırakmayacağız.” diyorsunuz ama şu anda hiçbir şekilde sokak hayvanının bırakılmasına dair önlem almış değiliz. Veteriner hekim diyor ki: “En azından beş yıl müsaade etseniz, bu mevcut kısırlaştırma yöntemiyle bu sorun çözülebilir.” Müsaade edin, beş yıl içerisinde bu sorunu çözelim, biz çözmeye razıyız.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Matematik müsaade etmiyor.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Hayır, matematik müsaade ediyor ve çözebileceğimize inanıyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, Sayın Akın, toparlayalım lütfen.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Dolayısıyla bu maddelerin tamamına bu açıdan bakıldığında bizim önerimiz şu: Gelin, bu tartışmayı sağlıklı yürütelim, ortamını yaratalım, yeniden, bu yasadaki mevcut zaafı giderelim ve bir bütün olarak bu mevcut yasayı yeniden gözden geçirerek, müzakere ederek, özellikle bu konuyla ilgili veteriner hekimlerin sözlerini dikkate alarak çözüm üretelim. Sizler dün görüşmüşsünüz, evvelsi gün görüşmüşsünüz -biz de görüşüyoruz- ama çözüm var; bu çözüme yanaşırsanız, bu çözüm konusunda bir yol alırsak bunun mümkün olduğunu düşünüyoruz. Hem baroların bu konuda itirazları var bazı açılardan, hukuki bakımından birbiriyle çelişen, suistimale açık yöntemler var Sayın Vekilim çünkü gerçekten de bunu eğer uygulamak istiyorsak, kimsenin canına kıymak istemiyorsanız... Özellikle sizin sözlerinizin altını çiziyorum, hiçbir canlının kıyılmamasını istemesi gereken insan topluluğunun yüzde 100 olması lazım, eğer yüzde 15 bile öldürmeyi istiyorsa bu kötü bir şeydir, bunu kabul etmemiz doğru değil. O nedenle, gerçekten bizim önerimiz, bu meseleyi tekrar değerlendirelim, bir müzakere yapalım. İyi bir noktaya geldiğimizi düşünüyoruz, birlikte tartışalım, değerlendirelim, müzakere edelim ve bu sorunu çözelim.

Sağ olun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Fethi Gürer daha önceden söz talep etti arkadaşlar...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Benim de söz hakkım vardı, bir önceki maddeden. Arkada oturduğum yerden buraya geldim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, önce Komisyon üyesi arkadaşlarımıza söz vereceğiz, sonra da Komisyonumuza, buraya katılım sağlayan milletvekili arkadaşlarımıza söz vereceğiz. Hiçbir endişeniz olmasın.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Burada söz hakkı istiyoruz ya, onları bir sıralamaya koyuyorsunuz değil mi yani bir sıralama oluşuyor mu?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bu sistem sıralamayı göstermiyor ama biz adil davranmaya çalışıyoruz yani CHP’den tüm talep edenlere söz vermek yerine, DEM’e, diğer partilere, onlara da söz veriyoruz yani sizlerin de izinlerini alarak yapıyoruz.

Buyurun Sayın Gürer.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu kanun teklifinin bir maddesinde değişiklik yapmak kanunun içeriğini ve özünü değiştirmiyor; bu kanun teklifi tamamıyla sakat bir kanun teklifi. Tümden geri çekilmesi ve biraz evvel Grup Başkan Vekilimizin önerdiği gibi, ekim ayına kadar da partiler arasında ve bu konuya sivil toplum örgütleri dâhil, her kesimin değerlendirmesiyle müdahale edilmesi gereken bir kanun teklifi çünkü biraz evvelki sorumuzda da belirttiğimiz gibi barınaklarda hayvanların kalış süresi ve bu hayvanların giderleri üzerinde bir etki analizi dahi yapılmamış. Öyle olunca, burada kanun daha teklif hâlindeyken dahi eksikliklerle dolu yetersizlikler içeriyor ve sorunun çözümüne hizmet eden bir kanun teklifi değil. Buradaki yapılmak istenen olay, hayvanların öldürülmesinden öte barınaklara alınıp uzun süre o hayvanların orada kalması da dolaylı öldürmeye girer çünkü onların yaşam süreçleri içinde sahiplenilmemesi, hiçbir barınakta bunun sürdürülebilme olanağını yaratmaz. Ayrıca, barınakların yalnızca belediyeler üzerinden oluşturulması, il özel idarelerin dahi topladığı hayvanları buraya getirmesi, 25 binin üzerinde olan yerlerde barınak yapılarak bu soruna çözüm aranması gerçekçi değil. Onun için, sorun varsa çözüm de var ama bugüne kadar yirmi yıldır uygulanmayan kanun ve ayrıca bu konuda oluşturulmuş bir komisyonun önermeleri doğrultusunda düzenlemeler yapılmış olsaydı, bugün biz bunları burada konuşmayacaktık. Onun için, uygulanmayacak bir kanun teklifini gündeme alarak Türkiye’nin acil çözülmesi gereken, milyonları ilgilendiren konuların önüne bunu getirmek, ayrıca başlı başına tartışılması gereken bir durum. Emeklilerin aldıkları ücretle geçinemedikleri, staj ve çırak mağdurlarının işe başladıkları gün yaşlılık sigortasının başlatılmadığı, taşeronla kadro verilmediği, esnaf için 9000 gün olan prim gün sayısının 7200 güne çekilmediği; yoksulluğun yaygınlaştığı, insanların geçim sıkıntısı içinde olduğu, intiharların patladığı, madde bağımlılığının köylerde 10 yaşındaki çocuklara kadar indiği bir süreçte Türkiye’nin acil gündemleri varken bunun mevcut kanunla, kısırlaştırma yoluyla çözümlene olasılığı durumunu gündeme almayıp bugün gelip burada yeni düzenlemelerle olayı öldürmeye kadar taşımayı kabul etmek olası değil. Burada bir maddede çıkarılan ya da yapılan düzenleme öbür maddenin içeriğine saklanmış çünkü “ve/veya” kelimesiyle dahi değişkenlik gösterdiği için, bütününe baktığımız zaman bütünüyle geri çekilmesi gereken teklifin bir madde değişikliğiyle amaca hizmet etmediğini ifade etmek lazım.

Türkiye’de son dönemlerde insanların bu kadar büyük tepki gösterdikleri bir kanun teklifinin hâlâ burada görüşülüyor olması ve bu konuda düşünce ifade etmek zorunda kalınmasının da ayrıca düşünülmesi gereken bir durum olduğunu düşünüyorum. “Ötanazi” kelimesinin bu maddeden çıkarılmış olması hayvanların bu kanun teklifiyle öldürülmeyeceği anlamına gelmiyor; içerik olarak farklı maddelerde buna yol açan düzenlemeler var.

Kanun teklifiyle ilgili yeterince mesai harcandı, biz de burada fikirlerimizi beyan ettik. Görülen o ki Adalet ve Kalkınma Partisi’nden teklif verenler ile bir grup milletvekili arkadaşımız haricinde, sivil toplum örgütleri de dâhil enine boyuna konunun irdelenmediği görülüyor. Biraz evvel belirttiğim gibi, buradaki barınak giderlerinin dışında bununla ilgili toplanma işlemleri dâhil şu anda bile problemli. Zaten toplanma işlemini gerçekleştirse kısırlaştırma işlemi gerçekleşecek. Olanaklı kılabilmenin yolu Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının, İçişleri Bakanlığının, Tarım ve Orman Bakanlığının da süreç içinde kısırlaştırma noktasına eğilmesi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Toparlayın lütfen.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bir hayvanın barınak bakım giderleri ve bunun bakım süresince belediyelere yükleyeceği külfetin dışında diğer giderlerin de ortaya çıkarılması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Sayın Aygun...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Grup Başkan Vekilimiz ile yine Ömer Fethi Vekilimizin de ifade ettiği gibi, bu kanun teklifi ilk günden beri söylediğimiz gibi sakat bir kanun teklifi. Şimdi, Hasan arkadaşımız iyi niyet gösterisi yapıyor ama en sonunda diyor ki geldiğimiz noktada: “Gıda ve Yem Kanunu’nun 9’uncu maddesinin (3)’üncü fıkrasındaki tedbirler uygulanır.” Hasan, ne demek bu tedbir uygulanır?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Okuyayım mı tekrar?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Şimdi, ben bitireyim, dur, ondan sonra şey yaparsın.

Yani kelime oyunlarına devam ediyoruz. Asıl sorun burada nedir, bilir misiniz? Bunları biz topladık, bu hayvanları hangi barınağa koyacağız? Barınakların alanları ne kadar?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Aynen öyle.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – İşte, altyapıyı yapmadan biz işe sondan başlıyoruz yani kulağımızı gene tersten tutuyoruz. Arkadaşlar, önce işin altyapısı oluşturulur, fizibilitesi yapılır, ondan sonra ona uygun iş yapılır. Biz kıyafeti dikmişiz, kıyafete şimdi adam uydurmaya çalışıyoruz. Evet, kıyafeti, takım elbiseyi dikmişiz diyorum; o takım elbiseye uygun adam bulmaya çalışıyoruz. Burada bir sürü problem var, sorun var kanun teklifinin altında çünkü 2004’ten beri yapılmayanlar ortada. Hatta ve hatta şu anda yine bozulacaksınız, bunu söylemekten bana artık gına geldi; aşağıda, Genel Kurulda söylüyorum, her ortamda söylüyorum. Türkiye’deki büyükbaş, küçükbaş hayvan sayısını iki günde sayan Tarım Bakanlığı sözde köpeklerimizi saymıyoruz. Arkadaşlar, affedersiniz, bizde bir atasözü var: “Kediler, köpekler de güler.” Şu anda bizim kendi büyükbaş, küçükbaş hayvan sayısını bilmeyen bir Bakanlığımız var. Gelmişiz, köpek sayısı 4 milyon mu, 2 milyon mu, 3 milyon mu? 4 milyon köpeğin hepsi dişi mi? Şimdi ona göre bakmak lazım. Hepsini mi... Bak ne kadar saçma bir uygulamaya gitmişiz araştırmadan. Bakınız, ne kadar ucu açık işlem yapmışız. Şimdi geldiğiniz noktada, burada hep sıkıştırılmak istenen tablo belli. Onun için siz topyekûn bu kanunu geri çekin, hep beraber rahatlayalım, ondan sonra sonbaharda hep beraber konuşalım.

Ben bugün, burada daha önce de söyledim çiftçimizin sorunlarını, destekleme miktarının artırılmasını, buğday fiyatının aşağıda kalıp tarımsal desteklemeyle onun desteklenmesini yine, süt üreticisinin, et üreticisinin sorunlarının tartışılmasını, onların ihtiyaçlarının giderilmesini, yine, çay

üreticisinin, fındık üreticisinin sıkıntılarını, yine, ayçiçeği üreticisini, kuraklıkla ilgili Bakanlığımızın alacağı tedbirleri kanun teklifiyle görüşmek isterdik ama biz şu anda neredeyiz? Havanda su dövüyoruz. Arkadaşlar, kanun var ortada, 5996 da var; o kanun çok açık, belli; o kanunla beraber yine, bizim çıkarmış olduğumuz, Meclisin 27'nci Dönemdeki araştırma komisyonunun raporu ortada, 2004'teki kanun ortada yani ben, şu anda ne yaptığımızı merak ediyorum. Gelinen noktada havanda su dövdüğümüze inanıyorum çünkü elimizden çıkan kanunları uygulamamışız, hep arkadan dönmeye çalışıyoruz. Arkadan dönmeye gerek yok, açık, mevcut kanunlarla devam edelim; gelelim, merkezi hükûmetten yerel yönetimleri destekleyelim. Nasıl mı yapalım? Benden, Tekirdağ ilinden vergiyi alıyorsunuz, benim Tekirdağlı insanlarım vergiyi veriyor, merkezi hükûmete vergi veriyor ama yerele doğru akış yok. Gelin, o zaman yereldeki belediyelerimize merkezi hükûmetin aldığı vergilerden burada fon koyalım, pay verelim; alın size çözüm, çözüm.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sataşma var.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Onun için yani kısacası yapmış olduğunuz iyi niyet gösterisi gibi gözüküyor ama asıl gerçekler arkada.

Yol yakinken bu kanun teklifini komple geri çekelim, hep beraber mutlu olalım, ondan sonra önümüzdeki yeni sezonda hep beraber oturalım, çalışalım. Dışarıdaki STK'lerle beraber, hayvanseverlerle, yine hayvanseverlerin karşısında mağduriyet yaşayan insanlarımızı toplayalım bir araya gelelim, ortak noktada buluşalım, bu can dostlarımızın hayatlarını yok eden değil, onları hayata bağlayacak şekilde projelerle işimizi çözelim diyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Şimdi, Sayın Çilez, sataşmadan dolayı söz istedi.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) – Başkanım, notlarını alıp sonra toplu cevap verse...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Mehmet Emin Bey ama orada ismimi zikretti.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, ismi geçti.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Nimet hanım, bakın, ismimi verdi, kısa bir şey söylemem lazım yani...

Mehmet Emin Bey, bakın...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – İsterseniz geri çekin söylediğiniz ifadeyi.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Hayır, öyle el kol hareketine gerek yok Mehmet Emin Bey. İsmimizi zikretti...

Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Biraz çabuk olsun lütfen.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Şimdi, verdiğimiz önergeyle alakalı değişen kısımda, 9 (3)'te şunu diyor, ilk kısmı şu: "Hayvanlara ötanazi yapmak yasaktır." Sonra hangi hâllerde yapılabilir onları aşağıya doğru söylemiş yani bunu biz kanunun gündemine getirmişiz. Yine söylüyorum: İlk gün bütün fırtına buradan koparken bugün belediyelerle alakalı kaynaktır, paradır puldur, şimdi iş ona döndü arkadaşlar. Nereye geldiğine...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Hiç farkı yok, 4'üncü madde durdukça bir anlamı yok, yanlış konuşuyorsunuz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Yaşam hakkından ve yerinden koparıyorsunuz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ya, lütfen arkadaşlar, bakın, bakın, kaç gündür, kaç saattir, yirmi yedi-yirmi sekiz saattir sustuk. Niye? “Hayvan hakkı” denildi.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Hâlâ “hayvan hakkı” diyoruz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Bakın, bunu özüksedik, baktık, dinledik ve bakın, çözümle alakalı bir öneriyle geldik ama bu öneriyi görmez görmez oradan çark ediliyor...

(Gürültüler)

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Değerli arkadaşlar, bakın, buradan belediyenin yok parasıydı, yok puluydu, yok... Bakın, hiç mi Cumhuriyet Halk Partili, hiç mi DEM PARTİ’li, hiç mi AK PARTİ’li, hiç mi Milliyetçi Hareket Partili bir belediye başkanı yok ki düzgün barınak kursun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Çilez, teşekkür ediyorum.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Barınağını düzgün kuran kim varsa -ismi de zikredildi- Allah razı olsun, işini adam gibi yapmış. Biz diyoruz ki belediye başkanına, yerel yöneticilere: “Kardeşim, sen ekstra para da bulma, sana verilen bütçenin içinden yap bunu. Sana ‘Niye bunu harcadın?’ diye kimse de soramaz, kanun emretmiş ve bakanlık olarak da destek de veriyor.”

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyoruz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sayın Bakanım, kanunu hâlen burada hayvanların canıyla alakalı konuşurken şimdi...

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, dinleyelim.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – ... “Şu nerede, bu nerede?”ye getirmek çok yanıltır, samimiyezsizliktir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Sayın Emir, buyurun.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bir saniye, Başkan Grup Başkan Vekili konuşacak.

Buyurun

MURAT EMİR (Ankara) – Çok teşekkür ederim.

Sayın Başkan, iki teknik konuda Komisyonumuzun dikkatini çekmek üzere söz aldım.

Birincisi, bu 5’inci maddeyle ilgili yeni düzenleme. Değerli arkadaşlar, bu düzenlemeye gerek yok, yasa yapım tekniği açısından gerek yok. Neden? Çünkü 5996’ya atıf yapıyorsunuz, 5996 zaten var, zaten var. E, bunu niye yazıyorsunuz bir daha? “5’inci maddeyi çektik.” demek bu kadar mı zor geliyor size? Niye yazıyorsunuz; derdiniz, amacınız ne? Bu anlamsız. Dolayısıyla burada, bu konuda eğer diretiyorsanız, “Biz nasılsa kanuna atıf yaptık.” diyorsanız, kanun orada duruyor, hiç atıf yapmanıza bile gerek yok yani şu önerge gereksiz, anlamsız, yersiz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – “Sokak hayvanlarıyla alakalı değil.” diyor.

MURAT EMİR (Ankara) – Bakın, bakın...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – “Veterinerlik Kanunu’ndaki hükümler uygulanır.” dediğinde, oraya iyi bakın.

MURAT EMİR (Ankara) – Bakın, zaten uygulanır, siz bunu demeseniz de uygulanır.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ama o hangi hayvanlar...

MURAT EMİR (Ankara) – Bakın, siz bunu demesiniz de uygulanır bu; bu, demesiniz de uygulanır.

Şimdi, diğer bir nokta, yine aynı şekilde... Hatta, Hasan Bey'in de bu konuda izahat vermesini, Komisyonun buna katkı vermesini de bekliyoruz, önemli bir konu. Bakın, burada diyor ki: "9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasındaki belirtilen tedbir uygulanır." Oradaki tedbir ne? Ötanazi. Bu eğer aynısı ise yani o kanuna atıf yapıyor ise "Oradaki tedbir uygulanır." demek oradaki veterinerin yetkisini almak anlamına da geliyor olabilir.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Hayır, veterinerlere yetki veriyor, öncekinde veteriner yok.

MURAT EMİR (Ankara) – Bir saniye Hasan Bey...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, dinleyelim.

MURAT EMİR (Ankara) – Ben sizi yanlış bir şey yapmaktan korumak için uğraşıyorum burada. İzin verirsiniz...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sayın Başkan, bak, kanunu iyi okumanız lazım.

MURAT EMİR (Ankara) – Siz düzeltin, zaten siz düzeltebilin diye ben bu konuşmayı yapıyorum.

Bunu okuyan bir uygulayıcı, "Oradaki tedbir uygulanır." demişsiniz ya, oradaki tedbir ötanazi ya, "Ötanazi uygulanır." diye anlayabilir, yanlış uygulayabilir, Danıştaya gitmeniz gerekebilir yani o nedenle bu yanlış bir deyim olmuştur. Dolayısıyla bunun da mutlaka göz önüne alınması lazım.

Diğer bir nokta, bizim bu kanunla ilgili eleştirimiz, direncimiz aynen devam ediyor, baştan sona yanlış bir kanun. Sizin aklınız fikriniz parada olduğu için hâlâ paradan puldan konuşuyorsunuz; biz öyle bir şey söylemiyoruz. Bakın, siz "Bu kanunla biz hayvanları toplayacağız, sokakta artık barınmalarına izin vermeyeceğiz, çok tehlikeliler. Belediyelere de görev verdik, barınaklara toplayacaklar, ondan sonra onlar orada kalacak, eğer saldırgan vesaire olursa da veteriner kararıyla ötanazi uygulanacak, merak etmeyin." diyorsunuz değil mi? Ama 4 milyon mu arkadaşlar sokak hayvanı, 5 milyon mu, 10 milyon mu? Bu kadar hayvanı nerede istifleyeceksiniz? Yani "istifleme" kelimesini bilerek kullanıyorum, bu zaten hayvanları öldürmenin adıdır. Dolayısıyla bunun parayla pulla alakası olmaması gerektiğini biz söylüyoruz.

Bakın, burada yapılması gereken, insani, vicdani, hukuki, dinî, hepimizin ne inancı varsa ona uygun bir düzenleme yapmaktır. Bunun için de gerçekten böyle alenacele çalışmanın anlamı yok. Fırsattan istifade edip de "Ya, bunların akli fikri CHP'li belediyelerin parasında." falan ucuzluğuna da girmeyin, bu doğru değil. Sayın Grup Başkan Vekilimiz de söyledi, herkes elini taşın altına koysun, herkes. Bu sorunu hep birlikte çözelim, hep birlikte yazalım bu yasayı.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sayın Başkan, barınak yapılmasını teşvik ediyoruz, parasal teşvik veriyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar... Arkadaşlar...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkan, bak, burada sürekli konuşalım demiyoruz ama belediyelerle ilgili yaptığımız tespitten sonra sürekli parayı, parayı, parayı, parayı konuşuyor; asıl sataşan kendisi. Yani biz burada...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ali Mahir Başkanım, bak...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bakın, bir dakika... Bir şey söylüyorum, bir dakika...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Biz "Barınak yapın, yüzde 40'ını verelim." diyoruz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bir dakika...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – “Aşıla, para verelim; kısırlaştır, para verelim.” diyoruz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – 25 milyar bütçesi olan büyükşehir belediyesinin 75 milyon ayıracağı para var. Ya, 100 kişinin maaşı zaten o, 100 kişiyi de çalıştırmak zorunda orada; ben bunu söylüyorum. Bu para yetmez, yetmez kardeşim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkürler Sayın Başarır.

Sayın Barut, buyurun.

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; bu madde tamamıyla ötanazi maddesidir, kabul etmiyoruz. Bu kanun teklifi çökmüştür, bu maddenin geri çekilmesi gerekiyor ve tarihi bir sorumluluk üzerinizde, bu maddeyi acilen çekmenizi öneriyoruz. Ayrıca, getirilen bu kanun teklifinde arkadan dolanma var yani 5996’ya atfedilirken, burada “sahiplenilmesi yasak olanların toplanılması” ve sonunda da “Belirtilen tedbir uygulanır.” diyerek burada bir muallaklık var, öncekinden bir fark olarak bir şey dayatmaya çalışılıyor esasında.

Ayrıca, bir de ilk gün neyi savunuyorsak, sokak hayvanlarının korunması, “Bu bir esaret ve ölüm kanunudur, buna karşıyız.” dedik, yine aynı noktadan bakıyoruz. Biz hiçbir canlının ölmesini, katledilmesini istemiyoruz ama bu maddeyle, sanki tamamen ötanazi kaldırılıyormuş gibi dayatılarak sorunu belediyelere getirip oradan bir yol açma, bir algı oluşturma çalışması var ki bunu reddediyoruz. Ya, biz zaten şunu söylüyoruz: Yirmi iki yıldır ülkeyi yönetiyorsunuz, yirmi yıla yakındır da belediyelerin büyük kısmı sizdeydi, neden o gün yapmadınız da bugün bu algıyı oluşturunuz? Kaldı ki bu kanun teklifi geçse de Cumhuriyet Halk Partili belediyeler ötanazi uygulaması yapmayacaktır; bunu açıklıkla ve netlikle Genel Başkanımız da Grup Sözcümüz de, buradaki Grup Başkan Vekillerimiz de söyledi, biz de söylüyoruz, söylemeye devam ediyoruz.

Sayın Başkanım, ben, Tarım Komisyonu üyesiyim. Aslında bu Komisyona -altı senedir- böyle çok kanun gelmez. Keşke böyle bir kanun teklifi gelmeseydi, canları katleden bir kanun teklifi gelmeseydi. Ne gelmeliydi, bugün neyi konuşuyor olmalıydık biliyor musunuz? Bugün çiftçinin içerisinde bulunduğu durumu konuşsaydık keşke burada. Örneğin, buğdayını satamayan buğday üreticisinin nasıl perişanlık çektiğini konuşabilmeliydik. Önümüzde bir mısır hasadı var, mısırdaki üreticilerimizin durumu ne olmalıdır, bunu konuşabilmeliydik. Limon, geçen sene niye dalında kaldı, çürüdü; bu sene marketlerde niye fahiş fiyata gidiyor, üretici yine yok pahasına satıyor; bunları konuşabilmeliydik. Ama maalesef, Tarım Komisyonu şu anda canlıların katledilmesine karar verecek bir şeyle uğraşıyor. Dolayısıyla bu kanun teklifinin tamamıyla çekilmesini ve en azından, hiç değilse üst kurullarımızla, büyüklerinizle konuşup önümüzdeki yeni Meclis sezonuna kalmasını talep ediyorum. Aksi takdirde, bu yaptıklarımızın hiçbiri şu anda ne kamuoyunu ne hayvanseverleri ne yurttaşları tatmin etmiyor. Burada, bizim belediyelerle yurttaşları karşı karşıya getirme çabaları var, bu da nafiye diyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Barut, teşekkür ediyorum.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Başkanım, bir cevap...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hasan, sen her seferinde cevap mı vereceksin ya?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar...

Evet, şimdi, DEM PARTİ’den Şenyaşar...

Komisyon üyelerimiz, arkadaşlar...

(Uğultular)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Akadaşlar, lütfen...

Evet, buyurun.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, bu yasanın bütününe baktığımızda; butlan, yani ölü doğmuş bir yasadır. Şu an 5’inci maddeyle ilgili bir değişiklikle bir teklifte bulunmuşsunuz ve bu teklifin içeriğine baktığımızda sadece içinde kelime oyunları var. Gene ötanaziden bahsediyor ve ötanazinin şartları “bulaşıcı hastalık” diyor. Peki, bütün bulaşıcı hastalıklar ölümcül mü? Ve bu, ötanazinin bir gerekçesi yapılacak.

Yine, sahiplenilmesi yasak olan hayvanlar var. Şimdi, dün, hayvan barınağına gittim ve oradaki hayvanlara baktım, o hayvanların bir kısmı... Saldırgan bir köpek cinsi var, pitbull. Pitbulları orada gördüm. Peki, bu yasa geçtiğinde o pitbullar, hayvanlar, hepsi, ötanazi şeklinde katledilecek mi?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sahipsizse, sahibi yoksa...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Yok artık!

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Barınaktadır, barınakta! Barınakta bulunuyor.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sahiplenilemez.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Veteriner karar verecek. Sayın Vekil, bak, veterinerin karar vermesi...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sahiplenilmesi yasak olan hayvanlara da o ötanaziyi...

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Sahiplenilmesi yasak olan hayvan.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bırak orada ölsün...

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Barınakta bulunuyor ve o yasa geçtiğinde de o hayvanlar katledilecek mi?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Veteriner karar verecek.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Yine, belediye başkanlığına bir atıfta bulunmuşsunuz. Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu’nun 9’uncu maddesi. Oradaki belediye başkanı “Şehirde bulunan hayvan sayısı beslenemeyecek durumda, kamuya zarar verir...” şeklinde, gene bu ucu açık cümleyle ötanazi, belediye başkanları adı altında yapılabilir.

Bu yasa, bu hâliyle Meclisten geçerse -inşallah geçmez diye ümit ediyoruz- sokaklar karışacak; belediye çalışanları ile hayvan hakları savunucuları ve vicdanlı insanlar karşı karşıya gelecek. Sokakta hayvan katliamı marjinal gruplar tarafından yapılacak, cesaretini de bu çıkardığımız yasadan alacaklar. Daha dün, İzmir’de -Vekilimiz anlattı- sokakta yatan bir hayvan, baba ve oğul tarafından katledildi ve cesaretini daha çıkmayan bu yasadan almışlar. Eğer gerçekten bir sokak hayvanı sorunu varsa bilimsel veriler ışığında ortak akılla çözmek mümkündür. Sadece kendi aranızda oturarak, kamuoyunu içine dâhil etmeden, milletvekillerini, Komisyon üyelerini dâhil etmeden bu yasayı çıkartmak insani değil, vicdani değil ve ötekileştirmedir ve insan fitratında öldürme yoktur.

Sokak hayvanlarını “ötanazi” adı altında öldürmek çözüm olmayacaktır. Yakın zamanda Romanya, köpek popülasyonunu azaltmak için ötanazi uygulamış, uzun vadede sonuç alamamıştır. Tayland’ın başkenti Bangkok’da “yakala-kısırlaştır-aşıla-geri bırakma” yöntemi beş yıl uygulanmış, hem popülasyonu hem de kuduz vakalarını azaltmış, uygulama köpek-insan ilişkilerini de iyileştirmiştir.

Dünyada hayvanları katlederek olumlu sonuç alan bir ülke yoktur, hayvanları öldürmenin bir azaltma yöntemi olarak kullanılamayacağı bilimsel olarak da kanıtlanmıştır. Dünya Sağlık Örgütü ve Dünya Hayvan Sağlığı Örgütünün ortak bir açıklaması var: Köpekleri yok etmenin uzun vadede köpek yoğunluğunu azaltmadığı, kuduzu kontrol altına almadığı ve bu konuda başarılı olmadığını belirtmiştir. İki örgüt, kısırlaştırma, aşılama ve yerinde yaşatmayı önermektedir.

Bu yasanın tümü bilimsellikten uzak, insani değil, etik değildir. Eğer bu yasa geçerse onlarca yıl konuşulacak ve yeni bir Hayırsızada örneğini yaratan ve bu yasanın altında imzası bulunan bütün vekiller yüz yıl önce bu Hayırsız Ada'daki kişiler nasıl lanetle anılıyorsa aynı şekilde bu lanetleme devam edecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – İnsancıl başka seçenekler varken gelin, bu ölüm yasasından vazgeçelim. Türkiye'nin şu an gerçek sorunu hayvanlar değildir, yoksulluktur, mevsimlik tarım işçileridir. Daha iki gün önce Urfa'dan Bursa'ya çalışmaya giden biri 18 yaşında, biri 15 yaşında iki kız kardeş, iki insanımız traktörün kasasında çalışma alanına giderken traktörün devrilmesi sonucu katledildi. Gelin, bu sorunları tartışalım, bu sorunlara çözüm bulalım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim Sayın Şenyaşar.

Şimdi, Komisyonumuz...

BEKİR BAŞEVİRGİN (Manisa) – Başkanım...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Önce Sayın Baykan'a söz vereceğim, sonra size de söz vereceğim.

Sayın Baykan...

MEHMET BAYKAN (Konya) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Tabii, geçen haftadan bu yana kanunla ilgili, bütünüyle ilgili görüşmeleri yapıp maddelere geçtikten sonra geriye dönüp şöyle bir baktığımda, zaman zaman artan tansiyonun, zaman zaman konu dışına çıkan hitapların Komisyonun kanunu götürüleceği noktada toplumun tüm kesimlerini en azından belli paydalarda birleştirecek bir ortama doğru gidemediğini görüyorum. Bizim kanun yapıcı olarak, yasama organı olarak yapmamız gereken, gündemimizdeki konuyla alakalı toplumun tüm kesimlerini, tarafları asgari müştereklerde buluşturacak ve ortak yolu bulacak bir hâl olmalı; mükemmel olanı bu. Elbette Parlamento çalışmaları içerisinde her zaman bu mükemmellik ya da bu ortak noktayı bulma hâli olmayabilir. Aslında bunu yapmak için hepimizin gerçekten, samimi olarak çaba göstermesi gerekiyor, gerçekten bununla ilgili toplumda gerek saldırıya uğrayan insanların, çocukların, büyüklerin ailelerinin acılarını hafifletecek gerekse hayvanseverlerin, derneklerin, kişilerin de gönülünü mutmain edecek sonuçlar almamız gerekiyor ama bu, cumartesi gecesi saat bir buçukta benim telefonum gizli numaradan aranarak olmayacak ya da başka bir Komisyon üyemizin gizli numaradan aranmasıyla olmayacak. Cumartesi gecesi saat bir buçukta bir televizyon programından Konya'da eve girdim, hanım beni karşıladı, oturduk, “Günü değerlendireceğiz.” derken benim telefonumu gizli numara aradı. Yani biz o saatte “Acaba bir devlet büyüğümüz mü bizi arıyor?” diye heyecanlandık doğrusu.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sen federasyonu kaybet, ondan sonra arasın seni...

MEHMET BAYKAN (Konya) – Telefonu...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sen federasyonu kaptır elinden, ondan sonra arasın seni Cumhurbaşkanı.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Tayyip Bey aradı, belki bakan yapar diye düşündü!

MEHMET BAYKAN (Konya) – Yani efendim, müsaade edin, samimi bir şey anlatmaya çalışıyorum. Özgür Bey de arayabilirdi efendim, Özgür Bey de arayabilirdi. AK PARTİ'li milletvekilleri yirmi dört saat telefonlarına bakmak durumundadır, uyurken de ayakta olmak durumundadır.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Aynen, biz de öyleyiz aynen.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Tabii, tabii.. Vatandaş da öyle söylüyor zaten!

MEHMET BAYKAN (Konya) – Tamam, neyse... Vatandaş da arayabilir tabii ki.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Bakmıyorsunuz ki!

MEHMET BAYKAN (Konya) – Benim televizyon programlarında telefon numaramı canlı yayında vermem vakidir arkadaşlar. Netice, açtım telefonu, “Mehmet Baykan’la mı görüşüyorum?” dedi bir hanımefendi, sesi biraz böyle şey geliyor yani bozuk geliyor, “Evet.” dedim, “Siz hangi partidensiniz?” dedi. “Niye sordunuz?” dedim. Tabii, şimdi bir hanımefendi arıyor, yanımda da hanım var, gece saat bir buçuk.

(Gürültüler)

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Korkma korkma, bir şey olmaz.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Ya, düşünün şimdi. Allah’a şükür sicilimiz temiz fakat ne olur ne olmaz.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Allah, Allah.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Neyse, neyse... “Ne için sordunuz?” dedim, “Sokak hayvanlarının uyutulmasıyla ilgili.” filan derken dedim ki “Bakın, hanımefendi, sokak hayvanlarının uyutulmasıyla ilgili Komisyonunda kanunla ilgili görevdeyim, bununla ilgili çalışmalar yapılıyor ama görüyorum ki siz gece saat bir buçukta beni arıyorsanız sizin gibilerin uyutulmasıyla ilgili bir çözüm bulmamız gerekecek bizim. Gecenin bu saatinde...” (*)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – İşte, buraya da geleceğiz zaten. Hani “Önce insan”dı?

MEHMET BAYKAN (Konya) – Bir dakika, bir dakika... Hanımefendi, bir dakika... Gece saat bir buçukta uyuyamıyorsunuz...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hani “Önce insan”dı?

PERİHAN KOCA (Mersin) – Hasan, sen konuş, Hasan!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Söz sırası orada kalsın.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Hanımefendi, ben uyumaktan bahsediyorum. Gece saat bir buçukta uyuyamıyorsanız size bir çözüm bulmak gerektiğini söyledim.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Çok tehlikeli bir yerdesin, çok yanlış bir şey söyledin, çok.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Hayvanların öldürülmesinden, uyutulmasından kadınların uyutulmasına mı geçtik şimdi?

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Başlık çıktı, kadınları da uyutmak istiyorlar!

MEHMET BAYKAN (Konya) – Bakın, bakın, işte... Hanımefendi, uyusun uyusun yani uykusu kaçırırsa uyku hapi alabilir, psikoloğa gidebilir, psikiyatriste gidebilir.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ya, can dostum...

MEHMET BAYKAN (Konya) – Şimdi bakın, elimde...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar...

MEHMET BAYKAN (Konya) – Elimde Divan tutanağı var.

Sayın Başkanım...

* Bu ifadelere ilişkin düzeltme bu toplantı tutanağının 99’ uncu sayfasında yer almaktadır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Sayın Başkanım...

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Her şeyi istismar ediyorsunuz, her şeyi istismar ediyorsunuz. Ben size esprili bir şey anlatıyorum, her şeyi istismar ediyorsunuz tıpkı şu tutanakta olduğu gibi. İkindiden önceki bölümde biz burada sokak hayvanlarını konuşuyoruz, biz burada kanunda sıkıntı yaratan ne var ne yok onu konuşuyoruz ama konuşmacınız Çiçek Hanım...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Damızlık kızın öyküsünü okuyorum yeniden ya! 70’li yıllarda... Faşizm öyküsü...

MEHMET BAYKAN (Konya) – Konuşmacınız Çiçek Hanım, getiriyor, getiriyor “Çünkü rant peşindesiniz; çünkü en çok sevdiğiniz şey, ölü Kürt olarak gözüktüyor.” diyor, ne alaka ya?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Evet.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Biz neyi konuşuyoruz? Biz neyi değerlendiriyoruz?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ormanlar yanıyordu, kurtardınız mı? Helikopter götürdünüz mü?

MEHMET BAYKAN (Konya) – Biz sokak hayvanlarını konuşuyoruz, siz...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – “Önce insan.” diyorsunuz, o yüzden söylüyorum.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Benim gözümde Kürt de Türk de Laz da Çerkez de dirisi makbuldür. Kim insan öldürmek için yasa dışı yöntemler kullanıyorsa, kim bir insanı öldürmek için çaba sarf ediyorsa, kim dağa çıkıp devlete meydan okuyorsa onların mücadelesini ilgililer verecektir.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Oraya nereden geldik şimdi?

MEHMET BAYKAN (Konya) – Ama tutup “sizin için” dediğiniz kitle eğer AK PARTİ grubuysa bizim kitlemiz, bizim inancımız “Yaradılanı severim Yaradan’dan ötürü.”dür. Niye kapattınız hanımefendi kamerayı, işinize gelmedi mi bu tarafı? Niye kapattınız?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Pardon ama...

PERİHAN KOCA (Mersin) – Rezil olmayın istedik.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Karşılıklı olmasın arkadaşlar...

MEHMET BAYKAN (Konya) – Neyi göstermiyor? Ne demek bu? “En iyi sizin için ölü Kürt.”tür diye.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Bakın, arkadaşınız çekiyor grubunuzdan, rahat olun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Baykan...

MEHMET BAYKAN (Konya) – Böyle bir düşüncemiz yok bizim. Şimdi biz...

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Baykan, toparlayalım lütfen.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Toparlayalım.

Biz Komisyon olarak bir sınavı daha, biz bir sınavı daha düzgün veremedik. Evladını kaybetmiş bir anne ister köpek parçalamış evladını kaybetmiş ister kalp krizi geçirmiş evladını kaybetmiş ister araba çarpmış evladını kaybetmiş ister teröristmiş, kaybetmiş anne; her bir annenin gözyaşı ve isyanı her

şeyin üstündedir. Bu salona gelen bir anneyi Allah'tan -Murat Bey burada mı bilmiyorum Grup Başkan Vekili- Murat Bey sonra topladı da biraz yüreğimiz yağ bağladı. Ben korktum sizin hareketlerinizden, ben korktum sizin eleştiri...

(Gürültüler)

PERİHAN KOCA (Mersin) – Ya, tutanaklarda yazıyor ya!

MEHMET BAYKAN (Konya) – Ben korktum sizin o anneye karşı tavrınızdan ve hareketlerinizden...

(Gürültüler)

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Mehmet Bey, provokasyon yapmayın. Orada provokasyon yapıyorsunuz, yetmedi mi yaptığınız provokasyon, provokasyon yetmedi mi!

MEHMET BAYKAN (Konya) – Bırakın, bırakın, bırakın!

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Orada anne olduğunu kim biliyor? Orada onun olduğunu kim biliyor?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, Sayın Baykan, teşekkür ediyoruz.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, Sayın Baykan, buyurun bitirin.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Şu anda biz...

(Gürültüler)

MEHMET BAYKAN (Konya) – Şu anda biz bir orta yol bulmak adına...

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hatibi dinleyelim.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Bitiriyorum efendim, lütfen Sayın Başkanım, son cümlelerim.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, o yüzden sizden salonda kimlerin olduğunu açıklayın diyoruz. Burada da bir anne çıkabilir, biz o anneyi bilmiyoruz ki.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hani nerede?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bilmiyorum, keşke olsa.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – E, kimse yok burada.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ya, o gün de “Yok.” dediniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, varsa siz söyleyin, ben çıkarayım.

(Gürültüler)

MEHMET BAYKAN (Konya) – Son cümlelerim, müsaade edin.

(Gürültüler)

MEHMET BAYKAN (Konya) – Son cümlelerim, son cümlelerim bitiriyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, Sayın Baykan, buyurun bitirin.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Şimdi, 141 köyümüzde ya da mahallemizde yılbaşından bu tarafa kuduz yüzünden karantina uygulanmışken bizim bu işe bir çözüm bulmamız gerekiyor. Bizim burada hayvanseverleri de gerçek anlamda -beni öyle gece 01.30'da arayıp rahatsız etmeyecek- mutlu edecek

bir çözüm bulmamız gerekiyor. Bunları bulurken de algıya değil, olguya bakacağız. “Katlediliyor! Katlediliyor!” Arkadaşlar, kanun maddesine baktığınız zaman, piyasada algılanan, piyasaya salgılanan şekliyle “Nerede bir köpek buldunuz, öldüreceksin.” gibi bir hava salgılıyorsunuz. Günahtır, yazıktır!

(Gürültüler)

MEHMET BAYKAN (Konya) – Yapılmak istenen şey; ortak noktayı bulmaktır diyorum, hepimize teşekkür ederim.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – “Photoshop”larla nasıl fotoğraf yayınladığınızı görüyoruz biz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, teşekkür ederim Sayın Baykan.

Sayen Başevirgen, buyurun.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Günlerdir ısrarla muhalefet ettiğimiz ve sakıncalarını bir bir anlatmaya çalıştığımız ötanazi maddesi nihayet tekliften çıkarıldı. Yeni durumda Veteriner Hizmetleri Kanunu’nun 9’uncu maddesinin (3)’üncü fıkrasında yer alan “hükümler uygulanır” hükmü eklenecek. Bu Kanun zaten yürürlükte olan bir kanun. Veteriner Hizmetleri Kanunu’nun 9’uncu maddesinin (3)’üncü fıkrası ne diyor? “(3) Hayvanlara ötanazi yapmak yasaktır. Ancak,

- a) Hayvanlara acı ve ıstırap çektiren veya iyileşme durumu bulunmayan hastalık durumlarında,
- b) Akut bulaşıcı bir hayvan hastalığının önlenmesi veya insan sağlığı için risk oluşturan durumlarda,
- c) Davranışları insan ve hayvanların hayatı ve sağlığı için tehlike teşkil eden ve olumsuz davranışları kontrol edilemeyen durumlarda, veteriner hekim tarafından ötanazi yapılmasına karar verilebilir.”

Öncelikle belediyelerin bünyesinde bu kriterlerin sağlanıp sağlanmadığını denetleyecek veteriner işleri müdürlükleri yok. Dolayısıyla bu konuda bir netlik yok. Konunun uzmanı olmayan insanların hayvanların kamu güvenliği açısından tehlike oluşturmaları durumuna karar verecek mercide olması ciddi hatalara yol açacaktır. Bu durum hayvanların katlini de beraberinde getirebilir. Bu, büyük bir risktir.

Veteriner hekimler dahi tanımlamasını yapamazken bilimsel olarak bir hayvanın saldırgan olup olmadığı neye göre belirlenecek? “Kuduz şüpheli saldırgan ve anatomik yapısı bozulmuş gibi” tümü itlafa gerekçe olabilecek muğlak ifadeler yer alıyor. Bu tanımlamalar çok geniş. Örneğin, bir hayvanın saldırgan olduğuyla ilgili denetim nasıl yapılacak? Ötanazi kararını verirken yetkili kurulun o kararı doğru verip vermediğini nasıl denetleyeceksiniz? Yapılacak tüm hataların bedelini sizler yüzünden hayvanlar canlarıyla ödeyecek. Ötanazi maddesini geri çektiğiniz gibi her maddesi çelişkili ve muğlak ifadelerle dolu bu kanun teklifini tümüyle geri çekin.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Evet, şimdi sözü size veriyorum.

Buyurun Nimet Hanım.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Vekilim, size bir konuda uyarıda bulunmak istiyorum.

Hayvanları Koruma Kanunu yürürlüğe Veteriner Hizmetleri Kanunu’ndan yürürlüğe daha sonra gelmiştir; geldiği için öncelikli olarak Hayvanları Koruma Kanunu önceliklidir ve işletilirdi. Buradaki fark nedir? Veteriner Hizmetleri Kanunu’nda öldürme vardı ama gelen 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nda bu kaldırıldı ve belli şartlara bağlandı. Şimdi, biz bu şartları yeniden çerçeveliyoruz, yeniden oluşturuyoruz ve öldürmeyi getiriyoruz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Daha da genişletiyoruz.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Kanunda zaten bizim istemediğimiz olay öldürme eylemini kaldırmaktı artı “yasaklı ırk” dediğimiz hayvanları da eğer sahibi yoksa yüzde yüz öldürmek zorunda kalıyoruz ama asıl sorun ne? Toplamaya karşıydık Sayın Vekilim. Niye karşıyız? Onu bir kere söyleyelim: “Hayvanlar mobildir.” dedik; -mobil, gezen hayvanlardır; sabahtan beri anlatmaya çalıştık. Dedik ki ilin sınırındaki, ilçenin sınırındaki, mahallenizdeki evcil olan, insana alışmış olan köpeği alıp siz barınağa kapatırsanız popülasyon gereği dağda bayırda “mix” olan, saldırgan olan, aşısız olan hayvan bunun yerini tekrar alacaktır ve hastalıklarla başa çıkamayacağız.

Biz burada sadece hayvanları korumaya çalışmıyoruz, insanların da sağlığını korumaya çalışıyoruz ve tehlikeden uzak tutuyoruz. Bizler sanki çocukları daha geride tutuyoruz da hayvanları önde tutuyoruz diye bir şey yok. Biz yaşam hakkını savunuyoruz, bir. İki, biraz önce de söyledim, 4 milyon dediğiniz hayvan için 3 metrekareden 12 milyon metrekaare barınak yapmanız gerekiyor, böyle bir altyapımız yok. Sonra, toplamak çok zordur bu hayvanları; havayla toplarsanız ölür, boğarak toplarsanız ölür; bunlar yarın basına çıktığı zaman en çok zararı sizler görürsünüz. Toplamayı yapan insanların eğitim alması lazım, barınakların tamamlanması lazım, daha sonra veterinerlerin yerleştirilmesi lazım, daha sonra bunlar yapıldığı zaman da yerine bıraktığınızda tam yirmi dört ayda biz bu sorunu çözebileceğimizi söylüyoruz.

Bir de Sayın Vekilim, bizim veterinerlik fakültelerimiz var bu insanlara diyorsunuz ki: “Veterinerimize sorduk ‘Kaça mal olur?’ diye.” Yani bu kanun hazırlanmadan önce keşke onların bilgisine başvursaydık. Sayın çok değerli hocalarımız var, bu kanun hazırlanırken çözümünü bulsaydık. Ben derim ki: Niyetinizin iyi olduğundan eminim, sahi olduğundan eminim ama diyorum ki açıklar var. 5199 çok güzel bir kanundu ama şu an bir problem var, bu problemin farkındayız. Biz çocuğumuzun saçının teline dokunulsun istemiyoruz. Bu yasayı geri çekelim ya da ara verelim. Bakın, bilim insanlarımız uzakta değiller, buradalar, dışarıdalar. Benden bilgi almayın, ben bilmiyorum, siz bilmiyorsunuz, bakın, buradaki insanların yüzde 90’ı bilmiyor. Bilenler otursunlar, akılcı, ilime, bilime ve vicdana dayalı yeni bir kanun oluşturalım istiyorsanız ama şu an yanlış yoldayız Sayın Vekilim ve iyi niyetli olduğunuzdan eminim, yeter ki bunu düzgün çözelim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Sayın Özdemir, çok teşekkür ediyorum.

Bir önceki maddede söz talebinde bulunmuştu, verememiştik.

Buyurun efendim.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Merhaba.

Öncelikle şunu söyleyeyim: Sadece bu maddenin değil bu yasanın tamamının geri çekilmesi gerekiyor çünkü her madde ölüm kokuyor, bu yasanın her maddesi ölüm kokuyor ve şimdi, uzlaşma teklifi diye getirdiğiniz teklifte şöyle bir ifade var, diğer ifadeleri söylemiyorum, arkadaşlar söyledi: “Olumsuz davranışları kontrol edilemeyen...” Bu ne demek? Bu bütün sokak hayvanları için bir bakış, bir dakika dik baktı diye olumsuz davranış diye yorumlanabilir. Dolayısıyla ben bu yasa teklifinin bu hâliyle tamamen çekilmesi gerektiğini düşünüyorum ama ısrar ediyorsunuz ve ısrar ederken de canlıların maliyetinden konuşuyorsunuz. Bir canlının maliyeti diye bir şey olamaz, ticarete konu olamaz canlılar ancak bir canlı ekolojik yaşama katkıda bulunabilir, katkısı vardır, o dengeyi sağlar. Öncelikle bu esasa göre konuşmamız gerekir ama bunlar hiç yok çünkü esasen yük diye görülüyor. Ya, benzetme yapacağım çünkü aynı kavramlar kullanılıyor: “Emeklilerin maliyeti” deniyor mesela,

“emeklilerin maliyeti” derken de insanların yaşamı ticari konu hâline getiriliyor. Dolayısıyla ben bu yasada rant kokusu var diyorum ve bu, tecrübeyle sabit çünkü her şey alınır, satılır, kâr edilebilir bir metaysa değeri var, değilse aynen bu yasada olduğu gibi katledilebilir.

Sonra, birçok iddia var. Mesela hiç şu kaygı yok: Niye hayvanları üretip ticari meta olarak satanlara bir yaptırım yok? Yasada hiç bu konuşulmuyor. Bunun ticareti yapılıyor, tek bir laf yok. Dolayısıyla buradan samimiyetle yaşamı konu aldığınız konusunda asla asla ikna edemiyorsunuz, inanmıyoruz ve kaç gündür bizi burada bir canlının katledilmesine onay vermek için ikna etmeye çalışıyorsunuz; hiç kimseyi edemediniz, şimdi bir uzlaşma teklifi varmış gibi sunuyorsunuz, daha beter hâle getiriyorsunuz.

LÜTFİ BAYRAKTAR (Sakarya) – Ayıp ama ya!

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Oysa çare var. Nedir çare? Bir kere ekolojik dengeyi sokakta yaşayan canlılarla birlikte yaşamak için hep dediğimiz gibi “Kısırlaştır, aşılat, yerinde yaşat.” esasın bu olması gerekir.

Bir kere barınaklar da çözüm değil. Barınakların bir kere uygulanması mümkün değil, vekil arkadaşlar daha önce söyledi, uygulanması mümkün değil, çok iyi koşullarda uygulansa bile doğru değil. Neden doğru değil? Çünkü sokak hayvanları, birlikte yaşadığımız canlılar, “dostlarımız” diyoruz, dolayısıyla o dostlarımızla, onlar sokaktayken, sanki -nasıl diyeyim- onlar mahallenin sakinleriyken -böyle söyleyeyim- dolayısıyla o mahallenin sakinleriyle birlikte yaşamak istiyoruz. Peki, nasıl olur bu? Biraz önce söylediğimiz gibi, bir kere hiç köpek ve kedi mamalarındaki KDV’yi konuşturamıyorsunuz. Bir kere o KDV’yi, KDV almayı kaldıracaksınız, sonra bütçeden daha fazla pay ayıracaksınız. Ayrıca sokak hayvanlarının ve çocukların yaşamını karşı karşıya getirme meselesinde ise gerçekten ikiye bölüyorsunuz. Yani çocuklar katledilirken, çocuklar ölürken, çocuklar istismara uğrarken bütün yasaları art arda reddettiniz Genel Kurulda, şimdi bize burada gerçekten duygu sömürsü yapıyorsunuz, acıları yarıştırıyorsunuz. Ben diyorum ki, böyle değil, tüm canlılar için birlikte yaşamak mümkün.

Gelin, bu yasanın tamamını çekin ve yeniden “ekoloji hakları” “doğa yasası” “hayvan hakları” “canlı hakları” diye birçok ülkede olan bu yasayı konuşalım ve yaşamı esas alan bir hayat kuralım. Hem biz sokakta yaşayan köpeklerin, kedilerin, sokakta yaşayan canlıların problemleri davranışları hiç yok demiyoruz ama o problemleri davranışlardan sadece o sokakta yaşayan hayvanlar sorumlu değil. Buradaki insan faktörünü, buradaki insanların saldırganlığını, onları tecrit etmesini, onların yok edilecek bir şey olarak meşrulaştırmasını görmeden olmaz. Dolayısıyla ne yapmanız lazım? Çocuklara, insanlara, sokakta yaşayan canlılara nasıl davranması gerektiğini öğretmeniz lazım, eğitim yapmanız lazım, programlar oluşturmanız lazım. Yetmez, her mahallede, her yerleşim yerinde ne kadar sokakta yaşayan canlılar var, bunların bilgisi olması lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen toparlayalım.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Toparlıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Bunların bilgisi olduktan sonra imar planlarında o canlıların o sokakta yaşamasına devam ettirecek imar planları yapmanız lazım. Ama bunların hepsine “hayır” diyeceğinizi biliyoruz çünkü yasalarınız ölüm kokuyor, rant kokuyor. Hiçbir şekilde buna geçit vermeyeceğiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sayın Başkan...

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Bir dakika, bir dakika...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sayın Başkan, önemli bir husus var, bunun düzeltilmesi gerekiyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen Hasan Bey...

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Ölümden bahsedecek en son kişisiniz ya!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ama ağır bir sataşma, bak, bunun üstünde durmamız lazım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, şimdi, bu karşılıklı şeye dönüşüyor, söz alırsınız daha sonra.

Şimdi, Mecliste olup da söz almamış siyasi parti temsilcileri adına da bir milletvekili arkadaşımıza oradan söz vereceğim, devam edeceğiz arkadaşlar, sizlere de vereceğim.

Buyurun.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bugün getirilen önerge ve getirilmesi muhtemel, konuşulan birkaç önergeyle birlikte aslında teklifin aksı değişmiştir ve bu açıdan kendi içerisinde de âdeta bir meşruiyet çöküşü yaşamıştır. Şimdi, bu teklifin buraya sunulmasına sebebiyet veren şey nedir? Uzunca bir süredir, en az üç dört yıldır sokakların çocuklar, anneler, yaşlılar ve hastalar için güvenli olmaktan çıkmasıdır ve burada bu yasaya en ağır şekilde muhalefet eden hiçbir milletvekilinin Tunahan için, Mustafa için, Mahra için oynamaz hâle gelen sokakları, efendim, Hacı amcanın sabah namazında camiye giderken geçilemez olan sokakları ya da Ayşe veya Fatma teyze için evinin etrafında bir tutulamaz hâle gelen mahalleleri savunacak hâli yoktur. Burada iletişimin verdiği imkânlarla, medyanın gücünün, medya gücünün verdiği imkânlarla âdeta bu meseleyi kökünden çözecek bir teklif getirilmiştir de muhalefet buna sadece hayvan hakları ya da sokak hayvanları açısından itiraz ediyor fotoğrafı kamuoyuna bir şekilde verilmiştir; bu da büyük bir aldatmacadır.

Bu teklifin en büyük sorunu aslında AK PARTİ'nin son on yılda her geçen gün artan bir şekilde, yaşadığı bir şekilde usulün esasa mukaddem olması ilkesinin çiğnenmiş olmasıdır; bu bir mecelle kuralıdır, herhangi bir konu gündeme geleceği zaman bununla ilgili birtakım hazırlıklara işaret eder.

Bakınız, bu mesele paydaşlarla konuşulmadan, sorunun taraflarıyla konuşulmadan ve bir uzlaşma içerisinde yol haritası çıkarılmadan kanun çıkartmakla çözülecek bir mesele değildir. Eğer öyle olsaydı, Sayın Cumhurbaşkanının talimatıyla Merkez Bankasının faizi düşürmesiyle birlikte ekonomik sorunlarımız biterdi, TÜİK'in enflasyonu düşük göstermesiyle birlikte emekli rahat nefes alardı. Sayın Cumhurbaşkanı yirmi yıldır gittiği her yerde en az 3 çocuk öneriyor, doğurganlık hızı tarihin en düşük noktasına gelmiş. Demek ki kanun çıkartarak, talimat vererek, kampanya yaparak sorunlar çözülmez; sorunlar ancak gerçekçi bir çözümle, bütün paydaşlarla birlikte ele alınarak çözülür.

Bugün Türkiye'nin yüzde 60'ını yöneten CHP'li belediyelerin buradaki siyasi temsilcisi arkadaşlarımız diyorlar ki: “Bu yasa bu hâliyle -bu önümüze gelmeden önce daha yoğun söyleniyordu- çıktığında CHP'li belediyeler bunu uygulamayacak.” Peki, belediyelerin yüzde 60'ının uygulamadığı bir yasa çıkacak, ne olacak yani? AK PARTİ dönecek topluma “Ben yasayı çıkarttım ama CHP'liler uygulamıyor, sorun bunlarda.” mıdır diyecek? Belediyeleri meselenin tartışmasına katmayan bir yaklaşımla, aradan geçen yirmi iki yıllık zamanda özellikle bu popülasyon artışıyla ilgili muhasebe yapmayan bir yaklaşımla bu sorun çözülebilir mi?

Bakın, Sayın Başkanım, siz Bakanlık yaptınız, milletvekilliği yaptınız, şu anda Komisyon Başkanısınız. Meclisin bir İç Tüzük'ü var. Burada defalarca kez söylendi, 5199 sayılı Kanun ile 5996 sayılı Kanun'a sürekli referans veriliyor, biri Hayvanları Koruma Kanunu, diğeri Veteriner

Hizmetleri Kanunu. Her ikisi de buraya geldiğinde, biri Çevre Komisyonunda, İçişleri ve Adalet Komisyonu ile birlikte görüşülmüş; bir diğeri, Tarım Komisyonunda, Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ile Çevre Komisyonu ile birlikte görüşülmüş. Bir alt komisyona sevk etmekten vazgeçtik, diğer paydaş komisyonların dahi sürece katılımı yok. Bu cümleme AK PARTİ’li arkadaşlar itiraz edebilir ama bu kanun teklifi AK PARTİ Genel Merkezinde, AK PARTİ Grubunda dahi tartışılmamış bir metindir, bütün beyanlar bunu gösteriyor, kendi içinde dahi enine boyuna tartışılmamış ve yayınlandığı gün -bu sihirli bir değnek değil- hayata geçirilmesi ve hayata geçirildikten sonra gerçekten sokaktaki çocukları, kadınları, yaşlıları, anneleri, teyzeleri koruyacak.

Bakınız, ben hayvan kısmından hiç bahsetmiyorum, bu tartışma zaten yeterince yapıldı ama bunun öyle bir sunumu yapılıyor ki sanki gerçekten insanımızı koruyan bir irade var; işte, farklı siyasi saiklerle insanlar buna itiraz ediyor. Bu yasa yürürlüğe girdiği anda, değil kısa bir sürede, uzunca bir süre içerisinde dahi sokakları kendi mantığı içerisinde güvenli hâle getirememektedir. Ki burada Diyanet İşlerinin hutbesi okundu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) – Özür diliyorum, ben bitiriyorum efendim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Lütfen toparlayalım.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) – Bugün Sayın Hasan Çilez bir konuşma yaptı. Eğer Hasan Çilez’in burada yaptığı konuşma ismi ve fotoğrafı karartılarak medyaya verilse bu konuşmayı muhalefet milletvekillerinden birinin yapıp yapmadığı anlaşılmaz. Mademki böyle bir yaklaşıma sahibiz, mademki meseleye böyle kuşatıcı bir yaklaşımımız var ve insan canını esas almakla birlikte, insan canı kadar Allah’ın yarattığı diğer bütün canlıları da önemsiyoruz; o zaman gelin, Meclisin uzatmaları oynadığı bir günde yirmi dört saat çalışma yaparak, on saati geçen Komisyon çalışmalarıyla değil, önce AK PARTİ dinamiklerinin kendi içinde, sonra diğer paydaşlarla, sonra Meclisin bütün komisyonlarıyla birlikte sağlıklı bir süreç yürüterek hayata geçirildiğinde gerçekten sokakları güvenli hâle getirecek bir yasa için çaba sarf edelim diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ediyorum.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hasan Bey...

Sayın Demir, Komisyon üyesi olduğunuz için siz sözünüzü Saadet Partili arkadaşımız Sayın Doğan’a verir misiniz?

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Olur.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Peki, buyurun.

MESUT DOĞAN (Ankara) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; hepinizin malumu, bu kanun teklifi gelip de Komisyon olarak çalışılmaya başlandığında hep beraber şunu görmüştük: Bu kanun teklifini oluşturan maddelerin başrol oyuncusu 5’inci maddeydi ve 5’inci maddenin de merkezinde ötanazi vardı, ötanazinin de merkezinde hepimiz biliyoruz ki öldürme vardı. Bundan dolayı da hep beraber çok hararetle bir tartışmanın içerisine girdik çünkü böyle bir yaklaşım hiç kimse tarafından kabul edilemezdi, öldürmeyi önceleyen bir yaklaşıma sıcak bakmak zaten mümkün değildi.

Şimdi çalışmanın seyri biraz değişti. Bu 5’inci maddeyle ilgili bir değişiklik teklifi AK PARTİ iktidarı tarafından önümüze gelince aslında şöyle bir durum oluştu: 5’inci maddeyi ortadan kaldırdığınız zaman -AK PARTİ açısından bakarak söylüyorum Başkanım- diğer maddeler anlamsızlaştı, diğer

maddelerin kimisi açığa düştü kimisi de yorum olarak suistimale açık hâle geldi. Öyleyse, bence, artık sakın bir şekilde bu olayın daha verimli, daha kökten çözümüne yönelik adım atabilmek için çalışabilmek için olayın soğutulup ben önümüzdeki yeni dönemde konuşulmasının, tartışılmasının daha sağlıklı olduğuna inanıyorum. Çünkü şöyle bir şey var: Çalışmamıza öldürmeyle başladığımız için öyle bir psikolojiye hep beraber girdik ki muhalefet partileri olarak, iktidar partileri olarak, o ölümü sık sık konuştuktan sonra bu maddeyi çekmiş de olsanız biz o psikolojiden çıkamadık henüz. O psikolojiyle diğer maddeleri konuşacak ya da AK PARTİ'nin iyi niyetle yaklaştığı hususlara da şartsız bakacak bir pozisyon olmuyor; ondan dolayı, ben özellikle ama özellikle bu sahipsiz sokak hayvanları sorununa çözüm noktasında bütün partilerin yaklaşımını merkeze alarak daha -tekrar söylüyorum- kökten çözüm oluşturabilmek için bu yaklaşımın, bu paketin, bu kanun teklifinin şimdilik geri çekilerek Meclisin yeni döneminde konuşulmasının daha faydalı olacağına, daha sağlıklı olacağına ve daha iyi neticeler vereceğine inandığımı ifade etmek isterim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Sayın Demir, arkadaşımız ayrılacağını söylüyor da, aciliyet kesbeden bir durumu varmış, söz hakkını ona verir misiniz?

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Sayın Başkan, bir sonraki konuşmayı da arkadaşşıma verirseniz olur.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tamam.

Buyurun.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Saadet Partisi Milletvekilimizin bıraktığı yerden devam edeyim.

Ben 1996 yılından beri Parlamentodayım; uzun yıllar Parlamento muhabirliği yaptım, iki dönemdir milletvekiliyim; hiç bu kadar ölümün konuşulduğu başka bir komisyon görmedim, duymadım; hiç başka bir komisyonda yani pek çok kanun teklifinin geldiği komisyonlarda hiç ölüm konuşulmazdı bu kadar çok; maalesef bu Komisyonun özelliği bu.

İkincisi: Sayın Baykan az önce bir konuşma yaptı; bence çok incitici, tehlikeli bir konuşmaydı, kadınlar açısından çok incitici ve tehlikeliydi ve muhtemelen de önümüzdeki süreçte kendisi “trend topic” olacaktır, öyle görünüyor. Oradaki kastının kadınları uyutmaktaki kastının bir öldürmek olmadığını biliyorum, anlıyorum ama şöyle bir bilinçaltı var şüphesiz ki, muhtemelen: “Gece bir buçukta kadınlar telefon açmasınlar kardeşim; bir kadın gece bir buçukta telefonu eline almasın, kimseyi aramasın.” bilinçaltısı var demek ki, buradan çıkan sonuç bu.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ali Bey, lütfen ya...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Bakın Hasan Bey, gerçekten çok gafllı bir konuşmaydı.

Şimdi, kanuna gelecek olursak, Hasan Bey, bir yanlış anlama var, ne, biliyor musunuz? Değerli arkadaşlar, sorun “Şu belediyeyi şu parti aldı. Belediyelerin masrafı çok olacak, sorumluluğu var bunun. Yirmi yıldır siz niye yapmadınız? Muhalefet partileri belediyeleri aldı da şimdi bize yaptırıyorsunuz.” tartışması değil, sorun bu değil, gerçekten değil. Sorun ne, biliyor musunuz? Sorun can, can; nefes almak, nefes vermek, yaşamak, hayvanların yaşaması...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Onu söyledim arkadaşlara.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – “Biz sokaklarda yaşıyoruz.” diyorsunuz Hasan Bey. Evet, ormanlar börtü böceğin, yabani hayvanın nasıl ki mekânıysa sokaklar da insanların ama yanında, hayvanların da mekânı arkadaşlar.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ali Bey, vallahi uygulatamazsınız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Çilez, hatibe müdahale etmeyelim.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Hayvanlar da insanlar gibi sokaklarda yaşayacak, bunun ötesi yok ki.

Şimdi, bu kanun teklifi bana göre -Anadolu tabiriyle söyleyeyim- sakat gelmiştir, sakat. Toplum kutuplaşmış, evet, ikiye ayrılmış durumda toplum şu anda, bu konuda; yazık, günah! Bunu niye yapıyoruz biz? Gelin, her partiden milletvekillerinden oluşan bir komisyon kurulsun ve bu komisyon otursun, iki üç ay buna çalışsın. Aceleniz ne? Zaten bugün AK PARTİ Grubundan AK PARTİ milletvekillerine atılan bir mesaj var, diyor ki: “23 Temmuzda Vergi Kanunu Teklifi; 24 Temmuzda Vergi Kanunu Teklifi; 25 Temmuzda yargı paketi; 26, 27 Temmuzda Öğretmenlik Kanunu Teklifi; 28, 29, 30, 31’inde ticaret ve asker gönderme tezkeresini görüşüp 1’inde kapatacağız. Zaten bunu siz getirmeyeceksiniz 1 Ağustos’a kadar, bu iş ekime kalacak zaten. Madem ekim ayına kalacak, değerli arkadaşlar, o zaman dört dörtlük bir şey yapılınsın, herkesin mutlu olacağı bir şey yapılınsın. Yani hayvan severin, bu konuda mağdur olanların, AK PARTİ’linin, CHP’linin, DEM’linin, herkesin içine sineceği bir kanunu bir defada yapalım çünkü kanunları yeniden toparlamak, düzeltmek çok zor oluyor. Yanlış yapılan bir kanunu toparlamak -işte şu anda olduğu gibi- çok zor oluyor. O yüzden, herkesin içine sinecek şekilde hep birlikte bir kanun hazırlanabilir. Bunun için de zaman vardır, ne olacak sanki, iki ay daha çalışılınsın. İki ay hep birlikte oturulup sivil toplum örgütleriyle, hayvan severlerle çalışılınsın.

Maddeye bakıyorsunuz, ya, bir adamı alıyorsunuz, cezaevine atıyorsunuz, idam cezası yok. İdam cezası olmadığı için asılamıyor; yemek verilmiyor, su verilmiyor, kış günü soğukta yatırılıyor, ne bileyim her türlü eziyet çektiriliyor, adam verem oluyor, kanser oluyor, zaten ölüyor, bu madde öyle. Ötanazi yok ama hayvana her türlü eziyet var, hayvana her türlü sıkıntı var, hayvana ölümle yüzleşmesi için her şey yapılacaktır.

Ben üç yıl CHP’de genel başkan yardımcılığı yaptım, hayvan haklarıyla da ilgiliydim. Arkadaşlar, barınakları gezdim, hangi belediye olursa olsun, değerli arkadaşlar, barınaklarda gerçekten vahim bir tablo var. Oraya sağlam giren hayvan ölü çıkıyor, ölü; bunu parti özelinde söyleyemiyorum, her partinin belediyelerinde bu var. Onun için, dört dörtlük, güzel bir şey yapılmalı.

Ben Komisyonunuza başarılar diliyorum, umarım ertelenir, iki ay daha süre verilir ve umarım daha doğru bir kanun teklifi hazırlanır, getirilir diyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım, sağ olun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkürler, sağ olun.

Buyurun.

PERİHAN KOCA DOĞAN (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Gerçekten neresinden tutarsak tutalım elimizde kalan bir yasa teklifini hâlâ görüşmeye devam ediyoruz. Aslında bir ölüm döngüsünü döndür döndür konuşmaya devam ediyoruz ama tüm Türkiye halklarına, tüm dünyaya gerçekten öyle bir rezil olmuş durumdasınız ki 5’inci madde görüşülmeye başlandığından beri aslında demagoji yapmaya başladınız. “Aman efendim, aslında biz can dostlarımızı korumak istiyoruz.” demeye başladınız, “Sizin söylediklerinizi üç gündür düşünüyoruz.” demeye başladınız, “Halkımızın attığı yüzlerce tepki mailini, gelen telefonları okumaya başladık.” demeye başladınız. Hatta bunu derken kendi fikrinizi de zikredip köpekleri uyutmaktan kadınları uyutmaya doğru geçtiniz. Şimdi de bu değişiklik önergesiyle önümüze geliyorsunuz ama ne yazık ki biz ortada bir değişiklik önergesi falan göremiyoruz. Laf cambazlığıyla, AKP’nin yıllardır yaptığı gibi algı operasyonlarıyla yine ilerlemeyi tercih ediyorsunuz, bunu üzülererek söylüyorum.

5'inci madde başta olmak üzere aslında topyekûn tüm kanun teklifinin geri çekilmesi gerekiyor çünkü hepsi “ötanazi” kavramıyla, ölüm döngüsüyle donatılmış durumda. Burada özellikle birkaç noktayı vurgulamak istiyorum, neden ötanazi demekten vazgeçip ötanizi yapmaya çalıştığınıza ilişkin.

Şimdi, birincisi, 5199 sayılı Kanun, refere edilen kanundan sonraki tarihte yürürlüğe girdiği için “Sonraki kanun, önceki kanunu ilga eder.” ilkesi gereği 5199 sayılı Kanun uygulanıyor. Siz “ötanazi” kavramını sözde çıkartıp aslında yirmi sene önceki ötanazi uygulamasını geri getirmek istiyorsunuz, bunu da bize değişiklik önergesiyle enjekte etmeye çalışıyorsunuz. Aslında değişiklik falan değil makyaj üstüne makyaj yaparak katliam yasasını bir şekilde çıkartmaya çalışıyorsunuz.

İkincisi, bu maddeyle, sahiplendirilmesini yasakladığımız köpekleri de öldürme yetkisi veriyorsunuz. İstedığınız cinsi, bu değişiklik önergesiyle, hiçbir gerekçeye dayanmadan öldürebileceğiniz bir düzenlemeyi bu Komisyondan geçirmek istiyorsunuz.

Üçüncüsü, “olumsuz davranış”, “bulaşıcı hastalık” demişsiniz, gerçekten 17 maddelik kanun teklifi başından sonuna aslında muğlak kavramlarla dolu, ucu açık kavramlarla dolu, çoğu yerde ne dediği belli olmuyor, bilimden uzak kavramlarla dolu; bu anlamıyla bu maddedeki değişiklik önergesinde de aynı ucu açıklık, aynı muğlaklık devam ediyor. Mesela grip de bulaşıcı bir hastalık, FIP de bulaşıcı bir hastalık; burada neyi kastettiğiniz anlaşılmıyor.

Bir de şunu özellikle ifade etmek isterim: Burada Hayvanları Koruma Kanunu adı altında aslında getirmek istediğiniz bu ölüm döngüsünü, son saatlerde sözde bu geri çekirme, değişiklik önergeleriyle birlikte hayvan hakları ya da hayvanların canı, yaşam hakkı temelinde değil, daha çok belediyeler üzerinden, belediyeleri birbiriyle karşı karşıya getirerek yapmaya çalışıyorsunuz. Bu anlamıyla yirmi senedir herkes çözümü bir tarafıyla, bir şekliyle konuşuyor. Çözüm çok net, çok basit, “kısırlaştır, aşılat, yerinde yaşat” ilkesinden vazgeçilmemesi gerekiyor.

Son olarak şunu ifade etmek isterim: Bu kanun teklifini bizim önümüze getirirken aslında “Çocuklar mı, köpekler mi?” ikilemiyle getirmiştiniz. Geçen hafta biz bu Komisyon görüşmelerine başladığımızda, 17 Temmuzda, çocuklar bir atölye yaptılar; aslında, hayvan haklarıyla ilgili bir atölye yaptılar. Oradaki belli anekdotları sizinle paylaşmak istiyorum. On yıldır emekçi mahallelerinde her yer Çocuk Sivil Platformu emekçi çocuklarıyla ücretsiz bir şekilde bilimin, laikliğin, öz güvenin geçerli olduğu çocuk atölyeleri yapıyor ve orada hayvan haklarıyla ilgili çeşitli atölyeler yaptılar. Bir çocuğumuz mesela “Su hakkı ve canları vardır. Kedinin hakları vardır, can hakkı vardır, dokunma hakkı vardır, tırmalama hakkı vardır vesaire.” diyor ve hayvanların haklarından bahsediyor. Yine, bir çocuğumuz Mırmır’ın villasından bahsetmiş. Orada atölyeyi yapan arkadaşlarla konuştum, eğitim emekçileriyle konuştum, Mırmır ve Sosis sokaklarda besledikleri hayvanlara verdikleri isim. Ve çocuklar bize şunu soruyor değerli vekiller... Bu gerçekten hani tarihe “kanlı bir yasa” diye geçecek; “Bu yasadan vazgeçin, bu suçu işlemeyin.” diye boşuna söylemiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

PERİHAN KOCA (Mersin) – Toparlayacağım Sayın Başkan, izninizle.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Çocuklar bize soruyorlar, seçim bölgelerimize gittiğimizde de soruyorlar; “Köpekler gerçekten öldürülecek mi?” diyorlar ve onlar da sokaklardaki eylemlere katılmaya başladılar. Çocuk hakları temelini gördüğümüz gibi bu anlamıyla hayvan hakları temelini de gören, hak temelli bir yasayı bizim burada konuşuyor olmamız gerekiyor. Bu bağlamda, çocuk hakları savunucuları ağı, onlarca çocuk hakkı savunucusu hem bireyler hem kurumlar bir imza açtılar, biliyorsunuz ortak bir açıklama yaptılar, onu da Divana sunacağım. Uzatmamak adına Divana

sunacağım, okumanızı özellikle istiyorum. Son paragrafını okuyayım. “Biz çocuk hakları savunucuları olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinde yürütülen tartışmalarda çocukların araçsallaştırılmasını kabul etmediğimiz gibi hayvanların öldürülmesini içeren bu yasa teklifine karşı olduğumuzu da açıkça beyan etmek isteriz. Çözüm çok açık; aşıla, kısırlaştır, yerinde yaşat.” diyorlar, lütfen buraya da kulak verin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim arkadaşlar.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Başkanım, söz almayan partilere öncelik nezaketi gösterecek misiniz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Vereceğiz arkadaşlar, bir saniye.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Sayın Başkanım, ben bir düzeltme yapmak istiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın, (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinde yaptığı konuşmasındaki gece saat bir buçukta telefonla aranmasıyla ilgili ifadelerini düzeltmek istediğine ilişkin açıklaması

MEHMET BAYKAN (Konya) – Şimdi, şöyle: Ben konuşmamda gece saat (*) bir buçukta saygısız bir şekilde aranmamı biraz esprili bir şekilde anlatmak isterken farklı algılamalara yol açmış olabilirim. Maksadım gece saat bir buçukta -erkek ya da kadın, ne olursa olsun- aranıp, üstelik gizli numaradan aranıp yoksa yirmi dört saat telefonumuz... Biraz önce söyledim, ben canlı yayında, yerel kanalda telefon numaramı vermiş bir milletvekiliyim ve sabah akşam aranırım. Dolayısıyla bunu düzeltmek istedim, fırsat verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tutanaklardan o ifadeleri çıkarmış olalım.

Teşekkür ederim.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Ben teşekkür ederim.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275) (Devam)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, Sayın Demir, konuşacak mısınız?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bir kadın olarak kendi tutanağımdan çıkarmadım.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Dağa kaldırılan çocukları çıkarın tutanaktan.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Baykan...

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Ya, siz nasıl bir insansınız!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Başka bir argümanınız yok.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Bence o az önce ifade ettiklerinizi tutanaktan çıkarmayın da o ayıp kalsın orada.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Demir, lütfen siz devam eder misiniz.

* Bu ifadelere ilişkin düzeltme bu toplantı tutanağının 248'inci sayfasında yer almaktadır

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Gerçekten o ayıp tutanaklarda kalsın ya. Onları kaldırmayın o tutanaklardan; lütfen, rica ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; sadece 5’inci madde değil, aslında tüm yasa çekilmelidir. Hepimiz samimi bir şekilde olaya baktığımızda, yaklaştığımızda tüm yasanın çekilmesi gerektiği kanaatindeyiz aslında. Çünkü her madde ucu açık ibareler, ucu açık tanımlamalarla dolu yani neresinden tutarsak tutalım her türlü ölümle bitiyor bu teklif. Bence, bu yasa teklifi çok daha hassas çalışılması gereken, toplumun da hassasiyet gösterdiği bir konu. Dolayısıyla daha uzun bir dönemde, daha sonra bütün kesimlerden temsilcilerle tartışılıp, konuşulup, fikirleri alınarak düzenlenmesi gereken bir teklif. Aslında, bunda yol, yöntem bellidir, bütün dünya ülkelerinde uygulanan, yüzde 100 de başarı elde edilen “aşılat, kısırlaştır ve yerinde yaşat” yöntemi, ilkesi var. Yalnız, az önce, Sayın Harun Mertoğlu dedi ki: “Aşılat, kısırlaştır, yerinde yaşat” yöntemi Türkiye’de başarısız olmuş bir yöntemdir.” Bu, Türkiye’de uygulanan bir yöntem olmadı maalesef. Eğer hakıyla gerçekten uygulanmış bir yöntem olsaydı nasıl ki her ülkede başarılı oluyorsa Türkiye’de de başarılı olacaktı, başarısız olan kesinlikle bu yöntem değildir, başarısız olan yöntemin uygulanmamış olmasıdır.

Sayın Komisyon üyeleri, şimdi, geçmişte yaşananlara bakarsanız tarih bir kez daha bu konuda tekerrür edecek ve köpeklerden sonra sıra ne yazık ki kedilere ve başka bir canlıya da gelecektir, diğer türlere de gelecektir çünkü cumhuriyetin ilk yıllarına bakıldığında bu durum açıkça görülmektedir. Bu dönemin gazetelerine bakılırsa ilk kırımdan geçirilen kargalar 1920’lerden itibaren hayvan katliamlarının öznesi olmuştu. Sistematiik olarak sürdürülen hayvan katliamı 1924 yılında çıkarılan mızur hayvanların itlafı hakkındaki 13 maddelik düzenlemeyle yasal hâle getirilmiş oldu. 1924’ten 1925 Ocak ayına kadar bir yıl gibi kısa bir süre içerisinde 362 ayı, 20 binden fazla tilki, 7.900’den fazla kaplumbağa, 5 bin civarında çakal, 3.975 sansar, 126 bin kûsur tavşan, 199 bin karga ve 25 binden fazla serçe öldürülmüştür; bu, tarihte yaşandı yani. En az bu rakamlar kadar sarsıcı olansa bir vekilin öldürülen serçeler için “keyif için avlanan şeyler” demesi olmuştur. Yani 13 maddelik yasa keyif için hayvanların öldürülmesine kadar gitmiştir, biz tam olarak da bundan bahsediyoruz. Yani demem o ki 13 maddelik düzenlemeyle yasal hâle getirilen hayvan katliamı kedi öldürmeleriyle başlayıp en son yaban hayvanlarına kadar gitmiştir. Öldürmek için her şey, bakın öldürmek için her şey gerekçe gösterilebilir ve bu gerekçeler, bu ölümler doğa katliamının önünü açar. Peki, bu ne demektir? Doğada besin zincirini kırarak, ekosistemi yok ederek, ekolojik dengeyi bozarak, dengesiz popülasyon artışlarıyla da felaketin sebebi olursunuz anlamına geliyor. Örneklendirecek olursak şöyle yaşanmış: İnsanlar gidip sorumlu, yetkili kişilere dediler ki: “Kargalar ekinlerimize zarar veriyor, toprağı ektiğimiz tohumlarımıza zarar veriyor ve biz yetkililerden bu konu için bir çözüm bulmasını istiyoruz.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Toparlayalım lütfen.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – “E, çözüm belli, yasal olarak öñü de açık, o zaman 199 bin tane kargayı öldürelim.” “Yetmedi, aynı şekilde serçeler de ekinlere zarar veriyor, e o zaman 25 bin tane serçeyi de öldürelim.” Peki ne oldu dersiniz? Tahmin ediyorsunuzdur, bu defa böcek popülasyonu arttı, çekirgelerin istilası yaşandı ve kıtlıklarla burun buruna gelindi ve aynı şekilde insanlar gidip yine şikâyetle bulundular –çünkü öldürmenin her türlü bir gerekçesi vardır dedik- “Kümes hayvanlarımızı tilkiler yaralıyor, bir de kuduz sorunu var, o da yayılabilir.” dediler, yetkililerden çözüm istediler. Yetkililer hemen çözüm buldu -dediğim gibi yasal olarak da öñü açtı- bu defa da “20 binden fazla tilkiyi öldürelim.” dediler ve öldürdüler. Hemen ardından ne oldu? Fare istilaları başladı. Bakın, o fare istilalarıyla birlikte bir de öñü alnamayan bulaşıcı hastalıklar kaçınılmaz sonuç oldu.

Şimdi, arkadaşlar, farkındasınız değil mi? Anlattığım şeylere bakılırsa daha önce öldürmek çözüm olmamış, öldürmek için yasalar çözüm olmamış ama öldürmekten çözüm alınmadığı gibi nasıl felaketlere sebep olduğu belgeleri ve bilgileriyle de ortada şimdi. Bozulan doğal denge bizi vurur sizi vurmaz mı zannediyorsunuz arkadaşlar? Öyle düşünüyorsanız ben söyleyeyim kesinlikle yanılıyorsunuz. Doğal denge inanın ki... Tarihsel sürece, geçmişe bakın, okuyun, araştırın, göreceksiniz, geçmişten dersler çıkarın. Yapacağınız bu değişikliklerle içinde bulunduğumuz zamanı değil bir bütün ekosistemin geleceğini nasıl tehdit ettiğinizin belki farkına varırsınız.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sera Hanım, buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, öncelikle, isim verilerek atıfta bulunulduğu için... Buraya gelirken bir karar almıştım, cuma günü çok anlattım, bildiğim her şeyi anlattım, madde madde anlattım ve karar verdim, dedim ki: Yok, bunlar yaptıkları her şeyin çok iyi farkındalar, niye yaptıklarını da biliyorlar, bunu bu kadar teknik detaylara boğmaya gerek yok ama bugün şimdi 2 tane önerge verdiniz. Bu verdiğiniz önergelerden bir tanesi 4'üncü maddeyle ilişkin. Kedileri ayırdınız barınaklarda müebbet hapse girmekten, kediler çıktı 4'üncü maddeyle. 5'inci maddede de hepimizi bir haftadır uykusuz bırakan “ötanazi” kelimesi çıkmış durumda. Bunların değerlendirmesine girmeden önce, Sayın Komisyon ve teklife imza veren sayın vekiller, şunu söylemek zorundayım: Demek ki hata yapılmış, demek ki bu teklif kaleme alınırken gerekçelerinde, maddelerinde hatalar yapılmış, bu hatalara rağmen 72 milletvekili bunun altına imza atmış ve bakın, sayın vekiller, biz burada yalnızca bir gecelik bir çalışmayla bile, bir gece sabahlayarak bile en önemli 2 maddede -sizin için de belli ki vahim- 2 hata tespit ettik. Bu çerçevede ben şu anda şunu söylemek mecburiyetindeyim, hepinize söylemek mecburiyetindeyim: Bu kaliteli bir yasama faaliyeti değil. Sayın Çilez az önce söz aldığı anda şöyle bir şey söyledi: “Ne güzel, bütün muhalefet ayetlerden örnek veriyor, seviniyoruz.” Bugün ne mutlu ki bir AKP milletvekilinin ağzından hayvanların can olduğunu da duyduk. O yüzden buradaki Komisyondan ziyade bizi dışarıda dinleyenlere bir uyarı ve hatırlatma yapmayı üstüme bir vazife olarak görüyorum: Hayvanlara eziyet etmek, sokaktaki hayvanları toplamak, onları öldürmek suçtur. Şu anki mevcut yasalarımıza göre de suçtur, AKP'nin Grup Sözcüsünün ifade ettiği üzere de bunlar candır, bu vasıfları devam etmektedir. O yüzden bütün yurttaşlara buradan bir çağrı yapalım, bu kanunun aksine kanunu ayaklar altına alarak kendi kendine sokaklarda hayvanlara eziyet etmeye kalkın olursa önce etkisiz hâle getirin daha sonra da en yakın kolluk güçlerine teslim edin çünkü o, kanuna aykırı hareket ediyordu. Bu çerçevede tekrar söylüyorum, arkadaşlar, bir gecede 2 tane çok vahim madde bulduk değil mi? Eğer o konuşmaları yapmasaydınız -teşekkür ettiniz sağ olun- ben o konuşmayı demek ki yapmasaydım bu kanunu geçirdiğiniz anda milyonlarca kedi de ölecekti değil mi mesela? Ne kadar vahim bir hata, ne kadar büyük bir vebal.

ALİ ÖZKAYA (Afonkarahisar) – Hiç ilgisi yok.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Kedi-köpek ayrımı mı vardı?

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – “Yarın Hakk'ın makamına varınca Süleyman'dan hakkın alır karınca.” diyor değil mi? Diyor. Şimdi kedileri çıkardık; devam edelim, bu 2 tane maddeyi buradan çıkardık. Şimdiki hâliyle geçerse -çünkü internette de görüyorum, çok sevenler oluyor- bu kadar sevinecek bir şey yok. Bu 2 maddede, 4'üncü ve 5'inci maddede verdiğiniz önergelere baktığımda şu şekilde ifade edeyim...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Önergeyi vermemiz bu kadar mı zorunuza gitti?

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Bakın, cuma günü faydalandınız Hasan Beyciğim, bugün de faydalanın istirham ederim. Gayet kibar ve sakın konuşuyorum, size de hiç bağırmadım, bu şekilde devam etmek isterim.

Şu anki hâliyle geçerse ne olacak değil mi? Bakın, bunu şimdi Komisyonunda görüşüyoruz. Birincisi -bunda bir itirazınız olacağını sanmıyorum- mevcut tüm sokak köpeklerinin barınaklara alınması ve sizin tabirinizle sahiplenilinceye kadar orada tutulması esas olacak yani artık Türkiye’de köpek olarak sokakta herhangi bir hayvan kalmaması amaçlanıyor. İkinci maddeye geliyorum, “Ötanazi kalktı.” maddesi; buna gerek yok. Bakın, bunun burada olmasının normalde ilk gözle okuduğunuzda hiçbir gereği yok değil mi çünkü şu anda verdiğiniz önergeyle yaptığınız değişiklikle zaten iki şey yapıyorsunuz; bir, mevcut bir kanunun bir maddesine atıfta bulunuyorsunuz değil mi? Zaten mevcut olan Veteriner Hizmetleri Kanunu. 2’nci maddesini de çıkartıp yerine zaten Türkiye’nin taraf olduğu ve Anayasa madde 90 uyarınca hükümlerini uygulayabileceğimiz bir sözleşmeye atıfta bulunuyorsunuz yani normalde yasama tekniği açısından anlattığınız gibi olduğunu kabul ettiğimde artık bir 5’nci maddenin gereği yok; bunu olduğu gibi çekmek gerekir buradan. Peki çekilmemesinin sebebi nedir diye detaylarına indiğimde şunu görüyorum, tek bir farklılık var 5996’yla arasında: “Saldırgan” kelimesi çıkmış, yerine “insan ve hayvan hayatı ve sağlığı için tehlike arz eden...” diye devam ediyor.

Sürem çok azaldı, birkaç dakikada toparlamak istiyorum izniniz olursa arkadaşlar. Diğer maddelerdeki hakkımdan kesebilirsiniz buradaki konuşmamı ama bu kısmı gerçekten önemli.

Şimdi, arkadaşlar, bu şekilde geçerse böyle olacak dedik. Geldiğimiz noktada yani seviniyorlar ya insanlar, barınakların durumuna bakalım. Ben Genel Kurulda -lütfen tutanakları talep edin, bakın-geçtiğimiz ay bir konuşma yaptım. O konuşmada dedim ki: “Bakın...”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Başkanım, diğer hakkımdan bir dakika bir dakika kesin, iki dakika daha konuşayım.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Lütfen toparlayalım.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Tabii ki.

Bir konuşma yaptım arkadaşlar, açın bakın, yalan değil, Genel Kurulda dedim ki bu hayvan hakları teklifi tartışılırken “Şimdi ‘ötanazi’ diye geliyorlar, ondan sonra ‘Toplumsal tepki oluştu.’ diyecekler. ‘Hayır, hayır, öldürmeyeceğiz, merak etmeyin, barınaklara koyacağız.’ diyecekler ve bu şekilde barınaklarda hayvanların alt alta, üst üste, süreç içerisinde ölmesini seyredeceğiz.” dedim. Bugün geldiğimiz noktada Genel Kurulda yaptığım konuşmanın bire bir aynısı burada. Ötanazi şeklinde, öldürme şeklinde kanun teklifi Meclise sunuldu, çok büyük bir toplumsal infial uyandı, bugün verdiğiniz önergeyle diyorsunuz ki: “Tamam, ‘ötanazi’ ibaresini kaldırdık.” Dinleyeceğinizi düşünerek bütün samimiyetimle söylüyorum: Bunun kaldırılmış olması sokaktaki köpeklerin canını korumayacak. Bizim şu anda -sizin gerekçenizde yazıyor değil mi açık açık- 300 tane barınağımız var, 1.300 tane belediyede 300 barınağımız var, 105 bin köpeklik yerimiz var. Ne deniliyor? Tamamen iyi niyetle yaklaşan teklif sahiplerinin açıklamalarından alıyorum bunu “Biz mevcut köpekleri alıp hepsini koyacak barınak yapıncaya kadar kimseye bir şey yapmayacağız.” Hepsini dediğiniz kaç tane arkadaşlar? Sizin kanununuzun gerekçesinde 4 milyon köpek. 4 milyon köpeği barınaklara koyabilmek için... Teklifin ilk imzacısı Sayın Mertoğlu bir açıklama yaptı bugün, dedi ki: “Bu barınakların kamuya maliyetinin toplam 13,3 milyar TL olacağını düşünüyoruz.” Ve Sayın Çilez, az önce söz aldığımızda veteriner hekimlerle görüştüğümüzü söylediniz ve dediniz ki: “2 bin TL’ye bu iş çözülüyor.” Bu ülkede 10 bine yakın veterinerlik ofisi var, 2 milyon tane köpek olsa, 2 bin liradan 4 milyar TL eder.

Şimdi, teklif sahibinin önermesiyle alacağımız önlemle, öldürülmeseler bile, barınaklar şirinler köyü olsa bile, sizin tabirinizle beş yıldızlı yer olsa bile, bu devlet, kasasından 13,3 milyar TL harcayacak. Bizim dediğimiz kısırlaştırma seferberliği yapılırsa bu devlet kasasından 4 milyar lira harcayacağı gibi barınaklarda da o canların eziyet görmesinin önüne geçeceğiz.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Teşekkür ediyoruz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Tek bir dakika daha istiyorum, vallahi diğer maddeden kesin, söz veriyorum.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – İki dakikayı geçtiniz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Vallahi son bir dakika Başkanım...

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Peki, buyurun, devam edin.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Çünkü hakikaten şunu söylemek istiyorum: Barınaklarda çok çalışmayan arkadaşlarımız var, bakın, 300 tane barınağı bile denetleyemedik; CHP de denetleyemedi, siz de denetleyemediniz, bakanlık zaten denetleyemedi. 300 barınakta hayvanların başına gelenlerin biz peşine düşebildik mi arkadaşlar? Hatırlıyor musunuz Konya barınağında köpekleri yan yana dizip kafalarına kürekle vurduklarını? Bakın, burada Beykoz barınağı var, Sayın Cumhurbaşkanının da sık sık ziyaret ettiği bir barınak ve özellikle iktidara yakın kanallarda “Beş yıldızlı barınak” diye sunulan yerlerden biri ki Cumhurbaşkanı gittiğine göre herhâlde bir ortalık toparlanmıştı diye düşünüyorsunuz. Orada geçen bir davanın tutanaklarından size üç cümle okuyacağım ve sonra susacağım, bir veteriner hekim söylüyor: “Yaşanılan, tanık olduğum ihlaller içler acısıydı, on gün içinde hayvanların hayatını kaybettiğini görüyorduk. Kayıtlardan görüleceği üzere bakımevinde binlerce köpek toplanmasına rağmen bulunan köpekler belli bir sayının üstüne çıkamıyordu. Öldürdüklerinden hepimiz şüpheleniyorduk.” Sunduğum görüntüde kedi kafesinden çıkan kurtlar açıkça görülmektedir. Akşam bırakmışlar hayvanı, aklıtan susuzluktan kurtlanmış on gün sonra. Kedilerin bulunduğu eksi 40 derece soğukta kaldıkları için öldüklerini gördüm. Başka bir veteriner hekim anlatıyor: “Küçük köpekleri de beslemek için uğraşıyorduk ama mümkün olmuyordu; kavga ettikleri zaman taş, sopalarla ayırıyorduk, birileri varken ‘Yapmayın.’ diyorlardı.” Bakın, Cumhurbaşkanının ziyaret ettiği barınağın hâli bu. Bu ifadeleri isteyen herkesle paylaşabilirim, hakikaten paylaşabilirim ve şu anda siz diyorsunuz ki: “Merak etmeyin, biz gerekli düzeltmeleri de yaptık, sokakta -bizim tabirimizle- 4 milyon köpeği barınaklara toplayacağız ve 300 barınağı denetleyemeyen, 105 bin köpeği denetleyemeyen bizler 4 milyon köpeğin kılına bile zarar gelmemesini sağlayacağız.” Ben de diyorum ki bunun akla, mantığa, hukuka yakın hiçbir yeri yoktur ve en başta söylediğimi tekrar söyleyeceğim; bakın, herkes diyor ki: “Hepimizi mutlu edecek bir çözüm yapalım.” Yaptık, beş ay çalıştık, komisyon kurduk, 200 sayfa rapor yazdık. Arkadaşlar, bu kadar inatlaşmaya gerek yok, ne bizlerle ne toplumla ne tir tir titreyen, “Köpeğim ölmü mü?” diyen kapıdaki çocuklarla inatlaşmaya gerek yok. Meclis tatilde, çekin bu teklifi, ekimde hep birlikte oturalım, araştırma komisyonu raporunun üzerinden, hepinizin söylediği gibi, hepimizi mutlu edecek bir çözüm bulalım, milyonlarca köpeğin canına da lütfen kıymayalım.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Memnun muyuz arkadaşlar?

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Neyse Hasan Bey... Hasan Bey, bitirsin...

Peki, teşekkür ediyorum Sayın Kadıgil.

Fazla süreniz bir diğer maddeye tamamen, beş dakika yansıdı.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – İki dakika.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Evet, buyurun Sayın Vekilim, lütfen süreye riayet edelim.

Buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Evet, şimdi, bakın, bu Meclis çatısı altında adını koyduğunuz hiçbir yasa'yı adının gereğine uygun bir biçimde zaten tasarlamıyorsunuz, yapılan eleştirileri de kabul etmiyorsunuz. Şimdi, en çok tartışılan madde olan bu maddeyle ilgili değişiklik önergeniz de değişiklik filan yapmadığı gibi bir de üstelik yarattığı muğlaklıklarla çok daha beter bir tablonun oluşmasına sebep olacak. Şimdi, önce bu tasarımı karşımıza çıkardığınızda “itlaf” dediniz, tepkiler büyüdü, kamuoyu tepkisi ortaya çıktı, halk buna tepki gösterdi, yumuşattınız, “ötanazi” dediniz. Bunun da ötanazi yumuşatmasının da aslının, gerçeklerin üstünü örtemediğini açık bir biçimde gördük, burada tartıştık, sokakta muhalefet ettik, mücadele verdik; şimdi de bir değişiklik önergesi çıkarmış durumdasınız karşımıza ve ötanazi lafından da kurtularak sanki yeni bir şey yapmış gibi davranıyorsunuz. Dışarıda bekleyen ve keşke bu salona alsaydık da dinleseydik, onların önerilerini görseydik dediğimiz hukukçularla, veteriner hekimlerle, emek meslek örgütleriyle, alanında uzman, hayvan hakları açısından bu konudaki mevzuatta uzman olan isimlerle hemen kısacık sürede “Bu önerge ne anlama gelecek bu ülke için, hayvanlar için, halk için?” diye kısacık bir görüşme yaptık; bakın neler anlatıldılar. Keşke buraya gelseler de bir kere de onlardan dinleseniz.

Şimdi, siz bu önergeyle 5996'yı referans veriyorsunuz, bir de 28 Ağustos 2003'te çıkarılan, bizim 2004'te çıkararak ötesine geçtiğimiz yasadan bizi çok daha geriye götürecek olan bir sözleşmeye atıfta bulunuyorsunuz, Avrupa Sözleşmesi'ne ve 2024 yılında yapmak istediğiniz bu yasayla bize hem öncesinde yaptığımız yasadan hem de Avrupa Sözleşmesi'nden çok daha geriye götüren bir noktaya şu önergeyle imza atmış durumdasınız. Şimdi, bakın, 5199'la bu Meclis, büyük bir mutabakatla, kasten hayvan öldürmeyen üç dört ülkeden biri hâline getirmişti bu ülkeyi ve 5996 sayılı şu önergede atıfta bulunduğunuz yasa tam da bu nedenle aslına bakarsanız bu ülkedeki veterinerlerin, hayvan hakları alanında uzmanlaşmış hukukçuların, hayvanseverlerin eleştirdiği bir yasa ve siz şimdi bu yasa'yı Hayvanları Koruma Kanunu'ndaki bir yasa'yı Anayasa hâline getiriyorsunuz ve bu önergeyle bir değişiklik yaptığınızda hayvanları öldürmeyeceğinize dair bizim bununla ikna olmamızı bekliyorsunuz.

Ne anlatıyor uzmanlar, söylüyorum birkaç maddede. Bakın, 5996 sayılı Kanun bu ülkede özellikle veterinerlerin, hayvan hakları savunucularının, uzmanların eleştirdiği yasalardan biri ve “Âdeta bir KHK gibi Tarım Bakanlığına öyle yetkiler veriyor ki neredeyse bir savcının yerine koyuyor bütün bu alanda çalışan insanları, kamu görevlilerini.” diyor ve siz bu önergeyle öldürmekten, katletmekten vazgeçmiş gibi göz boyuyorsunuz. Bakın, şimdi bu yaptığınız önergeyle aslında öldürmekten de beter bir şeyi nasıl yapıyorsunuz, size anlatalım. Siz, Hayvanları Koruma Kanunu'nda, 5996 sayılı Yasa'dan veteriner hekimlerden yetkiyi alarak, bu yetkileri belediyeye muğlak bir biçimde vererek yine aslında hayvan katliamının önünü açıyorsunuz. 5199'a göre veteriner hekim bir inisiyatif sahibi. Örneğin toksoplazma bir köpeği veteriner hekim tedavi edebilir, üstelik meslek etiği gereği, mesleğinin gereğince veteriner hekim olması dolayısıyla aynı zamanda onu tedavi etmek durumundadır da öldürmekten önce yapması gereken şey budur. Şimdi, siz bu önergeyi karşımıza çıkardınız, 5996'yı bu kanunun anayasası hâline getiriyorsunuz ve bu önergeyle güya yaptığınız düzeltmeyle hayvanların doğrudan öldürülmemesi yetkisini kanuna aykırı hâle getiriyorsunuz ve hekimlere diyorsunuz ki: Her ne olursa olsun sen etiğe, mesleğinin gereklerine, hukuka uygun bir biçimde değil benim karar verdiğim biçimde benim Azrail'im olacaksınız diyorsunuz. Bakın, veteriner hekimler bunu zaten yapmak istemediklerini bağıra bağıra söylediler ve şimdi verdiğiniz önergeyle de yaptığınızın bu olduğunu, onları Azrail hâline getirmek olduğunu da eğer buraya farklı farklı uzmanları da çağırırsaydınız onlar da ifade edeceklerdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Lütfen toparlayalım.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Kısa süre içinde toparlıyorum hemen.

Şimdi, bakın atıfta bulunulan bu 5996’da kesin öldürme belirtileri var. Avrupa Sözleşmesi’nde ise çok muğlak ifadeler var ve Avrupa Sözleşmesi’nde bu kesin öldürmeyi kimin yapacağına ilişkin hiçbir belirlemenin olmamasının yarattığı boşluğu açık bir katliamla dolduracak bir önerge vermiş durumdasınız. Nasıl? Şimdi, biliyorsunuz herhâlde bunu bizim size söylememize gerek yok, kanunlar açık ve net olmak zorunda. Öldürme işlemini veteriner hekim dışında birinin yapabileceğine ilişkin bir önerge vermiş durumdasınız siz. Kim yapacak veteriner hekim dışında? Bu önerge böyle geçerse bir belediye işçisi aldığı talimatla sokakta kürekle bir köpeği öldürebilir. Örneğin “Ben kuduz olduğunu düşündüm.” diyebilir ya da bir talimatla bunu yapmak zorunda bırakılabilir. Bakın, bu önergeye göre oluyor bunların tamamı ve hiçbir uzmanlığı olmayan belediye görevlilerini de siz bu düzenlemeyle aynı zamanda Azrail hâline getiriyorsunuz. Belediye işçilerinin, emekçilerinin de o yüzden bu yasaya açık bir biçimde karşı çıkması lazım.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Toparlayalım lütfen Sayın Vekilim.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Veteriner hekimleri aldıkları eğitim, sahip oldukları meslek etiğiyle hareket etmek yerine belediye yöneticileri ne derse onu yapmak zorunda bıraktığınız birer kuklaya dönüştürüyorsunuz. Bu bir göz boyama önergesi, bu önerge de bu kanunun tamamı da yaşam düşmanı, bilim düşmanı, etik düşmanı, hukuk düşmanı, hayvan düşmanı, halk düşmanıdır. Tümüyü geri çekilmelidir ve bu algı operasyonlarınızla itlaftan ötanaziye, oradan da 5996’ya getirdiğiniz bu değişiklikle 5’inci maddenin katliam ruhunu asla atlamış, değiştirmiş filan değilsiniz; kusura bakmayın, yemiyoruz.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Teşekkür ederiz, sağ olun.

Sayın Vekilim, yanlışlıkla size söz verdim.

ALİ BOZAN (Mersin) – Tamam, yanlışlıkla olmuşsa da iyi olmuş, kismetmiş.

Şimdi, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kanun teklifinin 5’inci maddesi aslında hem teklifin kendisinde hem de verilen önergede gerçekten alicengiz oyunu yapılmış. Şimdi, sırasıyla alicengiz oyunlarını söyleyeyim. Şimdi, öncelikle teklifte “öldürülme” kelimesi çıkarılmış, başlıkta “ötanazi”yi eklemiş ama kanunun mevcut hâlindeki “öldürme” ibaresi “öldürme ve “ötanazi” olarak değiştirilmiş; tam bir alicengiz oyunu. Yine bir önerge verildi, önerge sonrası ara istendi, ara kamuoyuna nasıl yansıdı? Acaba bir yumuşama var mı, acaba AKP-MHP geri adım atacak mı, acaba kamuoyunun tepkileri dikkate alınacak mı diye yansıdı ama önergeye detaylı bir şekilde baktık, orada da alicengiz oyunu. Şimdi, oradaki alicengiz oyunlarına girmeden önce bir şey söyleyeyim. AKP’li vekillerden biri az önce dedi ki: “Yaratılanı severiz Yaradan’dan ötürü.” Ya, hem bu teklifin kendisine hem de verdiğiniz önergeye baktığımızda ben şunu sorarım: Hayırdır, Yaradan’ı sevmekten mi vazgeçtiniz? Yani bu soru sorulur.

Şimdi, sanıyorum CHP’li vekillerden birisi 2021 yılına ait bir hutbeden bahsetmiş, oradan bu noktaya geleceğim. Eğer bu Komisyon görüşmeleri devam ederse ve bu teklif Meclise gelirse -emin olun- o hutbe her gün, her kanun maddesinde önünüze gelecek. Bakın, hutbede şunu diyor: “En küçüğünden en büyüğüne kadar her hayvan, Allah’ın eseri olarak değerlidir.” AKP ne yapıyor önergesinde? Hayvanları ayırıyor. Ne diyor? İlk teklifinde diyor ki: “Bakımevine alınan hayvanlardan...” Sonra, burada ayırmış ve “bakımevine alınan köpeklerden” demiş. Hayırdır? Yaradan “hayvanlardan” diyor; “kedi” demiyor, “köpek” demiyor, “kuş” demiyor yani “Hayvanların tamamı değerlidir.” diyor ama

siz ne yapıyorsunuz? Sadece köpekleri alıp bir kenara koyuyorsunuz. Bunu yaparken amaçlardan bir tanesi de şu: Hayvanseverleri, bu konudaki aktivistleri ayırabileceğinizi düşünüyorsunuz. Ama şunu söyleyeyim: Hayvanseverler kendi arasında şöyle ayrılıyor, “kediseverler” ya da “köpekseverler” diye ayrılıyor. Şu önergeyle -emin olun- kediyi daha çok sevenler AKP’nin yanına geçmeyecek, bu teklife “evet” demeyecek çünkü insanlar hayvanlara “canlı” olarak bakıyor, sizin yaptığınız gibi “kediler” ya da “köpekler” şeklinde ayırmıyor.

Yine, bir diğeri ne? Bu, tam bir alicengiz oyunu. Şimdi, siz ilk kanun teklifinizde ne yapmışsınız, ötanaziyi kim yapacak demişsiniz? “Yerel yönetimler yapacak.” demişsiniz. Kanun teklifi tartışmaları yapılırken şu açıklamalar yapıldı: “Eğer vicdana aykırı, Anayasa’ya aykırı, doğaya aykırı, ekolojiye aykırı bu teklif yasalarsa biz uygulamayacağız.” Bunu görünce birden sizin aklınıza ne geldi? Birden aklınıza 2010 yılında çıkmış olan 5996 sayılı Kanun geldi ve hemen dediniz ki: “Ben yerel yönetimlere versem uygulamayacaklar, hayata geçmeyecek.” Zaten 2010’da çıkmış olan kanuna atıfta bulundunuz ve orada ötanazi var; bence bu da yine aynı zamanda tam bir alicengiz oyunu.

Burada farklı bir durum da söz konusu. Az önce söz alan vekil arkadaşlar da ifade etti, zaten 2010 yılında çıkmış olsa bile orada da sıkıntı var. Orada nasıl bir sıkıntı var? Orada diyor ki: “Ötanazi işlemi veteriner hekim tarafından veya veteriner hekim gözetiminde yapılır.” Bu arada ben bulamadım, 2010 yılında çıkmış olan bu yasanın uygulamasına dair yönetmelik yok ama bu tartışmaların üzerine eminim yönetmelik çıkacak. Yönetmelik çıktığında nasıl çıkacak? Vallahi, biz, AKP-MHP iktidarının yirmi iki yıllık pratiğini biliyoruz. Çıktığında şu olacak: Buradan rant devşirilecek. Çünkü ben şundan eminim: Sadece muhalefet belediyeleri değil, vicdan sahibi ve aynı zamanda 2021 tarihli şu hutbeyi dinlemiş olan hiçbir AKP’li, hiçbir MHP’li belediye başkanı bu yasayı uygulamayacak, kendi belediye başkanlarınız dahi bu yasayı uygulamayacak, hayata geçirmeyecek; bundan eminsiniz, bundan kaynaklı bir değişiklik teklifi verdiniz ama verdiğiniz değişiklik teklifi de -emin olun- teklifin ilk hâlden daha geriye götüren bir noktadadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Lütfen toparlayalım.

ALİ BOZAN (Mersin) – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Bu nedenle, 5’inci maddede hem vermiş olduğunuz ilk kanun teklifini hem de değişiklik önergesini geri çekmelisiniz. Totalde de -söz alan arkadaşlarımız söyledi- bu kadar kısa zamanda, bu kadar dar zamanda tartışmak yerine Meclis tatili sonrasında tüm parti grupları ve bu meseleye mesai yapan yurttaşlarla birlikte gelin, yeniden hep birlikte oturalım, tartışalım diyorum.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Teşekkür ediyorum.

Size söz vereceğim, lütfen süreye riayet edelim, bir de aynı konuları tekrar etmeden konuşalım.

Buyurun efendim.

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) – Teşekkür ederim Başkanım.

Şimdi, iktidarın 5’inci maddedeki değişiklik önerisiyle birlikte her şey çok güzel olmadı, hiçbir şey çok güzel olmadı, şöyle ki yapılan toplum mühendisliğinin farkındayız. Haftalardır önce basına servis edildi, sokak hayvanlarıyla ilgili şunu getireceğiz, bunu getireceğiz; ondan sonra, tabii, hayvan hakları savunucuları ve toplumun yüzde 80’i vicdani olarak rahatsız oldukları için çeşitli protestolarla kendilerini ifade etmeye çalıştılar. Komisyon görüşmelerimiz antidemokratik bir şekilde gelişti zira ne hayvan hakkı savunucuları ne barolar ne de konunun diğer paydaşları salona alınmadı, izledikleri televizyonlar kaldırıldı vesaire vesaire.

Şimdi, “5’inci maddenin içinde değişiklik yapalım ‘ötanazi’ lafını eski kanundaki gibi kullanalım.” diyoruz. 5’inci maddenin tümünü kaldırsanız dahi bu kanun teklifi olabildiğince eksik, olabildiğince kusurlu. Bu acele neden? Söylemek istediğimiz çok önemli şeyler var, söylüyoruz. Barınaklar yetersiz, bu kadar hayvanı aynı ortama kapattığınızda bir hafta içinde hastalıklı hayvan sayısı -bilimsel olarak bilemiyorum- yüzde 500 artacak diyelim, “Bu hayvanları ne yapacağız?” diyoruz. Bu kadar acele neden? Biz, bütün bu yasa teklifini Çevre Komisyonunda neden görüşmüyoruz, Sağlık Komisyonunda neden görüşmüyoruz, bunda neden acele ediyoruz? Üretimi neden yasaklamıyoruz? Neden önce kısırlaştırma görevimizi yerine getirmeden hepsini toplamaya çalışıyoruz?

Sayın milletvekilleri, bu yaptığınız toplum mühendisliğidir. Bu uygun ve vicdani değildir, bilimsel değildir, demokratik değildir; yasa böyle yapılmaz, uluslararası kamuoyuna da bizi rezil ettiniz. Bu böyle olmaz, bu yasa teklifini derhâl geri çekmek zorundasınız.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Teşekkür ediyorum.

Utku Bey, size söz veriyorum.

Buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, aslında önümüze gelen önergeler bize şunu dedirtiyor: İyi ki günlerdir hayvan hakları savunucuları 81 ilde, meydanlarda yürüyorlar, basın açıklamaları yapıyorlar; iyi ki biz o gün sabaha kadar gerçekten derdimizi anlatmaya, ısrarla her maddede söz alarak uğraşmışız, didinmişiz; iyi ki bunları yapmışız; iyi ki sizler de dinlemişsiniz çünkü dinlediğinizi de söylüyorsunuz ki bir arayış içine girmiş AK PARTİ’deki değerli mevkidaşlarımız ancak yeterli mi diye baktığımızda -işte konuşulanlar ortada- yeterli değil. Veteriner hekimlerin temsilcileri varsa belki onlar da konuşacaktır, Sayın Başkan uygun görürse onlar da anlatacaktır. Ancak şu ortada: Değerli milletvekillerimiz söyledi, hafta sonunda, basında AK PARTİ’li belediye başkanlarının bu konunun ötanazi olmadan da çözülebileceği yönündeki demeçleri gazetelerde öndeydi, dikkat çekici bir husustu. Bence bize değil, aslında muhtemelen karşıdaki değerli AK PARTİ milletvekillerine ya da bu teklifin hazırlandığı yere yönelik demeçlerdi. Her ne olursa olsun bir yeniden değerlendirme, yeniden düşünme sürecine girmiş olmamız önemlidir. O zaman yapmamız gereken -bu kanun teklifinin eksiklerinin olduğunu, hatalarının olduğunu hepimiz kabul ediyoruz- geri çekmektir.

Nasıl yapılmalıdır, nedir eksikler sırayla anlatayım ben yani yeni bir teklifin içermesi gereken hususları anlatayım. Ülke genelinde etkili bir kısırlaştırma kampanyasının başlatılması gerekmektedir. Burada da sadece belediyeler değil, ilgili bakanlıklar, kamu kurumları, tüm yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, gönüllüler, veteriner hekimler hepsi sürece dâhil edilmelidir. Bakımevi açma zorunluluğu olmasına karşın bunu yerine getirmeyen yerel yönetimler -kimden olursa olsun, hangi partiden olursa olsun- çok daha sıkı denetlenmelidir. Mali zorluk yaşayan belediyeler için bakımevi yapım ve işletilmesi konusunda destek verilmelidir Bakanlıkça. Hayvan üretim tesislerinin ruhsatlandırılması ve işletmesi için kriterler belirlenmeli, denetimler artırılmalıdır. Bu tesislerde köpeklerin yıllık doğumları limitlenmeli ve kurallara uymayan üretim tesisleri kapatılmalıdır. Evcil hayvan satışı yapan işletmeler sınırlandırılmalı, gerekiyorsa kapatılmalı, tek yetki ruhsatlı ve denetlenen üreticilerde olmalıdır. İnternet üzerinden illegal olarak yapılan hayvan satışı denetlenmeli ve bu satışı yapanlara caydırıcı cezalar getirilmelidir. Bireysel ve kurumsal sahiplenmeler teşvik edilmeli, bakımevlerinde tedavi görmüş hayvanların sahiplendirilmesi mutlaka teşvik edilmelidir. Yerel yönetimlerin her bakımevinde köpek eğitmenleriyle çalışması teşvik edilmelidir. Bakımevlerinden sahiplendirilen hayvanların hayatları boyunca parazit işlemlerinin, kuduz aşılarının ücretsiz bir şekilde belediyeler tarafından yapılmasının yasal olarak önü açılmalıdır. Sahiplenilen hayvanların kayıt altına alınması kolaylaştırılmalıdır. Sahipli

hayvanların belirli bir yaşa kadar kısırlaştırılması zorunlu hâle getirilmelidir. Sokak hayvanlarının kısırlaştırılıp aşılanmasını ve sosyal olarak toplumla uyum sağlayabilen köpeklerin alındığı yere bırakılmasını sağlayan mevcut kanunun 6'ncı maddesi aynen korunmalı, sahiplendirme teşvik edilmelidir.

Değerli milletvekilleri, sahipli hayvanların üremesinin kontrol altına alınması için gerekli teşvikler belirlenmelidir. Hayvanların sokağa terk edilmesi için öngörülen cezalar artırılmalıdır. Topluma, özellikle de çocuklara hayvanlarla bir arada yaşama bilinci kazandırmak amacıyla eğitimler düzenlenmeli, bu konu müfredata ilkökul aşamasında dâhil edilmelidir.

Şimdi, bu saydığım tüm unsurları bir araya getiren bir teklifi biz oluşturabiliriz, oluşturmaliyiz. Bunun için de bence işte gece yarısı, yine sabaha kadar çalışmak yerine gelin, birlikte bu kanun teklifini çekelim. Öldürmeyi değil yaşatmayı hedef alan, tabii ki hepimizin tedirginliğini, sadece insanların değil sokak hayvanlarının kendi sıkıntılarını da -açlık, susuzluk, hastalık gibi, hepsini- ortadan kaldıracak olan bir teklifi biz birlikte hazırlayabiliriz. Bu nedenle, şu anda neresinden tutsanız elimizde kalan bu teklifi geri çekip birlikte, uzlaşıyla işte sokakta, meydanlarda bizlerden müjde bekleyen, bu kanunun çekilmesi için müjde bekleyen halkımıza, yurttaşlarımıza da bekledikleri adımı atabilmeliyiz. Tabii ki sokak hayvanları meselesinin evet bir bütünlüklü olarak ele alınması gerekir, bunun için de zamana ihtiyacımız var. Gelin, bu teklifi çekelim, öldüren değil yaşatan bir teklifi birlikte hazırlayalım.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Teşekkür ediyorum Utku Bey. Süreye uyduğunuz için de ayrıca teşekkür ediyorum.

Şimdi de Demokrat Parti adına beyefendi gelmişti, ona söz vermek istiyorum.

Buyurun.

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, değerli milletvekili arkadaşlarım; biraz önce Sayın Ali Öztunç -gitti herhâlde- dedi ki: “Ben şu kadar yıldır Parlamentodayım, şu kadar yıldır da bu Parlamentodaki çalışmaları takip ederim, hiç bu kadar işte ölümün konuşulduğu bir tartışma görmedim.” Ben o kadar yıldır Parlamentoda falan değilim, ben yeni parlamenterim, dolayısıyla benim bu konudaki şaşkınlığım o nedenle biraz daha fazla.

Parlamentolarda, Genel Kurullarda -evet, yaşıyoruz, onun doğasında da biraz var- böyle keskin, harareti tartışmalar olur ama komisyonlarda olmamasını beklerim yani adı üstünde ihtisas komisyonları... Burada daha çok hani veri üzerinden konuşmak mümkün olmalı, rasyonel çözümler arayan bir yöntem burada hâkim olmalı diye düşünürüm; öyle düşünüyorum, hâlâ öyle düşünüyorum.

Üstelik konuştuğumuz konunun hiçbir ideolojik boyutu yok. Hani bir felsefi boyutu var mı? Evet, bir miktar felsefi boyutu var yani insanların tabiatla ilişkisi bakımından bir felsefi boyutu var, insanoğlunun diğer varlıklarla ilişkisi bakımından var. Yani insanoğlu diğer bütün varlıkların üzerinde, onlara egemen olabilecek, onlara hükmedebilecek bir pozisyonda mıdır, değil midir; bunu tartışabiliriz. Böyle bir felsefi yönü var ama ideolojik hiçbir boyutu yok. Yani hiçbir ideolojik boyutu olmayan böyle bir konuda bile Parlamento bir ortak çözüm yaklaşımı geliştiremez mi? Yani bu konuda ortak çözüm yaklaşımı geliştirmeyeceksek, geliştirmeyeceksek, bunu beceremeyeceksek hangi konuda bunu becerebiliriz ki. Diğer konuları anlarım yani politik pozisyonlarımız bakımından inat etmemizi gerektiren hususlar olabilir, ısrar etmemizi gerektiren hususlar olabilir ama bu konu öyle bir konu değil ki. Bunu yapabilecek kapasitesi yok mu Parlamentomuzun? Var. Yöntemi de var. Daha önce, 27'nci Dönemde buna dair oy birliğiyle çıkmış bir komisyon raporu var; ona uygun hareket edebiliriz. Üstelik

şimdi iş birliği yapmaya hazır olan sivil toplum örgütleri var. Şunu yapabiliriz, çok mümkün yani ve bana göre yani aklın emrettiği de bu gibi geliyor bana: Veteriner Hekimleri Birliği hazır iş birliğine, kendilerine bir makul süre versek -üç ay, dört ay her neyse yani zaten Parlamento tatile girecek- bu süre içerisinde onlar bir hazırlık yapsalar; veriye dayalı olarak bize bir hazırlık, bir eylem planı, rasyonel bir eylem planı getirselere ama veriye dayalı olarak yapsalar... Şimdi, bunu da özellikle söylüyorum: Üzerinde konuştuğumuz konuda biz sağlıklı verilere sahip değiliz. Hepimize göndermişlerdir, bu Güvenli Sokaklar Derneği bir rapor hazırlamış, ben orada baktım, 5 ila 7 milyon köpekten bahsediyor sokakta yaşayan. Bir kere 5 ile 7 arasında 2 milyon var, bizim bu kanundaki gerekçede 4 milyon; arada dağlar kadar fark var. Bu gerçek sayı nedir, bunu biliyor olmamız lazım gelmez mi? Dolayısıyla böyle bir kısırlaştırma kampanyasına girdiğimiz zaman hem insan kaynağı hem finansal kaynak bakımından ne gerekiyor, nasıl bir süre gerekir bunlara, bunlar için rasyonel bir eylem planına ihtiyacımız yok mu? Türkiye’de benim bildiğim 29 veterinerlik fakültesi var, 16 bin de öğrencisi var. Onların da hadi 1’inci sınıfındakileri geçelim, diğer sınıflardakileri, üst sınıftaki veterinerlik fakültesi öğrencilerini de işin içine katacak şekilde, adanıklı bir eylem planı üzerinden bunları konuşsak olmaz mı? Bence olur ve doğrusu da budur. Onun için de bu kanun teklifini getiren arkadaşlardan beklentimiz bunu olduğu gibi geri çekip makul bir süre içerisinde... Bizimle iş birliği yapmaya hazır olan sivil toplum örgütlerini de işin içine sokacak şekilde bir zamana ihtiyacımız var.

Ben böyle düşünüyorum, bu düşüncelerimi de sizlerle paylaşıyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Ben teşekkür ederim Sayın Vekilim, süreye riayet ettiğiniz için de ayrıca teşekkür ediyorum.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Sayın Başkan...

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Buyurun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Öncelikle iyi akşamlar. Bugün de zorlu bir gece olacağı belli ama yani televizyonu kaldırdınız. Biraz önceki konuşmamdan sonra, Divan Başkanı benim ismimi zikretmeme yönünde bir cümle kullanmış ama ben tutanaklara bakmak istedim. Ne hikmetse bugün tutanaklarda da bir teknik arıza olduğu söyleniyor, ulaşamadım hâlen tutanaklara.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bütün arızalar bugün mü?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Evet, evet, şimdi, Meclis tutanaklarına da bakmaya çalışıyorum iki saattir, orada da arıza olduğu söyleniyor. Tutanaklara baktığımda ona, ismimle ilgili zikredilen şeye cevap vermek istiyorum. Düzeldiyse şu anda bilmiyorum, onu da söyleyeyim.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Başkanda tutanak vardı ama elindeydi.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Tamam, olsun yani kamuoyu da görmek istiyor tutanakları.

Yani şimdi, ben, bu Meclisteki konuşmaları dinleyince biraz eğitim almaya ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum. “Sakat” kelimesi kullanıyor, vallahi engellilerin kalbini kırıyor burada. Burada sürekli bir “adam” kelimesi geçiyor yani kendi kendime dedim ki kadın aklı olsa bu katliam yaşanmaz. Bir kadın aklına ihtiyaç var ama buradaki herkes bir “adam” “adam” “adam” diye gidiyor, cinsiyetçilik almış başını gidiyor. Engellilere yönelik bir sürü cümle... Yani bunların hepsine baktığımızda gerçekten bir eğitime ihtiyacımız var. Demin, vekil, kadınlarla ilgili şeyin tutanaktan çıkarılmasını istedi ama ben çıkarılmaması gerektiğini düşünüyorum çünkü bir buçukta aranıyorsa bizi de her gün arıyorlar bu hayvan katliamıyla ilgili, hiç aklımıza böyle bir şey gelmiyor. Valla bizim de telefonlarımız susmuyor ve herkesin tek derdi var: Can dostlarımız. Belki siz abartılı buluyorsunuz; birçok insan, çocukları yerine koyuyorlar kedileri, köpekleri “Bunları öldürecekler, bunları durdurun.” diyorlar, yardım

çığıllıkları çıkıyor herkesin ağzından. Bu kadın söylemleri böyle devam ettikçe “önce insan” deniyor, vallahi biraz “önce kadın” demeyi, önce kadınları korumayı öğrenmeliyiz ve biraz da cinsiyetçi dilden uzaklaşmalıyız gibi geliyor.

Ben her gördüğüm sokak hayvanına şöyle söylüyorum: “Sizi öldürecekler.” Anladıklarını düşünüyorum. Bir kediye terk edeceğiniz zaman ya da bir köpekten uzaklaştığınızı hissettirdiğiniz zaman dört dönüyor etrafınızda; size sevgisini de gösteriyor, size kızgınlığını da gösteriyor. Ben inanıyorum, bunların hepsini anlıyorlar. Ben söylüyorum, gördüğüm her kedi dostuma söylüyorum, her gördüğüm köpek dostuma söylüyorum hatta sokak hayvanlarının sınırı yok, etrafta kirpi de dolu, onlara da diyorum sizi de öldürecekler diye yani bunlar herkesi, hayvanları öldürmeye karar vermişler.

Demin ötanaziye çıkardığınızı söylediniz, herkes barınaklara gitmeniz gerektiğini söylüyor yani ben, mesela, gazetelere baktım, şöyle diyorsunuz: “Dinlediğimiz sanatçılar...” Ya, sanatçılar ne anlar hayvan biliminden, hayvan davranışlarından. Bilim insanlarını akademilerden attınız, KHK’li yaptınız, barış akademisyeni diye işlerden attınız, Boğaziçi’ne kendi rektörünüzü kayyum olarak atadınız. Ya, hangi bilim insanları size söyledi bunu? Yani kediye, köpeği doğal yaşamlarından kopardığınız zaman o barınağa götürdüğünüzde “Ötanaziye kaldıracağız.” diyorsunuz ama topluca hastalıkla, açlıkla hepsini yine öldüreceğiz, yine bunları katledeceğiz. Ya, bunları böyle kelimeleri değiştirerek... Hani toplumumuzda şöyle deniyor ya “Kelimeyi çarpıtmış.” aslında yalan söylüyor, kibarca ona kelimeyi çarpıtmış diyorum.

Şimdi de yok barınaklarda tutacağız... Niye doğal ortamlarında tutmuyoruz, niye bütün doğayı inşaat hâline getirdiniz, niye her yere ev yapıyorsunuz, niye bütün ormanlar yanıyor? Bunları tartışmıyoruz. Onların doğal evlerini yakıyoruz, sonra da onlara beş yıldızlı otel yaptığımızı iddia edip barınaklarda tutmaya çalışıyoruz. O yüzden de bu yasa öldürme yasasıdır. Bu 5’inci maddede ne kadar böyle kelimeler değiştirilse de bunların hepsini kamuoyuna anlatmaya ihtiyacımız var. O yüzden de korku filminin fragmanı çekiliyor gibi burada. Herhâlde bu filmin uzun metrajlısı çekildiğinde bu hayvanlarla ilgili, can dostlarımızla neler ortaya çıkacak bunu düşünmek bile istemiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, buyurun.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, birkaç gündür hepimizi de rahatsız eden bir algı faaliyeti yürütülüyor. Ben burada şunu merak da ediyorum açıkçası yani milletvekillerinin konuştuğu bir video neden kesiliyor da böyle sanki bir haber hesabı gibi kendini tanıtan hesaplar tarafından paylaşıyor ve hiç olmayan bir şey anlatılıyor? Ya da bir milletvekilinin hiç söylemediği bir söz niye söylemiş gibi aktarılıyor haber sitelerine veya sosyal medyaya veya belli çevrelere? Burada sağlıklı bir yasama faaliyeti olabilmesi için, iyi bir komisyon çalışması olabilmesi için -bu, Genel Kurul için de geçerli olacak- her şeyin açıklıkla, şeffaflıkla hem burada karşılıklı konuşulabiliyor olması lazım hem de vatandaşa da olduğu gerçekliğiyle anlatılıyor, aktarılıyor olması lazım.

Biraz önce arkadaşlar söyleyince biz de fark ettik yani tutanakların gelmesiyle ilgili bu arıza veya gecikme neden kaynaklanıyor? Çünkü geçtiğimiz günlerde şunu gördük: Bazı videolar paylaşıldı, yayıldı, ondan sonra insanlar galeyana getirildiler, ondan sonra tutanaklara bakılınca herkes anladı ama 600 sayfa tutanak okunmuyor her zaman biliyorsunuz sizler de. Yani bunun gecikmesinin sebebi nedir veya şu dışarıdaki ekranın kaldırılması daha fazla vatandaş göremesin diye mi? Yani Genel Kurul yayınlanıyor, kötü mü oluyor? İyi oluyor; tam tersine, herkes hangi pozisyondaysa vatandaş da bunu

yakından takip edebiliyor ama burada gerçeği saklamaya yönelik bir kaygı var. Benim hiç anlamadığım bir mesele de şu: Yani sizler sadece mensup olduğunuz parti gereğince... Gerçekten size soruyorum yani bireysel olarak da soruyorum; bir partiye mensupsunuz, bir görüşü savunuyorsunuz, belki bir kanun teklifini savunuyorsunuz, yarın bir gün yine biz farklı pozisyonlarda olacağız ama ben şunu merak ediyorum: Bu halkın bir kısmının veya mesela, en son seçimlerde 1'inci olmuş siyasi partinin milletvekillerinin gerçekten çocukların ölmesini savunduğunu iddia etmek, insanlara bu şekilde lanse etmek kimin ne işine yarayabilir yani gerçekten vicdanen rahat mısınız bunu merak ediyorum çünkü böyle bir şey yok. Burada muhalefet milletvekillerinden -sadece kendi partim için de söylemiyorum- bir kişi çıkmadı ki böyle bir sorun yoktur desin, bir kişi çıkmadı ki çocuklar ölsün desin, önemli değil desin; burada her konuşan milletvekili çözüm önerisini paylaşarak konuştu ve sanki bu hiç olmamış gibi, insanlar burada sorun yok diyormuş gibi veya hiçbir çözüm sunulmamış gibi böyle karşımızda ya sessizlik görüyoruz veya telefonu açıyoruz bir algı çalışması görüyoruz yani burada gerçekten ciddi bir problem görüyorum.

Aynı şekilde, kanun teklifini ilk getirdiğiniz hâliyle “öldürme” kelimesini “ötanazi”yle değiştirmiştiniz; şimdi değişiklik önerisiyle “ötanazi” kelimesini çıkarıyorsunuz ama kanuna atf yapıyorsunuz. Kanunun atf yaptığınız yerinde ne diyor? “Ötanazi” diyor yani burada çıkarılmış hiçbir şey yok ki.

Kanun yapım tekniği olarak da şöyle bir şey var: Yani burada sizin verdiğiniz önergede başka koşullar var, atf yaptığınız maddede başka koşullar var; hangisi uygulanacak; birlikte mi uygulanacak, birbiriyle seçimlik mi uygulanacak?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Fark yok mu diyorsunuz Sayın Vekilim?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Daha da genişlettiniz bile ya!

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Yani burada, hadi öldürme meselesini, toplu katletme meselesini kenara bıraksak bile zaten problem var, teknik açıdan da problem var. Mesele “İnsanları tercih edelim.” veya “Hayvanları tercih edelim.” meselesi değil; bilim insanları baştan beri söylüyorlar ve sakinlikle, bütün bu uğradığımız hakaretlere rağmen sakinlikle ifade etmeye taşıyoruz. Bilim insanları söylüyorlar. Ne söylüyorlar? “İtlafla popülasyonu kontrol altına alamazsınız.” diyorlar, “Barınaklar yetersiz, kapasite ancak hayvanların aşağı yukarı yüzde 3'üne tekabül ediyor. Belediyelere hapis veya öldürme seçeneği sunulacak, belediye yetkilileri bu seçenekler arasında kalacak, ne yapacaklarını bilemeyecekler.” diyorlar. Bilim insanları kuduz vakalarının artacağını söylüyorlar yani insan canını, insan sağlığını konuşuyoruz ya, kuduz vakalarının artacağını söylüyorlar; şu an çok az sayıda olan hatta bazen neredeyse hiç rastlanmayan, bazı yerlerde çok az rastlanan kuduz vakalarının yayılabileceğini söylüyorlar. Üretim, ticaret, satış, kaçak ithalat konusunda herhangi bir mücadeleye dair, etkili bir mücadeleye dair bir tedbir yok yani hem sayıyı artıracaksınız hem insan sağlığını riske atmaya devam edeceksiniz. Burada bir fon oluşturulmuyor, barınak kurmaktan bahsediyorsunuz, belediyelerin bununla ilgili ciddi bir çalışması yok; kısırlaştırma faaliyetiyle ilgili, seferberliğiyle ilgili bir çalışma yok.

Şunu tekrar etmek istiyorum, çok önemli buluyorum, son cümlelerim Sayın Başkan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun efendim.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Burada ne yasa yapıldığının yanında, insanların dışarıda buradan ne mesaj aldığı da önemli; bunu tekrar ediyorum. Burada, dışarıda hayvanları katletmeye hazır insanlar bekliyorlar, bazı haberleri almaya başladık; burada kanunda yazanın ötesinde bir hayvan

katliamına hazırlık yapıyor. O yüzden, bu konuyu vicdanlarınızla tekrar düşünmeye ve kanun teklifini geri çekmeye davet ediyoruz; çözümü nasıl bulacağımızı 2019 yılındaki Komisyonunda olduğu gibi hep birlikte tekrar konuşup tartışabiliriz ama sizi öncelikle bu teklifi geri çekmeye davet ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

Sayın Suiçmez, buyurun efendim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Sayın Başkan, bu şartlar altında burada nitelikli ve kaliteli yasa yapmamızın mümkün olmadığını baştan beri söylüyorum.

Şimdi, 5'inci maddeyle ilgili konuşmak isterim. Verilen önerge...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Rotayı çevirdiniz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Hasan Bey, bir şey mi diyorsunuz?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Rotanın nereye gittiğini anladık.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Verilen önergeyle değişiklik getirdiğinizi söylüyorsunuz ya, aslında teknik açıdan baktığımız zaman tam tersi, sahipli-sahipsiz hayvan ayırımını da ortadan kaldırarak buraya daha fazla ötanazi yapılmasını sağlayacak şekilde bir hüküm getirdiniz. Yani, sizin önergeniz hiçbir şekilde ötanaziyi ortadan kaldıracak, bu katliamı ortadan kaldıracak bir önerge değil. Zaten aslında böyle bir önerge geldiğinde de nasıl oldu diye şüphelendik, kaç gündür konuşuyoruz, konuşuyoruz, bir tık ilerleme yokken birdenbire, ne güzel “İstedığınızı gerçekleştiriyoruz, ötanaziyi ortadan kaldırıyoruz...” Hâlbuki 5996 sayılı Yasa da “Ötanazi yasaktır.” diyor ama altta şartları açıklamış; o şartların hepsi zaten sizin önerdiğiniz maddenin içerisinde olan şartlar, değişen bir şey yok; yine ölüm var, yine ölüm var. Dolayısıyla bu, yanlış bir yaklaşım; üstelik de 5996 sayılı Yasa’da veterinerlere verilen takdir hakkı burada tamamıyla, getirdiğiniz kelimeyle “Tebdir uygulanır.” diyerek âdetâ zorunlu hâle getirilmiş durumdadır.

Kısaca, siz bu getirmiş olduğunuz önergeyle aslında ötanazinin nasıl yapılacağını detaylı bir şekilde yasaya yerleştirmeye çalışıyorsunuz; bu, doğru değildir, hiçbir şekilde tarafımızdan kabulü mümkün değildir.

Şimdi, Sayın Başkan, niye “Kaliteli, nitelikli yasa yapamayız.” diyoruz baştan beri? Bir kere, etki analizi yapılmamış.

Şimdi, burada Türkiye Barolar Birliğinden, barolardan hayvan hakları savunucuları -ki birebir yıllardan beri alandalar- gelmiş; lütfettiniz, beş dakika konuştu bir arkadaşımız. Veteriner Hekimleri Birliğinden arkadaşımız, Başkan burada; bir kere konuştu. Şimdi bu maddede konuşmuyor. Ben niye konuşmadığımı anlamıyorum, konuşmasını istiyorum.

Şimdi, Veteriner Hekimler Derneği Başkanı konuştu, dedi ki: “Getirdiğiniz tekliftteki gerekçelere baktığımızda verileriniz eksik, çarpıtılmış ve yanlış.” Yani ben olsam utanırım bu teklifi buraya getirmeye. Buna rağmen buna ilişkin şu ana kadar tek bir cevabınız yok; böyle bir şey olabilir mi?

Şimdi, bir kere, şunu bilelim: En iyi kanunu kötü uygulayıcıların eline bırakırsanız kötü kanun hâline gelir.

Şimdi, şahane bir ülkedeyiz, barınaklarımız kurulmuş, her şey dört dörtlük, biz şimdi bir tek toplama problemiyle sanki karşı karşıyayız. Arkadaşlar, bu kadar sahipsiz köpeği hayvanı biz nasıl toplayacağız, hangi elemanla toplayacağız, hangi bütçeyle toplayacağız, hangi barınağa sokacağız? Yani Veteriner Hekimleri Birliği Başkanı burada, mesela bir barınak için hayvan başına kaç metrekare düşüyor? Zannedersen 7 metrekare. Şimdi, 4 milyonu baz alırsak kaç metrekare alanlık bir barınak

oluşturmamız gerekecek tüm Türkiye’de? Bunu yapabilmemize imkân var mı? Bunun maliyeti ne olacak? Bunları biz hiçbir şekilde bilmeden burada bir yasa yapmaya kalkıyoruz, bunun da kabulü mümkün değil.

Şimdi, Sayın Başkanım, veriler var. Aslında mesele, sokaktaki hayvan sayısı değil, mesele, Türkiye’de -evet, bir mesele var- sahiplenilen hayvan sayısının azlığı.

Şimdi, denmiş, eğer 4-4,5 milyon köpek var diyorsanız bin kişi başına 58 köpek...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Tamamlıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen, toparlayalım.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - 17 köpek düşüyor. “Portekiz’de 201, Fransa’da 110, Polonya’da 205...” demiş.

Gelelim sahiplenilen köpek sayısına: Hane başı sahiplenme oranı Türkiye’de yüzde 5, Portekiz’de yüzde 39, İspanya’da 27, Almanya’da 21, Fransa’da 20.

Şimdi, ormanları cezaevleri için ortadan kaldırıyorsunuz, belli ki barınaklar için de ormanları ortadan kaldırmaya hazırlanıyorsunuz. Hem hayvan katliamı hem çevre katliamına yol açacak bu yasa teklifini geriye çekin, baştan beri söylüyoruz, bu problemi -ki problemin varlığını kabul ediyoruz popülasyon problemi var- birlikte, bilimin ışığı altında, güncel veriler doğrultusunda oturalım, çalışalım; nitelikli, gerçekten yapmaktan gurur duyduğumuz bir yasayı ortaya çıkaralım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkür ediyorum.

En arkadan söz talebi var.

Buyurun.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Şimdi “Tekrar olmasın.” diyorsunuz ama ister istemez tekrar olacak ama önce AKP Grubuna bir soru sormak istiyorum: Şimdi, bize iki saat önce dağıttığınız bu değişiklik önergesini verdiniz mi, vermediniz mi?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değişiklik önergesi Başkanlığımıza ulaştı arkadaşlar.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Tamam. Çünkü bizim değişen önergemizle ilgili böyle bir sorun olmuş, hâliyle önerge üzerinden konuşabileceğiniz bu durumda rahatça.

Bu önerge de bazı sorunları ortadan kaldırmadığı gibi derinleştiriyor bence. Öncelikle, sahiplenilmesi yasak olan ırkların yani bu “yasaklı ırk” diye geçenlerin öldürülmesi çok daha kolaylaşıyor bakımevlerinde, barınaklarda. Bir kere bu yasaklı ırk meselesinde temel mesele, bu canlıların üretiliyor olması, satılıyor olması. Buna dair hiçbir tedbir alınmazken bu canlılarla ilgili ticari olarak işi bitenlerin sokağa atmasından sonra katledilmesi diye bir şey var ki bu katletmeler nasıl oluyor? Beykoz barınağından istifa eden bir veterinerin beyanıdır, kalplerine çamaşır suyu enjekte edilerek öldürülüyor misal canlılar. Yani böyle bir durum varken örneğin Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi’ne bir atıf yaparak çok iyi bir şey yaptığınızı iddia ediyorsunuz. 12’nci madde o kadar muğlak ki. Bir yerel yönetim “Popülasyon arttı.” deyip -aslında farklı şekilde yorumlanabilecekken- yasanın ruhundan da mütevellit çok rahat katliam yapabilecek ve bunun için hiçbir denetlemeye de girmeyecek çünkü diyecek ki: “Benim elimde kapı gibi yasa var.” Şimdi, böyle olduğunda biz, bize getirdiğiniz bir değişikliğe güvenemiyoruz, o nedenle de diyoruz ki: “Siz bunu çekin.” Çünkü sokaktan aldığınız tepki değişmeyecek, anketler değişmeyecek hatta böyle bir

çarpıtmayla halkı kandırmaya çalıştığınızda daha ağır tepkiler alacaksınız çünkü siz farkında değilsiniz ama aptal yerine konmak insanları çok rahatsız eder, onurlarını zedeler, onurlarını zedelenen insanlar tepkilerini gösterirler; bu, önemli bir meseledir, bunu dikkate almanız gerekir.

Yasanın ruhundaki bir mesele de şu: Saldırgan hayvan nedir? Ya, görüyoruz, yatan bir hayvan gidip taciz edilip kendilerine kışkırtılarak saldırtılıyor; saldırması ne? Havlıyor, ısırırmsı gibi yapıyor, kaçıyor tekrar saldırıyor, sonra bu hayvanlar öldürülüyor. Yani öyle bir propaganda var ki bir hayvanın saldırgan olduğuna dair algı çok değişmiş durumda: “O hayvan orada duruyorsa saldırgan.” Bitti, gitti. Yani nasıl korunacak hayvanlar bundan? Koşması, oynaması, havlaması, kendisini korumak için yaptığı kimi şeyler, bunların tamamı saldırgan olduğu şeklinde yorumlanarak katledilebilir, özellikle köpekler ki barınakların hâli ortadayken diyorsunuz ki: “Katliam olmayacak artık.” Bu birincisi zaten yasanın katliam getirdiğini kabul etmek ama ikincisi de barınaklılarda neler olabileceğini bilmiyoruz. Bir işçiye “Bunları öldür.” diye emir verildiğinde yapılacak açıklama şu olabilir: Saldırgandılar. Saldırganlık ne? Yani görüyoruz ki köpek durduğu yerde saldırgan ilan edilebiliyor. Kimi insanlar korkabilir, hepinizin farklı korkuları var; örümcekten korkan var, yükseklikten korkan var, ben yüksekte korkuyorum “Gökdelenleri yıkın.” demiyorum, “Uçakları indirin.” demiyorum -ne bileyim- “Salıncakta insanlar fazla yükseğe sallanmasın.” demiyorum; bu kadar abesle iştiğal bir şeyi bize bir yasa olarak getiriyorsunuz.

Şu da sıkıntılı: Bir hayvanın saldırgan olduğuna dair... Ya, buna çok takılmış durumdayım, saldırgan ne demek? Gerçekten aşırı muğlak bir ifade, yasanın tamamı böyle, teklifinizin tamamı böyle muğlak ifadelerle geliyor ve bir yandan da 5996 sayılı Veterinerlik Kanunu sıkıntılı bir kanunken, elimizde de iyi bir kanun varken kötü bir yasa teklifine, 5996’yı atıf yaparak daha kötü bir şey eklemiş oluyorsunuz, hâliyle bu da bir sıkıntı.

Ya, bizim size önerilerimiz var. Bir de şunu ekleyeceğim: Söylendi ama ben de söylemek istiyorum: Ya, grip bile bir bulaşıcı hastalıkken, uyuz bulaşıcı hastalıkken, fip bulaşıcı hastalıkken, gençlik hastalığı bulaşıcı bir hastalıkken, mantar, aklınıza gelebilecek bir sürü bulaşıcı hastalık varken ve bunlar tedavi edilebiliyorken nedir bu bulaşıcı hastalıkla, tedavi edilebilir bulaşıcı hastalıkla yaşamak zorunda kalan canlıların katledilmesini engelleyecek olan şey?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Başkanım, özür diliyorum, sadece bir dakikaya toparlıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim, buyurun.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Yani bu hastalıklar tedavi edilebilecekken... Biliyoruz ya, barınaklara dezenfektan alınmazken neden katledilmesin bu hayvanlar, bu kadar basit bir denklem var, neden bu yapılmıyor?

Bir de şunları söylemek istiyoruz: Mamalardan alınan KDV yüzde 20, yüzde 1’e düşürülmek zorundadır. Bu bulaşıcı hastalıkların tedavisinde kullanılan ilaçlar ve aşılarından alınan KDV düşürülmek zorundadır. Ve bu ülkede şehirlerin çoğunda hayvan hastanesi yok, hayvan hastaneleri yapılmak zorundadır yani birçok şehirde sadece büyük ve küçükbaş hayvanlara bakabilen veterinerler var. Bu sorun ivedilikle giderilmelidir. Diyordunuz ki: “Hiçbir öneriniz yok.” Alın size öneriler.

Teşekkürler.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, çok teşekkür ediyorum.

Evet, son söz, buyurun.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ben de söz istiyorum Sayın Başkanım.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Madde gerekçesinde...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Yer olmadığı için buraya oturdum, söz istiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Söz talebiniz burada yansımadağı için...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Deniz Bey, sonradan geldiniz, konuyu bilmiyorsunuz.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ya, sizin arkadaşlar hiç konuşmuyor, sizin dışındakiler çıksın o zaman.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hatibi dinleyelim arkadaşlar.

Süreyi tekrar başlatıyorum, buyurun.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Madde gerekçesinde atfı yapılan Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'ne baktığımızda daha 3'üncü cümlesinde, insanın yaşayan tüm canlılara ahlaki bir yükümlülüğünün olduğu hatırlatmasında bulunuyor. Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'ni 18 Kasım 1999 tarihinde imzalamışız, 28 Kasım 2003 tarihinde de onaylanmış. Yani iktidarınızın ilk yılında onaylamışsınız bu sözleşmeyi. Aradan yirmi bir yıl geçmiş, diyorsunuz ki: "Sözleşme öldürmeye izin veriyor." E, peki, o zaman sormak istiyorum, sözleşmenin 12'nci maddesinde yer alan "Taraflar, kedi ve köpeklerin plansız üremelerini azaltmak için bu hayvanların kısırlaştırılmalarını teşvik etmeyi taahhüt eder." hükmüne bunca yıldır neden uymadınız? Yani siz yirmi bir yıl boyunca sözleşmeyle taahhüt altına aldığınız kısırlaştırma görevini layıkıyla yerine getirmeye gerek görmeyeceksiniz, bunun için bütçe ayırmaya gerek görmeyeceksiniz, şimdi önümüze ne aklın ne de vicdanın kabul edeceği bir öldürme seçeneğiyle çıkıp tüm toplumun da bu toplu katliam karşısında hiç ses çıkarmamasını bekliyorsunuz. Ve bu katliamı yaparken de merkezî hükümet olarak kenara çekilip yerel yönetimlerin ellerini kana bulamasını istiyorsunuz.

Sayın milletvekilleri, serbest yaşayan hayvanların popülasyon kontrolü için yürürlükteki mevzuata uygun ve insancıl olan, vicdana uygun olan seçeneğin kısırlaştırma olduğu konunun uzmanları tarafından günlerdir, haftalardır dile getiriliyor. Geçtiğimiz yasama yılında da bütün partilerin ortaklaşa çalışmasıyla ortaya çıkan Komisyon raporunda da bu yönde görüş bildirildi. Bakın, sizlere hep atıfta bulunduğumuz Komisyon raporundan bir bölümü aktarmak istiyorum: "Mahalle, semt düzeyinde her bölgenin serbest hayvan popülasyonu açısından bir taşıma kapasitesi bulunmakta ve bölgede mevcut kaynaklar bu duruma ilişkin dinamikleri belirlemektedir. Bu kaynaklar çöplükte bulunan gıda atıkları, belediyelerin o yöndeki uygulamaları, alışkanlıklar, suya erişim vesaire. Bölgenin taşıma kapasitesine ilişkin radikal bir değişiklik şekillenmediği sürece bir bölgede yaşayan sürünün tamamı oradan uzaklaştırılrsa dahi sonrasında o bölge farklı hayvanlar tarafından işgal edilmektedir. Bu duruma 'vakum etkisi' adı verilmektedir. Bu nedenle popülasyon kontrolü için en ideal yöntem, bölgede yaşayan hayvanları kısırlaştırarak yerinde bırakmak ve üreme becerisi olmayan hayvanlarla o bölgenin kapasitesini dolu tutmaktır." Şimdi, bizzat elimizde milletvekilleriince titizlikle hazırlanmış bu çalışma varken, bu çalışma hiç yapılmamış gibi ki sizin milletvekillerinizin de altında imzası varken, kısırlaştırma seferberliği seçeneğini bir yana itip doğrudan öldürme hevesiyle yola çıkıp yasa yapmaya çalışıyoruz. Bu yasanın, yasamanın ruhuna da aykırı bir durum. Sahipsiz hayvan popülasyonunun kontrol altına alınmasında en etkili ve tek yöntem üremenin engellenmesi yani kısırlaştırmak. Hem bilimin hem vicdanın ortaklaştığı tek çözüm yolu bu. Ancak siz bilimi, vicdanı bir kenara bırakıp katliama yasal bir zemin hazırlamak istiyorsunuz. Getirmek istediğiniz bu düzenlemeler çok tehlikeli sonuçlara sebebiyet verebilecek nitelikte. Maddedeki öldürme sebepleri tamamen keyfi uygulamaya açık hâlde. Kamu

güvenliği bakımından hayvanın tehlike oluşturup oluşturmadığı, bahsi geçen hastalıkların hayvandan hayvana veya hayvandan insana bulaşıp bulaşmadığı, su kaynaklarının hayvanlar tarafından kirletilip kirletilmediği, biyolojik çeşitliliğin hayvan tarafından zarar gördüğü nasıl tespit edilecek, buna kim karar verecek? Bu soruların cevabını sizlerden bekliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, son söz, buyurun.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sayın Başkanım, ben de söz istemiştim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, daha önceden siz söz hakkınızı kullandınız.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Bu konuda kullanmadım ama.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Verebilirsiniz söz bu arada.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hayır, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Zaten az istiyorlar Sayın Başkan, istemişken verelim söz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Yahü, Deniz Bey, sen zaten yoksun burada...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar...

Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben en azından konuşuyorum, siz de söz alın da konuşun.
(AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen arkadaşlar, bir saniye...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Basın tuşa, basın tuşa da söz alın, konuşun.

MUHARREM VARLI (Adana) – Ya, siz söz aldınız, bırakın, siz onlarla ne uğraşıyorsunuz ya.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Birçok arkadaşınız gibi konuşacaksın ve gideceksin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, söz istediniz, ben size...

Söz sırası sizde.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani laf atıyor, ne yapayım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ya, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Orayı uyarmamız lazım.

MUHARREM VARLI (Adana) – Buyurun, Komisyona konuşun.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Konuşma talebim niye bu kadar büyüdü, onu anlayamadım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, lütfen...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Her ne kadar konuşmam trollenerek başlasa da...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Trolleme yok Deniz Bey.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen, Hasan Bey, rica ediyorum...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Trolledik diye sataşılıyor bize...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bak, müdahale ediyor, süreyi baştan başlatalım Sayın Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Siz de başlayın da lütfen... “Süreyi baştan başlatın.” diyorsunuz, ben size söz veriyorum, siz başlayacaksınız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam da araya giriyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Araya girme değil, başkasına sözü tekrar pas ediyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi, değerli AK PARTİ’li vekiller hayvan haklarıyla ilgili konunun hayatlarının hangi döneminde bir kanun teklifi boyutunu çalışmaya başladılar bilmiyorum; birinin aklına geldi, sarayda hazırlandı, yoğruldu, biçildi; bugün Türkiye’nin ekonomik kriz ortamında bunu gölgeleyecek bir kanun teklifi olarak şu anda bunu konuşuyoruz, adı da “Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi.” Adı bile şu anda sizin bakış açınıza göre çok ironik “hayvanları katletme kanun teklifi” olarak getirseniz, onu tartışsak herkes neyi tartıştığımızı daha net anlayacak. Her kavramın altını boşaltıyorsunuz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – O sizin düşünceniz, hiç ilgisi yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Efendim, neymiş?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hiç ilgisi yok, lütfen satasmayalım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ürnlere zam geliyor; hayır, zam değilmiş, neymiş?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Gelsin, reklam yapsın bize.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, dinleyelim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Fiyat güncellemesiymiş. Kazık gibi zam getiriyorsunuz, sonra adına da kendinizce böyle güzel bir ambalaj veriyorsunuz ama vatandaşımız ekonomik krizin altında sizin yüzünüzden âdeta sürünüyor ve sorunları da kronikleştiriyorsunuz.

Şimdi, sayın vekil karşıdan diyor ki: “Şimdi geldin, konuştun.” Öyle mi? Şimdi mi bakalım: Bak, ne bu? Hayvan Hakları Araştırma Komisyonunun Raporu. Ne yazıyor burada? Bak, “Deniz Yavuzılmaz” yazıyor, gördün mü? Şimdi, ben daha beterini söyleyeyim: Bak, sizin arkadaşlarınız var, Komisyon Başkanı Mustafa Yel...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Tatilde.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – ...Nevzat Ceylan, Jülide İskenderoğlu, Serap Yaşar. Siz bu milletvekillerinin imza attığı, oy birliğiyle çıkan bu Komisyon raporuyla birlikte siz bu milletvekili arkadaşlarınızı çöpe attınız, çöpe; onların iradesini çöpe attınız. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Herkes kendi iradesini kullanır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şu anda onların iradesini siz yok sayıyorsunuz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Orada CHP’li olup da seçilmeyen var mı acaba?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Burada her milletvekili kendi iradesini kullanır. Kimse kimsenin ipoteği altında değil.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, ne diyor bu rapor, biliyor musunuz? AK PARTİ’li Komisyon Başkanı Mustafa Yel bakın ne diyor? Diyor ki: “Toplumsal uzlaşmadan ahlaka, insan haklarından diğer canlıların haklarına kadar uzanan her türlü sorunun yaşama saygı duyulmadan çözümlenmesi mümkün değildir.” Ya, sizin yaşama saygı falan duyduğunuz yok, siz öldürmek istiyorsunuz, sorunu ortadan kaldırmak için hayvanları ortadan kaldırmaya çalışıyorsunuz. Çünkü bunu tarif edecek davranışlarınızdan başka bir anlam çıkmıyor. Çok basit bir soru size: Diyorsunuz ki: “Sokak

hayvanı sayısı 4 milyon.” “Nereden hesapladınız, neye göre hesapladınız?” diye soruyoruz, yanıt yok, dut yemiş bülbüle dönüyorsunuz. “Nedir bunun kaynağı?” Bak, kaç milletvekili olarak oturuyorsunuz, birinizin eli şu tuşa gidip basıp “Benim kaynağım şudur.” diyemiyor.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bunu dünyanın hiçbir ülkesinde tespit etmek mümkün değil ki. Sokaktaki hayvanı neyle tespit edeceksin? Yaklaşık olarak tespit ediyorsun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sokak hayvanlarının yani Nasrettin Hoca'nın hikâyesi gibi yani “Dünyanın merkezi neresidir?” diye soruyorlar. “Burasıdır.” diyor, “Nereden biliyorsun Hocam, nasıl orası?” “E, ölç de bak.” diyor.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Her gün hayvan ölüyor, az önce sayıyordunuz.

OKAN KONURALP (Ankara) – “Yaklaşık olarak” nasıl tespit ettin, hangi yöntemi kullandın?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, saymamışsınız, etmemişsiniz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Neyi sayacağız, nasıl sayacağız!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Özkaya...

OKAN KONURALP (Ankara) – Saymışsın, saydın.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Özkaya, hatibi dinleyelim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Neyi dinleyeceğiz? Sürekli aynı şeyler...

OKAN KONURALP (Ankara) – “Yaklaşık olarak”ı hangi sistemle hesapladın? Yaklaşığı ne senin?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O zaman soruyorum: Kaç tane siyah renkli sokak hayvanı var, kaç tane beyaz renkli var? Hadi, madem saydın, madem çok biliyorsun, bu basit soruyu cevapla da bilelim.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Kaç tanesi tekir, kaç tanesi “British”, kaç tanesi kangal, kaç tanesi “Pitbull”? Hadi söyle bakalım.

(AK PARTİ sıralarından gürültüler)

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bilmiyorsunuz, maalesef bilmiyorsunuz.

Bak, ne diyor? Hani geleneklerden, örften, âdetten bahsediyorsunuz ya. Bakın, Mustafa Yel, AK PARTİ'li Milletvekili, Komisyon Başkanı size gelenek dersi veriyor. Bak, ne diyor? “Geleneklerinde hayvan sevgisi olan, tarihinde hayvanların korunması için vakıflar kurmuş olan ülkemizde ise hâlâ hayvanların öldürülmesini, kötü muameleye maruz kalmasını konuşmamız bizim için önemli bir sakıncadır.” diyor. Bu sakıncayı siz yaratıyorsunuz dolayısıyla da bu hayvanları katletmeye çalışıyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, cesaretiniz varsa bir kişi değil hepiniz söz alırsınız, konuşursunuz. O tutanaklara da düşünceleriniz geçsin, bütün Türkiye kamuoyuna kara bir leke olarak yazılsın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Biz konuştuk, söyledik. Var var, konuştuk, cesaretimiz var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Cesaretiniz...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Cesaretin hepsi var, konuştuk.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Peki, teşekkürler.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – İmza atarak gösterdik o cesareti.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Gösterdiniz mi o cesareti? Halka da söyleyin, “Kedileri, köpekleri katletmeye geliyoruz.” deyin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şu anda 4’ü aynı mahiyette olmak üzere toplam 5 önerge var, okutup işleme alıyorum.

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 5’inci maddesinin çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Şerafettin Kılıç

Antalya

Aynı mahiyetteki 2’nci önergenin imza sahipleri:

Nejla Demir

Ağrı

Ferit Şenyaşar

Şanlıurfa

Aynı mahiyetteki 3’üncü önergenin imza sahipleri:

Ömer Fethi Gürer

Niğde

Orhan Sarıbal

Bursa

Ayhan Barut

Adana

İlhami Özcan Aygun

Tekirdağ

Bekir Başevirgen

Manisa

Barış Karadeniz

Sinop

Aynı mahiyetteki 4’üncü önergenin imza sahibi:

Turan Yıldır

Aksaray

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, Şerafettin Bey, önergenin gerekçesini mi okutalım yoksa konuşacak mısınız?

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) – Gerekçesini okutalım efendim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

Gerekçe:

Maddenin çıkarılmasıyla birlikte hayvan haklarını yok sayan ötanazi uygulamasının ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

İkincisi, Nejla Hanım...

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Gerekçe...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gerekçeyi okutalım.

Buyurun.

Gerekçe:

Yapılan değişiklikle “öldürülmesi” ibaresi “ötanazisi” şeklinde değiştirilmiştir. Mevcut yasaya “Bakımevine alınan hayvanlardan saldırgan olan, bulaşıcı veya tedavi edilemeyen hastalığı bulunan ya da sahiplenilmesi yasak olan hayvanlara yerel yönetimlerce ötanazi yapılır.” ibaresi eklenmiştir.

Kamuoyunda “katliam yasası” olarak bilinen tasarının ana omurgasını oluşturan bu maddede bilimden, vicdandan, akıldan ve bağlamından yoksun olarak yapılan değişikliklerle kent yaşamını salt insan odaklı ele alan tahakkümcü anlayış kendini bir kez daha açığa çıkarmıştır.

Mevcut kanunla hayvanların toplanması ve rehabilitasyonuna ilişkin sorumluluk belediyelere verilmiş ancak gerekli denetim mekanizmaları tesis edilemediğinden ardı arkası kesilmeyen ihmallerin yaşanmasına davetiye çıkarılmıştır. Köpekler bizzat belediyeler tarafından ıssız arazilerde tecrit edilmiş, bu durum bir taraftan popülasyonun artmasına neden olurken bir taraftan da yaban hayatını tehdit edip hastalıklara davetiye çıkarmış, bir taraftan da hayvanlardaki agresyonu tırmandırmıştır.

Yıllardır ihmal edildiği tüm yönleriyle ortaya çıkan, aşı, rehabilitasyon, kısırlaştırma çalışmalarının hayvanlarda neden olduğu agresyonu, söz konusu ihmalleri görmeyen bir yerden sokak hayvanlarını toplayıp katletmek iktidarın kendi sorumluluğunun üzerini kapatmasından ve işin kolayına kaçmasından başka bir şey değildir. Söz konusu maddeyle 2021 yılındaki kanun değişikliğinde yapılan hata tekrarlanmakta ve köpekleri yasaklı, tehlikeli, saldırgan gibi başlıklarla sınıflandırma girişimi devam etmektedir.

Maddede “salırgan, bulaşıcı hastalığı bulunan ve hastalığa tedavi edilemeyen” şeklinde yoruma açık gerekçelerle hayvanların katledileceği belirtilmiş ancak bunların hangi bilimsel etik ve ölçülere göre yapılacağına ilişkin bir hüküm belirtilmemiştir. Bu durum “hastalık” ve “salırgan” yaftasıyla her türlü keyfiyete ve hukuksuzluğa açık bir şekilde hayvan katliamlarına davetiye çıkarmaktadır.

Yirmi yıldır denetlenmeyen, aşı, bakım ve rehabilitasyon çalışması yapmayan belediyelerin eline istediği gibi hayvanları yok etme imkânı sunan bu değişiklik yeni bir insanlık utancına imza atılmaktadır.

Ülkemizde yasak olan ötanazi dünyanın farklı yerlerinde kişilerin iradesiyle yapılan bir işlemdir. Sokak köpekleri açısından bu kavramın kullanılması son derece tezat olmakla birlikte köpeklerin bu şekilde kendi iradeleri dışında öldürülmesi katliamdan başka bir şey değildir.

Açık ve nettir ki iktidar bu tasarıyla köpeklerin rehabilitasyonu ya da tedavisiyle uğraşmak istemediği, onlara tek seçenek olarak ölüm ve tecridi sunmaktadır.

Oysa bugün köpek sorunu argümanının aksine köpeklerin hem kurumlardan hem de kişilerden kaynaklı yaşadığı sorunların tartışılması gerekiyordu. Meclisin şu an artarak devam eden köpek düşmanlığının ve köpeklere yönelik şiddetin sebepleri ile çözümlerini tartışması gerekirken köpek düşmanlarının aklıyla ortaya çıkmış bir yasa taslağı tartışılıyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – 3’üncü önergenin sahipleri, konuşacak mısınız?

Buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Komisyon üyelerimiz ve milletvekili arkadaşlarımız, hepinizi selamlıyorum.

Biraz önce 4’üncü maddeyi konuşurken “Cehenneme giden yollar iyilik taşlarıyla döşenir.” demiştik. Aslında 5’inci maddenin ya da kanunun bütününe baktığımızda 4’üncü ve 5’inci maddenin ana omurgasını oluşturduğunu özellikle söylemiştik. 5’inci maddede yaptığınız değişiklik aslında ötanaziye önleyen bir durum değil, ötanazinin tarifini biraz daha daraltan bir mekanizma ama temel sorunun köpeklerin toplanması meselesi olduğunu tekrar özellikle görmek gerektiğini... Köpekleri toplayarak barınaklara sıkıştırma anlayışı, aslında daha toplama sırasında ölüme terk edilmiş olduklarının net kanıtıdır. Yani söyledim, yine söylüyorum; kiminle toplayacaksınız, 4 milyon hayvanı kiminle toplayacaksınız, hangi yöntemle toplayacaksınız? Ya, bir kanun, bu kadar geniş bir kitleyi ve bu kadar

geniş bir hayvan varlığını ilgilendiren bir kanun bu kadar soyut, bu kadar net olmamış olabilir mi? Kaç veterinerinin var alışan? Belli ki belediyeler buna hazır değil. Yani binde 3 bütçe payıyla, binde 5 bütçe payıyla sadece veteriner istihdam etmeye bile yetmeyecek bir bütçeden bahsediyoruz. Bu toplama meselesi bu kanundan çıkmadığı sürece -ötanazi meselesinin daha oraya varmadan- toplama sırasında barınaklardaki bakım koşullarıyla zaten yeterli bir itlafın olacağını çok net bir şekilde görelim. Tarif yapıldığı gibi sizin getirdiğiniz ya da 5996’da olduğu gibi çeşitli nedenlerle ağır hastalık geçiren, bazı hastalıkların bulaşıcı olması ya da acı çekilen bazı durumlar nedeniyle bu hayvanların ötanaziye tabi tutulması aslında işin son noktası, bu zaten şu anda var. Kaldı ki siz 5’inci maddeyi tamamen kaldırıp onun yerine öneri olarak getirdiğiniz maddeyi koymuyorsunuz, ilk paragrafını tutuyorsunuz, daha sonra onu ilave ediyorsunuz. İlk paragrafta zaten ötanazi olduğu yerde duruyor. Eğer hakikaten ortada bir iyi niyet varsa bu iyi niyeti ortaya koymanız için 5’inci maddeyi tamamen kaldırmanız lazım. 5’inci madde kalktığında zaten mevcut var olan yasada bu var, ötanazinin hangi koşullarda yapılacağına dair bir tutum var, bu tutum orada duruyor ama dediğim gibi, eğer 4’ü, hayvanların tümünü toplama kararından vazgemezseniz, “Hayvanları barınakta tutup daha sonra onları sahiplendireceğiz.” anlayışından vazgemezseniz, hayvanları doğal yaşamlarından alıp onları farklı yaşam içerisine koyduğunuz andan itibaren katliama başlıyorsunuz arkadaşlarım. şu anda barınaklar zaten katliamın ana merkezi ve siz bütün bunları yaparak katliamı sürdürmüş olacaksınız.

Dolayısıyla bizim önerimiz, 5’inci maddenin tamamen tasarıdan çıkarılmasıydı, bu tutumumuzu devam ettiriyoruz.

BAşKAN VAHİT KİRİşCİ – ok teşekkür ederim.

Son önerge...

Sayın Yaldir, buyurun.

TURAN YALDIR (Aksaray) – Sayın Başkan, kıymetli hazırın; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teklifin en tehlikeli kısmı bu maddede yer almaktadır. Ötanazi “insanın, ölüümü kendi hür iradesiyle tercih etmesi” olarak tanımlanmaktadır. Buradan hareketle hayvanların kendi özgür iradesiyle ölüümü istemeleri mümkün olmadığından, öldürme eylemini hafifletici, yumuşatan tıbbi bir terimin metine işlenmiş olması, bu düzenleme sonrasında yapılacak vahşeti hafifletmeye yetmeyecektir. Hayvanların şu veya bu sebeple gereksiz yere öldürölmesine tümnden karşı olduğumuzu tekrarlıyoruz. Özellikle hayvanların saldırgan olması veya hastalıkları bulunması gibi durumlarda farklı tedavi ve rehabilitasyon yöntemleri denenmeli ve dünya ölkelerindeki uygulamaların da olduğu gibi son çare olarak alternatif bu tür yöntemler denenmelidir.

Ötanazi, genellikle alternatif özömlerin yetersizliği veya uygulanmaması durumunda başvurulan bir yöntemdir. Kısırlaştırma, eğitim, sahiplendirme ve barınaklarda rehabilite etme gibi insancıl ve sürdüröllebilir yöntemler, sahipsiz hayvan popölasyonunun kontrol altına alınmasına daha etkili ve etik bir yaklaşımdır.

Diğer taraftan, öldürme ve ötanazi işlemine yönelik usul ve esasların yönetmelikle düzenlenecek olması da apayrı bir sorundur. Kanunda öldürme koşulları net bir çerçeveye çizilmediği gibi, Bakanlığın keyfine bırakılıyor. Bakanın bir imzasıyla çıkarılacak yönetmelikle pekâlâ daha kestirmeden, ölüm fermanları keyfiyetle ve kolaylıkla çıkarılabilecek bir bürokrasi zemini oluşturmak mümkündür.

Öldürme, ötanazi, itlaf ve benzeri uygulamalar önceliğimiz olmamalıdır. Bu nedenle madde teklif metninden çıkarılmalıdır ve kanun metninin önergemiz doğrultusunda değiştirilmesini talep ediyoruz.

BAşKAN VAHİT KİRİşCİ – Teşekkür ederim.

Şu anda aynı mahiyette, gerekçelerini okuduğumuz veyahahut da izahatları aldığımız 4 önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Konuşmayanlar oy kullanmasınlar.

MESTAN ÖZCAN (Tekirdağ) – Sana mı soracağız!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – 5'inci önergeyi okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesiyle değiştirilen 5199 sayılı Kanun'un 13'üncü maddesine birinci fıkradan önce gelmek üzere eklenen fıkraların aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“Bakımevine alınan köpeklerden insan ve hayvanların hayatı ve sağlığı için tehlike teşkil eden ve olumsuz davranışları kontrol edilemeyen, bulaşıcı veya tedavi edilemeyen... Hastalığı bulunan ya da sahiplenilmesi yasak olan 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 9 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen tedbir uygulanır.

Yerel yönetimler sahipsiz köpeklerle ilişkin yürüttüğü iş ve işlemlerde Bakanlar Kurulunun 28/8/2003 tarihli ve 2003/6168 sayılı Kararı ile onaylanan Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi kapsamında gerekli idari tedbirler almaya yetkilidir.”

Hasan Çilez

Mestan Özcan

Süleyman Özgün

Amasya

Tekirdağ

Nevşehir

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Aslında önergeyle ilgili maksat hasıl oldu.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Gerekçeyi okutalım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle bakımevine alınan hayvanlar köpeklerle sınırlandırılarak insan ve hayvanların hayatı ve sağlığı için tehlike teşkil eden ve olumsuz davranışları kontrol edilemeyen, bulaşıcı veya tedavi edilemeyen hastalığı bulunan ya da sahiplenilmesi yasak olanlarına 5996 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin uygulanması öngörülmektedir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Önerenin gerekçesini de dinledik. Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

6'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6- 5199 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde yer alan “Tıbbi” ibaresi “Kanuni ve tıbbi” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

“o) Yerel yönetimler adına toplanan sahipsiz hayvanları bakımevi dışında bir yere terk etmek veya bakımevinde barındırılan hayvanı bakımevi dışında bir yere bırakmak.”

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Madde üzerinde Komisyon üyelerinden...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun Sayın Gürer.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kıpırdamadan duruyorlar, hiç konuşmuyorlar.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Deniz Bey küçükken de yorumda bulunuyordu herhâlde.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim lütfen.

FARUK KILIÇ (Mardin) – Sabahleyin siz itiraz edeceksiniz. Saat sekizde siz itiraz edeceksiniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, rica ediyorum.

Pardon Sayın Gürer, yeniden başlatıyorum...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Çocukken herhâlde hep böyle yapıyordu, dayak yiyordu mahallede.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Kıpırdamadan duruyorlar.

FARUK KILIÇ (Mardin) – Sabahleyin siz itiraz edeceksiniz. Saat sekizde siz itiraz edeceksiniz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ben hep itirazdayım zaten.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatip konuşacak. Lütfen...

Sayın Gürer, buyurun lütfen.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bağırıyorlar Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Fark etmiyor.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ni görüşürken bir önemli konunun daha altını çizmekte fayda var. Burada dikkate alınması gereken önemli bir ayrıntı veterinerlerle ilgili durum. 1984 yılında Veteriner İşleri Genel Müdürlüğü kapatıldı. Çok belediyede dahi veterinerlerle ilgili bir müdürlük bulunmuyor. Öncelikle ve ivedilikle Veteriner İşleri Genel Müdürlüğü yeniden açılmalıdır. Bugün yaşadığımız sorunların bir nedeni de Veteriner İşleri Genel Müdürlüğünün olmamasıdır. Veteriner işlerinde görevli, belediyelerde 3 bin veteriner bulunmaktadır ve bu kanun teklifi geçerse belediyelerin en az 12-13 bin yeni veteriner hekime ihtiyacı olacaktır. Bu teklifte bununla ilgili bir kadro düzenlemesi yer almamaktadır. Bu işleri yapacak kişilerin sayısal olarak yetersizliği de açıktır. Bu bağlamda bir düzenlemeye ihtiyaç vardır.

Bu yasa çıkarsa birçok veteriner hekimin şiddete maruz kalabilme durumu da ortaya çıkacaktır. Bu nedenle sağlıkta şiddet kapsamında veterinerlerin değerlendirilmediği süreçte görev yapabilme olanakları da ortadan kalkmaktadır. Genç, idealist veteriner hekimler hayvan tedavi etmek için öğrenim görüyor. Bir hekim için bir sağlıklı hayvanı öldürmek en büyük travmadır. Siz, bu genç veteriner olacak kişilere de bu kanun teklifini getirerek böyle bir duygu yaşamalarına yol açıyorsunuz. Veterinerlerin kendilerine özgü sorunlarının varlığı yanında, emekli veterinerlerin de mevcut çalışanların da içinde oldukları koşullarda özlük haklarıyla ilgili düzenlemeler ihtiyaçtır.

Hayvancılık olan her köye bir veterinerin verilmesi de bizim kanun teklifi de verdiğimiz, gündeme getirdiğimiz bir konudur çünkü burada konuştuğumuz sorunların çözümünde veterinerlerin varlığı bu işin doğru biçimde gerçekleşmesine yol açacaktır. Çoğu yerde veterinerin olmaması kısırlaştırma olayının da bugüne kadar gerçekleşmemiş olmasının bir nedenidir. Buradaki yeni yapılan düzenlemede “Kanuni ve tıbbi gerekçeler hariç hayvanlar ya da onların ana karnındaki yavrularına ve hayvan üretimi hariç yumurtalarına zarar verecek suni müdahaleler yapmak, yabancı maddeler vermek” biçiminde madde değişikliği uğruyor ama daha önemlisi de “Yerel yönetimler adına toplanan sahipsiz hayvanları bakımevi dışında bir yere terk etmek ve bakımevinde barındırılan hayvanı bakımevi dışında bir yere bırakmak.” Bunu kim belirleyecek, nasıl belirleyecek, kim kimin peşine düşecek? Yani bugün için ortada olan bir durum var, bir belediye diyor ki: “Öbürü getirdi, benim bölgeme attı.” Şimdi 25 binin altında olan bölgelerdeki belediyeler barınak kuramayacağına göre bu hayvanları toplayıp götürseler, barınağa kabul edilmese, bu hayvanlar ne olacak? Bununla ilgili bir açıklık da yok. Yani kanun

teklifini hazırlayanların bu gibi sorunları öngöremedikleri görülüyor. Örneğin il özel idaresi bulunan bölgelerde hayvanlar toplanıp farklı bölgelere bırakılıyor. Herkes herkesi bu bağlamda suçluyor. “O bıraktı, bu bıraktı.” diyor. Buna bir açıklık getirmek lazım. Bunu nasıl saptayacaksınız? Hayvan varlığını belirleyemediniz, “drone” uçurup havadan yerel yönetimlerde toplanan sahipsiz hayvanların nereye götürüldüğünü takibe mi başlayacaksınız? Bu da muallak bir durum. Bunun gibi sorunların ortada durduğu bir yerde çözümücü bir yaklaşımla konuların ele alınmadığı görülüyor. “Yaptık oldu” mantığının bu sorunların çözümüne yeterli olmadığını belirtiyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

Evet, şimdi, Sayın Demir, buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Sayın Başkan, sayın üyeler; hayvanların sözde popülasyon yönetimine ilişkin salt sayıyı azaltmak için hayvanlara müdahale edilmesini düzenleyen bu madde değişikliğiyle bulaşıcı hastalıklar, su kaynaklarının, yaban hayatının ve biyolojik çeşitliliğin zarara uğraması gibi muğlak, yoruma açık gerekçelerle bir kez daha katliama kılıf hazırlanmak isteniyor. Bu kapsamda hayvanlara kısırlaştırma ve tedavi amaçlı tıbbi gerekçeler dışında herhangi bir müdahalede bulunulmaması gerektiğinin bir kez daha altını çiziyor ve 6’ncı maddenin teklif metninden çıkarılmasını öneriyoruz.

Bakınız bu madde, belediyeler tarafından toplanan hayvanların ıssız arazilere bırakıldığını, belediyelerin mevcut sorumluluğunu yerine getirmedeğini ve gerekli kontrol, denetim çalışmalarının yıllardır yapılmadığını itiraf eder niteliktedir.

Söz konusu düzenleme aynı zamanda son derece kötü koşullarda olan barınakları hayvanseverlerin denetimine kapatan bir sınırlamayı da beraberinde getirmektedir. “Aşılta, kısırlaştır, yerinde yaşat” ilkesi ihlal edilerek hazırlanan bu değişiklikle hayvanlar insanlardan izole edileceğinden hayvanlarla insanların birlikte yaşam koşulları da yeniden bir çıkmaza sürüklenecektir.

Daha önce gerekçelerde yer aldığı üzere hayvan bakımevi sayısı ve bu bakımevlerinin kapasiteleri düşünüldüğünde, üstelik, son maddelerde belediyelere 2028 yılına kadar bakımevi kurma zorunluluğunun getirdiği ancak diğer maddelerin yayımlanma tarihinde yürürlüğe gireceği göz önünde bulundurulduğunda bakımevi olmayan veya bakımevi olsa da bölgesindeki hayvanları barındırabilecek kapasitesi olmayan bakımevlerine sahip belediyelerin bu ara zamanda bu maddeye nasıl uygun davranabileceği belirsizdir. Hayvanları Koruma Kanunu’nda 2021 yılında yapılan değişiklikle nüfusu 75 binden fazla olan belediyelerin 31/12/2023 tarihine kadar bakımevi kurma zorunluluğu bulunmasına rağmen bu husus Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından denetlenmemiştir. Var olan bakımevlerinde yeterli kapasite, teknik ekipman, personel, veteriner hekim yoktur. Bu maddenin uygulanabilmesi için tüm Türkiye çapında yıllar sürecek altyapı çalışmasına ihtiyaç vardır.

Ayrıca Türkiye, coğrafi bölgeleri ve iklimleri farklılık gösteren bir ülke olup bir altyapı çalışması gerçekleştirilmeden tüm belediyelerin aynı şekilde bu madde kapsamında sorumlu tutulması eşitlik ilkesine de aykırıdır.

Teşekkür ederim Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Başkanım, bir cümle eksik kalmış, sürem de dolmamıştı, fazla değil, bir cümle.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ya, sen beni öldüreceksin ya, vallahi öldüreceksin!

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bir cümle söyleyeceğim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ben de “Niye söz istedi tekrar.” diyorum. Buyur bakalım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Başkanım, veterinerlerle ilgili söylediklerimin sonunda, Türk Veteriner Hekimleri Birliği Başkanı Profesör Doktor Murat Arslan’a, kanun teklifi geldiğinden beri ayrılmadan burada yer almasından dolayı kendisine teşekkür etmek isteyecektim.

Sağ olun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Eyvallah, teşekkür ederim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kasaplar birliği başkanını da çağırırsaydınız Başkanım, katletmeyi planlıyorsunuz; yeterince veteriner yok, nasıl öldüreceksiniz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Şimdi, Sayın Çilez...

Buyurun.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Evet, Sayın Başkanım, şimdi, bu hususta daha önce, beş gün önceki Cumhuriyet Halk Partili yetkililerin “tweet”lerine bakıyoruz; Genel Başkan Sayın Özgür Özel “Bu kanun teklifiyle belediyelere “Yetki sizde, hayvanlar sokakta, katledin onları diyorlar.” Şimdi, bu bununla alakalı kanun teklifimizi verdikten sonra da görüşmeler başladı, görüşmeler başladıktan sonra bunu “Nereden?” yani “Bu konuyla alakalı düşünceniz nereden?” diye burada dinlediğimi ifade ettim, tekrar tekrar ediyorum, bugün 2 kere tekrar ettim, üçüncüyü söylüyorum. Bütün arkadaşlarımızı dinlediğimizde kanunun 5’inci maddesindeki bir yere atıfla bütün arkadaşlarımız “kamu güvenliği bakımından tehlike oluşturması” ibaresiyle alakalı olarak hayvanların ıtlafına yol açılacağı, öldürülmesine yol açılacağı, belediyelerin bunu yapabilmesinin önünü açacağımız ifade edildi ve bununla ilgili teklifi verdik, 5’inci madde geçti, bitti.

Şimdi, iş, değişik bir yere geldi, bugün de yine söylüyorum: Belediyelerin kollanmasına, korunmasına, bu görevden kaçmasına doğru gidiyor. Bunu yapmayalım arkadaşlar, yapmayalım. Kim ne dedi, nereden ne geldi size, bilmem ama bakın, bir tarafta...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hasan, kimse bize vahiy göndermez, sen bizi karıştırma başkalarıyla, sen kendinle karıştırma bizi yalnız.

AYHAN BARUT (Adana) – Bize gelmez, gelmez; size gelir bir şey.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ya, bir durun Allah’ınızı severseniz, o diyor “Konuşmuyorsun.” sen diyorsun “Vıdı vıdı...”

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hatibi dinleyelim arkadaş.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ya, Ayhan Bey, tamam, görüşünü sonra söyle.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hatibi dinleyelim.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Şimdi, burada, bakınız, aldığım izlenimi söylüyorum ben size. Buradaki ilk “tweet”ler bugün öyle, şimdi o zaman Genel Başkan Yardımcınız Gökhan Zeybek Beyefendi’nin de “tweet”ine bakın, -kaç saat önce- üç dört saat önce “tweet” atıyor “Ötanaziyi engelledik biz.” diyor. Daha Komisyonda önergeyi biz verdiğimiz esnada, ara verdik, görüşmeler yapıldı, o ara ön almak için, kamuoyunda algı oluşturmak için bir hamleden başka bir şey değil yani o canları düşünen yok, o canları düşünen yok, sokak hayvanlarının inanın düşünen yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kanunu siz geri çekin, siz çekmiş olun.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Şimdi ben size bir konuyu şöyle söyleyeceğim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ellerinizi kana bulamayın istiyoruz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Şimdi, bakın, arkadaşlarımız, milletvekili arkadaşlarımız konuştu ve not aldım, aldığım notlardan.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, biz de not alacağız...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Şimdi buradaki notların sonucunda, hiçbir arkadaşımız burada bir yerel yöneticiye güvenmiyor, itimat etmiyor. Niye itimat etmiyor? Onu açıklayayım.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – 2019 komisyonunda siz “Belediyeler yetersiz.” diyordunuz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Hanımefendi beni dinlemedin ki konuşuyorsun, yeni geldin daha. Belediye başkanlarına, yerel yöneticilere güven yok, bunu anladım. “Kamu güvenliği açısından tehlike oluşturmaları” ifadesi genel ve ucu açık bir ifade, bu olmamalı.” denildi yani belediye başkanları, kardeşim, alır bu köpekleri barınağa, barınakta bu ifadeye göre alır, bu hayvanları katleder demektir. Bunu çıkardık teklif metninden, tamam, çıktı şu anda.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İyi de barınağın sayısı yeteli değil, o ne olacak?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – İki, bir milletvekilimiz dedi ki: “Burada rant kokusu var.” Şimdi “Yerel yönetimlerde rant kokusu var.” dedi.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Var.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Tamam hanımefendi, böyle hissetmiş olabilirsiniz, ben ona bir şey demiyorum. Diyor ki: “Rant kokusu var.” Rantı kim yapacak? Şimdi belediyeye biz diyoruz ki: “Ya barınak yap, sana yüzde 40 destek verelim. Sen aşıla tedavi et, biz buna destek vereceğiz, 300 lira sana destek vereceğiz, aşıları bedava vereceğiz.” Şimdi belediyeler burada barınağı yaparken rant elde edecek demektir, bütün belediye başkanları zan altındadır şu saatten sonra.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Aşılar ne olacak, “pet shop”lar ne olacak?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Bakın arkadaşlar, konuşulan aşılarla alakalı devletimiz aşısını verecek diyoruz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Kişisel olarak barınaklara da karşıyım ya, hayvanat bahçelerine de “pet shop”lara da.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Şimdi, bir arkadaşımız da “Barınakta açlık ve hastalıktan ölecekler.” diyor yani bizim belediyelerimizin, bizim yerel yönetimlerimizin Türkiye’de hiçbirine güvenmiyoruz; bunlar barınağa alacak, burada bunları öldürecekler; açlık olacak, hastalık olacak diyor. Orada da bir güvensizlik var. Ya, arkadaşlar, o zaman biz ne yaparsak yapalım; rant yapacak, hayvana bakmayacak, hayvanı katledecek yöneticileri seçmişiz; bunları başkan yapmışız, yardımcı yapmışız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, barınak sayısı yeterli değil zaten.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – “Kardeşim, olmaz böyle, bu şekilde bir yasa...” Böyle bir temelle giderseniz doğru bir yere varamazsınız. Bu kelimeleri...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ya, barınaklara hiç gittiniz mi? Konuşuyorsunuz, hiç barınağa gittiniz mi? Bir cevap verin. Hiç barınağa gittin mi? Niye cevap vermiyorsun?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Hanımefendi sabote etmeyin. Bakınız, bunları ben sizlerin konuşmalarınızdan not aldım. Benim bulunduğum ilçedeki barınaktan dolayı ben utandım.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Tamam, o zaman düzeltseydin.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Hanımefendi, üç dört yıl önce bütün Türkiye Amasya’nın Merzifon ilçesini konuştu, ömrümün geçtiği yeri. Gidin de bakın.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Çilez, Sayın Çilez...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ya, “Gittin mi, ettin mi?” Başka bir şey bilmiyorsunuz ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Çilez, ses tonumuzu lütfen...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Oradan, bakın, “Kısırlaştırma” diyorum, diyor ki bir vekilim: “Kaç lira olduğunu biliyor musun.” Ya, ben de dört ay önce kedimi kısırlaştırdım, gittim cebimden para verdim ya arkadaşlar. Yapmayın böyle ya! Yani burada bir algıya oynuyorsunuz ama yok bu algı, yok, değişti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Niye algıya oynayalım ya?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ya, bakınız, siz “hayvanın canı” dediniz, şimdi “belediyenin parası” diyorsunuz. Parasını da veriyoruz zaten.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Valla “belediyenin parası” da demiyorum, ben barınaklara da karşıyım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Para ile canı karıştırmayın, karıştırmayın.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Parayla hiç işimiz olmadı bugüne kadar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Çilez, çok teşekkür ederim.

Sayın Sarıbal, buyurun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Biz o kadar, sizin kadar parayı görmedik hayatımızda.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ya, bırak Hanımefendi, neyi görmedin ya! 9 takla atıyorsunuz, görmüyor muyuz sizi kaç gündür ya!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ne diyorsun ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, karşılıklı olmasın.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Düzgün konuşun, biraz erkek gibi racon kesmeyin şu masalarda. Ayıptır ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun Sayın Sarıbal.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Erkekler de bir şey demiyor şunlara, hele kadınlar hiç demiyor AKP’li.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan, bu 6’ncı maddede belediyelerin sorumlulukları var.

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) – Sen Allah aşkına kendine hiç baktın mı?

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Ne demek “Sen kendine baktın mı?”

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Sen kendine bak, ben hakaret mi ediyorum? Bir kere bile hakaret etmedim.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Dinleyemiyoruz sizi.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hatibi dinleyelim arkadaşlar, lütfen.

Evet Sayın Sarıbal.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Hasan Bey aslında bayağı sabırlı bir adam ama sakın olmasında yarar var çünkü gerçekten onun işi de zor, gerçekten. Sizin de işiniz zor Sayın Başkan. Yani topluma bu kadar mal olmuş bir kanun yapıyoruz ve bu kanundan gerçekten çıkamıyoruz, biz de çıkamıyoruz, siz de çıkamıyorsunuz. Biz ama netiz “Ya, bu yanlış bir kanun.” diyoruz. Sizin ise ısrarla bu kanunun doğru olduğu konusunda bir ısrarcılığınız var ama değil. Hasan Beyle görüşüyoruz, bir yön, bir yol bulmaya

da çalışıyoruz ama Hasan Bey, olmuyor. İyi olan şeylerin bir kısmını destekliyoruz elbette. Bakın, arkadaşlarımız en azından daha iyi bir şey için doğrudan itiraz yerine çekimser kalmayı da tercih ettiler. Bu, muhalefetin duyarlı olduğunu, konuya ne kadar önem verdiğini, klasik bir, net bir kırmızı çizgi ortaya koyduğunu göstermiyor. Doğru olan noktalarda en az... Çünkü kanunun bütününe karşıyız biz, kanunun bütünü tamamen sorun ama maddelerle ilgili kısmi düzenlemelerde de gerçekten duyarlılık gösteriyoruz, bunu fark ediyorsunuz. Sizi anlıyorum ben, çaba sarf ediyorsunuz, gayret sarf ediyorsunuz, biz de bilimsel olarak bunları anlatmaya çalışıyoruz. Bakın, 4'üncü, 5'inci, 6'ncı madde... 4'üncü ile 5'inci maddelerde dedik ki, Veteriner Hekimleri Birliği Başkanı burada, profesör doktor, en azından ötanazi meselesi üzerinden söz verin; Almanya'da nasıl oluyor, İngiltere'de nasıl oluyor, dünyanın öbür ülkelerinden nasıl oluyor, bunları da anlatsın, en azından bir şey çıksın ortaya. Yani televizyon kaldırdınız, insanlar dışarıda, polis koridoru... Demin enteresan bir şey vardı Meclisin önünde: 5 genç oturuyorlar -bilmiyorum saymadım ama- 30'un üzerinde polis birer metre arayla çocukları açık hava ablukasına almışlar, açık cezaevi gibi. Yani Meclisin açık cezaevi gibi olduğu bir konumu gördük, fotoğraf da cebimde duruyor. Dolayısıyla kızmayacağız Hasan Bey, sabırla, kızmayacağız çünkü bu bizim meselemizden çok...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Orhan Bey, kızmıyoruz...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Yo, yo, hayır, hayır...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Arkadaşlar konuşarak, bak, özellikle gülerek sabote etmeye çalışıyorlar. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Arkadaş, kanun teklifinin sahibi mi değişti?

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Olsun yani olabilir, olabilir, anlıyorum, ben anlıyorum, sıkıntı yok, ben şey yapmıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ — Sayın Sarıbal, lütfen Komisyona hitap edelim, lütfen!

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Tabii, tabii, ben şey yapmıyorum yani bizim diyaloglarımız var, konuşuyoruz, bir şey yapmaya çalışıyoruz, sizinle de görüşüyoruz sorunu.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ — Efendim, buyurun, siz devam edin.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Dolayısıyla 6'ncı madde de...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ama bir şey olmuyor.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – ...bu genel kötülüklerin bir parçası. Buradan da iyi bir şey çıkarmak gerçekten zor. Belediyeler; ya, öyle belediyeler var ki şu anda... Önceki yine 25 bin, 75 bin nüfusla bir sınırlama getirmişti, şimdi böyle bir şey yok. Bütün belediyelere bir zorunluluk getiriyor. “Eğer bu işi yapmazsanız, bakımevleri oluşturmazsanız, oluşturduğunuz bakımevlerinden hayvan alıp bir yere bırakırsanız ya da bir yerden kendi içerisine aktarım yaparsanız, bunları yakaladığımızda canınıza okuruz.” Şimdiden yine söylüyorum: Hangi belediye, hangi partili olduğunun bir önemi yok. Burada kamu sorumluluktan kaçıyor arkadaşlar. Sayın Başkan, milletvekili arkadaşlarım, Komisyon üyeleri; yani Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bu sürecin içinde mi? İçinde. Tarım ve Orman Bakanlığı bu sürecin içerisinde mi? İçinde. Sağlık Bakanlığı bu işin içinde mi? İçinde. Bunların hiçbirinin... Cumhurbaşkanlığı bu işin içinde mi? Elbette içinde. Her şeyi bilen strateji geliştirme daire başkanlığı bundan niye kendini arı koyuyor ki? İyi bir şey olsa vallaha en çok o sarılır, en çok Cumhurbaşkanlığı yapısı sarılır bu işe. Ama şimdi zor bir iş, toplumu bire bir ilgilendiren bir mesele. “Bunu alalım biz, belediyelere atalım.” Çünkü her konuyu belediyelere atıyorlar. Sosyal yardım meselesi, devletin bizatihi kendisinin meselesi; belediyelere attık.

Aklınıza ne geliyorsa her türlü işi belediyelere atıp, kentsel dönüşümleri, yenilemeleri, bütün her şeyleri belediyeye atıp kendi sorumluluğumuzu kenara koyduk. Peki belediyelerin kaynakları ile merkezî hükûmetin kaynakları aynı mı? Belediyelerin gelirleri ile merkezî hükûmetin gelirleri aynı mı? Değil. Gelir nerede? Hazine ve Maliye Bakanlığında, vergiler üzerinden. E, sorumluluk kimin? Belediyelerin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAMURAN TANHAN (Mardin) – Tasarruf tedbirleri...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Tasarruf tedbirlerini kim uygulayacak? Belediyeler. İtibardan tasarrufu kim yapmayacak? Cumhurbaşkanlığı ofisi. Nasıl olacak bu iş? Gerçekten zor arkadaşlar, ben, belediyeler sorumluluktan kaçsın, taşın altına ellerini koymasınlar demiyorum. Yerel yöneticilerin, o belediyelerin bu işi yapabilmesi için -Sayın Başkan burada, Tarım Bakanlığında görev yaptı- alsın veterinerleri Tarım Bakanlığı, belediyelere görevli olarak versin, onlarla ortak iç diyalog kurulsun. 20 bin, 30 bin veteriner alınsın, Bakanlık olarak alınsın, yerel yönetimlerle ortak iş birliği yapılsın. Kaldı ki bunlar hiçbir şekilde sorunu çözmez. Sorunu çözmenin bakımevlerinden geçeceğini hiç kimse söylemedi burada. Temel sorun, bu hayvanların, köpeklerin, serbest dolaşanların yaşam haklarına müdahale edilmesi; oralarından alınıp barınaklara tıkalamazlar arkadaşlar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederiz Sayın Sarıbal.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bitiriyorum Başkan.

Bunu belediye de yapsa yanlış, bakanlıklar da yapsa yanlış ama bütünüyle belediyeleri cezalandırarak, bütün sorumluluğu onlara atarak bu işten kurtarılamaz. Cumhurbaşkanlığı, Çevre, Şehircilik Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı; tümü bu sorumluluğun içerisinde. Kaynaklar birlikte yapılacak, çözüm de kısırlaştırma işi de birlikte gerçekleştirilecek diyoruz ve bu maddenin çıkarılmasını tekrar öneriyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

Sayın Barut, buyurun.

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyelerimiz; bu kanuna insani yönden yaklaşmaya devam ediyoruz. Sayın Çilez her zaman söylese de belediyeler açısından... Bu kanun teklifinin içerisinde belediyelere iktidar tarafından, devlet tarafından sanki ayrılmış bir fon var, millet sanki onun peşine düşmüş. Biz, Cumhuriyet Halk Partisi belediyelerimiz bu kanun teklifi geçse de ötanazi yapmayacak diyoruz; bunun altını kalın harflerle çizmek istiyoruz.

6'ncı madde, sahipsiz hayvanlara tıbbi gerekçeler dışında ötanazi yapılabilmesine olanak tanıyor. Şimdi, biraz önce 5'inci maddeyi gördük. 5'inci maddede bir ek önerge verildi. Bu arada şunu da söyleyeyim: Ne kadar yanlış kanun teklifleri yapmışız ki şu anda ek önergelerle düzeltilmeye, telafi edilmeye, bir şekilde bu kanuna yön verilmeye çalışılıyor. O zaman biz de diyoruz ki kardeşim, matruşka gibi bu kadar iç içe geçmiş kanun maddelerini bu şekilde ek önergelerle düzenleyeceğimize komple geri çekelim ya da öteleyelim, ekim ayına kalsın, ekim ayında sivil toplum örgütleriyle, bilim insanlarıyla değerlendirelim. Bu 5'inci maddede biraz önce verilmiş olan değişiklik önergesi şöyle başlıyor: “5199 sayılı Kanunun İkinci Kısım Dördüncü Bölüm başlığında yer alan ‘Öldürülmesi’ ibaresi ‘Ötanazisi’ şeklinde ve 13 üncü maddesinin başlığı ‘Hayvanların ötanazisi’ şeklinde değiştirilmiş, maddeye birinci fıkradan önce gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve mevcut ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan ‘Öldürme esas ve usulleri’ ibaresi ‘Öldürme ve ötanazi işlemine ilişkin esas ve usuller’ şeklinde değiştirilmiştir.” Bu kalıyor, verilen birinci bölümü değiştirmiyor. “Bakımevine alınan hayvanlardan saldırgan olan, bulaşıcı...” diye devam ediyor. Buraya “saldırgan” yerine “yasak”

getirilmesinde aslında bir oyun var. Buradaki 5'inci maddede ötanazi tamamen kaldırılmış olmuyor. 6'ncı madde de -biraz önce dedim ya matruşka gibi hepsi birbirine girmiş- sahipsiz hayvanlara tıbbi gerekçeler dışında ötanazi yapılabilmesine olanak tanıyan bir madde.

Hayvan Hakları Kanunu'nda hayvanların bulaşıcı hastalık, tedavi edilmeyen hastalık ve tıbbi gerekçeler söz konusuysa suni müdahalelerde bulunabileceği ya da yabancı maddelerin verilebileceği düzenlenmiştir. Ancak, teklifte, ötanazi için hayvan popülasyonunun kamu güvenliği bakımından tehlike oluşturması gerekçesi de dile getirildiği ve bu kanun teklifinin bir gerekçesi olduğu için mevcuttaki düzenlemeye “kanun” ibaresi ekleniyor. Ayrıca, bu maddeyle, yerel yönetimlerin topladığı sahipsiz hayvanların herhangi bir yere terk edilemeyeceği, sadece bakımevine götürülebileceği, bakımevindekilerinin bırakılmayacağı da düzenleniyor. Yerel yönetimlere, sokak hayvanlarını yakalayarak bakımevlerine taşıma yükümlülüğü verilmesi nedeniyle öldürmeye olanak tanıyoruz, bu sefer, âdeta cadı avı gibi bir hayvan öldürme avı başlayacak, dolayısıyla sahipsiz hayvanlar burada daha çok ölümle karşılaşacak. Bu noktada, ötanazi uygulamasını gerektiren şartların genişletilmesi, “kamu güvenliğini de tehlikeye düşürme” gibi muğlak ifadeler içeren koşulların düzenlenmesi sorunludur. Bu yanlışın son bulması için... Israrla yanlışın dayatılması kabul edilemez.

Değerli arkadaşlar, gelin, yol yakinken bu yanlıştan dönün. Hatayı kabul etmek, yanlışta ısrar etmemek de bir erdemdir. Neden korkuyorsunuz? Neden çekiniyorsunuz? Bu kadar zor mu bu yanlış düzeltmek? Bu kadar zor mu bunları kabul etmek veya doğruyu savunmak değerli arkadaşlar? Bu nedenle, hepimiz insanız, kalbimizin olduğunu, vicdanımızın olduğunu düşünüyoruz; sokağa çıktığımızda insanlarımızın yüzüne nasıl bakacağımızı hep birlikte düşünelim, ölüme ve katliama izin verirken vicdanımız, vicdanlarınız sızlamaz mı? Yol yakinken bu yanlıştan dönelim, bu kanun teklifini tamamen geri çekelim diyorum, Meclisin yeni dönemine bırakalım diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim Sayın Barut.

Şimdi, DEM PARTİ Milletvekili Sayın Şenyaşar.

Buyurun.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, zaman zaman yüksek güvenlikli cezaevlerinde bulunan arkadaşlarımızı ziyaret ediyoruz ve bugün Mecliste uygulanan bu üst düzey güvenlik cezaevlerinde uygulanmıyor. “Bunun talimatını ben vermedim.” dediniz, şahsen ben bu konuda ikna oldum.

Bu yasa teklifi Meclisten çıktığında, yürütmeyi temsil eden saraydan da onaylandığında yürürlüğe girecektir. 6'ncı maddeye baktığımızda, yerel yönetimler adına toplanan sahipsiz hayvanların bakımevi dışında bir yere terk edilmesi ve bakımevinde barındırılan hayvanların bakımevi dışında bir yere bırakılması yasaklanmıştır ve hayvanlar sahiplenilinceye kadar barınakta kalacaktır. Peki, ben de soruyorum: Bunun altyapısı hazır mı?

Hiç barınakları ziyaret ettin mi? Ben dün Gaziantep hayvan barınağına gidip ziyaret ettim ve hayvan barınağı iki bölümden oluşuyordu. Belediye Başkanı olan Fatma Şahin birinci bölüme bizi aldı, ziyaret ettik, 500'e yakın sokak hayvanı orada bulunuyordu. Hayvana işkenceye dair bir ize rastlamadık ama hayvanların bulunduğu koşullar ağırdı, alanı dardı. Hayvanları böyle, bu şekilde barınakta tutmayı biz vicdani olarak kabul etmiyoruz.

Ben burada yasa teklifinde imzası bulunan milletvekillerine soru soracağım ve yasa teklifinde imzası bulunan bir milletvekilinin -şu an 6 soru hazırlamıştım- o 6 sorudan birkaç tanesine cevap vermesini bekliyorum. Son yıllarda uygulanmamış kısırlaştırma yönteminin başarısız olduğunu nasıl iddia ediyorsunuz?

2019 yılında tüm partilerin oy birliğiyle kabul ettiği Hayvanların Haklarının Korunması Araştırma Komisyonu Raporu’nda kısırlaştırma yönteminin insan ve çevre sağlığı için en uygun çözüm olduğu açıklanmış. O günden bugüne ne oldu da bu yöntemden vazgeçildi?

Köpek sayısı ve mevcut barınak sayısı ortada iken teklifi hazırlayanların övünerek gösterdiği, kürekle öldürme vakasının yaşandığı Konya Büyükşehir Belediyesi Barınağı’nın içler acısı hâli ortadayken kaliteli, nitelikli yaşam alanlarından ne kastediliyor?

Belediyelere hayvan bakımevleri kurmaları ve kısırlaştırma yapmaları için ayrılan bütçenin kullanımı bugüne kadar neden denetlenmedi?

Hayvanları öldürme görevini yerine getirmeyen çalışanlara nasıl bir ceza verilecek?

Konu hakkında bilimsel çalışmalar uzman veteriner hekimler etkin uygulanacak kısırlaştırma seferberliğiyle iki yıl içinde popülasyon kontrolünün sağlanacağını vurguladığı hâlde neden toplama ve öldürme eylemini yerine getirmesi için bakımevi kuracak belediyelere 2028 yılına kadar süre verilmektedir? Yaşatmaktan yana olan bu çözüme bunun yarısı kadar bir süre tanınmaması hangi akla ve vicdana sığmaktadır?

Yaşam hakkı kutsaldır, biz yaşatmak için mücadele edeceğiz.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim arkadaşlar.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ara verelim Sayın Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim?

(Komisyon sıralarından “Ara verelim Sayın Başkan.” sesleri)

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

3.- Trabzon Milletvekili Sibel Suuçmez’in, toplantı salonu dışında yaşananlar nedeniyle toplantıya ara verilmesini istediklerine, uygulanacak çalışma programının kendilerine verilmesi gerektiğine ve Meclisin web sitesi üzerinden tutanaklara ulaşamadıklarına ilişkin açıklaması

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bir kere dışarıda kıyamet kopuyor; bu, Meclise yakışan bir durum değil. Şiddet uygulanıyorsa ara verelim, biz onların yanına gidelim.

İki, nasıl bir çalışma sistemi uygulayacağınızı şu saatten itibaren bizim önümüze koymanız gerektiğini söyleyeyim.

Üç, hâlâ tutanaklara ulaşamıyoruz. Tutanaklara niye ulaşamadığımızın sebebini Kanunlardan birisi bize akliselim bir açıklama yapsın, bunun mantıklı bir gerekçesi olmalı, bunun da açıklamasını yapsın. Ama lütfen ara verin, biz vatandaşların yanına bir gidelim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Başkanlık Divanı Üyesi olarak siz tutanak talebinizi iletiniz mi Tutanak Başkanlığına?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Giremiyoruz, giremiyoruz; sisteme giremiyoruz Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sistem kapandı.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sistemde şöyle yazıyor: “Şu anda servislerimize erişilememektedir. Lütfen daha sonra deneyiniz.”

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tamam, arkadaşlarımız sorsunlar.

(Komisyon sıralarından “Bir ara verelim.” sesleri)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bir ara verelim. Siz de lütfen bir program verin bize.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, on dakika ara veriyorum, ondan sonra tekrar devam edeceğiz.

Kapanma Saati: 23.35

ALTINCI OTURUM**Açılma Saati: 23.48****BAŞKAN: Vahit KİRİŞCİ (Kahramanmaraş)****BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)****SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)****KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)**

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, toplantımızı açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

4.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişci'nin, Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in açıklamasındaki tutanaklara ulaşamadıklarıyla ilgili ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Toplantı öncesi gündeme gelen, tutanaklarla ilgili konuda, sistemsel bir sorun olduğu ama sorunun büyük ölçüde çözümüyle ilgili bir yol alındığı, 22.40'a kadar olan tutanakları arkadaşlarımızın paylaşılabilecek durumda olduğu bildirilmiştir. İsteyen...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ne uğursuz kanun teklifiymiş, her şey bu kanun teklifine denk geliyor.

AYHAN BARUT (Adana) – Daha sonrakileri...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Onları da...

Bu sistemsel olan sorunla ilgili çözüm çalışmaları devam ediyor.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Normalde de hemen girilmiyor ki tutanaklar, normal yani 22.40, değil mi?

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275) (Devam)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Aygun, buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

(Uğultular)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, dinleyelim hatibi.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Arkadaşlar, şimdi “Ne yaptık bu saate kadar?” dersiniz bana göre hiçbir şey yapmadık, havanda su dövmeye devam ediyoruz.

Şimdi, bugün ne talihsizlik, önce televizyon bozuldu, sonra güvenlik güçleriyle ilgili bir şey söylemiyoruz derken Tutanakta iletişim sistemi de tamamen çöktü yani ne Bilgi İşlemde hayır kaldı, hiçbir şeyde kalmadı. Burada uğursuz bir kanun olduğu için ben Komisyon Başkanımızdan, imzacı vekillerden ve Bakanlıktan bu kanunu geri çekmesini talep ediyorum.

Değerli arkadaşlar, az önce Hasan arkadaşımız ifade etti, ötanazi olmayacak veya öldürülmeyecek ama dedik ki sadece 1 madde kanunun her tarafını etkiliyor. İşte, 5'inci maddenin bağlandığı 6'ncı madde ne diyor? Yerel yönetimler adına toplanan sahipsiz hayvanlar -az önce yine bir hata yapıldığı anlaşıldı, yine bir önerge verdiler, sahipsiz hayvanları yine köpeğe indirdiler- bir yere terk edilirse veya bakımevi dışında bir yere bırakılırsa ceza alacaklar şeklinde.

Yani kısacası bunları soruyorum ben şimdi bu kanunu yazan arkadaşlara: Türkiye'deki altyapıyı bilmeden mi yazdılar acaba veya bilerek mi yazdılar? Şimdi, daha önce de ifade ettiğimiz zaman, konuşmamızda "Bunları topladığınız zaman yeriniz var mı? Yerle beraber alan var mı? Barınakların durumu ne?" dedik, hiç tık yok. İşte, ne kadar gelişigüzel kanun yapıldığının burada göstergesini görüyoruz. Ya, arkadaşlar, hiç mi düşünmediniz, tartmadınız veya araştırmadınız maddeleri yazarken, bir madde birbirine bağımlı ama öteki madde geldiğinde sorun çıkacağını hiç görmediniz mi? Şimdi, belediyeler toplayacakmış bu hayvanları, başıboş köpeklerimizi, barınaklara koyacaklar, bakımevlerine... Nerede bakımevi var? Hangi barınağa koyacaklar? Nasıl koyacaklar? Yer var mı? Hiç mi düşünmedik bunu? İşte, hatırlarsınız, takım elbise diktik, biz takım elbiseye adam arıyoruz demiştik; aynı şekilde, hiçbir şey yapmamışız ama bir şey yapmış gibi görünüyoruz aslında. Havanda su dövdüğümüzü söylüyoruz ve asıl sebep 2004'ten beri yapılmayanları şimdi birden yapacağız diyoruz. Hasan arkadaş da geldi zaten, Hasan arkadaşım "Ötanazi yok." dedi, aslında ötanazi var.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Yok, yok.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – "Yok" diye bir şey yok, var. Maddenin en başında "ötanazi"yle başlıyor 5'inci madde, sen ondan sonra altını değiştiriyorsun, başını da değiştirmen lazım Hasan arkadaşım.

Neyse, onunla beraber, bu kanunun her yeri şu anda döküldü. Bir yerden ayar yaptığımız zaman başka yeri bozuluyor yani masanın ayakları sakat arkadaşlar. Bu masanın ayakta durması için bir an evvel bu kanunu geri çekmeniz gerekiyor, tekrar bütün STK'siyle beraber, muhalefet ile iktidar bir araya gelerek ülkeyi kucaklayacak, güzel bir kanun yapmamız lazım. Bütün Türkiye'yi kucaklayacak kanun yapmamız lazım ve işte, bakıyoruz, arkadaşın biri demişti, dışarıdan basında şu anda yer almaya başladı bu kanun; kendimizi rezil etmeyelim, yaptığımız şeyle doğru bir iş yapalım ve bu can dostlarımızı yaşayabileceği modern tesislere kavuşturana kadar altyapıyı oluşturmamız gerekiyor ki ondan sonra kanunu yapalım.

Şimdi, ben burada bir de ilk günden beri bizimle beraber zor şartlarda, içeri girmekte bile zorlanmasına rağmen mücadelesini sürdüren Murat Hocama teşekkür ediyorum. 5 ve 6'ncı maddelerle ilgili Veteriner Hekimleri Birliğinin de bir sözü olduğunu düşünüyorum, Hocama da bir söz verirek, en azından bilim insanlarının da görüşünü almamızda fayda olduğunu düşünüyorum Sayın Başkanım. Benimle beraber diğer arkadaşlarımızın da aynı fikirde olacağını düşünüyorum; değerli bilim insanına burada söz vermemiz gerekiyor, kulak vermemiz gerekiyor, onların bize uyarılarını da göz önüne alarak belki Hasan arkadaş gibi düşünen diğer Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarımızın başına bir taş düşer, akıllarını başlarına toplarlar; bir an evvel de doğru dürüst bir kanun yaparız ve hep beraber yeni dönemde kucaklaşarak güzel bir kanun yapmanın mutluluğunu yaşarız, Türkiye insanının, Türkiye'de yaşayan insanların dertlerine derman olmuş olarak biz de ortada kalmayız diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

Sayın Akın...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, Hocama bir söz verelim, bir dinleyelim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Aygun, müsaade edin de ona biz karar verelim ya. Siz teklifte bulundunuz, şu anda burada söz talep edenler var.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Her şeye siz karar veriyorsunuz zaten.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Soru soruyoruz...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Onlar izin verirler, onlar da dinlemekten mutlu oluyorlar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Böyle bir usul yok arkadaşlar, lütfen, rica ediyorum.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Ne demek “Yok böyle bir usul.” kendinize göre usul uyduruyorsunuz ya 17 Temmuzdan beri!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Akin, buyurun.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Sayın milletvekilleri, gecenin ilerleyen saatlerinde, maalesef sanırım on saatir bir tartışma, bir çalışma yapıyoruz. Ancak üzülerek söyleyeyim ki -biraz önce dışarıya çıktık- bu yaşadığımız sürecin dışarıdaki algısı çok daha derin. Aynı zamanda, insanlarımız 4’üncü ve 5’inci maddenin geçmiş olmasının yarattığı inanılmaz bir öfke ve travma içerisindeler; hayvanlarıyla ilgili, canlarıyla ilgili, gelecekleriyle ilgili çok büyük kaygı içerisindeler. Yani vekiller olarak bazılarımızın tahrik ettiğimizi falan söylüyorsunuz ama dışarıdaki insanlar sizin gibi değiller; dışarıdaki insanlar yaşamın içerisinde o hayatın bir parçası olarak bu süreci yaşıyorlar ve yaşadıklarını çok inanarak yaşıyorlar, buraya da kimsenin talimatıyla değil, gerçekten ceplerinden para harcayarak Türkiye’nin her tarafından gelmişler; baronun temsilcileri var, veteriner temsilcileri var -veteriner temsilcisi olan sadece bir arkadaşımız var- burada ama maalesef herkese ve her şeye rağmen bu yasaı geçirme cesaretinizi ve kararlılığınızı anlamak da mümkün değil. Bütün itirazlara rağmen geçirmenizin sebebi sanırım bir görev almışsınız, bir talimat almışsınız, bunu geçirmeye çalışıyorsunuz ama böyle bir yasa yapılamaz, böyle bir kural işletilemez. Şu anda Mecliste olağanüstü bir durum hâlâ devam ediyor; bunu değiştirin, bundan vazgeçin, böyle bir durum söz konusu değil. Arkadaşlarımız öfkeli bir şekilde sokaklara dağıldılar, ne olacağını bilmiyoruz ama bu kişilerin başına bir iş gelirse, herhangi bir kötülük gelirse bu konuda uyguladığınız yöntemin çok büyük etkisi olduğunu düşünüyorum. Türkiye inanılmaz travmatik bir sürecin içerisine doğru sürükleniyor ve bu yasa geçtikten sonra, yarından itibaren sokakta herhangi bir hayvanın başına bir iş gelirse inanın -adını koyarak söylüyorum- onların ölümünden, onların katledilmesinden sorumlu siz olacaksınız ve bu “ötanazi” kavramı çerçevesinde yumuşattığınız her şeyin aslında pratik olarak hayatın içerisinde “ölüm” olarak, “yaşamı yok etme” olarak algılandığını ifade etmek istiyorum.

Bu 6’ncı maddenin içeriğinde 4’üncü ve 5’inci maddelerin devamı var. Bakın, yasa içerisinde o kadar tutarsız bir durum var ki, bir taraftan bazı maddelerin hemen geçmesini istiyorsunuz ama öbür taraftan, örneğin “kısırlaştır, aşılat, yerinde bırak” yasını uygulamak istiyorsunuz hemen. Neye göre uygulayacaksınız? Aynı zamanda diyorsunuz ki: “2028 yılına kadar belediyelere de hak veriyoruz.” Bakın, 2021 yılında bir yasa çıkarmışsınız AKP olarak ama uygulamalarınız sonrası Tarım ve Orman Bakanlığının verileri ile sizin verileriniz aynı değil; topladım, arada tam 1 milyon fark var. Tarım ve Orman Bakanlığı “200 bin 255 civarında kısırlaştırma yapılmıştır beş yıl içerisinde.” diyor ama siz diyorsunuz ki “1 milyon 300 bin yapılmıştır.” Hangisi doğru? Hangi Bakan yalan söylüyor? Hangi komisyon yanlış söylüyor? Dolayısıyla o kadar tutarsız bir durum var ki hangi verilere göre hareket ettiğinizi bile bilmiyorsunuz. Veteriner hekimlerimiz diyor ki: “Rakamlar çok değişik; neye göre ölçü yapacağız, neye göre plan yapacağız, neye göre bütçe oluşturacağız, hangi pratik kararları alacağız?” Yok bunun... Gerçekten bir orman kanunu bile bu kadar geçemez ama biz bir hayatı, bir canlıyı ve onun geleceğini konuşuyoruz ve onunla ilgili binlerce insanın hayatını ve geleceğini konuşuyoruz.

Bu kadar kurlsız, bu kadar sorumsuz, bu kadar bencil, bu kadar “Ben yaptım.” hâlinde bu tartışma yapılamaz ve yürütülemez. Israr etmemize rağmen devam ediyorsunuz ama arkadan da “Komisyon geçirsin, sonra Mecliste konuşuruz.” diyorsunuz. Ya, insanlara bu kadar eziyet etmeyin ya! Bu kadar keyfiyet fazla, bu kadar kurlıslılık fazla. Bu Meclisteki insanların, herkesin bir hayatı, bir onurlu duruşu var. Bunu yok sayarak, bunu ciddiye almayarak keyfiyetin bu kadar fazla olduğu bir hayat görölmemiş. Eğer siz milletvekillerine bu kadar keyfi uyguluyorsanız bırakın sokaktaki insanların hayatlarını, her türlü kötölük yapılabilir. Her şeyin de bir yolu var, her şeyin bir yöntemi var. Bir örnek teşkil edecek Meclisin çalışma süreci inanılmaz bir şekilde gerçekten adaletsiz, gerçekten kurlıslı, gerçekten ciddiye almayan bir şekilde devam ediyor. Artık buna bir son verelim, bir sağlıklı zemin yaratalım diyoruz, bu Komisyondaki arkadaşlar olarak rica ediyoruz, bu kadar kurlıslılığı devam ettirmeyelim, gelin bu yasayı geri çekin diyoruz, ortada infial var diyoruz “Yok, devam ettireceğiz.” diyorsunuz. Buyurun, devam ettirin ve Türkiye’nin hâlini bu kadar kötü bir yasaya adınızı koyarak, imzanızı koyarak, bunun sonuçlarını dikkate alarak değeriendirin.

Yolunuz açık olsun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Nimet Hanım, buyurun.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım, bakın, saatlerdir burada konuşuyoruz ve bir şeyleri anlatmaya çalışıyoruz. Biraz önce çıktım ve geri geldim. Gelmemin sebebi ise hayvanseverler gruplaşmışlar ve Anıttepe’den buraya yürüyüş yapmaya karar vermişler ve bir eylem yapma çabasına girmişler. Amacım, onları durdurmak için gitmekti. Kutuplaşmamızın, ayrışmamızın... Bu ülkenin şu an bunlara ihtiyacı yok; birlik olmaya ihtiyacımız var.

Sevgili vekil arkadaşlarım, bu yasa yanlış başladı yani araştırılmadan, incelenmeden, fikir alınmadan, bilim insanlarına danışmadan ölümle başladı, “ötanazi” dediniz ama ölümle başladı. Devlet öldürmez, yaşatır. Bunun için elimizden ne geliyorsa onu yapmalıyız. Rica ediyorum, bu ülke olarak, toplum olarak şu an ayrışmaya ihtiyacımız yok, hiçbir şeye de acelemiz yok. Siz o hayvanları barınağa topladığınız zaman emin olun, daha çok çocuk zarar görecektir, daha çok hastalık meydana gelecek. Bırakalım, bu yasayı iptal edelim, yeniden oturalım, bilim insanlarıyla, bu işe gönöl vermiş insanlarla yeni bir yasa yapalım. Sorunun farkındayız. Gerçekten Anıttepe’de belki 300 kişi yürüyüş yapma çabasındaydı, durdurmakta çok zorlandım. Siz yüce Meclisin milletvekillerisiniz, halkı temsil edenlersiniz, sizi seçen insanlara karşı, seçmeninize karşı sorumluluklarınız var. Eğer bugün yüzde 85 “Öldürölmesin.” diyorsa ölmemeli bunlar. “Toplamak.” demek, “Ölmek.” demek zaten. 5199 sayılı Kanun’un 6’ncı maddesi onun omurgasıdır. Gelin, hep beraber “Hayvanlarımız siyasetüstü.” diyelim, bu defteri kapatıp yeni bir defteri açalım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Başkanım, ben söz istiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun Sayın Bozan.

ALİ BOZAN (Mersin) – Sayın Başkan, az önce 5’inci maddeyle ilgili konuşurken şeyi söylemiştim, dedim yani bir alicengiz oyunu yapıyor. Şimdi, 6’ncı maddede her ne kadar kamuoyunda 4’üncü, 5’inci madde kadar tartışılmasa da bir değişiklik var, bir de bir değişiklik önergesi verildi. Şimdi alicengiz oyununun sebebini anlatmadan önce şunu söyleyeyim: Şimdi, AKP ve MHP milletvekilleri Komisyon görüşmeleri başladığında bu kanun teklifindeki değişiklik önergelerinin tamamı konusunda

hemfikirlerdi ve savunuyorlardı. Peki, ne oldu? Üç gün içerisinde ne değişti de 5'inci maddede değişiklik teklifi verdiniz? Bunu şunun için söylüyorum: Eğer üç gün önce savunduğunuz, mutlak surette doğru olduğunu düşündüğünüz şeyden üç gün sonra vazgeçiyorsanız emin olun, şu an “Kesinlikle, mutlak surette doğrudur. Sabah sekize, dokuza, ona kadar da olsa biz çalışacağız, bu hâliyle geçireceğiz.” dediğiniz şeylerden emin olun üç gün sonra, beş gün sonra vazgeçebilirsiniz.

Şimdi alicengiz meselesi... Arkadaşlar, özellikle salonda bulunan hukukçu vekillerin dikkatine. Şimdi teklifte diyor ki: “Yerel yönetimler adına toplanan...” Şimdi buradaki “adına” kelimesi nasıl yorumlanacak? Sayın Başkan, kanun bu hâliyle çıktı. Yerel yönetimler adına toplanan meselesi alicengiz değil midir? Şimdi, yerel yönetimler adına kim toplayacak? Nasıl toplayacak? İşte, tam da alicengiz dediğimiz mesele bu. Şimdi, söz alan arkadaşlarımız diyor ki: “Hayvan Hakları Kanunu’yla ilgili yapmak istediğiniz değişiklikte dahi sizin amacınız, asıl amacınız rant.” Şunu açık söyleyelim: Derdiniz, ne hayvan hakları ne kamu güvenliği. Eğer biz kamu güvenliğinden bahsedeceksek... Ya, kamu güvenliği yirmi iki senedir sizin elinizde, kamu güvenliğinden yirmi iki senedir siz sorumlusunuz. Burada yani bu saate kadar görüştüğümüz mesele de -açık söyleyelim- hayvan hakları meselesi değil, kamu güvenliği meselesi de değil; ranttır, ranttır, ranttır! Açık sebebi de budur. “Yerel yönetimler adına...” Yerel yönetimler adına kim toplayacak Başkan? Bize siz açıklayacaksınız, Komisyon açıklayacak. Kime lisans verilecek? Hangi firmalara lisans verilecek? Hangi yandaşlara lisans verilecek? İşte, tam da meselenin özü bu.

Geçen hafta yapılan Komisyon görüşmelerinde burada yaratılmak istenen algıyla bu örtbas edilmeye çalışılıyor ama şunu söyleyelim: Bunu örtbas edemeyeceksiniz. Buradan geçerseniz de Meclisteki Genel Kurul çalışmalarında buradan sizin birilerine rant devşirmeye çalıştığınızı yine yüksek sesle ifade edeceğiz ve şunu da söyleyelim: Komisyon olmasa da Genel Kurulda bu kanun teklifinden vazgeçilecek çünkü bu kanun teklifinden vazgeçilmesi gerekiyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Buyurun.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Şimdi, buna da baktığımız zaman tek bir mesele var yani değişiklik önergesinde “hayvan” ibaresini “köpekleri” şeklinde değiştiriyor ama anlaşılmayan mesele var. Biz, köpeklerin de yaşam hakkını savunuyoruz. Bir türlü anlatamadığımız mı diyelim, biz mi anlatamadık, yasayı savunanlar mı, tasarımı savunanlar mı anlamadı? Köpeklerin de yaşam hakkı var ve yapılacak tek bir basit çözüm var aslında, mevcut yasanın sorumluluklarını yerine getirmeyenlere gerçekten cezai müeyyide. Buraya bu kanun teklifiyle gelmeliydi, bu görüşülmeliydi, olmadı ama yani mesela, bu diğer maddelerde de bir mesele var. Mütemediyen “kanuni” diye bir şey ekleniyor; tıbbi olanın ötesinde, bilimsel olanın ötesinde kanun bunun işlemesi için olması gerekirken mütemediyen “kanuni” diye bir şey ekleniyor. Kanuni ve tıbbi gerekçeler yani bunun bir anlamı yok, “Kanuni ve tıbbi gerekçeler” dediğinizde tıbbi gerekçelerin anlamı kalmamış oluyor, geçmiş olsun.

Bir de bu eklenen (O) bendi meselesi var, arkadaşlar değindiler. Bunu tekrarlıyoruz yani “kısırlaştır, aşılattı, yerinde yaşattı” uygulanmamışken tekrar ve tekrar hayvanları bir yerlere... Kapatacak yer yok, nereye toplatacaksınız ya? Yaptığınızı iddia ettiğiniz değişikliklerle tamamen çelişen başka bir yasa maddesi var önümüzde, tamamen çelişiyor.

Bir de ben kendi açımdan bir şey söyleyeceğim, yasanın daha önceki hâlinde de yer alan bir şey var “Havyar üretmek dışında yumurtaya zarar vermek yasak.” denmiş. Bence havyar üretmek için de yumurtaya zarar verilmemeli. Bu yasanın var olan hâlinde de hayvanlar nesne, şey. Böyle bir ruhla zaten hayvanları koruma kanunu olmaz, böyle bir ruhla hayvanların bizim üretimimiz için korunması olur. Eşyanın korunması kanunu bu aslında, bu hâline de itirazım var.

Teşekkürler.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Evet, buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bizim mahallenin köpeği var bir tane, adı Kömür, bir tane daha var, onun adı Kara. Bu köpekler altı senedir ya da yedi senedir -yalan olmasın- bizim mahallenin köpekleri. Kısırlar, aşıllar ve bütün mahalleye sahip çıkarlar, en küçük bir şikâyet gelmemiştir, tek bir hayvanın, tek bir insanın canı yanmamıştır, altı yıldır bizimle beraberler. Onun adına konuşacağım bir tek artık çünkü suçta ve cezada “şahsilik ilkesi” diye bir ilke vardır, bütün hukukçular bunu bilir. Şu anda getirdiğiniz bu teklif -Genel Kurulda söylemiştim, bir daha söyleyeceğim- ölümü gösterip sıtmaya razı etme bunun adı. Şu an hâlâ getirdiğiniz teklifle diyelim ki bu ülkede 3 milyon köpeği barındırabilecek kadar büyük barınakları yaptık, kenara koyduk, hâlâ ve hâlâ Kömür’den ne istiyorsunuz kişisel olarak mesela? Yani bir köpek bir ilde saldırganlaşmış, belediye gereğini yapmamış, hayvanı almamış, kısırlaştırmamış, olduğu yerden almış sürüler hâlinde başka bir yere atmış, atıldığı yerde tecavüze uğramış, arabalar altında kalmış, aç kalmış, saldırganlaşmış, gitmiş bir çocuğa saldırmış bir köpek. Kömür kime ne yaptı şu anda mesela? Ve “can” diyorsunuz değil mi, AKP temsilcisi de “can” diyor, bunun bir ilerişi var, Hayvan Hakları Araştırma Komisyonundaki AKP’li vekiller hayvanların izzetinefsinden bahsediyordu. Şu anda getirdiğiniz teklifle milyonlarca köpeği en iyi ihtimalle müebbet hapse mahkûm ediyorsunuz ve hiçbir şey yapmayan hayvanları.

Bir tek Kömür’e mi zarar bu? Bunu da sorayım. Değil. Veteriner Hekimleri Odasının açıklamalarını, beyanlarını okudunuz mu, yaptığı basın açıklamasını dinlediniz mi bilmiyorum. Şunu diyor özetle: Kömür’ü bu mahalleden alırsanız siz eğer ki çünkü almanız çok kolay çünkü Kömür dünya tatlısı bir köpek, azıcık yanına gidip “Gel oğlum.” dediğinizde koşa koşa peşlerine takılıp gidecek emin olun, bunun yerine, dışarıda olan, kısırlaşmamış, şehir hayatına alışmamış olan -vakum etkisi, anlattı arkadaşlar, uzatmayacağım- köpekler gelecek, yerine yerleşecek. “Çocuklar yaralanmasın.” diyorlar ya Sayın Başkan, çocuklar yaralanacak. Benim mahalleimde hiç böyle bir olay olmadı, siz bunu yaptığınız için çocuklar da yaralanacak.

İkinci kısma geleceğim, barınaklar; otuz saniyede de bitireceğim bunu. Toplama esnasında herhangi bir köpeğin başına ne gelecek biliyor musunuz arkadaşlar? Bak ağzızsız, dilsiz, kuduzu yok, saldırganlığı yok... Kömür’den devam edeyim ben Sayın Çilez, mesela Kömür’ü almak için gelecekler. Önceden hiç boyuna, kilosuna, hasta mı, yaşlı mı diye bakmadan zaten narkoz iğnesiyle ölme ihtimali yüzde 50; hiçbir şey yapmadı bu hayvan. Örnek istiyorsanız İzmit’te var, orada var, burada var -sürem yok, bir dahaki konuşmamda anlatırım- daha toplarken ölecek. Barınağa gidince barınakta ne bekliyor onu? Bulaşıcı hastalık bekliyor, binlerce köpekle aynı ortama takılacak bu hayvan. Yemek yok, su yok, yer kavgası var, hapsedilme travmasından intihar eden köpek bile var; şu anda yol açtığınız şey de bu. “Can” diyorsunuz ya hani “Olmayan barınaklara 3 milyon köpeği toplayacağım” kanunu çıkartıyorsunuz şu anda siz ve ben de size diyorum ki: Bu 3 milyon köpeğin 3 milyonu da ölecek. Burada açık açık tutanaklara geçecek şekilde söylüyorum bunu ve ben bir kez daha bu gerçekleri -bir dahaki konuşmada devam edeceğim- imza sahiplerinin vicdanına sunuyorum. Hakikaten sunuyorum, yaptığınız iş, iş değil arkadaşlar; gittiğiniz yol, yol değil arkadaşlar. Yapmayın arkadaşlar, yapmayın; başka bir çözüm var, inanın başka bir çözüm var. Bu yasayı lütfen geri çekin çünkü şu an insanların içindeki bu hâl bende de var, bu hâl var ya Başkanım... İnanın şey olsun diye yapmıyoruz biz bunu yani 3 milyon köpeği geçtim “Ben bir tek Kömür’ü alacağım, hapsedeceğim.” deseydiniz de inanın ben de Çiçek de Gökçe de hepimiz burada sabaha kadar “Bu yasayı geçirmeyin.” diye uğraşmaya devam edecektik. Saatinize

bakıyorsunuz, ben de bakıyorum, on ikiye on geçiyor; on saat oldu, 2’nci maddenin görüşmelerini yeni bitirdik biz. Üç gün buradayız Başkanım çünkü ben başka türlü mahalleye döndüğümde Kömür’ün yüzüne bakamam, ben kendime insan diyemem. O yüzden, iki maddede önerge verdiniz, bunda da verdiniz, yamalı bohçaya döndü; ya, arkadaşlar, çekin şu yasayı ya.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – “Otuz saniye.” dedik Sayın Kadıgil, oldu mu?

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Tamam, teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkürler, sağ olun.

Sayın Esen, buyurun.

ELİF ESEN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkan.

Şimdi, ben, öncelikle burada çok üzgün olduğumu ifade etmek istiyorum, gerçekten çok üzgünüm yani bu saat olmuş, hepimiz -hem iktidar partileri veya “ittifakı” diyelim hem muhalefet partileri- buradayız ve “ölüm” kelimesinin “öldürme” kelimesinin belki de en çok kullanıldığı kanun teklifini konuşuyoruz, belki de en çok konuşulduğu Meclis saatlerini, günlerini yaşıyoruz.

Şimdi, ben şunu çok merak ediyorum ve -bu teklifin maddelerini konuşabiliriz, bunlarda benim de pek çok şerhim var ama zaman kısıtlı- şunu sormak istiyorum: Gerçekten bu kanunu, bu kanun teklifini getiren iktidar tarafına, sadece AKP değil, MHP’li milletvekili arkadaşlarıma da sizlere de sormak istiyorum. Ya, gerçekten vicdanınız rahat mı? Vicdanınız rahat bir şekilde yastığa başınızı koyabiliyor musunuz? Ya, milyonlarca hayvanın gerçekten öldürülmesinden bahsediyoruz ve burada sanki madalyonun iki tarafı gibi “Ya insanlar yaşayacak, ya hayvanlar yaşayacak.” gibi garip bir tartışmayı sürdürüyoruz. Ben geçen gün de buradaydım, takip ediyorum Komisyonu, yüreği yaralı anaları-babaları görüyorum ve o kadar haklılar ki. Ama bir anda da bu hayvanların, suçsuz günahsız hayvanların öldürülme kararını da çok haksız ve vicdansızca buluyorum. Ya, düşünüyorum, ben 2002’de, AK PARTİ döneminde, AK PARTİ’yen AK PARTİ’nin İstanbul İl Başkanlığında gerçekten gönlümle yıllarca çalıştım, emek verdim ve hiç de pişman değilim çünkü o gün eğitim, sağlık, pek çok reformlar, ekonomi, sanayi, her şeyin altına imzasını atan, ışıldayan bir AK PARTİ vardı. Ve ben soruyorum: Ne zaman böyle bu bugünlere geldi AK PARTİ ya? Nasıl bir AKP’ye dönüştü? Vicdanı sızlamayan, bu kanunu buraya getiren AK PARTİ nasıl bu hâle dönüştü? Gerçekten merak ediyorum. Yine, MHP ortağıdır ve çok ironiktir ki logosunda köpeğin atası kurdun görseli olan MHP nasıl bugünlere geldi, nasıl o ülkücü anlayıştan bu günlere inebildi ben çok şaşkınım. Ya inebildi diyorum çünkü bu bir seviye inmesi, bu bir irtifa kaybı. Biz -atalarımız ya Türklük de olsun, Anadolu kültürü de olsun, dinî vecibelerimiz de olsun- hayvanı yaşatan, insanı yaşatan bir anlayıştan gelen insanlarız. Ben utanç duyuyorum. Ben bu yasa teklifinin bu ülkenin bu kadar sorunu varken, bu kadar aç çocuğu varken, bu kadar aç, hastalıklarla mücadele eden yaşlısı varken burada konuşulmasından hicap duyuyorum. Bu şanlı Meclis bunları görmeye layık değildi. Gerçekten çok üzgünüm, belki de bir duygu patlaması yaşıyorum. Ama bu yüreği acılı analara da sokağa korkuyla çıkan çocuklara da ya da işine giden insanlara da hak veriyorum; bu, vermiyorum anlamına gelmez ama bunun, bu sorunun çözümü...

Bakın, burada bir araştırma komisyonu yürütülmüş, emek harcanmış yani tekrar bir yasa çıkarılmış; bu yasa işletilseydi düzgün bir şekilde, ben bunun etki analizlerini görmek isterdim. “Evet, çıkardık, 2021’de biz bu yasayı çıkardık, yerel yönetimlerle de şöyle iş birliği yaptık ama şöyle engeller çıktı karşımıza, hedefimizin ancak şu kadarını gerçekleştirebildik.” Bunu duymak isterdim. Tekrar ötanaziymiş, uyutmaymış yani gerçekten biz burada vatandaşın uyutulduğuna tanıklık ediyoruz ya. Ötanazinin anlamı bambaşka bir şeydir. Ötanazi, insanın kendi iradesiyle ölümü tercih etmesidir. Hayvanın nasıl bir iradesinden, nasıl bir başvurusundan bahsedebilirsiniz; bu, Meclisin... Gerçekten

komedidir bu ya. İzahı olmayanın mizahı olur. Ya, biz bu komediyi yaşamaya mecbur muyuz? Bu kanun teklifinin yani hiç maddelerinin bile görüşülmesine gerek yok. Yeter ki kanun, 5199 sayılı Kanun -umarım yanlış söylemiyorum- doğru uygulansa, doğru kısırlaştırma yapılsa... “4 milyon hayvan.” deniyor, 4 milyon hayvanın hepsinin kısırlaştırılmasına gerek yok. Kedilerde, köpeklerde erkeğin ve dişinin kısırlaştırılması farklıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ELİF ESEN (İstanbul) – Başkanım, bir dakika rica ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen toparlayın çünkü bir hayli uzadı.

ELİF ESEN (İstanbul) – Toparlıyorum, ben çünkü ilk defa konuşuyorum ve affınıza sığınıyorum.

Erkek ve dişi hayvanın kısırlaştırılması farklıdır. Bu hayvanlarda erkeğin kısırlaştırılması çok kolaydır. Sabah alırsınız, akşam o uygulamayı yaptıktan sonra hayvanı sağlıklı bir şekilde yaşam alanına bırakabilirsiniz. Ama dişinin bir klinik müdahalesine ihtiyacı vardır. Eğer bir seferberlik ilan edilirse “saldırgan” denilen hayvanlar, bu da insanlara saldırdığı teşhis edilen, tespit edilen hayvanlar alınıp aynen insanlardaki cezaevi gibi böyle bir uygulamayla geri kalanı da akıllı, mantıklı bir kısırlaştırmayla bu popülasyonun artışı engellenirse çözülebilir. Bunun çözümü var, yeter ki biz samimiyetle, vicdanla, merhametle yaklaşalım ve bunu bilime dayalı bir şekilde yapalım. Bunun çözümü ama burada konuşulanlar değil.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

ELİF ESEN (İstanbul) – Lütfen bu kanun teklifi geri çekilsin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

ELİF ESEN (İstanbul) – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – İsmimi hatırlamıyorsunuz herhâlde, Sevda Karaca.

Şimdi, madde 6’yı konuşuyoruz. Bu maddeyle mevcut yasada yer alan “tıbbi” ibaresi “kanuni ve tıbbi” şeklinde değiştiriliyor sanki hukuk varmış gibi, sanki hukuk böyle gerçekten bu katliamın üstünü örtbilecekmiş gibi. Artı, bir de belediyeler tarafından toplanan sahipsiz hayvanların bakımevi dışında bir yere yerleştirilmesi, bir yere terk edilmesi veya bakımevinde barındırılan hayvanın bakımevi dışında bir yere bırakılması da bu maddeyle yasaklanıyor. Şimdi, siz bütün Komisyon görüşmeleri boyunca ha bire “Önceki yasa çözüm olmadı.” diyorsunuz, bize böyle anlatıyorsunuz ya işte, bu madde aslında çok açık bir itiraf barındırıyor. Hiç uygulamamışsınız daha önceki yasayı, o yüzden de çözüm oluşturabilecek şeyler için bir tek somut adım bile atmamışsınız, bu maddeyle de bunu açık açık itiraf ediyorsunuz. Siz bu maddeyle aslında belediyelerin hayvanları toplayıp toplayıp ıssız arazilere bıraktığını, -ne bileyim- bir başka belediyenin sınırlarına bıraktığını da açıkça itiraf etmiş oluyorsunuz. Şimdi, asla denetlemediğinizi de burada, bu maddede gerçekten de bangır bangır bağıriyorsunuz. Bu maddenin çok önemli bir tehlikesi var “barınak” denen o ölüm merkezlerini de aynı zamanda bu madde kapsamında siz STK’lerin, emek-meslek örgütlerinin, halkın da denetimine tümüyle kapatıyorsunuz, alt metninde bu var ve bunun çok tehlikeli olduğunu hatırlatmak istiyorum. Şimdi, her yer bir toplama kampı olsun istiyorsunuz. Veteriner hekimlerini, belediye emekçilerini, belediyeleri de birer Nazi subayı hâline getirmek istiyorsunuz, bir de zannediyorsunuz ki bunun bir bedeli olmayacak. Bunun en büyük bedelini halk ödeyecek; manipüle ederek, bölmeye çalışarak bu kanlı yasaya ortak etmek istediğiniz aslında insanlar ödeyecek.

Şimdi, yeniden dönelim, itirafınıza diyorsunuz ki: “Yerel yönetimler adına toplanan hayvanlar.” Kim toplayacak bu hayvanları? Başka vekil arkadaşlarımız da bu konuya dikkat çekti, gerçekten de çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Şimdi siz yani yirmi yıldır maşallah her şeyi taşeronlaştırıp, rantlaştırıp, vahşileştiriyorsunuz, hayvanları da vahşice toplama işini bu maddeyle şirketlere devredip katliamdan da mı rant çıkaracaksınız? Bunu gerçekten merak ediyoruz. Hayvanları toplayıp ölüm kamplarına götüreceksiniz. Şimdi “yakala-kısırlaştır-tut-sahiplendir” diye bir şey uydurmuşsunuz, dünyanın hiçbir yerinde yok böyle bir şey. Yakalama vahşetinden bile rant devşirmeye çalışıyorsunuz, hakikaten inanılmaz yani.

Peki, kısırlaştırma aşamasında ne yapmış oluyorsunuz? Bakın, arkadaşlar, Doğa Koruma ve Milli Parklar belediyelere bu memlekette sadece dışı köpekler için bütçe ayırıyor ve rakamın komikliğine bir bakın, 2023 bütçesi için sadece 200 lira ayrılmış, 200 lira; siz 2024 için bütçe bile ayırmamışsınız. Üstelik bu bütçe de bu küçük bütçe de belediyenin genel bütçesine gidiyor, asla ve asla denetlenmiyor. Normalde veteriner işleri müdürlüğü kurulması ve bütçenin oraya ayrılması gerekiyor, bunu da yapmamışsınız. Nereye gidiyor bu paralar? Ne yaptınız bu zamana kadar? Bir tek soruya düzgün cevap vermiyorsunuz, sonra bir itiraf ortaya koyuyorsunuz, diyorsunuz ki: “Katliam yasasını buradan meşrulaştıracamız.” Herkes bağıra bağıra söylüyor, belediyelerin sadece yüzde 25’inde bakımevi var. Şimdi, bize diyorsunuz ki: “Ya bu yasayı bir geçirelim de hele bir, her yeri barınakla donatacağız, bu barınaklar nefis olacak, müthiş olacak, otel kıvamında olacak.” Sonra diyorsunuz ki: “Bunun da maliyeti çok büyük.” Bir rakam çıkartıyorsunuz burada ortaya, “Vay efendim, kısırlaştırmanın maliyeti 2 bin liraymış.” diye. Siz hangi veteriner hekimlerle konuşuyorsunuz, bu rakamları alıyorsunuz bilmiyoruz ama açıkçası, bir tek sizin verdiğiniz rakamları bile düşünsek kısırlaştırmanın maliyetinin bu ölüm kamplarının maliyetinden çok daha az olduğu açıkça bilimsel verilerle ortada. Siz mevcut kanunda, sokakta yaşayan hayvanların geçici bakımevlerine kapatılarak hapsedilmesini engelleyen ve bu yasanın, var olan yasanın belki de en önemli maddelerinden birini değiştiriyorsunuz bu maddeyle. Belki de en olumlu maddelerinden bir tanesi buydu. Bakımevlerine hayvanların hapsedilip öldürüldüğü...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen tamamlayalım.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - ...asla denetlenmedikleri, denetime tümüyle kapalı hâle getirildikleri bir toplama kampını, ölüm kampına dönüştürüyorsunuz. Açıkça söyleyelim: Bu madde ve diğer maddeler için her zaman söylediğimiz şeyi tekrar söylemek zorundayız, “kısırlaştır-aşılattır-yerinde-yaşat”ın olmadığı, bu perspektifle yaklaşılmayan her öneri kanlıdır, bu kan da sizin elinizdedir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Buyurun.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Ben mi konuşacağım?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sizde.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Özgül Saki.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Lütfen isimlerimizle hitap edin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, isimleri isterseniz alırım, tek tek alırım arkadaşlar ama listeyi aldıktan sonra da bir ilave yapamayız, onu söyleyeyim.

Ben, şimdi, siz söz talebinde bulunuyorsunuz, dikkat ederseniz özenli bir şekilde de dağıtıyorum yani oraya veriyorum, öbür tarafa veriyorum.

Buyurun.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Şimdi, ya, ben gerçekten şunu çok merak ediyorum: Bütün veriler, mesela, Hindistan’da, Hollanda’da, Meksika’da uygulanmış; önce ölüm çözüm olarak gösterilmiş bu ülkelerde, uygulanmış; hiçbir çözüm olmamış ve bu konuda uzman olanların, araştırma yapanların ve ülkelerin raporları bütün açıklığıyla söylüyor ki bu popülasyonun tek çözümü kısırlaştırmak, aşılatacak ve yerinde yaşatmak. Her türlü, hem ekolojik denge açısından hem toplumsal yaşamın uyum içinde, barışçıl, hayvan sevgisiyle yeniden inşa olması açısından yani her açıdan tek çözümün bu olduğu çok net.

Mesela, niye bu çözüm değil? Hiçbir argümanınız yok, o yüzden konuşmuyorsunuz çünkü öldürmek istiyorsunuz; bunu da anlamıyorum. Niçin bu kadar öldürmeye odaklanmış vaziyettesiniz? E, o zaman da aklımıza sadece rant geliyor çünkü rant hükûmeti; her şeyden rant devşirdiğiniz Genel Kurulda yaptığınız bütün yasalarda açıkça ortada. Şimdi, burada da ben kimlere rant devşiriliyor acaba diye düşünüyorum ve buradan da söylendi; mesela, işte, gizli satırlarda “Yerel yönetimler adına toplatma...” Bir kere “toplatma” dediğiniz şeyin kendisi kabul edilir bir şey değil, barınakların kendisi kabul edilebilir bir şey değil çünkü ölüm kampları oralar yani gittiğinizde görüyorsunuz zaten oraların ölüm kampları olduğunu.

Şimdi, mantık niye bizi... Yani gerçekten çok canım yanıyor, sokakta insanların çok canı yanıyor; gerçekten ülkenin dört bir tarafında sokaktalar, ben de yarın sabah gideceğim o sokaklara ve daha fazla “Sokaklara çıkalım.” diyeceğim çünkü öldürmeyi meşrulaştırıyorsunuz, bir canlının ince ince, soğukkanlı soğukkanlı öldürülmesini meşrulaştırıyorsunuz. Bakın, bu çok korkunç bir şey. Önce zemini hazırladınız medyayla, şununla bununla, sokak hayvanlarını düşmanlaştırdınız, sonra meşrulaştırmaya çalıştınız sanki böyle bir şey varmış gibi, çocukların yaşamı ile sokak hayvanlarının yaşamını karşılaştırmıştınız gibi algı yarattınız, manipülasyon yaptınız; işe yaramadı, yaramıyor, ölümü meşrulaştıramazsınız çünkü. Ama niye yapıyorsunuz bunu? Çünkü bu çok önemli, etik açıdan çok önemli, sizin varmak istediğiniz hedefler açısından çok önemli.

Bugün sokak hayvanlarını öldürmeyi meşrulaştırıyorsunuz, yarın idamı tartıştırmayacağınızın garantisi yok. Bakın, ne diyor 5’inci maddede, o kabus gibi olan ve değişiklik önergesi verdiğiniz daha beter yasada ne diyor? “Olumsuz davranışları kontrol edilemeyen...” Ya, bu ifade ne demektir? Olumsuz davranış ne? “Olumsuz davranışları kontrol edilemeyenleri öldüreceğiz.” diyorsunuz. Yarın bir gün kadınların olumsuz davranışları nedeniyle katli vacip olacak; zaten fiilen öyle, yasa katına çıkarmayacağınızın garantisi yok. Bu konuşmalardan, buradaki cinsiyetçi konuşmalardan ben hicap duyuyorum, endişeye kapılıyorum; yarın bir gün bunun yasa katına çıkmayacağının garantisi yok. “LGBTİ+’lar kamu düzenini bozuyor, olumsuz davranışları nedeniyle kontrol edilemiyorlar.” deyip Nazi Almanyasındaki gibi katletmeyeceğinizin garantisi yok; buraya gidiyor bu yasa, buraya gidiyor. Gerçekten hicap duyuyorum bir canlıyı öldürme meselesini bu kadar ayrıntılı tartıştırmamızdan, üstelik de her açıdan çözümün ne olduğu burada madde madde söyleniyor, hiçbirine yanıtınız yok, “Bu çözüm olmaz.” diyemiyorsunuz, “Bu, şu, şu nedenlerle çözüm olamaz.” diyemiyorsunuz çünkü veriler bizim elimizde; çözümün orada olduğu çok belli, çözümün burada olduğu çok belli, tek bir şekilde ağzınızı açamıyorsunuz çünkü çoğunuz kendi hazırladığınız yasayı okumamışsınız, hiçbir veri sunamıyorsunuz, hiçbir gerekçeniz yok, hiçbir kanıt öne süremiyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Bitiriyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Lütfen...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Canlıların yaşamı konusundaki bir yasama faaliyeti böyle olmaz, yasayı geri çekin. Sonra, sadece tek bir komisyonda değil, bu çoklu bir komisyonda etraflıca tartışılıp yaşama değer, ekolojik dengeye uygun, herkesin içini rahatlatacak yasa yapmak mümkün, veriler elimizde; çekin bu yasayı.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Buyurun.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Teşekkür ediyorum.

Yani madde üzerinde konuşmanın çok da bir getirisi olmadığını düşünüyorum çünkü maddeye ruhunu veren ana omurgayı geçirdiniz 5’inci maddeyle.

Yani şunu ifade etmek istiyorum: Konuşuyoruz 17 Temmuzdan beri, Komisyona geldiğinden beri konuşuyoruz, anlatıyoruz, soruyoruz, talep ediyoruz. “Yasa yapma tekniğini uygulayın.” diyoruz. “Sağlıklı koşullarda, bütün muhataplarıyla, özneleriyle yan yana geldiğimiz, müzakere içerisinde, diyalog içerisinde, istişare içerisinde, gerçek bir yasama organını hak temelli, yaşatmak temelli uygulayalım, uygulatalım, hayata geçirelim.” diyoruz. Defaatle bunu söylüyoruz ancak Nuh diyorsunuz, peygamber demiyorsunuz. Gerçekten “başkasının yerine utanmak” diye bir tabir var, bilmiyorum duydunuz mu? Biz, öldürme ve ölüm hakkında, katliam hakkında bunca konuşmaktan dolayı zaten bir utanç içerisindeyiz ama sizin bu vurdumduymazlığınızdan, riyakârlığınızdan dolayı da başkasının yerine utanıyoruz gerçekten.

Defaatle burada konuştuk, farklı biçimlerde konuşmaya çalıştık. Anayasa üzerinden, hukuk üzerinden, yasalarla anlatmaya çalıştık; olmadı. Bilimle anlatmaya çalıştık, bilim insanlarının, veteriner hekimlerin, hayvan hakları inisiyatiflerinin raporlarını burada sunmaya çalıştık; bu da olmadı. Sizin kendinizi var ettiğinizi söylediğiniz yerden anlatmaya çalıştık, ayetlerle anlatmaya çalıştık, İslami değerlerle anlatmaya çalıştık, o da olmadı; yine Nuh dediniz, peygamber demediniz.

Ama bakın, gerçekten çok ciddi bir infial ortamı yaratıyorsunuz. Biraz evvel, 5’inci maddenin geçmesiyle birlikte yani bu yasanın ana omurgası olan ölüm fermanının geçmesiyle birlikte toplumda çok ciddi bir infial yaratıldı. Türkiye Büyük Millet Meclisi koridorlarında halkımız, bilim insanları, yurttaşlar, veteriner hekimler, avukatlar yani bu yasa yapma faaliyetine alınmayan yurttaşlarımız “Katiller, katiller!” diye feryat fğan Türkiye Büyük Millet Meclisinin koridorlarını inlettiler. “Bu sese kulak verin.” dedik, bu sese kulak vermek yerine kapı duvar bir süreci işletmeye devam ediyorsunuz. Ankara’nın birçok sokağında şu anda hayvan hakları savunucuları aynı feryatla gerçekten Ankara’yı inletiyorlar, seslerini Türkiye Büyük Millet Meclisine duyurmaya çalışıyorlar; “Katiller! Katil AKP! Hükümet istifa!” diye feryat ediyorlar.

Bu, sadece Ankara’da böyle değil, sadece Meclis koridorlarında böyle değil; ülkenin dört bir yanında -bakın, değerli hazırun- 17 Temmuzdan itibaren ve evvelinde haftalardır halkımız, yurttaşlarımız bu feryatla sokakları inin inin inletiyorlar; bu sese gerçekten kulak vermek zorundasınız. Ötesi -arkadaşlarım da ifade ettiler- gerçekten, hani, bugün şiddet ortamını, bu infial ortamını sıradanlaştırmakla, gündelikləştirmekle başlayacak, yarın “Köpekler olmasın, köpekler itlaf edilsin!” diye başladığımız bu faşizmin yürüyüşü; bu güzergâhta biz “Cüceler doğurmasın.” yasasını görüşüyor olacağız, biz “Engelliler itlaf edilsin.” yasasını görüşüyor olacağız. “Otizmliler yok olsun, downlular yok olsun...” Tarihte bunu hatırlıyorsunuz değil mi, nasıl o Nazi kamplarında farklılıkların yok edildiğini, tasfiye edildiğini? Ve biz oraya uzak değiliz, çok yakınız.

Ve bize, gerçekten, yine aynı riyayla, 5'inci maddede sanki bir değişiklik olmuşçasına medya gücünüzü kullanarak, algı operasyonlarıyla ötanazinin, o katliam fermanının halkımıza geri çektilirildiğini inandırmaya çalıştınız. Ya, bunun sonu yok değerli arkadaşlar. Bu, faşizmin inşasının yürüyüşüdür, bunun hamlesidir ve sadece köpeklerin itlaf edilmesiyle kalmayacaktır.

Bu suça ortak olmamaya, kanun teklifini derhâl geri çekmeye bir kez daha sizleri davet ediyorum. Halkımız da şu anda sizlere mailler atıyor, sosyal medyadan, sokaklardan sesini duyurmaya çalışıyor ama ancak ne yazık ki iktidar vekillerinde şu anda özne olmaya dair, birey olmaya dair, şahıs olmaya dair, vicdana dair, bilime dair, izana dair hiçbir şey kalmamış durumda.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Teşekkür ediyor, geçiyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biraz önce bazı şeyler söylendi hem o konuyla ilgili hem 6'ncı maddeyle ilgili birkaç cümle etmek istiyorum. Birincisi “Güvenmiyor musunuz belediyelere ya da yetkililere?” deniliyor da şimdi, kanun yaparken herhâlde şuna dikkat etmemiz lazım: Biz bir kanun yapacağız yani sizler teklifi verdiniz, biz muhalefet ediyoruz ama sonuç olarak hepimiz yasama organının birer parçasıyız ve o kanun ortaya çıktıktan sonra açık olması lazım, belirli olması lazım, öngörülebilir olması lazım yani bir vatandaş onu okuduğu zaman -hukukçu olmasa bile- herkesin aşağı yukarı benzer bir şeyi anlıyor olması lazım. Şu an bu kanundan herkes birbirinden farklı sonuçlar çıkarıyorsa, “kamu güvenliğine tehdit veya tehlike” dediğiniz şey çok muğlak kalmışsa burada bir sorun vardır yani birine güvenerek “Bir yetkili iyi niyetlidir zaten.” diye düşünülerek kanun yapılmaz ki yani işin özünde zaten ayrıştığımız noktalardan bir tanesi de bu.

Yine, barınaklarla ilgili konuşuldu, işte, belediyelerin sorumluluktan kaçmaya çalıştığından filan bahsettiniz de yani ben tekrar dönüp şunu okumak istiyorum çünkü okumadığınıza inanmaya başladım artık. Şu kısmını okuyacağım, bir de yani komisyon raporunda böyle tartışmalar sonucunda ortaya çıkmış bir kısım değil de hatırlatıyorum; AKP, belediye çoğunluğuna sahipken yazılmış olan, AKP'li milletvekilleri tarafından verilmiş olan önergenin metninden ne kadar kibar ifadelerle belediyelerin ne hâlde olduğunu anlatan bir şeyler okuyacağım size. Diyorlar ki: “Belediyelerin birçok güzel uygulaması yanında, konuya yeterince hassasiyeti olmayan personelin görev yapması sıklıkla kamuoyunda tartışma konusu olmaktadır. Barınak, bakımevi ve hayvan hastanesine sahip olan yerel yönetimlerin bu barınak ve bakımevlerinde hayvanlar için sundukları hizmetin niteliği ve kalitesi üzerinde de önemle durulmalıdır. Barınaklar ne yazık ki hayvanlar için genelde uygun olmayan koşullarda faaliyet göstermekte ve buralarda tutulan hayvanların sağlık, beslenme, temizlik ve hayvan haklarına uygun fiziksel ortamda yaşama hakları da sıklıkla ihlal edilmektedir. Barınakların maddi ve fiziksel imkânlarının ve personel sayısının yetersizliği, personelin hayvan hakları konusundaki bilgi eksikliği, birçok barınakta veteriner hekim olmaması yine barınaklardaki koşulları kötüleştirebilmektedir.” Bunun altında imzası olanların tamamı AKP milletvekilleri, 2019 yılında ve eleştirdikleri belediyeler kendilerine ait. Yani “Belediyenin sorumluluğunu atmaya çalışıyorsunuz.” diyorsunuz yani belediyeler başka tarafa geçtiği zaman mı bir anda sonsuz yetkili, sonsuz kaynaklı bir hâle geliyor? Yani barınakların gerçeklikteki durumunu görelim.

Ve maddeye gelince, burada biraz önce söylendi, tekrar etmek istiyorum “yerel yönetimler adına toplanan sahipsiz hayvanlar” deniliyor, bu yasaklanıyor. Bu metin, bu kanun maddesi, kanun bendi neden getiriliyor, hangi ihtiyaca binaen? Yani hangi sorun var da ve bu sorunun boyutu nedir de böyle bir ihtiyaca gerek duyduunuz, böyle bir ihtiyacı tespit ettiniz? Ve bu yerel yönetimler adına sahipsiz hayvanları toplayanlar kimlermiş yani buna dair bir açıklama yapmanız gerekmez mi?

Aynı şekilde, “kanuni ve tıbbi” diye değiştiriyorsunuz yani tıbbi olmayan bazı gerekçelerin olabileceği kabul edilmiş oluyor. Ne olacak bu gerekçeler? Yani hem bu kanunda belirsizlikler var, üstüne başka kanunlardaki belirsizliklerin de olabileceğini baştan kabul etmiş ve önümüze getirmiş oluyorsunuz yani insanların iyi niyetine güvenerek sokakta bu kadar şiddet yükselmişken ve dışarıda -tekrar ediyorum- şiddet hazırlıkları, katliam hazırlıkları yapılırken bunu böyle teknik bir şeymiş gibi tartışmak da yanlış geliyor ama teknik açıdan da sıkıntılı.

Son bir sorum var yani lütfen birisi cevaplasın: Bu TRT Haber’in kullandığı köpek görseli nereden kaynaklanıyor? Bu rakamlar nereden gelmiş? TRT Haber’de bugüne kadar hiç kadın cinayeti rakamı görmedik, öldürülen çocukları görmedik. Tarım Komisyonundayız, daha geçen gün çocuk işçi, tarım işçisi hayatını kaybediyor traktör kazasında, ya, buna dair bir tane haber, bir tane bilgi görmüyoruz, bu rakamları görmüyoruz, bu köpek görseli nasıl böyle saldırgan köpek görseli olarak kararlaştırılmış? Bu nasıl bir toplantı ortamında yapılıyor, nasıl? Yani “Bakın, bakın, daha da canavar gibi görünen bir köpek koyalım.” mı deniliyor mesela? Nasıl yönetiliyor bu hepimizin vergisiyle yönetilen TRT?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Buyurun.

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) – Evet, Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Değerli Komisyon üyeleri ve değerli milletvekili arkadaşlarım; aynı talebi tekrarlamak için söz aldım, daha önceki maddede de bu talebimi dile getirmek için söz almıştım. Talep çok net, sadece benim şahsi talebim değil, toplumun talebi aslında; bu kanun teklifi tümünden geri çekilmelidir, sağlıklı bir çalışma yapılması için zaman verilmelidir, teklifimiz talebimiz budur. Anlaşılan, bu talebimizi hemen hemen her maddede yinelemek zorunda kalacağız çünkü görüşmekte olduğumuz bu teklifin hemen hemen her maddesi, kanunun gerçekten geri çekilmesini ve üzerinde çalışılmasını gerektiren âdeti ayrı birer gerekçe niteliğinde. 4’üncü ve 5’inci maddelerde bunu bizzat verilen önergelerle sizler de kabul ettiniz yani 4’üncü maddede bir kere kedileri ayıracak bir niteleme yaptık, “köpekler” tabiri getirildi, efendime söyleyeyim, 5’inci maddede zaten can alıcı sözcüğün değiştirilmesiyle ilgili önergeyi sizler getirdiniz. Şimdi yine aynı şekilde böyle bir teklif de var, bu maddede de yine olağanüstü muğlaklıklar var, üzerinde çalışılması gereken hususlar var.

Biraz önce bahsedildiği gibi, bir kere yerel yönetimler adına sahipsiz hayvanların toplatılmasını öngörüyor. Bir kere, o “adına” kavramının ne kadar muğlak olduğunu işte, biraz önceki konuşmacılar da söylediler. Yani taşere edilecekse bu görev, kimlere taşere edilecek? Bunların bir standardının olması gerekmez mi? Bunların bir açıklığa kavuşması gerekmez mi? Onu da geçtim, efendime söyleyeyim, diyor ki “Toplatılan sahipsiz hayvanlar bakımevlerine bırakılacak ve bakımevlerinin dışına çıkarılmayacak.” Peki, ne kadar bakımevimiz var? Elimizde bir sağlıklı veri yok yani karanlıkta el yordamıyla konuşuyoruz. Biraz önce de söylediğimiz gibi, kanunun gerekçesinde 4 milyon sayısından bahsediliyor, sonradan verdiğiniz teklifle, mesela bunun içerisinde kedilerin çıkmış olması lazım

yani aslında ne kadar bir hayvan popülasyonundan bahsediyoruz? Yani ne kadar barınağa, ne kadar bakımevine ihtiyacımız var? Bunları bilmiyoruz daha, böyle bir sağlıklı veri yok elimizde, tamamen el yordamıyla hareket ediyoruz. Hâlbuki bunların çözümü de var yani bu inatlaşma neden?

Biraz önce söylediğim gibi, Türk Veteriner Hekimleri Birliğine veya barolara, efendime söyleyeyim, onlardan destek alarak yahut bu konudaki uzmanlaşmış sivil toplum örgütlerinden destek alarak sağlıklı veriler üzerinden çalışma yapabilmemiz için bir imkân tanınmasının önündeki engel nedir? Yani bu işi bu kadar hızlı, bu kadar acil yapmanın gerekçesi nedir, bunda ısrar etmenin gerekçesi nedir? Yani yirmi iki yıl beklenmiş, efendim, iki ay daha beklememenin, bunda ısrar etmenin, şimdi, bu sıkışık zamanda bunda ısrar etmenin gerekçesi nedir? Bu inatlaşmayı anlayamıyorum. Yani sadece muhalefet partileriyle inatlaşmıyorsunuz, toplumla inatlaşıyorsunuz. Yani bu inatlaşmaya -bir açıklama- mantıklı bir açıklama yokken... O zaman gündüz oturumunda Sera Hanım'ın dediğinin dışında mantıklı hiçbir izahı kalmıyor. Dediği gibi, o zaman bu bir iletişim operasyonu yani İletişim Başkanlığının koordine ettiği bir iletişim operasyonu. Yani Türkiye'nin başka yakıcı hiçbir sorunu konuşulmasın bu meseleler konuşulsun diye yapılmış, önümüze konulmuş bir iletişim operasyonundan başka hiçbir anlam ifade etmiyor.

Tekrar ediyorum, bu inatlaşmadan vazgeçin, toplumla inatlaşarak siyaset yapılmaz, toplumla inatlaşarak yasa yapılmaz. Bu kanun teklifini geri çekelim, makul bir süre içerisinde hep beraber sağlıklı bir yasa çalışmasına imkân tanıyalım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Sayın Suiçmez...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sayın Başkanım, artık çalışma saatlerimizin insan haklarına aykırı olduğunun, bu saatten sonra çalışmanın işkence ve kötü muameleyle girdiğinin altını çizmek isterim. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Bu şartlarda çalışmaya devam etmek istemiyorum ama siz, ısrarla, yine bizi bu şartlarda çalıştırmaya zorunlu bırakıyorsunuz.

Şimdi, bir kere, gömleğin ilk düğmesini yanlış bağlarsanız sonu da o gömleği artık kullanılacak hâlden çıkarır, tekrar sökmek durumunda kalırsınız tek tek o ilmekleri, tekrar başlarsınız. Şimdi, zaten kedi-köpek ayrımı Yapmakla, kanunun bütün -o çok ulvi duygularla hazırladığınız kanunun- lafzı, ruhu da ortadan kalkmış oldu, olmayan verilerin de iyice tutarsız hâle gelmiş olmasına neden oldu. Dolayısıyla burada yapılması gereken, o kadar zaten sağlıklı veriler yok, veriler üzerinden gitmiyoruz, burada bilimsel hiçbir değerlendirme yok; geri çekelim bu teklifi ve tekrar değerlendirelim.

Şimdi, “Güvenli sokaklar.” diyorsunuz, ruhu aslında bu. Türkiye’de hangi sokak güvenli? Yani bu sokaklardan köpekleri alarak siz sokakları güvenli hâle mi getireceksiniz çocuklar için, kadınlar için, vatandaşlarımız için? Etmeyin ya! Yani gerçekten eğer biz bu sokakları güvenli hâle getirmek istiyorsak, o sokaklarda kadınları katleden, çocuklara tecavüz eden, çocukları istismar etmek için bekleyen bir sürü insanı ortadan çıkarmanız gerekir, bunları kaldırmamız, bunları bir yerlere tıkmamız ve tabii, kanunun da ruhuna göre onları da orada ortadan kaldırmamız gerekiyor.

Şimdi, o yüzden, hani, bu “Güvenli sokaklar.” lafı o kadar Türkiye gerçeğinden uzak ki. Yani kadınlar gece sokağa korkmadan çıkamıyorlar, arkadan ses geldiğinde ne yapacağını bilemiyorlar. Siz, gündüz hanginiz çocuğunuzu sokağa bırakıyorsunuz ya? Eskiden insanlar köylerinden bir saat uzakta kasabalara giderdi yürüterek, şimdi çocuklarımızı neredeyse kulağından tutup güvensiz ortamlar nedeniyle, başta uyuşturucu da dâhil olmak üzere, neredeyse okulun içine evden ışınlacak hâle

gelmiş bir ortamda yaşarken biz güvenli sokaklardan bahsediyoruz ve bu güveni de sadece hayvanların bozduğunu düşünüyoruz. Bunu gerçekten böyle düşünüyorsanız Türkiye’den uzak bir ülkede yaşıyorsunuz demektir, sokağa çıkmıyorsunuz, halkla kucaklaşmıyorsunuz demektir.

Şimdi, Başkanım, ötanaziye de geçirdiniz, adını daha iyi koyarak bence geçirdiniz, daha da genişleterek geçirdiniz 5’inci maddeyle ama burada Sayın Komisyon Başkanımız çok net bir şekilde söylüyor yani o düğme ilikleme sırası var ya, 4’üncü maddeyle sarı öküzü zaten aldınız. Dolayısıyla oradaki “Hepsini kapatacağız, toplayacağız, barınağa kapatacağız.” demekle birlikte zaten ötanaziye gerçekleştirilmiş oluyorsunuz. Sağlıksız ortamlarda hepimiz biliyoruz ki gerçekten Sera’nın bahsettiği köpeği de oraya götürseniz iki gün sonra zaten saldırgan hâle gelecektir yaşayabilirse o kadar sürede, yaşayabilirse kendisi saldırgan hâle gelecektir ve sizin bu bahsettiğiniz şartlarda ötanaziye uygun bir hâle getirilecektir.

Şimdi, bir, bu yasa geçerse vatandaşlar köpekleri sokaklarda kendileri katledecekler. Bununla bitmeyecek toplamaya gelindiği zaman vatandaş kamu görevlileriyle, belediye çalışanlarıyla birbirine girecek. Bu da yetmedi “Toplansın.” diyen vatandaşla “Toplanmasın.” diyen vatandaş birbirine girecek. Ya, böyle bir yasa nasıl düzenlenebilir? Yani çözüm üretmemiz gerekirken bizatihi kendimiz problemi yaratır hâle geldik, mevcudundan da daha kötü bir hâle getiriyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, ilave süre alabilir miyiz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen sözlerimizi toparlayalım.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Bitirirken şunu da soruyorum, ben tabii, sordukça bir anlamı kalmıyor çünkü siz sorularımıza cevap verecek olan buradaki arkadaşlara, dernek başkanlarına ya da birlik başkanlarına söz vermiyorsunuz.

Şimdi, kuduz için gerçek olmayan birtakım rakamlar ortaya koydunuz. Sayın Başkanım, şimdi, ben şunu merak ediyorum: Verilen önergeyle de Hasan Bey kedileri devre dışı çıkarttı. Şimdi, acaba ben hastaneye kuduz nedeniyle -kuduz endişesiyle daha doğrusu; işte, sıyrığım var, acaba kuduz mu-başvuranların ne kadarının köpek ısırığından veya köpek tırmığından, ne kadarının da kedi ısırığı veya sıyrığından bu sayının meydana geldiğini merak ediyorum. Yani kaçta kaç köpek, kaçta kaç kedi; böyle bir verimiz var mı?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Saymadılar ki.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Peki, son cümlelerinizi alayım lütfen.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Şimdi, Sayın Başkanım, son cümleyi de söylüyorum: Çok masum bir şekilde bu konulmuş buraya, işte, toplanacak olanların belediye adına toplanmasından bahsediliyor, burada da açıkça kanunun belirginliği ortadan kalkmış durumda, hâlbuki biz kanunları belirgin olsun diye yaparız. Nasıl toplanacak, kim toplayacak, yetki kime verilmiş? Bir belediyeye de yetki verebilirsiniz yani ihale yapması için yetki verebilirsiniz ama kanunda böyle bir düzenleme yok. Bu, eksik bir düzenlemedir, bunun da altını çizmek isterim, böyle bir şey olmaz yani eğer bir ihale için yetki verilecekse.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkür ederim, sağ olun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Toplantıyı ne zaman bitireceğinizi de yine ısrarla öğrenmek istiyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, çalışıyoruz.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Başkanım, AK PARTİ’li arkadaşımız söz istiyor. Lütfen biraz oraya da söz verin, sonra buraya dönün.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, sırasıyla söz veriyorum, herkesin söz talebi var.

Buyurun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - İyi akşamlar.

Ben de katılıyorum vekilime; insanlık dışı bir ortamda çalıştığımızı, hatta ilkel köleci topluma döndüğümüzü görmüş oluyoruz. Bir yıldırma operasyonu var ama AKP vekilleri yok şu anda yani bu yıldırma operasyonu bizi biraz zor yıldırırsınız çünkü gerçekten sokakta da mücadele ediyoruz ve mücadele etmeye devam edeceğiz.

Ben şunu söylemek istiyorum: Demin bir vekilimiz “güvenli sokaklar” dedi, burada hiç tartışılmadı ama yani bu saati ileri alma geri alma meselelerinde bile kısım o karanlık sokaklarda çocuklar yürüyor, hiç böyle bir derdiniz olmuyor, bugüne kadar hiç tartışılmıyor, bunu bir enerji tasarrufu olarak yaptığınızı iddia ediyorsunuz ve ama işte, o sokakları aydınlatırsanız, çocukların yürüyebileceği ışıklı olduğu ortamları yaratırsanız... Hani Ensar’ı konuştuk, Hiranur’u konuştuk, onları geçiyorum, o yüzden de yani bu şeyi söylemek istiyorum.

Şimdi, benim annemin yaşadığı mahallede, Ankara’da vallahi köpekleri önce istemiyorlardı komşular -böyle hayvanseverlik zor bir şey bence, hayvan haklarını savunmak da- evlere hırsız girmeye başlayınca öyle güzel beslediler ki o sokak köpeklerini “Aman evimizi korusun, aman hanemize kimse gelip hırsızlık yapmasın, altınlarımızı çalmasın.” diye. Orada da bir çıkar var da insanlar kendilerini, çıkarlarını düşünüyorlar, genelde kullanım maddesi olarak görüyorlar ya da bir eşya olarak görüyorlar. O yüzden, bu kadar sokakları koruyan, hırsızdan koruyan var hayvanlara bazen böyle bakmak lazım. Ben çocukken Alevilik kültürüyle büyümüş biriyim, vallahi köpekler dostu da anlıyor, düşmanı da anlıyor. Pir Sultan Abdal, Hızır Paşa’nın kendine nasıl ihanet ettiğini görmüştü, bence köpekleri buraya getirsek, konuşursak vallahi sizin bu ihanetinizi, katliamcı yanınızı dile gelse söyleseler gerçekten anlatmaya çalışırlardı. Biz, hani, böyle çocukken... Siz “Ali baba” diyorsunuz da ben pek sevmiyorum böyle erkek egemenliğiyle kurulmuş şarkıları ama yani o çiftlikte hayvanları sevmeyi öğretti o şarkılar ya da çizgi filmler; Pembe Panter, Mickey Mouse bile bize fareleri sevmeyi öğretmişti ama AKP rejiminin, iktidarının hayvanları sevmediğini, hayvanları katletmeye çalıştığını görüyoruz. Vallahi, maddeler geçiyor böyle, biz duvara konuşuyoruz gibi bir durum var yani halkımız da bunu görüyor, bence gördükçe de... Sizin biraz böyle bu tarz yasaları çıkarmaya çalışmanızın bir nedeni de bu yani hayvan mamalarını yükseltiyorsunuz, vallahi en çok yoksullar paylaşıyor; üç kap yemek yiyordu, şimdi iki kaba düşmüş, kabın birini de can dostlarına vermeye hazır herkes. O yüzden de AKP’nin böyle hayvansevermiş gibi “can dostlarımız” laflarının kesinlikle riyakâr olduğunu söyleyeyim.

Başkanımız buraya geldi, ben sözümü tamamlayacağım. Başkan tutanaklar yeni gelmiş, bakıp cevap vermek istiyorum size ama deminden beri hayvanları X gören bizi de X görmeye başladı yani “ex” görüyorsunuz onları, X görüyorsunuz bizi; bir türlü ismimizi söylemiyorsunuz. Benim ismimi de söylememe yönünde bir tutumunuz olmuş, ben burada yoktum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – İsminizi söyler misiniz, not edeceğim, söyleyeceğim bundan sonra.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Çiçek Otlu ismim de. Demin “İsmimi söylersem.” diye, o cümleye bakıp size cevap vermek isterim, bunu da söylemek isterim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Nasıl takdir ederseniz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bir diğer şey de ikide bir AKP masalarından “Sen sus!” diyerek erkek erilliğiyle bana laf söylenmesini kabul etmiyorum çünkü erkeklik burada üretiliyor ve pompalanıyor; dizilerinizde, sokakta her gün buna müsaade edilmesini de buradaki özellikle erkek vekillerin bu tarzı mahkûm etmemesini de bir kadın olarak eleştiriyorum. Bana kimse “Sus!” diyemez. Biz sokaklarda “Susmuyoruz, korkmuyoruz, itaat etmiyoruz!” diyerek mücadele eden kadınlarız. O yüzden de bu tarzın mahkûm edilmesi ve eleştirilmesi gerekiyor. Burada kadınlara bunu yapanın dışarıda sokak hayvanlarına ne yapacağını hiç düşünmek istemiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Herhâlde son ben kaldım yine Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, buyurun.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, Başkanım, maddelerde söz istiyoruz, artık gönül koyacak seviyeye geldik. Yorulduysak söyleyelim ama söz istiyorum, oradan tavır yapıyorsunuz. Konuşacağız ve bu her maddede konuşmamızın sebebi aslında size bir fırsat tanımak; belki şimdi, belki bir saat sonra, belki üç saat sonra vicdana gelirsiniz, kalbinizde bir şey sizler da vazgeçersiniz, sonra yıllar yıllar sürecek bu pişmanlıktan sizi kurtarırız diye belki konuşuyoruz. Yoksa biz de gecenin birinde burada, bu şartlar altında, on saat mi olmuş, on bir saat mi olmuş, konuşmaya çok da meraklı değiliz.

Hasan Vekilim, birazcık da performansın düştü, senin de şöyle bir motivasyonunu yükseltelim. Şimdi “Belediyeler, belediyeler.” deyip duruyorsun ağabey. “Can” diyordunuz, “Canların canına sahip çıkıyoruz.” diyordunuz; şimdi “Belediyelerin bütçesini diyoruz.” diyorsun. Ya, bu işin belediyeyle alakası yok. Aslında biz bu iki haftadır hayvanların canını kurtarmaya çalışıyoruz sizin elinizden. Hani, önce öldürülmelerini engellersek sonra sağlıklı bir ortamda nasıl yaşatırız diye de çözüm arıyoruz. Şimdi bu çözüm de lafla olmuyor, para lazım, bunun için de elinizi cebinize atmıyorsunuz, sonunda işi çözümsüzlüğe itiyorsunuz. Yani biz bu arada hâlâ canları da kurtarabilmiş değiliz, hâlâ onun için de mücadele ediyoruz ama çözüm için de “Yerel yönetim de siz de hep beraber bu işi gelin, ortaklaşa çözelim.” diyoruz. “İmkânlar yetmez.” dediğimizde de “Vay, sizin belediyeler bu işi beceremez mi?” diyorsunuz. Böyle bir değerlendirmeyi, senin de aslında samimi olarak bu değerlendirmeyi yapmadığını biliyorum vekilim ama işte, burada da ben sana bunu söylediğimde, sen bana bunu söylediğinde, hamasetle çözüm bulamıyoruz. Yani ben de mesela çıkıp dersem “Ya, biz burada geçen hafta ötanazi kalsın.” dediğimizde, “Vay, siz çocuklarımızın canına mı kıymak istiyorsunuz?” diyordunuz; bugün getirdiniz “Ötanazi maddesini biz değiştirdik.” diyorsunuz; “Şimdi çocukların canına mı kıyıyorsunuz?” desem, buradan, bu diyalogdan hiçbir faydalı sonuç çıkartamayız.

Bir de ben bir şeyi merak ediyorum, hiç aranızda bir belediyeceyle bu işi konuşan var mı? Ben hafta sonu bölgemdeydim, konuştum. Bana “Eğer ki bu yasa çıkarsa ben emekliliğimi beklemem, istifa ederim” diyen veteriner müdürü var, “Eğer ki ceza ise ceza, bu yasa çıkarsa ben öldürüleceğini bile bile o hayvanı oradan alın talimatını veremem.” diyen belediyece de var, “Ben hayvanları iyi etmek için yıllarca okudum, didindim, ben bu hayvanları öldüremem, işimi gücümü bırakırım.” diyen veteriner de var. Şimdi yapmayın... Yasalar toplumsal uzlaşıyla yapılır, bunun paydaşlarının hiçbiri bu yasaya razı değil.

Ayrıca, bir de sokak kısmı var. Diyelim ki bir hayvan şikâyet edildi, geldi ekipler götürecektir, bir hayvansever de çıktı “Alamazsınız.” dedi, karşısına da çıktı başka birisi “Ne yapıyorsunuz?” dedi; ortalık karışacak. Şimdi, bunun sonunda daha güvenli sokaklar mı elde etmiş olacağız biz yani? Can gidiyor,

nasıl karşı durmayacaksınız? Benim gözümün önünde olursa ben de müdahale edeceğim. Uygulamasının zor olduğunu, uygulamasında sıkıntı olduğunu bildiğiniz -size de geliyor benim konuştuğum şeyler- bu kanunu niye geçirmek istiyorsunuz ben gerçekten anlamıyorum.

Bir de sorunca, hemen “Hayvanları öldüreceğiz gibi konuşuyorsunuz.” diye bize serzenişte bulunuyorsunuz ama “Kısırlaştırılalım.” dediğimizde de “O şekilde popülasyonu azaltamıyoruz.” diyorsunuz, bunun Türkçesi “Biz öldürmek istiyoruz.” demek. Yani en azından açıkça, mertçe böyle niyetinizi söyleyin “Biz bu hayvanları öldürmek istiyoruz.” deyin, biz de ötanazi miydi ya, acaba hastalıklı olan mıydı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Bitiriyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Siz genelde kısa konuşturdunuz ama.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Hep denk getiriyorum genelde, ondan.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bu saatte denge bozuluyor Başkan.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Son cümlem.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – En azından bizim de hangi fikirle -biz biliyoruz da kayıtlara geçmesi açısından- yarın, yirmi yıl sonra, otuz yıl sonra, kırk yıl sonra bu tutanaklara baktıklarında hangi niyetle mücadele ettiğimiz anlaşılsın.

Hepinize çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ben teşekkür ediyorum.

Evet, son söz Sayın Başkan’ın.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben de bastım, benim de söz hakkım var Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Şimdi bastınız, “Son söz.” dedikten sonra bastınız, Güngör Yavuzaslan.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, doğru.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ama “son” dediğinizde bastı “söz” dediğinizde basmadı.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir dakika, Sayın Başkan, bir dakika...

MEHMET BAYKAN (Konya) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Otlu, bakın, ben burada...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Benim adım Güngör Yavuzaslan değil, Deniz Yavuzaslan, lütfen düzeltmenizi istirham ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Deniz Yavuzaslan, özür dilerim. Orada da uzun bir ad ve soyadı var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Saat ilerledi, bakın, siz de karıştırmaya başladınız.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Normal.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Olur, normal.

MUHARREM VARLI (Adana) – Bir dahaki maddede konuşun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bir dahaki maddede söz vereceğim.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Son sözü AK PARTİ’li tek bir milletvekili konuşmak istedi diye o mu kullanacak?

MEHMET BAYKAN (Konya) – Başkanım, bilmiyorum dikkate alacak mısınız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Şimdi şöyle: Efendim, Odi isminde -ailemizin- bir köpeğimiz; Balım, Petek, Köpük isminde 3 kedimiz var. Üç yıl önce köpeğimizi bir başka arkadaşımıza verdik. Aile WhatsApp grubumuzun adı hâlâ “Odi’nin Ailesi.” Çocuklarım ve hanımla birlikte başladığımız gruba gelinim dâhil oldu, telefonumda size gösterebilirim.

17 Nisan 2018 tarihinde saat 11.24’te bir fabl yazmışım, Odi diyor ki: “Adıma grup kurdular, her gün beni görmeye geldiler, beni hep sevdiler ama bir gün aniden sen girdin dünyalarına hem de evlerine aldılar ve beni neredeyse unuttular. Bunlar ağırıma gitmedi de seninle beni bir araya getirip ‘Bak, bu senin kardeşin Balım.’ demeleri var ya, o çok ağırıma gidiyor işte kardeşim.” Balım cevap veriyor “Evet, ben de çok istiyorum seninle bir arada olmayı, birlikte çimlerin üstünde koşturmayı. Beni de hiç evden dışarı çıkartmıyorlar nedense, gerçi ben de çok korkuyorum dışarıdaki kocaman kocaman arabalardan, farklı farklı insanlardan, kapkara kuşlar var evin etrafında uçup ‘gak gak’ diye ötüp duran onlardan da çok korkuyorum ama seni ilk gördüğüm andan itibaren birden kanım ısındı herhâlde kardeş olduğumuzdan.” diye devam ediyor. Efendim, burada Balım ve Odi’nin muhabbeti üstünden aile içerisindeki bazı muhabbetlerin geçtiği -inşallah, arzu eden arkadaşlara arz edebileceğim- bir fabl, bir tiyatro şeklinde notum var. Bunu niye okuma ihtiyacı hissettim biliyor musunuz? Şimdi, muhalefet partilerine mensup arkadaşlarımız konuştuğunda Allah Allah, biz farklı bir evrenin insanları mıyız diyoruz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Aynen öyle.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Biz katiller miyiz? Biz sokakta bulduğumuz...

AYHAN BARUT (Adana) – Biz de sizin için aynı şeyi düşünüyoruz.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Şimdi, Sera Hanım Kara’dan, Kömür’den, mahallesinin köpeklerinden güzel bir konuşma yaptı, duygusal konuşma yaptı. Arkadaşlar, sizde olan duygusallığın belki çok daha fazlası bizde de var, merak etmeyin.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Tamam, o zaman niye...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Biz göremedik yani...

MEHMET BAYKAN (Konya) – Şimdi, sizi dinliyoruz, Allah Allah, ya diyoruz, bu kanunda niye anlaşıyoruz biz diyoruz. Ama aslında anlaşıyoruz, bakın, nasıl anlaşıyoruz?

PERİHAN KOCA (Mersin) – Yok, anlaşıyoruz.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Anlaşıyoruz, anlaşıyoruz.

“Yoğun çabalarımız ve hukuki girişimlerimiz sonucu sokak hayvanları yasasından ‘ötanazi’ kavramı çıkartılmıştır, ne toplum vicdanının ne de siyaset kurumunun kabul etmeyeceği bu uygulamanın bir daha gündeme dahi gelmesine izin vermeyeceğiz.”

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Maddenin başı “ötanazi” ya!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Erkekler kadınları öldürüyor ya, “Cinnet geçirdi.” deniyor ya.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Acele etmeyin efendim, dinleyin, sabırlı olun. Bakın, geçen Genel Kurulda da sabırlı olmadınız, sonu ofsayt oldu.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Yok, ofsayt olmadı, niye ofsayt oluyor? Doğru konuş ya!

MEHMET BAYKAN (Konya) – “Yasa tasarısı dâhilinde sorunun çözümüne hitap etmeyen, yöntem ve planlama boyutunda eksik kalan maddelere yönelik girişimlerimiz devam edecek. Yasa uygulayıcı kurumların, sokak canlılarına yönelik politikalarını yakından izleyeceğiz. Cumhuriyet Halk Partisi tüm canlıların yaşam hakkını korumak için mücadele vermeye devam edecek.” Yerel yönetimlerden sorumlu Genel Başkan Yardımcımız Gökân Zeybek biraz önce kanun maddesindeki değişiklikten sonra bu paylaşımı yaptı; benim değil bu paylaşım, bir AKP’linin değil Hanımefendi.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ona niye konuşuyorsun? Halka konuş ya!

MEHMET BAYKAN (Konya) – Şimdi, bize bunları söylüyorsunuz, bize farklı yaklaşımlar yapıyorsunuz. Gökân Bey’in “tweet”ine bakabilirsiniz. Siz aslında bize söylediklerinizi...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – O da yanlış anlamış olabilir mi?

MEHMET BAYKAN (Konya) – Yok, yok, anlatırsınız. Koskoca yerel yönetimlerden sorumlu Başkan Yardımcısı yanlış anlarsa partinizin hâli biraz sıkıntı.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Aman, etmeyin ya! Siz her şeyi yanlış anladınız da “Allah bizi affetsin.” dediniz...

MEHMET BAYKAN (Konya) – Başkanım, bitiriyorum.

Efendim, siz bu söylediklerinizi, bu sert söylemlerinizi bize söylerken Sayın Mansur Yavaş, sokak köpeklerinin yalnızca kısırlaştırılmasının yeterli bir çözüm olmayacağını belirtirken hayvanseverlerin çok istiyorlarsa sahiplenebileceğini söyledi. Yavaş’ın açıklamaları ise şu şekilde “Ben Avrupa’da hiçbir yerde, sokakta sahipsiz hayvan görmedim. Hayvanseverlerin de yeni yaptığımız barınakta butik bölümler yapmak suretiyle, gönüllü olarak, maliyetini bizim karşılamamız kaydıyla gelip bakmalarını istiyorum çünkü hayvanseverlerin butik barınak talepleri var. Avrupa’da hiçbir yerde yok. Saygılıyım hayvanseverlerin fikirlerine de...”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Lütfen sözlerimizi tamamlayalım.

MEHMET BAYKAN (Konya) – ...ama popülasyon o kadar çok arttı ki Türkiye’de ilk defa kendi imkânlarının dışında kısırlaştırma ihalesi açan belediyeyiz; bu popülasyonda bu şekilde, sadece kısırlaştırma ile bunun önünü almanın imkânı yok.” diyor.

Teşekkür ediyorum.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Acaba neden popülasyon artmış Sayın Vekilim?

MEHMET BAYKAN (Konya) – Mansur Bey’e sorun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, çok teşekkür ediyorum.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Mansur Bey, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı, Sayın Yavaş, Cumhuriyet Halk Partisinin Belediye Başkanı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Efendim, bir sonraki maddede söz vereceğim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, ben bu maddeyle ilgili konuşacağım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Efendim, ben “son söz” dedikten sonra siz tekrar butona bastınız.

Değerli arkadaşlar, madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ya, böyle bir şey var mı?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, söz hakkımı gasbediyorsunuz.

MUHARREM VARLI (Adana) – Bir sonraki maddede konuşun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır canım yani bir AK PARTİ’li arkadaş konuşacak diye bütün toplantı buna göre mi dizayn edilecek? Ya, böyle bir şey olur mu ya? Yani, tek bir kişi konuşacak diye ona göre mi dizayn edilecek?

MUHARREM VARLI (Adana) – Sabrımızı zorluyorsunuz ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, sabır olur mu canım ya? Ne var yani? “Önce bastı”, “sonra bastı...”

MUHARREM VARLI (Adana) – Ya, bir sonraki maddede konuşun, ne olur?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – En son niye AK PARTİ’li vekil konuşuyor, ne özelliği var? Biz de seçiliyoruz, o da seçiliyor; ne özelliği var, ne ayrıcalığı var? Böyle iş olur mu yani?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – 2’si aynı mahiyette olan toplam 3 önerge vardır.

Önergeleri okutup işleme alıyorum:

Tarım, Orman ve Köyleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 6’ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Nejla Demir

Ferit Şenyaşar

Ağrı

Şanlıurfa

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Ömer Fethi Gürer

İlhami Özcan Aygün

Bekir Başevirgen

Niğde

Tekirdağ

Manisa

Ayhan Barut

Bariş Karadeniz

Orhan Sarıbal

Adana

Sinop

Bursa

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, önergelerin gerekçelerini mi okutalım, konuşacak mısınız?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, böyle bir şey olur mu?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Sarıbal, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Orhan Sarıbal, lütfen, söz hakkım gasbedildi, söyler misiniz.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Şimdi konuş, maddede konuş.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Böyle bir şey mi var yani? Ne zaman... Yani illa son söz AK PARTİ’li vekil mi söyleyecek?

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Deniz, önergemizi... Mikrofonu açar mısın, konuş.

Başkanım, Deniz konuşacak.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tamam, teşekkür ederim.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Öncelikle, bu sokak hayvanlarını ilgilendiren konuda sayın AK PARTİ’li vekilin yaptığı konuşma için, medeni cesareti için kendisini tebrik ediyorum. Şunca saattir burada bir AK PARTİ’li vekil konuşan AK PARTİ’li vekil gibi söz alma cesareti gösterip de eli tuşa gitmedi, şimdi, önce onu söyleyeyim.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Ben böyle bir tebriği kabul etmiyorum. Bütün arkadaşlarımın cesareti var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Size tebrikse diğer arkadaşlara ne demek istediğimi önce anlasınlar.

Şimdi, gelelim işin diğer tarafına. Bakın, Türkiye’de sokak hayvanları konusunda yıllardır öyle bir iklim yarattınız ki hiçbir belediye başkanı sizin iktidarınız döneminde maalesef en bilimsel yöntemlerin uygulanarak bu sorunun çözülebileceğine olan inancını koruyamıyor yani buradaki açıklamalardaki farklılıkların sebebi sizsiniz. Sizin oybirliğiyle bile altına imza attığınız Hayvan Hakları Araştırma Komisyonu Raporu’nu uygulamamanız, bilimin gereklerini yapmamanız nedeniyle ortaya çıkan bu karmaşık durumun da çözüleceğine insanlar artık bir türlü inanamıyor.

Şimdi, değerli vekiller, bakın, burada 2019 yılında 12 toplantı yapılan, elli beş saat süren, Adalar’a kadar gidilen, faytonlarla ilgili, onları çeken atlarla ilgili olarak bile yerinde inceleme yapıp, irade ortaya koyup İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Ekrem İmamoğlu’yla birlikte bu sorunu çözen bir komisyonun üyesi olarak, bakın, size, ilgili popülasyonun kontrolüne ilişkin aksaklıklarda tercih edilmesi gereken yöntemin kısırlaştırma olması gerektiğiyle ilgili bölümden çok kısa bir kısım okuyorum, diyor ki: “Sahipsiz hayvanların rehabilitasyonu ile ilgili yeterli bütçe ve personel ayrılmadığı, eşzamanlı ve yeterli sayıda kısırlaştırma yapılmadığı ve bu nedenle de hayvan sayısının sürekli arttığı görülmektedir. Serbest yaşayan hayvanların popülasyon kontrolü için yürürlükteki mevzuata uygun ve insancıl olan seçenek kısırlaştırmadır.” Duydunuz mu değerli arkadaşlar? Sohbet ediyorsunuz, iyi güzel, hoş da duydunuz mu? Bunun altına sizin gibi, aynı sizin gibi AK PARTİ’li vekil arkadaşlarınız imza attı. Belki de cümlelerin yazılmasında çok büyük katkı verdiler. “Serbest yaşayan hayvanların popülasyon kontrolü için yürürlükteki mevzuata uygun ve insancıl olan seçenek kısırlaştırmadır. Kısırlaştırmayla popülasyon kontrolünün sağlanabileceği öngörüsü büyük oranda kabul gördüğü hâlde yurdumuzda yerel yönetimler tarafından kısırlaştırılan hayvan sayısı yaklaşık olarak yılda 200 bin adettir.” diyor. Ağırlıklı olarak bahsettiği yerel yönetimler AK PARTİ’li yerel yönetimler. Yani hem bilimselliğin gereğini yerine getirmiyorsunuz sonra da o yöntem işlemiyor, çalışmıyor, olmuyor gibi bir sonuca gelmiş gibi bir katliama yöneliyorsunuz. Hayvanları barınaklara alacağız, yeterli barınak yok, ne olacak şimdi? Ne olacak, almayacak mısınız yani, sokakta mı bırakacaksınız? Hayır, alıp alıp orayı mezbahaya çevireceksiniz. “Veteriner sayısı yetersiz.” diyoruz, umurunuzda bile değil çünkü siz veteriner sayısı ile ülkedeki kasap sayısını topluyorsunuz, “Nasıl katledeceğiz.” diye bakıyorsunuz.

Bakın, burada bir tablo var: 2004-2019 yılı arasında yerel yönetimlerce yapılan rehabilitasyon çalışmaları. Kim iktidarda? Cumhuriyet Halk Partisi mi, kim? AK PARTİ iktidarda. 2004-2019 yılları arasında kısırlaştırılan hayvan sayısı 1 milyon 288 bin 260, on beş yılda yaptığınız iş bu kadar. Aşılanan hayvan sayısı 1 milyon 597 bin 700, sahiplendirilen hayvan sayısı 363 bin 358; bu sizin başarısızlığınız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, teşekkür ederiz.

Değerli arkadaşlar, ikinci önerge...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Cevap vermek isteyen biri varsa söz alıp cevap verebilir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Demir, söz mü talep ediyorsunuz, gerekçeyi mi okutalım?

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Öyle hamasetle değil kaynakla rakam verin, cevap verin; haydi, ha gayret!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun Sayın Demir.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Sayın Başkanım, ben böyle kısaca bir şeyden bahsetmek istiyorum: Az önce Sayın Vekil böyle romantik, romantik, güzel Odi'den bahsetti, aile WhatsApp grubundan bahsetti, hayvanları konuşurmasından, fabldan bahsetti ama peki siz, birkaç saat önce, yasaklı türlerin öldürülmesine dair düzenlenen maddeyi geçirerek ne yaptığınızı biliyor musunuz acaba? Birilerinin canı istemezse bir sebep üreterek Odi'yi yasaklı türler arasına alabilir ve öldürülmesi için ferman verebilir; bunu biliyor musunuz? Ne yaptığınızı farkında mısınız arkadaşlar? Okuyun, bilmeden geçirmeyin, lütfen irdeleyin. diyoruz ama siz bizim maddeleri okumadığınızı iddia ediyorsunuz. Bir dönün bakın, kaç saat önce ne yaptığınıza bir dönün bakın ya!

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, aynı mahiyetteki 2 önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

BEKİR BAŞEVİRGİN (Manisa) – Yok, sayıyı söyle Başkan, biz fazlayız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayı söylemek zorunda değil arkadaşlar.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayıyı say bakalım Başkanım, say bir daha.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Siz kendiniz sayabilirsiniz.

Evet, 3'üncü önergeyi okutuyorum, buyurun:

Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesiyle 5199 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinin birinci fıkrasına eklenen (o) bendinde yer alan “hayvanı” ibaresinin “köpekleri” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hasan Çilez

Lütfi Bayraktar

Ruken Kilerci

Amasya

Sakarya

Ağrı

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, önergenin gerekçesini okutalım mı?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Evet Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

Gerekçe:

Önergeyle “hayvanı” ibaresinin “köpekleri” şeklinde değiştirilmesi öngörülmektedir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – 12, reddedenleri de say.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Hasan Bey, burada, yeni geldi.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bak, yeni geldi.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Kabul etmeyenler...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – 2.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sadece 2.

Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 6'ncı madde kabul edilmiştir.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, bu madde eksik diyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – 7'nci maddeyi okutuyorum, buyurun:

MADDE 7- 5199 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (f) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

“b) İl sınırları içinde hayvanların korunmasına ilişkin ve sahipsiz hayvanlardan kaynaklı sorunları belirleyip, sorunların çözüm tekliflerini içeren yıllık, beş yıllık ve on yıllık plan ve projeler yapmak, yıllık hedef raporları hazırlayıp Bakanlığın uygun görüşüne sunmak, Bakanlığın olumlu görüşünü alarak insan, hayvan ve çevre sağlığına ilişkin her türlü önlemi almak,”

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Evet, madde üzerinde söz isteyen arkadaşlar lütfen butona bassınlar. Son sözden sonra butona basan arkadaşlarımızın konuşmasını kabul etmiyoruz. Şimdiden butona bassın herkes.

(Gürültüler)

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Evet, önce CHP Grubu adına Barış Bey'e söz veriyoruz.

Buyurun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben, bu akşam şunu merak ediyorum: Bu maddeler Komisyona gelene kadar herhâlde çalışıldı.

(Gürültüler)

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Evet arkadaşlar...

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Değerli arkadaşlarım, Sayın Barış Bey'e söz verdik, lütfen arkadaşımızı dinleyelim.

Buyurun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Şimdi, bu maddelerin çalışılmış olması lazım ki Komisyona gelmesi lazım. Ama ben bu akşam görüyorum ki önergeleri hiç çalışılmamış, derse hiç çalışılmamış, alelacele buraya gelmiş, burada yeni önergelerle bir şeyler değiştirilmeye çalışılıyor. Bakıyoruz, diyoruz ki: “İşte, bu ‘sokak hayvanları’ kelimelerini ‘köpekler’ olarak değiştirelim.” Ya, bunu düşünmediniz mi buraya getirirken? Yani bunların düşünülmesi gerekli değil miydi? “Ötanaziyi kaldırıyoruz.” diyorsunuz, üstelik de kalkmıyor. Öyle bir algı yaratılıyor ki “Ötanaziyi biz kaldırdık.” “Dünya 5'ten büyük.” gibi bir şey oluyor bu. Yani “Bunu da biz yaptık.” diyorsunuz ama buraya gelene kadar bu kanun maddelerine hiç bakmadınız mı ya? Yani biraz...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Saraydan geldi.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlarım; lütfen arkadaşımıza saygılı olalım.

Buyurun Barış Bey.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Biraz baksaydınız inanın ben sizin yüzünüzdeki o mahcubiyeti görmezdim çünkü dersinize çalışmış buraya gelmiş olurdunuz ve biz bunları tartışmıyor olurduk çünkü ders çalışmayan şeyin sonucunda faturayı işte sokak hayvanları, köpekler ödeyecek yani.

Şimdi, bir de belediyelere bunu yüklemeye çalışıyoruz. Ya, belediyeler Yunanistan'ın belediyesi falan mı acaba? Bizim bu ülkemizin belediyesi değil mi? Belediyenin bütçesi yetmiyorsa merkezî hükûmetle ortada bir sorun var diyoruz, bu sorunu hep beraber görüyoruz, acıları hep beraber yaşıyoruz ama “Bu sorun varsa bunu belediyelere yükleyelim, biz kurtulalım...” böyle bir şey olmaz ki. Sorunu ortadan kaldırmak -ben geçen gün de dedim- ortak akılla olur, ortak akılı çalıştırsak, eğer belediyelerin bütçesi yetmiyorsa merkezî bütçeyle bu endekslenir; bu sorunu bir an önce çözmek istiyorsak topu taca atmamamız lazım. Yani bunu anlatmak biraz zor oluyor ama şimdi bu süreçte... Ya bir candan bahsediyoruz. Evet, yani bu ülkede sıkıntı yaşayan insanlarımız oldu, olacak da. Bizim beraber, böyle kavga ederek değil ortaklaştırmakla çözmemiz gereken sorunu biz kavga yöntemiyle çözüyoruz. Bir taraf: “Ölsün.” diyor, bir taraf “Ölmesin.” diyor. Sayın Vekilimiz az önce söyledi, ne güzel, evde 3 tane kedisi, 2 tane köpeği varmış. Bunun gibi...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Ev çok büyük demek ki.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Yani sokakta yaşayan kedimiz köpeğimiz evde yaşayanlardan ayrı mı yani o can değil mi? Vicdan başka bir şey, o vicdanı ortak kullanmamız lazım. Ne insanlarımız ne çocuklarımız ne yaşlılarımız zarar görsün ne de o canlar; bunu yapmak için de beraber karar almak zorundayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Lütfen toparlayın.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Dersinizi çalışsaydınız bu önermeleri vermek zorunda kalmazdınız. İnsanların dışarıdaki tepkilerini gördükçe işi yumuşatmaya çalışmanız beni ayrıca üzüyor. Bu maddelerin yeniden düzenlenmesi lazım, bizim o kadar aciliyetimiz yok, biraz daha zamana ihtiyacımız var sadece. Bu zamanda ortak akılı kullanmamız için sivil toplum örgütleriyle, bilim insanlarıyla, sokakta yaşayan vatandaşlarımızla ortaklaştırılmış bir karar alırsak, kanun maddelerini eğer Mecliste ortak geçirirsek tarihte iyi sayfalarla anılırız ama her zaman olduğu gibi “Biz yaparız, biz biliriz.” dersiniz onun artık sonucu ne olur onu ben bilmem, siz düşünün.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, uygun görürseniz sırayla gidelim; bir CHP, bir DEM, bir İYİ Partiye söz verelim.

ELİF ESEN (İstanbul) – Başkanım, diğer partiler de var, biz de rica ediyoruz.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Grubu olanları kastettim. Bir de Komisyon üyesi olan arkadaşlarımıza öncelik tanıyorum, ondan sonra sizlere de söz vereceğiz.

ELİF ESEN (İstanbul) – Peki, ben Komisyon üyesi değilim.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Şimdi, DEM Milletvekili, buyurun.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, öncelikle şu an Komisyonunda bulunan uzman hocalara da söz hakkı vermenizi talep ediyorum, mutlaka konuya dair söyleyecek sözleri vardır; on bir saattir sabırla bizleri dinliyorlar, nezaket gereği söz vermenizi talep ediyorum. Eğer söz hakkı vermeyecekse ben kendi söz hakkımı da uzmanlara vermeyi düşünüyorum.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Öyle bir usulümüz yok.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Evet, usul olmayabilir ama nezaket gereği söz hakkı vermemiz gerektiğini düşünüyorum ve bu konuda uzman arkadaşlardan da özür diliyorum.

Evet, ortada bir sokak hayvanları sorunu var, çözüm kesinlikle öldürme değildir, hiçbir canlının özgürlüğünü elinden almaya hakkımız da yoktur ve barınakla da bu sorunun çözülmeyeceğini biliyoruz. Barınakları savunuyorsunuz, ortada yeterli barınağın olmadığını sizler de çok iyi biliyorsunuz. 5199

sayılı Yasa uygulansaydı inanın bu yasayı bugün burada konuşmazdık; sorun yasa değil, sorun köpekler değil, sorun yasayı uygulamayan yetkililerdir ve denetim mekanizmasının çalışmamasındandır. Yasanın gerekçesinde sayılmamakla birlikte hayvanların kayıt altına alınmasında yaşanan sorunlar, hayvanları sokağa terk etme, izinsiz üretim, ülkemize kaçak hayvan girişi, yasa dışı hayvan satışı bu sorunların içinde olmasına rağmen yapılan düzenleme bu konulara da kesinlikle değinmiyor. Önümüze getirilen kanun değişikliğine baktığımızda bu konularla ilgili herhangi bir düzenleme yok. Bilim dünyası popülasyonu azaltma konusunda kısırlaştırma yöntemini öneriyor. Bunun dışında uygulanacak yöntemin daha maliyetli olduğu, popülasyonu azaltmada da çözüm olmayacağı kanıtlanmıştır. Kanun teklifiyle getirilmeye çalışılan öldürme yöntemi veteriner tıbbında “itlaf” olarak tanımlanmaktadır. Bence milletle inatlaşmayın; İstanbul seçimlerini iptal ettiniz, halk daha fazla tepki verdi. Aynı şekilde yerel yönetim seçimlerinde de Hilvan’da aynı yöntemi denediniz, kaybettiniz. Bu yasa teklifi eğer Meclisten çıkıp yasalarsa çöküşünüzü daha da hızlandıracak. Bu yasa teklifi Komisyondan geçecek ama Genel Kurulda takılacaktır. Bence bu saatte bu zamanımızı böyle harcamayalım, ekime bırakalım.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Ben teşekkür ediyorum.

Şimdi, söz sırası İYİ Partide.

Siz Komisyon üyesi Turhan Bey’in yerine mi görüşeceksiniz?

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Evet.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Buyurun Hanımefendi.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Arkadaşlar, bu saat oldu, kaç saat geçti bilmiyorum ama daha 6’ncı maddedeyiz. Biz bu maddeleri bitirene kadar herhâlde iki üç gün daha buralardayız. Şu an biz burada bekliyoruz ya, hayvansever arkadaşlar da dışarıda bekliyorlar heyecanla, hiç durmadan bana yazıyorlar, “Ne oldu, ne bitti, nasıl gidiyor?” diye.

Sevgili vekil arkadaşlarım, bu işin çözümü var. Toplamak gerçekten ölüm. Biz bu hayvanların ithalatını kesersek, internetten satışını bitirirsek, üretim çiftliklerini kapatırsak, merdiven altı üretmeyi bırakırsak, kısırlaştırırsak iki yılda bitiriyoruz bunu. Hem bir de düşünün ya, kontrol etmediğiniz o internetten satışlar, kaçak girişler; insanlar para kazanıyor “Oh, ne güzel kazandım.” diyor, ekonomiye ne kadar zarar veriyor, vergi almıyorsunuz bundan. Artı siz 4 milyon tane köpeği barınağa koyduğunuzda 176 milyar lira yıllık maliyeti var. “Hepsini belediyelere vereceğiz. Nasıl olsa belediyeler el değişti, muhalefetin elinde, oh ne güzel!” demeyin. Dörtte 1’ini mi veriyorsunuz siz? O bile sizin için çok ağır, ülke ekonomisine yazık arkadaşlar. Hadi dedik ki -öldürmeyeceğinize inanalım- bunları barınakta topladınız, kısırlaştırdınız, aşıladınız; o devasa barınaklar ne olacak köpek sayısı, popülasyonu azalanınca? İçinde ne yapacağız biz onları? Niye böyle bir masrafa girişiyoruz? Kimleri zengin edeceğiz o barınakları yaparken? Hangi hazine arazisine ya da hangi orman arazisine çökeceğiz? “Kısırlaştıracağız, öldürmeyeceğim.” diyorsunuz, e, popülasyon dört yıl içinde bitecek; o kocaman, devasa barınaklarda ne yapmayı düşünüyorsunuz? Ya arkadaşlar, bir kanun çıkarmadan önce iyi düşünmek lazım ya. Ülke ekonomisi kötü durumda. Hepimiz, bizler vekil olduğumuz hâlde sıkıntılar yaşıyoruz, bir de asgari ücretle geçinenleri düşünün. Bunun çözümü kolay. 176 milyar harcamanız gerekmiyor bir yılda ya. 500 lira, biraz önce sordunuz ya, kısırlaştırma 500 lira. 81 tane ilde bir dönüm arazi içine bir konteynir koyup içine de karantina için kafes koyduğunuzda 400 bin lira bunun size maliyeti; fizibilitesini yaptım ben. Erkek köpekleri beş dakikada kısırlaştırıyorsunuz, dişi köpekleri ise yirmi dakikada kısırlaştırıyorsunuz; çok büyük bir maliyet değil bu, 20-30 milyon dolara siz bu işi bitiriyorsunuz; hiç kimse zarar görmüyor, kan dökülmüyor. Niye “Biz toplayacağız.” diye

tutturuyorsunuz. Toplayamazsınız; bir köpeği toplamak, öyle “Gidiyorum, hemen yakalıyorum.” ya da püf yapıyorum, “Topladım.” diye bir şey yok. Ben otuz yıldır aktivistim bu konuda, biliyorum her şeyi, o bilim adamları kadar olmasa da ucundan kıyısından biliyorum. Sizler de sorun, gerek yok, 176 milyarı çöpe atmayın, bir yıllık maliyeti. Kocaman binalar yapmayın, bu popülasyon azalınca ne yapacağız? Bir de bunları yıkmaya uğraşacağız. Aklın yolu bir ya; ithalatı kesin, merdiven altı üretimi durdurun, hatta hiç üretim yapmayın, kısırlaştırın, iki sene. Biz bir sorun olduğuna da kabul ediyoruz. Diyoruz ki bir sokakta 18 tane köpek olmaz, gelin bunu da çözelim, bilimsel olarak çözüm yolları var bunun çünkü. E, niye uğraşıyoruz ki, toplayalım, bina yapalım, besleyelim; gerek yok. Biz Türk’üz ya. Hollanda’dan hepimize gelmiştir mail, hayvanlar için parti kurmuşlar, mecliste partileri var. “Bu bir çözüm değil, biz yaptık, olmadı.” diyor. Gecenin bu saati oldu, hepimiz buradayız, ne için buradayız? Yaşama saygı için buradayız. Dışarıda da hayvanseverler bizi bekliyor. Mahcup olmayalım çocuklarımızı.

İyi akşamlar.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Ben teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Komisyon üyesi arkadaşlarımız, uygun görürseniz Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Sayın Baş burada, ona söz vermek istiyorum.

Buyurun Sayın Baş.

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, gecenin bir buçuğu oldu. Herhâlde ikinci mesai günümüz. Geçen hafta yoğun çalışıldı. On iki saati geride bıraktık. Belli ki emir sağlam yerden gelmiş, karşımızda bir irade var, o emri uygulayacak her durumda ama biz de elimizden geldiğince, dışarıda direnen hayvansever arkadaşlarımızdan aldığımız güçle, çocuklarımıza karşı sorumluluğumuzun bir gereği olarak sonuna kadar inat edeceğiz ve bu inattan bir adım geri atmayacağız; bir kere bunu bir kez daha ifade edelim.

Şimdi, şöyle bir an, hep beraber -diyelim ki- Ay’a gidelim ve oradan bir Dünya’ya bakalım, oradan Türkiye’ye bakalım; yıl olmuş 2024, 21’inci yüzyılın ilk çeyreği geride kalmış, insanlık açısından gelişmelerden bahsediyoruz, Türkiye Büyük Millet Meclisinde tartıştığımız konuya bakın; iktidar bir kanun teklifi getirmiş, milyonlarca hayvanı öldürecek ve buna karşı mücadele ediyoruz. Gerçekten hani herhâlde içinde bulunduğumuz dönemin en büyük görevi hepimiz için akıl sağlığımızı korumak yani bunları yaşadığımız bir ülkede nasıl başaracağız, bunu çok merak ediyorum yani yaşatmak için mücadele etmek zorunda bırakıyorsunuz bizi.

Değerli arkadaşlar, bakın, samimi bir şey söyleyeceğim: Ben aylardır sokaklardayım, pazarları geziyorum, bir derdim var yani asgari ücret artırılsın, emekliye insanca yaşanacak bir ücret verilsin, bunlar için sesimizi yükseltmeye çalışıyoruz, hani sesimizi duyun diye uğraşıyoruz, vatandaşın derdini size duyurmaya çalışıyoruz. Mesela şimdi bu saatte diyelim ki emekli maaşı asgari ücret seviyesine çıksın diye bir kanun teklifi olsa emin olun güle oynaya çalışırız. Ne bileyim asgari ücret -hani geçtim yoksulluk sınırını- açlık sınırının üstüne çıksın, bunları otururuz, çalışırız, üç ay daha çalışalım hiç izin vermeden, hiç ara vermeden çalışmaya devam edelim ama gerçekten vicdanınız nasıl el veriyor çok merak ediyorum. Şimdi, bunları söyleyince dışarıdaki yurttaş bize ne diyor biliyor musunuz? “Hâlâ onlardan vicdan mı bekliyorsunuz, hâlâ akıl mı bekliyorsunuz, hâlâ izan mı bekliyorsunuz?” diyor. Bakın, gerçekten bilmiyorum hani yüz yüze bakıyoruz, ben bunu size söylemeyi borç biliyorum. Dışarıdaki vatandaş ben vicdana çağırınca hayret ediyor bana “Hâlâ onlardan vicdan mı bekliyorsun?” diyor yani Allah kimseyi bu duruma düşürmesin diyeceğim.

Şimdi ne yapıyoruz peki? Mesela geçen gün sabahlara kadar çalışıldı burada, insanlar bir şey anlatmaya çalıştılar size. O kadar militanca savundunuz ki, o kadar yani “Karşımızda duvar var.” dedi arkadaşlar. “Anlatıyoruz, anlatıyoruz, anlamıyorlar; anlatıyoruz, anlatıyoruz, anlamıyorlar.” dedi. Şimdi biraz önce sözde bir değişiklik yaptınız. Madem o değişikliği yapacaktınız geçen sabah yediye kadar niye çalışıldı ya? Böyle bir kanun yapma tekniği olabilir mi? Peki, mesela şimdi onu yaptınız, akıl mantık şunu gerektirir: Yani demek ki biz yanlış yapabiliyoruz, demek ki biz eksik yapabiliyoruz, demek ki biz hatalı yapabiliyoruz. O zaman oturalım, bir ara verelim, tekrar bir düşünelim, tekrar bir tartışalım, tekrar bir değerlendirelim. Ya, bilmiyorum çok şey mi istiyorum ama normal akış bunu gerektiriyor. Ya, biraz önce verdiğiniz önergeyle siz geçen gün sabahlara kadar sürdürülen tartışmada en azından -hani hatalı demeyeyim, herhâlde onu kabul etmezsiniz- eksikli davrandığınızı kabul ettiniz. Demek ki en azından hani üç gündür, dört gündür sosyal medyada trolleriniz aracılığıyla linç ettirdiğiniz insanların doğru bir şeyler söylediğini kabul ettiniz. Ya, insan mesela şunu yapar; der ki: “Ya, kusura bakmayın, dört gündür bu ülkede emekçilerin, yoksulların alın teriyle oluşmuş vergilerden İletişim Başkanlığının beslediği troller gereksiz yere bu insanlara hakaret etti, gereksiz yere bu insanları küçümsedi.” Şimdi yazık değil mi ya! Memleketteki milyonlarca insanın vergisi sizin yaptığınız bir hatayı düzeltmek isteyen insanlara küfredilsin diye trollere maaş olarak gitti. Gerçekten tekrar inat ediyorum, sizi akla, sizi vicdana, sizi toplumsal sorumluluğa davet ediyorum çünkü unutmayın, bu yaptığınız iş kazara yasallaşırsa çocuklarınıza, torunlarınıza bile...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Teşekkür ediyorum Sayın Baş, süreye riayet ettiğiniz için de ayrıca teşekkür ediyorum.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Sayın Başkan, çok samimi bir soru soracağım: Burada biz konuşurken soru soruyoruz cevap almak için, arkadaşlar orada gündürler bekliyorlar.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Onu biraz sonra Komisyon Başkanı geldiğinde ona iletirsiniz, şimdi devam edelim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Hani, diyorsunuz ya: “Bu uygun değil.” Neye uygun değil anlamadım? Niye o zaman burada biz soru soruyoruz, niye o arkadaşlar orada oturuyor?

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Hayatımda ilk defa Twitter’da Nimet Özdemir olarak 1’inci sıraya çıktım.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Sayın Sarıbal, buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Teşekkür ederim Başkan.

“Nekropolitika” denen bir kavram var.

(Uğultular)

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Arkadaşlar, Sayın Sarıbal’a söz verdim. Lütfen arkadaşlar...

Buyurun Sayın Sarıbal.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; “nekropolitika” denen bir kavram var siyasette. Bir toplumun insanların nasıl yaşayacağına ve nasıl öldürüleceğine aslında dönük bir politika. Bunun için sosyal ve politik gücü kullanmanın adı. Evet, burada insan yok ama ölüm ortaklığı var. Tam nasıl ve ne zaman öldürüleceğine dair bir politika üretiyorsunuz bu kanunla. Bunun tasarımı aslında nekropolitika ve bu aşamada çok uygun düşünüyor aslında siyasetin tam da içine. Ölümün hallerini, biçimlerini belirleyen bir iş. Bu kanun da aslında çok net bir şekilde nekropolitikanın tam bir ürünü. Bu

7'nci maddede de aslında buna dönük bir şey yapılıyor; birincisi deniyor ki: “İl hayvan koruma kurulu ve yerel yönetimler bir yıllık, beş yıllık, on yıllık politika yapacaklar sahipsiz hayvanların ya da sokak hayvanlarının çevre, insan ve hayvanlarla olan sorunlarını belirleyip bunların çözümlerini üretmeye dair.” Birincisi bu.

İkincisi de bu maddeyle ilgili. Bugüne kadar var olan, aslında bir denetim mekanizması olan, aslında devletin, kurumların, yerel yöneticilerin yapmadığını yapan gönüllüler var. Bütün sokak hayvanlarını toplama -4'üncü madde geçti- anlayışıyla çıktığı için gönüllülere artık yer yok. Bu şu: Aslında artık bir otokontrol de yok demektir. Çünkü kamunun denetlemediğini görüyoruz, Bakanlığın ve bakanlıkların bu işlerden kaçtığını görüyoruz, belediyeler de bu işi yapamayacaklarını açık bir şekilde söylüyorlar hem ekonomik nedenlerle hem başka nedenlerle hem de öldürme nedeniyle bu sorunun altına giremeyecekler, dolayısıyla burada gönüllüler de sistem dışı bırakılıyor. Eksiği var mıdır? Vardır. Sorun var mıdır? Vardır ama gönüllüleri bu sistemden biz çıkarırsak gerçekten ölüm fermanını daha da çok netleştirmiş, daha da çok ölüme odaklı bir yasa teklifinin üzerine hızla giden ve bunu çıkarmaya çalışan bir yapı olarak burada duruyoruz. Dolayısıyla burada gönüllüleri devre dışı bırakmak denetim mekanizmasını tamamen yok etmek. Bugün hâlâ bu hayvanların... Yine söylüyorum, eksigine rağmen, yanlışına rağmen karnını bunlar doyuruyor, gönüllülükle yapıyorlar bütün bunları. Sokaklarda görüyoruz ve bunlar aslında bir taraftan da yaşamın parçası olarak bu hayvanları tutuyorlar, dengeyi de tutuyorlar. Bu kanunla beraber, bu maddeyle beraber bu tamamen devre dışı bırakılıyor, bir önceki kanunu da yani 5199 sayılı Kanun'un 18'inci maddesini de buradan çıkarmış oluyoruz. Oysa gönüllülük her konuda esas. Bakıyoruz iktidar, Covid oluyor, bütün dünya ülkeleri kamu kaynaklarını kullanarak esnafını, çiftçisini, köylüsünü, halkını destekleyerek Covid'den dolayı mağdur olmamasını sağlarken vallahi bizim ülkemiz Cumhurbaşkanının talebiyle hesap numarası verip gönüllülük esasına dayalı bağış topluyor yani her yerde gönüllülüğü kullanan iktidar burada gönüllülüğü devre dışı bırakıyor. Bu kadar ölüme, bu kadar öldürmeye böyle hevesli ve o öldürme ve yok etmeyi ortadan kaldıracak olan gönüllülük mekanizmasını âdeta yok ediyor. Dolayısıyla bu maddenin açık bir şekilde geri alınmasını, sistemden çıkarılmasını, gönüllülük mekanizmasının devam etmesini... Aslında bunu teşvik etmesi gerekirken, planlı bir besleme modelini o gönüllülerle paylaşması gerekirken, bunu bir eğitim mekanizmasına dönüştürmesi gerekirken çünkü temel sorun sokak hayvanlarının aç kalması ve dengesiz beslenmesi nedeniyle... Yani caminin önünde ne işi var sokak hayvanının ya da okula giden çocukların yanında ne işi var?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Teşekkür ediyorum Sayın Sarıbal, toparlayın.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bitiriyorum Başkanım.

Dolayısıyla burada gönüllülerin sistem dışı bırakılması demek gerçekten ölüme dair ne kadar iddialı olduğumuzu, ne kadar kararlı olduğumuzu gösteren bir durum; o yüzden bu maddenin de -bütünüyle kanunun iptal edilmesi ama- bir an önce hemen tekliften çıkarılmasını talep ediyoruz.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Teşekkür ediyorum.

Sayın Gürer, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Madde 7'de mevcut metnin dışında taslak metinde yapılan değişiklik aslında maddenin özüne ve içeriğine uygun değil, bu bağlamda sorunlu. Gerçi il hayvanları koruma kurulu tamamen prosedür, hiçbir faaliyeti olmayan bir yapı, bu maddedeki görevleri yapmazlarsa nasıl bir yaptırım olacağı burada ifade edilmemiş. Ama burada eklenen “Sahipsiz hayvanlardan kaynaklı sorunları belirleyip

sorunların çözüm teklifini içeren yıllık, beş yıllık ve on yıllık plan ve projeler yapmak, yıllık hedef raporları hazırlayıp Bakanlığın uygun görüşüne sunmak, Bakanlığın olumlu görüşünü alarak insan, hayvan ve çevre sağlığına ilişkin her türlü önlemi almak.” ifadelerinde yer alan durumların daha önceki maddelerde tanımlananların buraya da alındığı görülüyor. Burada biraz evvel arkadaşımızın da ifade ettiği gibi yerel hayvanları koruma gönüllülerinin müracaatlarını değerlendirmek maddeden çıkarılıyor. Geneli sorunlu olan kanun teklifinde bu değişiklikler özünde kendi içinde de çelişiyor çünkü “Merkez Av Komisyonu kararları göz önünde bulundurarak” ifadesinde “sahipsiz hayvanlardan kaynaklı sorunların belirlenmesi” noktası çelişki arz ediyor. Yapılan bu düzenlemenin de amaca hizmet etmeyeceği görülüyor. Diğer maddelerdeki gibi bu maddenin de metinden çıkarılması doğru olandır.

Esasında bu teklifi saatlerce görüşmenin de anlamı yok. Kendi içinde çelişkilerle dolu, amaca hizmet etmeyen, sorunlu bir kanun teklifinin geri çekilmesi; bunun da tarafların görüşü alınarak, yeniden değerlendirilerek ve ileride tekrar değiştirmeye gerek duyulmayacak biçimde oluşturulması bir ihtiyaç. Binlerce insandan mail geliyor, tepki var ve buna rağmen neden burada hâlâ ısrar ediliyor, neden çözümci bir anlayışla sorun ele alınmıyor? Burada getirilen düzenlemelerin madde madde içeriğine baktığımızda kendi içinde de çelişkiler taşıdığını görüyoruz. Bugüne kadar yapılan çalışmalar sonuç vermedikten sonra kendi içinde çelişen düzenlemelerle nasıl sonuç alınacak? Bu, bir yerde, herhâlde toplumda oluşan bazı tepkileri kendi adına ortadan kaldırıp belediyelerin üzerine yıkmayı amaçlayan bir olgu çünkü burada il sınırları içindeki hayvanların korunmasıyla ilgili düzenleme daha önceki maddede de on yıllık, beş yıllık plan ve projeler yapmak biçiminde vardı. Demek ki bugüne kadar çözüm de olmamış ve bu konudaki önermeler de gerçekleşmemiş; işlevsiz bir yapı yeniden ve bu kez madde içindeki değişiklikler de eklenerek sürdürülmek isteniyor.

Bunun metinden çıkarılması en doğru olandır diyor, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Teşekkür ediyorum Sayın Gürer.

Sayın Barut...

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; tüm ülkenin ve toplumun büyük kısmının takip ettiği bir kanun teklifini görüşüyoruz, sivil toplum kuruluşlarının, bilim insanlarının, hayvansever derneklerinin takip ettiği bir kanun teklifini görüşüyoruz.

Birinci gün, birinci kanun teklifinde on sekiz saat aralıksız çalıştık. Bu, ikinci bölüm ve şu anda on iki saattir ara vermeden, aralıksız çalışıyoruz; çalışma şartları, çalışma ortamı artık şu anda çalışabilir olmaktan uzaklaştı, konulara da odaklanamıyoruz. Kesinlikle -Meclisin de takviminin müsait olduğunu düşündüğümüzde- artık bu maddeden sonra ara verilerek çalışmalarımızın yarın öğleden sonraya ertelenmesini talep ediyorum çünkü gerçekten Tarım Komisyonu Başkanımız ara ara gidiyor, yarım saat, bir saat dinleniyor, ortada yok ama biz on dakikalık ara bile vermiyoruz.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, erteleme talebini oylamaya sunar mısınız lütfen.

AYHAN BARUT (Adana) – Dolayısıyla esir değiliz, köle değiliz ama bu söylediklerimizi lütfen bizi burada şey tutarak... Komple protesto edip çıkabiliriz de o zaman tek başınıza mı bu kanunu çıkaracaksınız? Topluma da bütün kamuoyuna da şikâyet ederiz. Dolayısıyla bu önerimizi Komisyon Başkanı lütfen ciddiye alsın Sayın Başkan; bunun altını çizmek istedim.

Bu madde “sahipsiz hayvanlar” ifadesiyle ilgilidir. Bu il hayvanları koruma kurulunun görevleri arasına sahipsiz hayvanlardan kaynaklı sorunları belirleme görevi ekleniyor, hayvan gönüllülerinin başvuruları da değerlendirme dışı bırakılıyor. “Sahipsiz hayvanlar” ifadesi aslında tamamen sorunludur. Bugüne kadar “sahipli-sahipsiz hayvan” ayrımı yoktu ve binlerce yıllık gelenekte de kedi, köpek, hepsi

bir arada yaşıyordu. Gönüllülerin kapsam dışına çıkarılması burada bir boşluğun olacağını ve ölümlerin daha çok artacağını, saldırıların daha çok olacağını gösteriyor. Ayrıca, eğer il hayvanları koruma kurulunun görevleri zaten müsait olsaydı bugüne kadar olan bu boşlukları yerine getirmiş olurdu; bu, onların kaldırabileceği, üstlenebileceği bir görev değil değerli arkadaşlar.

Bu kanunda da bugün gördük ki bu kanunun bundan sonra görüşülmesi bile aslında doğru değil çünkü bu kanun bence çekilmelidir. Niye? Her yerden o kadar eleştiri geldi ki hepimiz her taraftan gerek bilim insanları gerek sivil toplum örgütleri gerek meslek odaları ve artık kanun hazırlayıcıları, kanun yapımcıları da bugün her maddede neredeyse ek önerge getirerek bu kanunu düzeltmeye çalıştılar bir tarafından, yamalı bohça gibi oldu özetle. Bu kanun onun için bence çökmüştür. Bu kanun teklifinin tamamen çekilmesi gerekiyor diyorum ve ayrıca da can dostlarımız için zalimleşmeyelim. İnsanı da hayvanı da doğayı da koruyup yaşatmak zorundayız. Ölüm ve katliam teklifinin geri çekilmesini istiyoruz. Bu haklı talebe ve milyonların çılgılığına kulak verin. Ağzı var, dili yok canlıların katline geçit vermeyin diyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Ben teşekkür ediyorum.

AYHAN BARUT (Adana) – Başkanım, otuz saniyem daha var.

Sayın Komisyon Başkanım, gereken şeyi söyledim. Siz dinleniyorsunuz, 1'inci gün on sekiz saat, şimdi on iki saattir çalışıyoruz. Bu maddeden sonra yarına ertelenmesini talep ediyoruz, aksi takdirde biz Komisyonu terk edeceğiz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Muhtemelen doping alıyorsunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, dinlendiğimizi kimse söylemesin, öyle bir şeyimiz yok.

AYHAN BARUT (Adana) – İnsani şartlardan uzaklaşıldı, odaklanamıyoruz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, ciddi ciddi on iki saattir çalışıyoruz...

AYHAN BARUT (Adana) – Başkanım, uyumamız lazım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun Sayın Aygün...

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Dinleyemiyoruz...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Bu konuda bir açıklama bekliyoruz yani...

PERİHAN KOCA (Mersin) – Evet yani bir çalışma takvimi yok mu, planı yok mu?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, şimdi biz gerçekten köle düzeninde çalışamayız.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

5.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi'nin, uzun çalışma saatleriyle ilgili yöneltilen eleştirilere ve çalışmalara devam edileceğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, eğer dinleyecekseniz açıklayayım.

Bu Mecliste daha iki gün önce, üç gün önce 53 madde bu Plan ve Bütçe Komisyonundan geçti, bir gecede. Şimdi, biz 17 maddelik Kanun Teklifi'nin daha 7'nci maddesindeyiz. Dolayısıyla arkadaşlar, biz çalışmaya devam edeceğiz; gittiği yere kadar.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Emekliye zam vermek için mi çalışıyorsunuz, enflasyonu düzeltmek için mi çalışıyorsunuz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Böyle bir usul yok arkadaşlar, böyle bir usul yok.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Böyle bir usul var...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Böyle bir usul yok, çalışacağız.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Hayır, böyle bir usul yok, bize bir açıklama yapacaksınız ya!

AYHAN BARUT (Adana) – Başkanım, bazı zamanlar bu Komisyondan 70 madde de geçti, 80 madde de geçti ama bu kanun teklifi öyle bir kanun teklifi değil. Biraz önce siz yoktunuz, tüm Türkiye'nin gözünün üstünde olduğu bir kanun. Artık odaklanamıyoruz, insani şartlardan uzaklaştı burası, dinlenmeye ihtiyacımız var.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275) (Devam)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, kanunun görüşülmesine devam ediyoruz.

Sayın Aygun, buyurun.

(CHP ve DEM Parti sıralarından gürültüler, sürekli sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Konuşun...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Nasıl konuşayım, nasıl konuşayım? Ne demek ya bu! Nasıl konuşayım? Harekete bak!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Böyle bir usul yok değerli arkadaşlar, Komisyon çalışmalarına devam edecek; kendi kendinizi boşu boşuna yoruyorsunuz.

Sayın Aygun, konuşuyor musunuz?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Nasıl konuşayım bu gürültüde?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Konuşmuyorsanız başkasına söz vereceğim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Nasıl konuşmayacağım? Ne demek ya! Önce sustur, sustur!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Olmaz, hayır. Biz sizi dinliyoruz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ya, nasıl dinleyeceksin beni, bağırarak mıyım burada, anıracak mıyım ben? Susturun insanları.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Bu ne köpek düşmanlığı ya!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sayın Vekilim, biz hep böyle çalıştık, hep böyle çalıştık...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Yok böyle bir düzen, böyle bir düzen yok, böyle bir usul yok, böyle bir yasama yok!

PERİHAN KOCA (Mersin) – Yeter, yeter ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, değerli arkadaşlar...

PERİHAN KOCA (Mersin) – Cevap vereceksiniz, öyle yalanla, dolanla...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Ne olacak, enflasyon yüzde 0'a mı iniyor biz böyle söyleyince? Bizimle ne alakası var? Halkın gerçek dertleriyle... Artık utanmıyor musunuz ya!

(CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler, sürekli sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, biz bitirelim.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Kukla gibi el kaldır, indir; el kaldır, indir!

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Komisyon üyeleriniz nerede? Bakanlarınız işini yapmadığı için şu anda milyonlarca köpeği öldürmeye çalışıyorsunuz. Biz keyfimizden burada değiliz, keyfimizden bağırıyoruz ya! Meraklı değiliz ya!

(CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler, sürekli sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Devam edin, devam edin arkadaşlar.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ya Başkanım, nasıl konuşacağım, sen söyledin. Gel konuş o zaman. Nasıl konuşacağım, kime konuşacağım? Ben rahatsızım, ben bağırıyorum ki. Saate bak. Ara verin biraz, ver ara.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ara verelim, ara verelim.

(CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler, sürekli sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Devam edin, devam edin.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Her tarafınızdan kan damlıyor. Bu Meclis kan kokuyor, kan!

(DEM PARTİ sıralarından “Yasayı çek!” sesleri)

PERİHAN KOCA (Mersin) – Kapı duvar, kapı duvar orada.

(DEM PARTİ sıralarından “Yasayı çek!” sesleri)

PERİHAN KOCA (Mersin) – Ellerinizden, ayaklarınızdan, ağızlarınızdan, her yerlerinizden kan damlıyor, her taraflarınızdan kan damlıyor.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Yalan dolanla Fahrettin’in getirdiği bir yasayı geçirmek için kendinize de eziyet ediyorsunuz, köpeklere de eziyet ediyorsunuz.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Kendilerince bir şey yok, biat etmişler.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, biz bu yasayı görüşmeye devam edeceğiz dediğimizde “Biz yorulmayacağız.” diyen siz değil miydiniz? “Yorulmayacağız, biz sonuna kadar çalışacağız.” diyen siz değil misiniz? Kusura bakmayın...

On dakika ara veriyorum, ondan sonra devam edeceğiz.

Kapanma Saati: 01.58

YEDİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 02.18****BAŞKAN: Vahit KİRİŞCİ (Kahramanmaraş)****BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)****SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)****KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)**

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Arkadaşlar, toplantıyı başlatıyoruz.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Umut Akdoğan Beyefendi'ye söz veriyoruz.

Buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bende kaldı yalnız; Başkan, bende kaldı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkan, burada kalmıştı, arkadaş Komisyon üyesi.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Tamam, söz veririm.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Umut Bey başlasın, tamam da...

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Buyurun Sayın Akdoğan.

UMUT AKDOĞAN (Ankara) – Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; ben İstanbul'dan ayağımın tozuyla Komisyona geldim. İstanbul'da metrobüste, takside, havaalanında, her yerde, insanın bulunduğu her yerde gündem bu. Yani Komisyonun gündemi kamuoyunu tahmininizden çok daha fazla ilgilendiriyor. Ancak şöyle bir ayrıntı var: Evde çocuklarımız bu konuları konuşuyorlar, bu konuları soruyorlar “Baba gittin mi, konuştun mu, mücadele ettin mi?” diye. Şimdi, size bir şey söylemek istiyorum: Eğer, evdeki çocuklarınız, torunlarınız -hepimizin yavruları, Allah hepsine uzun ömürler versin- bu konuya duyarlılık göstermiyorsa bu bizim eksikliğimizdir çünkü bu konuya artık herkes hâkim; duyarlılık gösteriyor, çocuklarınız da sizi bu konuda uyarıyor, buna rağmen sizler hâlâ bir santim geri gitmeme konusunda kararlı duruyorsanız bu da büyük bir eksikliktir.

Değerli Komisyon üyeleri, bir sorunumuz olduğu kesin. Bu sorun şu: Birbirimizi dinlememe, anlamama sorunu. Kamuoyu meseleyle bu kadar meşgulken bugün, bu saatte yapmamız gereken şey şu: Bu yasayı geri çekelim, yaz boyunca konuşalım, ekim ayında makul, mantıklı, anlaşılabilir bir teklifle gelelim. Bakın, biraz önce Komisyon Başkanımız “Buradan 50 madde geçti, 70 madde geçti.” dedi. 50 madde geçiyorsa, 60 madde geçiyorsa, 70 madde geçiyorsa ve günlerdir çalışmaya rağmen burada 7 madde geçmiyorsa sizce burada bir sorun yok mu? Burada bir sorun var. Bizi bu saatte, ilerleyen saatlerde burada tutan ve tutacak olan şey, en büyük şey, vicdanımız ve sokağın motivasyonudur. Sokak bas bas bağıyor, sokak inliyor. Dolayısıyla tarih hepimizi yazacaktır, bu tutanaklar tarihte gözükecektir.

Değerli milletvekilleri, evrenin tek sahibi olmadığımızı hepimiz biliyoruz değil mi, hepimiz biliyoruz ancak bu bilinci yasalarda mutlaka göstermemiz gerekiyor. Bu sorunu sizin söylediğiniz gibi çok kısa bir sürede çözmeye çalışırsak bu bir vicdansızlık olur ancak bu sorunu uzun bir vadeye yayarsak da bu bir çözümsüzlük olur. Değerli milletvekilleri, orta vadede makul yöntemlerle bunu çözmek zorundayız. Kısırlaştırma konusunda veterinerler altı ayda bu işin yüzde 70'ini yapabileceklerini söylüyorlar; bakın, bu çok önemli bir rakam. Biz buraya kulak vermek zorundayız. Maliyeti karşılama konusunda hiç hiç geri durmamamız lazım. Bakın, 2004 yılında çıkan ve 2006 yılında uygulamaya giren ancak tarafınızca bir türlü uygulanamamış olan ne kadar hüküm varsa uygulanmaya başlandığında bu maliyet

sorunu da ortadan kalkacaktır. Bireysel ve kurumsal sahiplendirme kampanyalarını yapmak, hayvanları kısırlaştırmak, üretim çiftliklerini denetlemek zor geldiği için “öldürelim, kurtulalım” diyorsanız eğer bunun gerçekten anlaşılır ve anlatılır yanı olmaz. Gün gelir vicdanınızla baş başa kalırsınız.

Değerli milletvekilleri, hayvan barınaklarının hâli ortada. Topladık, aldık, götürdük; bu ne demek biliyor musunuz? “Sokakta öldürecektik, bundan vazgeçtik, barınakta birbirlerini öldürsünler istedik.” Çok örnek barınak gezmiş bir milletvekili arkadaşınızım ben ama oradaki sayı 300-500. Eğer köpek sayısı 3 milyonsa 3 milyon köpek barınakta da baş etmenizin mümkün olmadığını bilmenizi isterim.

Hayvan hakları fonunun kurulması, düzenlenecek bağış kampanyaları ve biraz önce sözünü ettiğim 2004 yılında çıkan ve 2006 yılında uygulamaya giren bu yasanın maddelerinin uygulanması hepimize yol gösterecektir. Vicdanınızın sesini bir kez daha dinlemenizi istiyorum. Çocuğunuz, torununuz, kiminiz varsa bunu çocuklara sorun, bunun hesabını bir gün o çocuklara vereceğinizi hatırlayın ve gelin, bugün kaldığımız maddede kapatalım, gerekirse yarın bir daha toplanalım ve bu yasayı erteleyelim, sonra oturup hep birlikte konuşup akliselimle, vicdanımızla bu sorunumuzu tekrar çözelim diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Aygun, buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Başkanım.

Hatadan dönmek erdemliktir, inşallah hatadan bir an evvel döneceksiniz, bu yasayı da geri çekip biz de hep beraber mutlu bir şekilde ayrılacağız diyorum.

Bu 7’nci maddede önerilen değişiklikle sahipsiz hayvanların korunmasına yönelik yürütülen çalışmaların yanı sıra insan, hayvan ve çevre sağlığını korumaya yönelik olarak sahipsiz hayvanlardan kaynaklı -Hasan arkadaştan ben gene 1 tane önerge bekliyorum “sahipsiz köpeklerden” olarak düzeltilmesi konusunda- sorunları belirlemek ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri üretmek il hayvanları koruma kurulunun görevleri arasındaydı ama şimdi, maddeyle il hayvanları koruma kurulunu da kaldırılıyorsunuz yani gönüllüleri, oto kontrol mekanizmasını da kaldırarak işi tamamen şansa bırakılıyorsunuz. Kısacası, perşembenin gelişi çarşambadan bellidir yani gönüllüleri oradan kaldırarak aslında yapacağımız işe ışık tutuyorsunuz.

Ben şimdi bir de “tweet” paylaşmak istiyorum. “Kimin?” derseniz, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli’nin Sakarya’da, Sapanca’da, bayramda, ormanlık alanda köpeğin ayaklarının kesilmesine istinaden paylaştığı “tweet”leri de size okumak istiyorum, belki aklınızı başımıza toplarsınız diye ümit ediyorum. Bakınız “Allah’ın her yarattığını aziz bilen bir inancın mensupları hayvan katillerini affetmeyecektir. Ha bir köpek yavrusunu kesmişler ha bir emzikli bebeği katletmişler, mana ve muhteva olarak hiçbir fark yoktur.” diyor. Kim diyor? Devlet Bahçeli diyor. Diğer bir “tweet”inde ise şöyle diyor: “Bilhassa söylemeliyim ki hayvanlara karşı işlenen suçların Ceza Kanunu kapsamına alınması için her mücadeleyi yapacağız.” Mücadele, herhâlde bu! “5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nda ihtiyaç duyulan iyileştirmeleri kesinlikle sağlayacağız, hem insan hem de hayvan katilleriyle mutlaka hesaplaşacağız.” diyor. Kim diyor? Devlet Bahçeli diyor. Yine, başka bir “tweet”indeyse “İşkence ve eziyete maruz kalan yavru köpek can verdi ama altında ‘İnsanım.’ diyen herkes kaldı. Karıncayı bile incitmekten sakınan bir medeniyetten böylesi aşağıların aşağısı yaratıklar nasıl çıktı? Üzerinde mutlaka durup düşünmemiz gereken soru emin olunuz budur.” diyor. Daha birkaç tane “tweet”i var; inşallah bu “tweet”lerden ders çıkarırsınız, önümüzdeki saatlerde bu yasayı geri çekersiniz ve can dostlarımıza yaşam hakkını hep beraber sağlarız.

Şimdi, değerli arkadaşlar, teklif bu şekilde kabul edilirse neler olacak dersiniz... Bakınız, dünyada yapılan tüm bilimsel çalışmalara bakıyoruz, kısırlaştırma şu andaki popülasyonun düşmesinde en büyük aktör olarak gözüküyor ama bizdeyse tam tersi, kısırlaştırmanın önüne geçmişiz, onları katletmeyle çözümü bulacağız zannediyoruz.

Kuduzla ilgili de vakaların arttığını söylediniz ama bilimsel olarak baktığınızda öyle bir şey de yok. Yine, bakınız toplanacak hayvanların genellikle aşılı ve topluma uyumlu hayvanlar olacağını söylüyorsunuz; boşalan sokaklara yakalanması daha zor, güçlü ve üreme kapasitesi yüksek olan hayvanlar gelecek ve köylerdeki, kırsallardaki köpeklerin toplanmasıyla beraber oralara domuzlar gelecek, yabani hayvanlar gelecek, ondan sonra, onunla nasıl baş edeceksiniz, onu merak ediyorum. Şimdi, bir de şehirlerde sokaklara, bahçelere kedilerin, köpeklerin yerine belki de daha fazla kemirgen gelecek, fare gelecek, bu farelerle nasıl baş edeceksiniz arkadaşlar? Yani, biz doğayı bozuyoruz, çevrenin döngüsünü bozuyoruz, ondan sonra da çözüm arayacağız. Ya, etmeyin!

Bakın, şu anda saat 02.27, ilk gün, 17'sinde on sekiz saat çalıştık, şu saatte de on buçuk saat oldu, toplam yirmi sekiz buçuk saatten beri...

ADEM KORKMAZ (Burdur) – Otuz buçuk oldu Sayın Vekilim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Otuz buçuk mu oldu? On sekiz artı on iki, doğru.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – İşte, bu kadar oldu, düşünün yani.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bakın, otuz buçuk saatten beri 7 tane madde çıkmış şu ana kadar. Sayın Başkan dedi ya “53 madde çıktı, 63 madde çıktı.” diye; bakınız, bizim bu kanuna ne kadar sahip çıktığımızı buradan görün, otuz iki buçuk saatten beri burada mücadele ediyoruz. Kimlerle? AK PARTİ ve MHP'yle. Neden? Asıl olan kanuna uymadıkları için ve orada kanun varken kanuna uymayıp bu popülasyonun artmasına sebep olduğunuz için. Şimdi, çıkmışsınız, günah keçisi olarak o hayvanları katletmeyi düşünüyorsunuz; ayıptır, günahıdır, yazıktır. Bakınız, size Devlet Bahçeli'nin söylemlerini okudum, daha önce de ayetler söyledik, hadisler söyledik, herhâlde anlamışsınızdır diye düşünüyorum. İnşallah, bir an evvel bu yanıştan vazgeçersiniz, yanıştan dönmek erdemliktir diyorum.

Hepinize gecenin bu saatinde, 02.28'de şükranlarımı sunuyorum.

Ümitle de kanunun çekilmesini bekliyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Başevirgen.

BEKİR BAŞEVİRGİN (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Önerilen değişiklikle, sahipsiz hayvanların korunmasına yönelik yürütülen çalışmaların yanı sıra insan, hayvan ve çevre sağlığını korumaya yönelik olarak sahipsiz hayvanlardan kaynaklı sorunları belirlemek ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri üretmek il hayvanları koruma kurulunun görevleri arasında anılıyor. Maddede yapılan 2'nci değişiklikle il hayvanları koruma kurulunun yerel hayvan koruma kurulunun yerel hayvan koruma gönüllülerinin müracaatlarını değerlendirme görevi kaldırılıyor. Yapılmak istenen bu değişiklikle insan, hayvan ve çevre sağlığı sokak hayvanlarının öldürülebilmelerinin gerekçesi hâline getiriliyor.

Değerli milletvekilleri, öldürmeden bu sorunu çözemiyor muyuz? Bu sorunu çözen ülkeler var.

Değerli milletvekilleri, diğer ülkeler bu sorunu kısırlaştırma ve aşılamayla, sahiplendirmeyle çözüyor, hiçbir ülke sorunun sorumluluğunu iradesi olmayan bir canlıya yükleyip cezayı da ona kesmiyor. Bizim de bu şekilde çözmemiz mümkün iken çözümü başka yerlerde arıyoruz. Bu konuda örnek gösterilen ülkelerden biri Hollanda, 2011 tarihli bir hayvan kanunu var bu ülkenin yani bizden

yedi yıl sonra çıkarmışlar, hayvanlara karşı eziyet, işkence, öldürme, cinsel saldırı suç, yüksek para cezaları ve hapis cezası veriliyor. Hollanda emniyetinin sadece hayvanlara karşı suçlarla mücadele eden müstakil bir birimi de mevcut. Hollanda’da sokak hayvanlarıyla mücadelenin temel hedefi toplakısırlaştır-aşıla ve aldığı yere bırak yani bizdeki 2004 tarihli yasanın ruhuyla aynı. Hollanda bu sorunu bu yöntemle ama uzun vadede çözüyor. Ülkenin sokaklarında tek bir hayvan yok şimdi, olan da barınaklar üzerinden sahiplendiriliyor, sahiplenmek isteyenler barınakların listelerinde sıraya bile giriyor. Bir kritik uygulaması daha var Hollanda’nın: Hayvan satın almanın vergisi yüksek. Hayvan isteyen bu yüksek vergiyi vermemek için sahiplenmesi gerekiyor ama maalesef bizde ise 2004 yılından beri belediyelerimiz gereken adımları atmadılar. Yasalarda bir eksiklik yok, yasalar bu konuda iki kurumu görevlendiriyor: Biri Tarım ve Orman Bakanlığı, diğeri ise belediyeler. Problem yasal düzenlemelerde değil, problem uygulamada. Uygulamayla ilgili sorunların aşılması lazım yani biz kendi çıkardığımız yasaya uysaydık bugün bu sorunlar çoktan çözülmüş olacaktı. Yapılması gereken, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nu eksiksiz uygulamak ve Meclis araştırma komisyonu raporundaki çözüm yollarını benimsemektir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkür ederim.

Komisyon üyelerimizden söz talep eden yok.

Komisyon üyesi olmayan arkadaşlara söz vereceğim.

Buyurun.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Şimdi -gecenin bu saatinde- evet, on iki buçuk saattir konuşuyoruz, bu konuşmalar elbette önemli. Biraz önce içeride de bu yaşadığımız gerilimli ortamın giderilmesi bakımından yaptığımız müzakere sırasında da söylemeye çalıştık, bu konunun aslında belki de Meclis tarihimizin en uzun tartışılan, en hararetli olan ve toplumsal duyarlılığın en çok yükseldiği ama aynı zamanda çok hassas bir konu olduğunu bilerek tartışmalarımızı değerlendirmenizi özellikle heyetinize öneriyorum. Çünkü bu konunun öyle es geçilecek, yol verilecek, tartışmaksızın “Hadi, geçirelim!” diyeceğimiz bir durum olmadığı, çok hayati bir konu olduğu, konunun kendi içindeki önemi olduğu kadar zaten Meclisin aldığı önem olağanüstü koşullar da bunun aslında önemini gösteriyor. Şu anda Komisyon’daki görevli arkadaşlar, vekil arkadaşlar her ne kadar geçirmekle yükümlü olduklarını düşünseler bile, bu teklif şu Komisyon’dan geçse bile inanın Türkiye’de, Mecliste de çok daha büyük tartışmalara sahne olacağını şimdiden söylemek isterim. Dolayısıyla bu madde üzerinde tartışılırken de aslında konunun bitmediğini, geçmiş olan maddelerin de tekrar ele alınması gerektiğini ısrarla ve inatla söylüyoruz ki bu hassasiyetimizin anlaşılması için söylüyoruz.

Şimdi, 7’nci maddede, aslına bakarsanız, şu andaki mevcut koşullar açısından bakıldığında yine uygun olmayan, çelişkili olan bir durumla karşı karşıyayız. Ne deniyor? Sahipsiz ve sahipsiz olmayan hayvanlar değerlendiriliyor. Sahipsiz hayvanlar meselesi çok soyut. Örneğin sokaktaki birçok hayvan insanlar tarafından sahipleniliyor. Ama evin içinde değil sokakta bakılıyor, onlara yemek veriliyor, bakılıyor, aşısı yaptırılıyor. Peki, siz yarın sokağa gittiğinizde, o hayvanları almaya kalktığınızda nasıl bir süreçle karşı karşıya kalacaksınız? Aslında toplumun her alanında sokağına, mahallesine giden ve gerilimli olan bir tartışmanın içerisine girdiğimizi göstermek için bunları söylüyorum. Keza yine Orhan Vekilimiz söyledi, bu şekilde, aynı zamanda yasanın hayata geçtiği andan yani Meclisten geçtiği andan, yürürlüğe girdiği andan itibaren bir yükümlülük koyuyorsunuz. Bu yükümlülük nedir? Sokak hayvanlarının sokakta olmamasını sağlamak; peki, nereye koyacaksınız, barınak mı var? Barınak yok. Peki, ne yapacaksınız? İşte, her noktasına geldiğimizde, her maddesine geldiğimizde aynı zamanda yerelin de koruma görevini elinden alıyorsunuz yani sokaktaki hayvan gönüllülerinin de gönüllü bir

şekilde çalışmasını engelleyen bir durum var burada. Dolayısıyla bu bakımdan da bakıldığında bu süreç öylesine gerilimli bir noktaya gidiyor ki hesapsız kitapsız, öngörüsüz yapılmış olduğu her maddenin kendi içerisinde açıkça net olarak gösteriliyor. Biz ısrarla şunu söylüyoruz: Bu toplumsal uzlaşiya dayalı olmayan bu maddede zoraki bir geçirme çabasının daha çok travmalara, daha çok gerilimlere, daha çok sorunlara sebep olduğunu her pratiğimizi yaşayarak gördük. İşte, veteriner hekimimiz burada, sokaktan hayvanların toplanması anında, toplandıktan sonra ne kadar sorunlar yaşayacağımızı tek tek anlattılar bize, her türlü kötülüğün olmasına daha çok sebep olacağını anlattılar bize, vekil arkadaşlarımız ısrarla söylüyorlar. İşte, bu maddede de aslında denetimsiz, kontrolsüz, aynı zamanda şu andaki mevcut koşulları bile ortadan kaldıran bir durumun daha ciddi tehlikeler yaratacağı çok açık. O nedenle, bir kez daha söylüyoruz: Bu yasa her maddesiyle sorunludur, gelin bu yasaı geri çekin, tekrar konuşalım ve birlikte bu meseleyi çözelim. Aksi takdirde bu tartışmalar, bu süreç çok daha yaygın bir şekilde her mahalleye, her insana, her sokağa gidecek ve sizler de bu işin sorumlusu olmaktan kurtulamayacaksınız. Dolayısıyla, bir kez daha özellikle imzası olan, inatlaşan, bu maddeyi geçirmeye çalışan vekillerin sorumlu olmasını ve yasaı tekrar gözden geçirerek çekmesini ısrarla ve inatla teklif ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

Bir sonraki söz sahibi, buyurun.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Şimdi, bu maddede hayvan koruma görevlisinden bahsediyoruz. İlk önce, hayvan koruma görevlisi ne demek, gönüllüsü ne demek buna bir bakalım. Özellikle kedi ve köpekler gibi sahipsiz hayvanların kendi mekânlarında, bulundukları bölge ve mahallede yaşamaları sorumluluğunu üstlenen gönüllü kişilere yerel hayvan koruma görevlisi adı veriyoruz. Şimdi gelelim kanunumuza, siz bu kanunu okuduğunuzdan emin misiniz sevgili arkadaşlar, ilk önce onu sormak istiyorum, ben emin olamadım bunu görünce yani sizin hazırlamış olduğunuz bir kanun çünkü bu. Bakın, şöyle diyorsunuz: “Yapılan düzenlemeyle il hayvan koruma kurulunun görev tanımlarında değişikliğe gidilmektedir. Sahipsiz hayvanların yarattığı sorunlara çözüm üretme noktasında planlama yetkisi verilmektedir. Mevcut düzenlemede var olan yetki genişletilmekte ve plan, Bakanlık oluruna bırakılmaktadır.” Maddedeki tek sakıncalı yer yerel hayvan koruma gönüllülerinin yani vatandaşın müracaatlarını değerlendirme yetkisinin kurulun elinden alınmasıdır. Bu müracaatlar nereye yapılacaktır? Müracaatların değerlendirilip çözüme kavuşturulacağı merci neresi olacaktır? Teklifin 15’inci maddesiyle “hayvan koruma gönüllüleri” kavramı yürürlükten kaldırıldığı için yapılan bu düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur. Bunu söylemişiz.

Diğer taraftan, “hayvan koruma gönüllüsü” ifadeleri kanun metninden tamamen çıkarılmış iken 5199 sayılı Kanun’un 2’nci bölümünün altında yer alan Denetim ve Hayvan Koruma Gönüllüleri başlığındaki ilgili kısmın metinden çıkarılması atlanılmıştır. Bu durumun AK PARTİ iktidarının kanun yapma konusundaki ciddiyetsizliğine örnek olacak açık bir gösterge olduğunu hatırlatmak istiyorum. Arkadaşlar, çıkartıyoruz birinci bölümde, diyoruz ki: “Yok böyle bir şey.” Bu tanımlı kaldırıyoruz, ikinci bölümde var ama. Biz bir kanun hazırlıyoruz, yüce Meclise götürüyoruz ama bakıp okumayıp yanlışı bulamıyoruz. En yüksek sandalye sayısı sizde, birinizin gözünden kaçsa biriniz yakalarsınız diye düşünüyoruz. Bu saat oldu, bu kadar önemsemeden hazırlanan bir kanun için biz burada bu saatte çalışıyoruz. Bırakalım arkadaşlar ya, biraz ara verelim, oturup bu kanunu tekrar gözden geçirelim, hep beraber çalışalım, “Hayvanlar siyasetüstü.” diyelim, çözümünü bulalım, hepimiz mutlu mesut yaşayalım. İlk önce de sokak canlarımızın refahı için, çocuklarımızın da zarar görmemesi için ne yapacağız, ona bakalım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Esen, buyurun.

ELİF ESEN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi biraz daha farklı bir şeyler söylemek istiyorum. Eğer bu yasa teklifi bir proje olsaydı, buradaki pek çok milletvekili arkadaşımız iş insanı ya da sivil toplumda görev almış insanlar, bu bir proje olarak önümüze gelseydi kaç kişi bu işe yatırım yapardı, para yatırırdı ya da kaç kişi bu projenin geçmesine onay verirdi? Ben hiçbirimiz diye düşünüyorum. Çünkü ne sebep ve hedef kitlesi belli ne etki analizi belli. 2021’de çıkan bir yasa, araştırma önergesi uygulanmamış, neden uygulanmadığını ve uygulayıcılarının neden bunu uygulamakta etkisiz kaldığını bilmiyoruz. Herhangi bir ceza almışlar mı? Bilmiyoruz. Bakın, çok sıkıntılı, bugün tekrar önümüze bir kanun teklifi olarak geliyor, bir kere bu projeyi Nimet Hanım’ın da belirttiği gibi doğru bir şekilde ele almak lazım bir proje olarak. Paydaşlar kimler olacak, hedef kitlede kaç hayvan var, kaç barınaklara alınabilecek, kaç kısırlaştırılabilir? Türkiye coğrafyası o kadar geniş ki bu uygulamada standart sağlanabilecek mi? O kadar zor ki bu, o kadar çok şey, soru havada kalıyor ki. Yani şimdi bu sizin gerçekten içinize siniyor mu? Ben bunu size sormak istiyorum. Bunun temelinde ülkenin ve vatandaşının yoksullaşmasının yattığı net. Çünkü ülke eğer yoksullaşmasaydı öldürme bir çare olarak düşünülmeyebilirdi. Başarısız bir kısırlaştırma ve sokak hayvanlarının popülasyonunun sayısını azaltma, başarısız bir proje var önümüzde. Gelmiş bugün önümüze tekrar. Şimdi, vatandaş yoksullaşınca sokaktaki hayvanları beslemekte zorlanıyor, hayvanlar da insanlar da çeteleşiyorlar temel ihtiyacını yani beslenme ihtiyacını gidermek için. Şimdi burada size soruyorum: Aslında bu başa çıkamadığınız, maliyetini karşılayamadığınız bir noktada öldürelim bitsin projesi mi, öldürelim bitsin yasa teklifi mi? Öyleyse aslında burada, bu kanun teklifinde bir ötanaziden bahsetmek mümkün. AKP’nin ve MHP’nin kendi ötanazi anlaşmasını imzalaması bu. Çünkü bu kanun teklifi daha görüşülürken bile sokaklar buna bu kadar isyan ediyorsa, çoluğu çocuğu, vatandaşı bu kadar isyan ediyorsa, bizi bu vakitte hâlâ daha dikkatle izliyorlarsa, Umut Vekilimizin dediği gibi havalimanında, metroda, trende, ailelerin oturduğu sofrada bu konuşuluyorsa öyleyse bu normal bir yasa teklifi değil. Bu, kan kokan bir yasa teklifi. Burada biz çok haklıyız, biz diyoruz ki: Akılcı bir çözüm bulalım, kimse zarar görmesin, sokaklar güvenli olsun ama bu hayvanlara da makul çözüm üretelim; yerel yönetimlerle iş birliği yapılsın, akademiyle yapılsın, gönüllülerle iş birliği yapılsın. Hükümet destek alsın madem gücü yok, madem gücü yok destek alsın ama bu kurumsal bir destek olsun, bu ayakları yere sağlam basan bir proje olsun. Vatandaş bunu kabul etmeyecek size söyleyeyim, bu gerçekten AKP’nin ve MHP’nin birlikte ötanazisi olacak, bunun yansımaları bitmeyecek. Bu sokaklardan bu hayvanlar toplanırken, bu hayvanlara yerel yönetimlerde veterinerler vesaire herhangi bir şiddet uygularken... Bakın, koca Türkiye’de bunun standart uygulamasını oluşturabilmek çok zor, gerçekten bir seferberlik gerektiriyor bu. Bu vatandaşın size olan tepkisini artıracak ve kendi ayağınıza sıkarak kanun tekliflerini yapmış olacaksınız. Lütfen sözlerime dikkat edin, ben de bir zaman sizin aranızdaydım, şu an tam karşınızdayım. Ve bu hayatta bitmeyecek, sizin peşinizi bırakmayacak, uykularınıza girecek, kâbusunuz olacak; ahirette de peşinizi bırakmayacak çünkü büyük bir vebal, milyonlarca hayvanın öldürülmesinden bahsediyorsunuz. Ya, ayetler var, hadisler var; biz öyle bir ümmetin inananlarıyız ki Peygamber’imiz kuşu öldüğünde sahibesine taziye veren bir Peygamber ya. Nasıl vicdanınız elveriyor! Nasıl yapabiliyorsunuz! Nasıl bu kadar duyursuz, duyusuz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ELİF ESEN (İstanbul) – Üstelik karşıdan sırtarak bakabiliyorsunuz.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Arkadaşlar, bir cevap verin; bakın, vekilimiz bir soru soruyor.

ELİF ESEN (İstanbul) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen toparlayalım arkadaşlar.

ELİF ESEN (İstanbul) – Gerçekten bunu eğer içinize sindirdiğiniz bir inanç sisteminiz varsa... Çünkü bu, gerçek, samimi dindarlıkta yok. Bu, eğer aldığımız bir fetva... Ben bilmiyorum nereden esinleniyorsunuz ya da kim fısıldıyor size bunu “Bunu sonuna kadar götürün, bu kadar tepkiye rağmen bunu sonlandırmayın, neticelendirmeyin...”

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen toparlayalım.

ELİF ESEN (İstanbul) – Ya, bu yasalaşamaz, insanlık dışı, kan kokan bir tekliftir ve bu yasanın mutlaka görüşülmesinin bırakılıp geri çekilmesi gerekmektedir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “İnanç sisteminizde bu yasayı nasıl açıklıyorsunuz?” diye soruyor vekilimiz.

ELİF ESEN (İstanbul) – Ama cevap yok ne yazık ki. Keşke cevap olsa.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir tuşa uzanabilirseniz bir cevap bekliyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkan Yardımcısı, buyurun.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Teşekkür ederim.

Burada iki seferdir çok uzun saatler devam eden bir toplantı var. Burada bütün milletvekilleri kendi siyasi görüşlerine göre size sorular yöneltiyorlar. Bir kanun teklifi getirmişsiniz, başka komisyonlarda daha hızlı geçebilen kanun teklifleri olduğundan bahsediyorsunuz. Yani sizin için kanunlar veya burada yapılan bir çalışma insanların sorununu çözmek için falan değil, siz onlara madde sayısı olarak bakıyorsunuz, siz onlara bir talimatı yerine getirme motivasyonu ile bakıyorsunuz. Yani bu kadar kolay olmamalı ya bu Meclisin bu kadar yetkisizleştirilmesi, etkisizleştirilmesi. Ve bu kadar saat çalışıyor, şu an saat 03.00’e geliyor ve sizler, Komisyon üyeleri daha da uzun zamandır çalıştınız yani burada bu kadar uzun çalışma saatleriyle sağlıklı bir yasama faaliyetinin sürdürülmesi mümkün değil, mümkün değil. Burada hangi maddenin hangi kelimesinin hangi virgülüne nasıl dikkat ediyorsunuz? Uyuyan milletvekilleri var burada, bu koşullarda mı sağlıklı bir kanun yapılacak, bu koşullarda mı siz çok hazırlıklı gelmiş oldunuz? Burada sabah akşam böyle kanun teklifleri görüşülüyor; bakın, önceki hafta yargı paketi görüşüldü, yine sabahlara kadar devam etti. Milletvekilleri buna tepki gösterdiğinde -bir de aralıksız devam ediyorsunuz, ediyoruz- gördükleri tavırda da problem var. Yani bu ülkede işçiler hakkını nasıl savunacak? İşçiler hakkını savunmaya kalktığında nasıl bir tepki görüyorlar, burada sizi gördüğüm zaman çok daha iyi anlıyorum o motivasyonu, oradaki o öfkeyi, o hakkını savunan insana olan nefreti, çok daha net anlıyorum açıkçası ben burada. O yüzden bu çalışma koşullarında iş yapmaya çalışmak Anayasa’ya aykırı, kanun yapma tekniğine aykırı, içerik de zaten aykırı.

Madde 7 hakkında söz aldım. Madde 7 il sınırları içinde hayvanların korunmasına ilişkin ve sahipsiz hayvanlardan kaynaklı sorunları belirleyip diyor ki ”...yıllık, beş yıllık ve on yıllık plan ve projeler yapmak...” Kanunun değiştirilmeden önceki hâli “sahipsiz hayvanlardan kaynaklı sorunları” kısmı hariç aynı. Ben burada şunu merak ediyorum, merak ettiğim için de kanunun gerekçesine baktım; hem genel gerekçeye baktım hem de madde gerekçesine baktım; yıllık, beş yıllık, on yıllık hangi plan ve projeler yapılmış diye. Burada saatlerdir belediyelerden bahsediyorsunuz, belediyeler yetersizmiş, burada Bakanlığın uygun görüşünden bahsediyoruz. Bakanlığın uygun görüşü olup da uygulanmayan hangi projeler var, yapılan hangi projeler var işe yaramamış? Kısırlaştırma seferberliğiyle ilgili ne yapılmış mesela, yapılmış mı? Bir tane açıklama yok, bir tane rakam yok, veri yok. Yarın TRT Haberde yalan bir veri daha mı paylaşıacaksınız yani, bir sonraki toplantı öncesinde? Şimdi, burada hakikaten bir genel sorun var ve bu kadar konuşulurken öfkeli öfkeli tavırlarınız var ama sonra gidiyorsunuz,

“hayvanlar”ı “köpekler”le değiştiriyorsunuz kelime olarak; başka bir an geliyor “ötanazi” kelimesini kaldırıp “uygun tedbirler” diyorsunuz, sonra “ötanazi” diyen kanuna atıf yapıyorsunuz bir şey değiştirmiş gibi göstermek için. Yani demek ki buradaki çalışmaların bir anlamı var yani işe yaramıyor bile olsa en azından bazı şeyleri değiştirme gereği duyuyorsunuz insanların tepkisinden korktuğunuz için. O zaman bu çalışmaların daha düzgün bir ortamda yapılması gerekiyor, bu kadar uzun saatler çalışılıyorsa bu çalışmaların bölünmesi gerekiyor ve Komisyon toplantılarının böyle “Gittiği yere kadar gidecek.” şeklinde yapılmasına itirazımızı dile getiriyorum.

Yasa teklifini tekrar geri çekmenizi öneriyoruz. Bakın, geri çekin, bu hatadan dönün ve ondan sonra oturalım hep beraber hem belediyeler hem bu bahsettiğimiz Bakanlıklar, birbirimize de ön yargılı olmadan otururuz çalışırız, popülasyonu nasıl azaltırız; bunun çözümünü hep beraber buluruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Söz istedik Sayın Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Kim istedi?

Nejla Hanım sizinle görüşüyor. Nejla Hanım, mutabık mıyız? Kaç konuşmacı var?

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Başkanım, 4 konuşmacımız var.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – 4 konuşmacı.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Biz grubu olmayan partiler adına da söz istiyoruz ayrıca.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Devam edelim.

Peki, siz buyurun.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Buyuracağım.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Masaların üstünde mi yatacağız? Ne olacak; düş almayacak mıyız, gömlek değiştirmeyecek miyiz?

PERİHAN KOCA (Mersin) – Haklı bir isyan içerisinde muhalefet vekilleri.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Deniz Bey, müsaade ederseniz hatibimiz konuşsun, söz verdim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Müsaade edeceğim ama konuya açıklık getirmeniz... Bizi dikkate alarak açıklık getirmiyorsunuz, sonra biz de sorunca haklı olarak, ondan sonra da “Söz kesti.” diyorsunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tekrar sürenizi başlatıyorum.

Buyurun efendim.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, lütfen...

PERİHAN KOCA (Mersin) – Evet, on üç saattir aralıksız bir mesai içerisindeyiz. Siz kapalı kapılar ardında, halktan kopararak bu yasayı geçirmek istesenez de halkımız şu anda bizim açtığımız yayınlardan gözleri, kulakları, yürekleri burada; bizleri dinliyorlar ve şu an sokaklarda “Katliam yasasına ‘evet’ diyen isimleri unutmayın.” diye buradaki AKP, MHP vekillerinin fotoğraflarını ve isimlerini taşıyorlar. Aynı şekilde...

Sibel Vekilim...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Pardon.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Yani vekil arkadaşlarıma kızamıyorum, gerçekten o kadar vahşi koşullarda, işkenceyle bir işkence yasasını geçirmeye çalışıyorsunuz ki herkes haklı bir isyanı buradan dillendiriyor.

Şunu özellikle ifade etmek istiyorum: Bugün sokaklarda ve sosyal medyada... Ve inanın, o sosyal medya sizin trollerinizi gibi değil, satılık bir şekilde aldığınız trollerinizi gibi değil. Onları geçen hafta gazeteci arkadaşlarımız açıklamışlardı. Hem sosyal medyada hem sokaklarda bu ölüm yasasına “evet” diyen, imza veren AKP, MHP vekillerinin isimleriyle pankart yapmışlar ve “Bu isimleri unutmayın, bu suratları unutmayın.” diyerek, “Mecliste katil istemiyoruz.” diyerek iktidarı istifaya davet ediyorlar. Ben çıktığı alacaktım, herhâlde ona da ipotek koyulmuş, çıktıkları da alamadım, yarın tekrar getiririm.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Makine bozulmuştur.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Aynen, makine bozulmuştur, teknik bir sorun vardır vesaire.

Şimdi, burada çeşitli komisyon üyeleri var. Vahit Kirişçi Başkanlığında bu katliam yasası, Muharrem Varlı, Adem Korkmaz, Ruken Kilerci, Abdullah Doğru, Hasan Çilez, Süleyman Özgün, Hikmet Başak, Mestan Özcan, Hilmi Durgun, Cantürk Alagöz, Mehmet Baykan, Faruk Kılıç, Lütfi Bayraktar tarafından “el kaldır-indir” hukukuyla, Meclisin bir noter makamlığına dönüşme hukukuyla bu katliam yasası geçiriliyor ve halkımız şu anda “katliam yasasının failleri” diyerek sokaklarda feryat ediyorlar. Şimdi, bu isimleri niye ifade ediyorum? Şimdi, biz bu arkadaşlarımızın 17 Temmuzdan beri bir şekilde sesini, sözünü, kelamını, bu kanun teklifine dair fikirlerini, sorduğumuz sorulara cevabını hiçbir şekilde duymadık. Bu, aslında yasama organını ne hâle getirdiğinizin çok açık bir göstergesi ama bu kadar bu katliam yasasının faili olmak için, bu katliam yasasının eli kanlı failleri olmak için canhıraş uğraştığınızı da burada halkımız bilsin. Şimdi, son saatlerde Hasan Bey’e görev verildi sanırım, o konuşmaya başladı. Özellikle bir algı operasyonunu yönetebilmek adına, “ötanazi” denmeden ötanazinin nasıl yapılacağını, ölümün hangi koşullarda yapılacağını bize AKP’nin, sarayın görevlendirdiği bir şekilde anlatmaya çalıştı. Mehmet Baykan’ı burada dinledik, işte bize fabl örnekleri falan anlattı, köpeği Odin’den romantik cümleler, süslü cümleler anlattı. Ne dediğini de anlayamadık. Bir taraftan “Can dostlarımız, aman efendim, biz yaşam haklarını savunuyoruz.” diye burada yalandan, riyadan şeyler dinlemek durumunda kaldık. Şimdi, o, Lütfi Bayraktar biraz önce mışıl mışıl uyuyordu, uyarıldı herhâlde. (AK PARTİ ve DEM PARTİ sıralarından karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

LÜTFİ BAYRAKTAR (Sakarya) – Yalan söylüyorsun!

PERİHAN KOCA (Mersin) – Bu kadar canhıraş bir şekilde günlerdir, saatlerdir orada oturup tek kelam etmedi bu katliamın failleri, tek kelam etmedi. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Ya, sizin, bakın, vicdanınız kalmamış, aklı sarayda bırakmışsınız; bence susun, bence susun arkadaşlar çünkü ne öfkeniz var ne bilinciniz var ne merhametiniz var. Algı provokasyonlarını işte sizden öğrenebildiğimiz kadarıyla yapmaya çalışıyoruz.

Ben şunu da söyleyeyim de burada şunu da ifade edeyim ki...

LÜTFİ BAYRAKTAR (Sakarya) – Yalan söylüyor.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Size konuşmuyorum. Yalanın dik âlâsının sahiplerisiniz siz, fotoğrafı var bende. Neyse uyuyabilirsin de uyuyabilirsin de Lütfi Bayraktar, uyuyabilirsin de çünkü insani bir şey.

LÜTFİ BAYRAKTAR (Sakarya) – Yalan! Yalan!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ya, korkma Erdoğan’dan o kadar, bir şey yapmaz.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Şimdi, halkımızın... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Valla biz size konuşmuyoruz arkadaşlar, ben...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Hayır, “Teşekkür ederim.” falan yok.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ne yapalım?

PERİHAN KOCA (Mersin) – Gasbetti...

LÜTFİ BAYRAKTAR (Sakarya) – Yalan söylüyorsun! Yalan!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ama siz de ithamda bulunuyorsunuz, “Uyuyor.” diyorsunuz, o da “Ben uyumuyorum.” diyor. (AK PARTİ ve DEM PARTİ sıralarından karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

Evet, arkadaşlar... (Gürültüler)

Evet, buyurun...

MEHMET BAYKAN (Konya) – Uyuklayanlar oldu, bizde de var.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Normal zaten.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, açtım.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Başkan, açar mısınız?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hayır, açmıyorum.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Neden açmıyorsunuz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Açmıyorum, hayır efendim, süreyi doldurdunuz.

Buyurun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ya, o kadar müdahale vardı.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Süreyi verip yalandan, riyadan başka bir şey bilmeyen, provokasyondan başka bir şey bilmeyen... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Talep ediyor, konuşuyor musunuz?

ALİ BOZAN (Mersin) – Konuşacağım Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen...

ALİ BOZAN (Mersin) – Başkan, kendi dediğimi duyamayacak olsam da... (AK PARTİ ve DEM PARTİ sıralarından karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar...

ALİ BOZAN (Mersin) – Konuşsam duyacak mısınız beni?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Nejla Hanım, ne oluyoruz? (DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

Öyle bir usul yok ama.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Yirmi saat dinledik, “Niye konuşmuyorum?” diyorsun.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Nereye yirmi saat dinlediniz?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Cevap veriyor, kadınlar konuşuyor...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, arkadaşlar...

Evet, size sözü veriyorum, buyurun.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Bunu da tarih yazsın arkadaşlar. Burada çok özel bir şekilde erkek erkeğe bir orkestranın ürünü olduğu için özel olarak...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, konuşmaya başlıyor musunuz?

ALİ BOZAN (Mersin) – Sayın Başkan, başlayacağım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Başlayın, bir kişi konuşuyor, buyurun.

ALİ BOZAN (Mersin) – Bu şekilde olmaz, öyle olmaz Başkan. Bir arkadaşımız...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – O zaman sözü vermiyorum.

ALİ BOZAN (Mersin) – Hayır, bakın, Sayın Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hayır, söz veriyorum, konuşmuyorsunuz.

ALİ BOZAN (Mersin) – Bir arkadaşımız konuşurken bana “Konuşun.” olur mu?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ne yapayım ben, ne yapabilirim, onu söyleyin.

ALİ BOZAN (Mersin) – Arkadaşımız konuşurken...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Nezaketli olalım lütfen.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Ne nezaketi ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Nezaketli olalım lütfen, rica ediyorum.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, çalışmamız devam ediyor.

Siz söz istiyor musunuz?

ALİ BOZAN (Mersin) – Sayın Başkan, ben söz istiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tamam, veriyorum, buyurun.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Başka bir milletvekilinin sözünü gasbettirerek...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

ALİ BOZAN (Mersin) – Şimdi, değerli arkadaşlar, en son Perihan Vekilimiz konuşurken -sanırım ortamı hararetlendiren de oydu- Lütfi Bey’in uyuduğunu söyledi. Lütfi oradan dedi ki: “Hayır, gerçek değil.” Ya, şunu söyleyelim arkadaşlar... Arkadaşlar, ben de uyuyabilirim, ben de uyabilirim.

LÜTFİ BAYRAKTAR (Sakarya) – Yalan söylüyor.

ALİ BOZAN (Mersin) – Lütfi Bey, bakın, lütfen bitireyim.

Ben de uyuyabilirim, Komisyon Başkanı da uyabilir, Divan da uyabilir. Neden? On üç-on dört saattir bu Komisyon çalıştırılıyor? Bizim anlatmaya çalıştığımız mesele buydu, anlatabiliyor muyum? Meseleyi bazen nereden anladığınıza bağlı. Mesele bu.

Şimdi, arkadaşlar, şöyle...

Sayın Başkan, şimdi, bana diyordunuz ya: “Konuşun.”

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Konuşun.

ALİ BOZAN (Mersin) – Konuşayım böyle, başlayayım, direkt başlayayım. Direkt Hasan Bey’e bir soru sorayım, cevap vermeyeceğini biliyorum. Şimdi, arkadaşlar, mevcut Kanun’un 16’ncı maddesini görüşüyoruz. İl Hayvanları Koruma Kurulu. Hasan Bey gitmezse soru soracağım. Çıktı dışarı. Cevabını vermeyeceğini biliyorum. Hasan Bey, soru soracağım.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Mikrofona konuş.

ALİ BOZAN (Mersin) – Ben nereye konuşacağımı iyi biliyorum. Edep birazcık ya.

Benim soracağım soru bu yasayla ilgili, diyor ki: “İl Hayvanları Koruma Kurulu.” Kanun ne zaman çıkmış? 2004. Kim iktidar? AKP. İlk değişiklik ne zaman yapılmış? 2021. Kim iktidar? AKP-MHP. Aradan kaç yıl geçmiş? Yirmi yıl. Yirmi yıl içerisinde yasaya ve yönetmeliğe göre, 80 defa İl Hayvanları Koruma Kurulunun toplanmış olması gerekiyor. Şimdi, Hasan Bey Amasya Milletvekili. Amasya’da İl Hayvanları Koruma Kurulu kaç defa toplandı? Faruk Bey, Mardin’de İl Hayvanları Koruma Kurulu en son ne zaman toplandı? Bakın, şöyle değil, ezbere bir soru anlamında sormuyorum. Komisyon üyesi olduğunuz için, böyle bir değişiklik teklif ettiğiniz için bence merak etmeliydiniz. Mardin’de 80 defa toplandı mı? Kanun hükmü. En son ne zaman toplandı? Yine, kime sorayım? Adem Bey, Burdur’da en son İl Hayvanları Koruma Kurulu ne zaman toplandı? Gerçekten cevap istiyorum. Ne zaman toplandı? En son Burdur da hayvanları korumak için hangi kararları aldı? Bunu niye soruyorum biliyor musunuz? Yirmi yıldır çıkardığınız kanun var zaten. Sizin çıkardığınız kanun ve yönetmelik uygulanmıyor zaten. Çıkardığınız kanun ve yönetmelik uygulanmıyorken hayata geçirilmeyorken bu getirdiğiniz teklifle siz gerçekten hayvanları koruyacağınızı zannediyor musunuz? Ya, sizden rica ediyorum, sorduğum vekiller -lütfen ama lütfen- iktidarsınız. Yarın, Burdur’a, Amasya’ya...

Muharrem Bey, en tecrübeli vekillerden birisiniz. Komisyona baktım, onun için soruyorum. Adana’da 22-23’üncü Yasama Döneminden beridir Vekilsiniz. Ya, sorun on yıldır, on beş yıldır, yirmi yıldır Koruma Kurulu toplanmış mı, toplanmamış mı? Hangi kararlar almış? Ve ondan sonra görünen o Komisyondan geçireceksiniz. En azından Genel Kurul gündeminde bunları tartışalım.

Sayın Başkan, size son soru. Cevap vermeyeceğinizi biliyorum ama cevaplarını arayın lütfen. Şunun için: Hem mevcut hâlinde...

ADEM KORKMAZ (Burdur) – Ben cevap verebilir miyim?

ALİ BOZAN (Mersin) – Ben bitireyim sonra cevap verin, sıkıntı yok. Bakın, ben bitirdikten sonra ben gerçekten cevap bulmak için soru soruyorum.

Mevcut hâlinde diyor ki: “Kurul yıllık, beş yıllık, on yıllık plan ve projeler yapar.” Sayın Başkan, Bakanlık yaptınız. Bakanlığınız döneminde 81 ilin kurulları yıllık, beş yıllık, on yıllık hangi plan projeleri hazırladı, hangilerine onay verdiniz, hangilerini geri çevirdiniz? Ama eminim şu şekildedir: Az önce, ara verilmeden önce arkadaşlarımız “Ya, biz ne kadar çalışacağız, daha ne kadar çalışacağız?” dediğinde siz ne dediniz? “Gittiği yere kadar.” Yani bu soruya da cevabınız, yani “Bakanlık yaptığım kadar.” olacaktır muhtemelen. Eğer Bakanlığı gerçekten 2004’te çıkarılan yasaya göre yapmış olsaydınız, biz bugün bunları tartışıyor olmazdık. Biz bugün “Köpek popülasyonu arttı, sokaklar köpeklerle doldu.” Bunu tartışıyor olmazdık. İşte tam da sebebi sizin kendi çıkardığınız, 2004’te, tam yirmi yıl önce çıkardığınız yasayı hayata geçirememenizdir, sebebi tam da budur.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

Buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - DEM vekilim, meslektaşım esasına çok güzel girdiği için orayı bırakacağım.

Az önce çok sinirlendiniz değil mi arkadaşlar? “Yalancı.” dendi size ve bir yalana maruz kaldığınızı düşündünüz ve bu yüzden de insani bir tepki verdiniz ve çok sinirlendiniz şu anda “twitter” a girin “TT” listesinin 1’inci sırasında “Millet yasaya ‘evet’ diyor.” diye bir etiket göreceksiniz. Biz de bu yüzden sinirleniyoruz biliyor musunuz. Sistematik olarak söylenen yalanların peşine Türkiye Büyük Millet Meclisinin takılmış olmasına, hayvanlarla ilgili, mevcut yasayla ilgili hiçbir şey yapmanıza rağmen, şimdi kalabalıklaşan köpek popülasyonu nadir birkaç yerde yaralamaya sebebiyet verdi diye bu yalanlarla iş yapmanıza çok sinirleniyoruz. Elimde ya, eabil hareketi. “Sayaç okurken gencecik bir işçi arkadaşım girdiği villanın bahçesinde villa sahibinin köpeğinin saldırısına uğramış.” Bunu alıntılıyor “Belediyeler sokaktaki hayvanları toplayıp barınaklara götürmeli, yazık değil mi bu insanlara?” Yalan mı? Yalan. “Gizli servis: Köpek terörü, zulmü devam ediyor.” Diyarbakır’ın Hazro ilçesinde abdest alan bir amca -sabah da söyledim bunu- abdest alırken kalp krizi geçirmiş. Ne? Köpekler parçaladı diye veriyor. Tamamı operasyon hesapları. “15 sokak köpeği 2 çocuk annesi kadını parçaladı, kadın tanınmaz hâlde.” Kadının kendi “tweet”leri var ya “Ben ölmedim, ne anlatıyorsunuz, avukatımla işlem yapacağım.” diye. “Operasyon” hesabı, yandaş medya. “Başiboş köpek terörü.” Bir tane gencecik arkadaşım kaçarken, yok güya köpekten kaçarken trafik kazası... Yalan. Güvenlik görüntüleri var, yok köpek möpek, yok ortada. “Başiboş köpek terörü” adlı buraya da getirip sokmaya çalıştığınız insanlar bunu yayan.

Devam edeyim mi? “Sokak köpekleri elitist kesimin değil sabah sekizde işe giden insanların, yürüyerek okula giden çocukların, pazara giden kadınların problemidir. Sınıfsal bir meseledir.” Fahrettin efendi sınıfı öğrenmiş. Lüks semtlerde yaşayıp 2 tane sevimli köpek fotosuyla bu görüşü bin tane trol hesabı paylaşmış farklı farklı isimlerle; gerçek bir insanın görüşü gibi ve “sokak köpekleri” diyor ya, sabah sekizde işe giden insanların derdi, o karanlıkta mesela çocuklarını okula göndermek zorunda kalmak. Sabah sekizde işe giden insanların derdi açık sınırının altında bir maaşa köle gibi on iki saat çalışmak. İşe giden insanların derdi, o gittiği yerde siz iş müfettişi görevlendirmediniz diye hangi gün öleceğim diye beklemek. Pazara giden kadınların derdini ben size söyleyeyim: Mahallesinde baktığı köpekleri falan değil, o kadının bir tane derdi var, ben buradan çocuğuma giderken 2 kilo meyve alamayacağım. Bak, pazardaki kadının derdi bu. Yapılan algı ne? Bu.

“Akşam 14 yaşındaki oğlu tütüt merkezinden dönerken köpeklerin saldırısına... Daha kaç can vereceğiz?” diye soruyor. Bin tane trol aynı anda soruyor. Dayanak ettiğiniz şeyler bu ve sonra biz burada bağırıyoruz ya bize kızılıyorsunuz niye bağırılıyorsunuz diye. Ya, biz niye bağırırmayalım ya? Şu anda AKP milletvekillerinin destek verdiği etikete geleceğim. Bakın, uyarın arkadaşlarınızı, uyarın. Bot hesaplar tamamı. Porno içerik var sayın vekiller, görüyor musunuz? Ucuz karşı açmış, ucuz İletişim Başkanlığı. Vergilerimizi alacak ya, ucuz kaçmış. Porno hesaplar paylaşıyor. “Millet yasaya evet diyor” “tag”ini çıkaran, pornoda paylaşan bot hesaplar. Milletvekilleriniz de bu şeyin arkasına takılıyor ve gece herkes uyuyunca bu yine etiket olarak geliyor önümüze konuyor ve çünkü İletişim Başkanlığınız tam olarak bu işe yarıyor sizin, bunun için var. Gerçek sorunları, gerçek sorumluları, yasayı uygulamadığımız gerçeğini örtbas etmek için milyonlarca lira para veriyoruz biz bu insanlara ve amaç gündem değiştirmek falan değil; amaç bizzat suçluları değiştirmek burada. Suçluları değiştiriyorsunuz.

Yalana maruz kaldınız diye üzüldünüz değil mi? Üç gündür benim maruz kaldığım yalanlar, buradaki kadın arkadaşların maruz kaldığı yalanlar... TRT ya, TRT yalan söyler mi ya? Türkiye Radyo Televizyon Kurumu trollük yapıyor, yalan haber paylaşıyor ve en tehlikelisini söyleyeyim mi? Dışarıda bir vekil meslektaşına söyledim. Biz hep birlikte, hepimiz yirmi senedir ne yapıyoruz bu ülkede? Hayvan sevgisi aşılamaya çalışıyoruz değil mi çocuklara, insanlara? Basın eliyle diyoruz, “TRT’ye

haberler koyalım.” diye önünüze attığım araştırma komisyonu raporunda var, “Okul çocuklarına eğitim verin.” diye var. Bunları yazdık. Şimdi bu TRT, yirmi yıldır bizim emek emek işlediğimiz bir şeyin içine etti zaten arkadaşlar. Bu yasayı siz “Tamam, biz vicdana geldik, duyduk sizi, çektik.” Deyin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SALİHA SERAKADIGİL (İstanbul) – Bugün hâlâ milyonlarca insan köpeklerin canavar olduğunu, kendilerine saldırbileceğini ve kendilerinin de onları öldürebileceğini düşünüyor. Biz bağıyoruz ya, boş bağırmıyoruz işte. Boşa bağırmıyoruz, laf olsun diye bağırmıyoruz, şov olsun diye bağırmıyoruz arkadaşlar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyoruz, çok sağ olun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Ben size teşekkür etmiyorum. Bakanken görevinizi yapsaydınız biz şu an burada oturmuyor olacaktık. Meclisin komisyon raporunu dikkate alsaydınız, biz şu an bununla uğraşmıyor olacaktık ve o yaralı çocukların fotoğraflarıyla geldiniz ya buraya, o çocukların hiçbirisi yaralanmamış olacaktı.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, teşekkür ederim.

Evet, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi, Sera Vekilin bıraktığı yerden devam edelim. “Bakanlığınız döneminde gereğini yapsaydınız...” diye ifade ettiği hem kanunun gereğini uygulamamanız aslında bütün bu olan bitenin, bu noktaya gelmesinin sorumlularından biri olmanız hatta en başta gelen sorumlularından biri olduğunuz gerçeğinden hareketle “Aman ben Bakandım ama benim hiçbir şeyden haberim yoktu.” diyemeyeceğiniz gerçeğini bu Hayvan Hakları Araştırma Komisyonu Raporu’yla birlikte aslında kanıtlamış oluyoruz. Hayvan Hakları Araştırma Komisyonu Raporu’nda 12 milletvekili vardı, 12 toplantı yaptı, elli beş saat sürdü, uzmanlar geldi, STK temsilcileri geldi, beş ay sürdü -ki araştırma komisyonunun süresi neredeyse aşıldı- raporlandı ve tüm milletvekilleri kanunlaşması için mücadele etti ama saraydan geri döndü yani bilerek ve isteyerek çözüme giden yolu tıkadınız; bunu kronik bir hastalığa dönüştürdünüz, hastalığın dozajını her geçen yıl artırdınız durdunuz, artırdınız durdunuz ve neticede şu anda da önümüze gelip kendi ürettiğiniz sorunun çözümü için bir katliam yasasını dayatmaya çalışıyorsunuz ve hiç utanmadan, sıklımdan da tek bir söz almadan burada bu Komisyonun AK PARTİ’li üyeleri sanki karşılarında hiç kimse konuşmuyormuş gibi duymazlıktan geliyorlar yani aslında gözleri açık, gözleri kapalı resmen karşımızda uyuyorlar. Böyle acayip bir ortam yani kelimelerin, sözün bittiği yerdeyiz artık aslında.

Bakın, bu araştırma komisyonu raporu diyor ki: “Sahipsiz hayvan popülasyonunun kontrol altına alınmasında en etkili ve tek yöntem üremenin engellenmesi, bir başka ifadeyle kısırlaştırma.” Duydunuz mu? Hiç ses yok, hiçbir şey yok.

Bakın, gerçekten alınmayacağım, gücenmeyeceğim ben konuşma yaparken dışarı çıkabilirsiniz, gidin, ihtiyaçlarınız varsa ihtiyaçlarınızı giderin, gerçekten boş koltuklara konuşmak daha iyi çünkü.

“Popülasyon kontrolüne yönelik olarak ülke çapında uygulanması gereken kısırlaştırma seferberliği gelmesi kaçınılmazdır.” yani “Sadece sözde kalan bir kısırlaştırma değil, bir kısırlaştırma seferberliği yapılması gerekli.” diyor. “Bu hedefle yerel yönetimlerce sahipsiz hayvanlara yönelik yıllık ortalama 200 bin olan kısırlaştırma sayısının tamamlanmasına ve sürecin dört yıl içinde tamamlanması önem arz etmektedir.” diyor.

Yani sayın milletvekilleri, hiçbir sokak hayvanını öldürmeden bu konuyu çözmek mümkünken neden illa öldürmekte bu kadar ısrarcısınız? Kısırlaştırma yapılabilir hatta hemen şimdi ara verilir, bu kanun teklifi çekilir, bir kısırlaştırma seferberliği başlatılabilir ve bu sorun hızlı bir şekilde ortadan

kalkabilir ama siz bunu tercih etmiyorsunuz, diyorsunuz ki: “İlla da öldüreceğim, illa da öldüreceğim.” Ama bakın, sizin evinizdeki çocuklarınız veya torunlarınız emin olun, sizin gibi düşünmüyorlar, düşünmeyecekler; yarın, bir gün geçmişte idama kalkan eller gibi bu kanun teklifinin altında imzası olanlar da bu kara lekeyle birlikte yaşamaya devam edecekler. Önceleri, ilk Komisyona geldik, düşünüyordum; niye söz almıyorsunuz, söyleyecek kelime bulamıyorsunuzdur diye de belki iyi niyetli bakıyordum, sonradan düşündüm yani aslında tarihe geçmekten utanıyorsunuz ve bu yüzden de sözleriniz tutanak altına alınmasın diye konuşmuyorsunuz ama şöyle söyleyeyim: Tüm ülkeye ve çocukların, bebeklerin, gençlerin geleceğine ayıp ediyorsunuz. Öldürmeyi bu şekilde normalleştiremezsiniz ve çocuklarınıza da miras bırakamazsınız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Buyurun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Valla artık ne desem uyandırsam diye düşünüyorum. Her konuşmam olay oluyor, kadın olduğum için de olduğunu düşünüyorum. Böyle Perihan Vekilimize de kadın olduğu için sözünün kesilmesi, oradan böyle erkek iş birliğiyle, ittifakınızla yani bu kadar susturabileceğini zannediyorsa AKP ve MHP sıraları yanılmaktadır çünkü biz epeyce erkek egemenliğiyle mücadele etmiş ve hiç susmamış kadınlarız. O yüzden de öyle kolay kolay susmayacağımızı beyan etmek isterim.

Yani böyle bir katliam yasasına “evet” demek, böyle bir şeye... “Bu koridorlar kan kokuyor.” dedik, gık yok, “Katliam yasası” dedik, ses yok. Valla duvara vurunca bile tık tık diye bir ses çıkıyor, sizden o da çıkmıyor. Yani bu kadar rahatsanız ve gülüyorsanız ya halkımız bence güldüğünüzü görmeli yani. Öyle bize fabl anlatarak, yok “Bizim de hayvanlarımız var.” diyerek valla kimse kimseyi kandırmasın burada, gerçek değil yani. Gerçek olmadığını da görüyoruz. Masal dinlemeye de masallarla kandırılmaya da kimsenin ihtiyacı yok.

Bakın, size halk ders verdi yerel seçimlerde. Şimdi ben konuşacağım, hemen böyle hoplayacaksınız, en böyle sizin can alıcı nokتانız: İsrail’le yaptığınız ticari iş birliğiyle, askeri iş birlikleriniz sonucunda Filistin halkıyla dost olmadığınızı gördü bu halk, şimdi hayvanlarla da dost olmadığınızı görecek ve görüyor da, size gerekli cevabı halkımız verecek, biz sokakta vereceğiz ama halkımız da gerekli cevabı sokaktaki mücadeleyle verecek.

Geçen gün de söylemiştim; Gezi ayaklanması bir ağaçla başladı ama neredeyse böyle kendinizi kaybetmiş gibi sürekli böyle can alıcı nokتانız oluyor, kâbusunuz oluyor yani hayvanları katlettiğinizde ağaçları katledenlere karşı çıkanlar hayvanların katliamına da karşı çıkacaktır, sokakta mücadele edecektir. Öyle Mecliste “katiller, katiller” diye bağırma gerçek bir duygudur çünkü ben de aynı duyguyu yaşıyorum, öyle gidip böyle hayvansever filan şeyi değil, gerçek anlamda vejetaryen olduğumu da düşünüyorum, politik olduğumu da söylemiştim. O yüzden de burada o mücadele daha güçlü mücadelelere sahne olacak, valla sonra gelir aynı şekilde “Kandırıldık.” dersiniz ama kimse size inanmayacak.

Seyit Rıza “Yalanlarınızla baş edemedim ama size de boyun eğmedim, size dert olsun.” demiş ama biz sizin yalanlarınızla mücadele etmeyi öğrendik çünkü Seyit Rızalardan geliyor. Öyle yalanlarla manipüle ederek, böyle her gün kadın vekillere saldırarak, linç ederek bizi susturacağınızı zannediyorsanız yanılmaktasınız. Sizin her yalanınızı açığa çıkaracağız, her yalanınızı yüzünüze vuracağız, öyle günlerce süreceğiniz bu Komisyonlarda da size cevap vermeye devam edeceğiz çünkü inanarak geldik buraya, zorunlu değiliz. Öyle demin dedi, uyuyordunuz. İnsani bir şey olduğunu söylüyoruz. Öyle uyumayız da, gerçekten inanıyoruz hayvan dostu olduğumuza, hayvanların dostumuz olduğuna. O yüzden de size karşı sokakta da Mecliste de her yerde, olduğumuz her yerde mücadeleye

devam edeceğiz. Valla siz düşünün bundan sonrasını. İnsanlar söyledi, kendimi de yakarım diyen var, ölüm orucuna da girerim diyen var, geldiğinizde karşınızda da dururuz diyen var. O zaman bütün sokaklarda başlayacak mücadelenin de sonuçlarına siz katlanırsınız diyeyim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, AK PARTİ’li arkadaşlar bir kıpırdar mı? Endişe etmeye başladım. Yaşam belirtisi görelim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Şimdi, yasa bu maddesinde diyor ki: “Sahipsiz hayvanların yarattığı sorunlar” Bir kere bu kesinlikle kabul edilemez bir ifade çünkü bu, 2004’ten beri AKP iktidarının yarattığı sorunlar. O yüzden önce kendinize ötanazi uygulayın, bu iktidardan gidin, “Beceremedik.” deyin, terk edin burayı; birincisi bu.

Sonra, sistematik olarak yalan söylüyorsunuz. Ya, yalanlarınız işte vekiller tarafından ortaya çıkarılıyor belgeleriyle, şununla bununla. Ertesi gün trollerinizle, bütün kurumlarınızla yalanlarınızı daha bir şevkle yaygınlaştırıyorsunuz ve gerçekten yüzünüz kızarmıyor. Yani ben gerçekten ömrühayatımda bu kadar yüzü kızarmayan... Geçen gün Sevilay Vekilimizin dediği gibi, “Maskenin altında yüz yok.” diyor yani fiilen gördüm burada, gerçekten yok. Ama aynen Çiçek Vekilin dediği gibi, bu, umarım, dilerim, çok isterim yeni bir Gezi’ye vesile olsun, yeni bir Gezi direnişine vesile olsun. Ben sokakta olacağım, ben mahalleimde vermeyeceğim, her sabah sevdiğim, mama verdiğim canlıları size vermeyeceğim, ne olursa olsun vermeyeceğim ve bu konuda yalnız olmadığımı da biliyorum.

Sonra, erkek egemenliği zaten her yerde, zaten kadın düşmanı politikalarınız ayyuka çıktı. Yasa üstüne yasa öneriyorsunuz, soyadı yasasıyla tepiniyorsunuz şimdi kadınların kimliğini, bedenini, her şeyini yok sayma üzerine. Fiilen burada da kadınların sözünü değersizleştirmek konusunda o seviyesiz tavırlarınızla sürekli kadınları hedef göstererek, hem medyada hedef göstererek hem burada hedef göstererek bu erkek egemen tavrınız korkunç boyutlara ulaşıyor. Sonra “Öfkeleni.” oluyoruz. Evet, öfkeleneceğiz, öfkemizi politikamıza katacağız, öfkemizi sokaklara yayacağız, o öfkemizin politik örgütlenmesiyle birlikte size, buna geçit vermeyeceğiz. Biz bunları biliyoruz, yıllardır biliyoruz. Önce kadınlara yalanlarla saldırın, sonra hedef gösterin bütün yalanlarınızla, sistematik olarak o trollerinizle, manipülasyonlarınızla; sonra biz öfkelenince de “A, bakın, öfkeleniyorlar.” Yemiyoruz bunları, yok, böyle bizi caydıramazsınız. Onun için vazgeçin çünkü ben görüyorum burada ne kadar değer verdiğinizi. Kendinize de şu kadarcık değer vermiyorsunuz, o da ayrı. Değer verdiğinizi düşündüğünüz tek kişi o yukarıdaki tek adam ama şunu da biliyorum ben: O tek adamın ayağı sarssın, düşün, üstünde siz tepineceksiniz; tepiniyorsunuz da zaten, bunun örnekleri adım adım görüldü. Şimdi biat ediyorsunuz, yarın bakın, iktidarı sarsılsın, size böyle rantlar gelsesin, ilk siz üstünde tepineceksiniz; bunu da biliyoruz.

Şimdi bu yasayı geri çekin. Bu yasayı geri çekmezseniz altında kalacaksınız. Altında kalacaksınız, buradan söylüyoruz. O yüzden aklınızı başınıza devşirin. Aklınızı başınıza devşirin, bu ülkenin bütün sokaklarını ateşe vermeyin çünkü evet, ateş çıkacak o sokaklardan eğer bu yasayı geçirmeye çalışırsanız, uygulamaya çalışırsanız. Zaten uygulayamayacaksınız, ayrı mesele ama siz insanı da hedef göstereceksiniz, biz bunları biliyoruz. Bugün sokak hayvanlarına “sorunlu” dediniz, yarın “O sokak hayvanlarını vermeyeceğiz.” diyen hayvanseverleri hedefe koyacaksınız, onları linç ettireceksiniz.

Sonra bu yasayla “İnsan dışı bütün varlıkların katli vaciptir.” diyorsunuz ve buradan mantıklı sonuçlarını hiç düşünmüyorsunuz. “İnsan dışı varlıkların katli vaciptir.” dendikten sonra aynen siyahların başına geldiği gibi önce siyahları insan dışılaştırıp sonra “Katli vaciptir.” diyeceksiniz Latin

Amerika’da yerlilere olduğu gibi. Nitekim öyle oluyor. İsrail, Filistinlileri insan dışlaştırıyor, gördünüz insan dışlaştırıyor, sonra diyor ki: “Ben katlederim onları.” Siz işte aynen Latin Amerika’da yerlileri öldürenlerin misyonunu taşıyorsunuz şu anda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Bitiriyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, teşekkür ediyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Toparlayalım, söz verin.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Bitiriyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum arkadaşlar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Cümle yarım kaldı.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, teşekkür ediyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Cümle yarım kaldı.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Latin Amerika’daki yerlilerin, siyahların... İsrail’in pozisyonundasınız şu anda; vazgeçin, vazgeçin!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Peki, buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Şimdi, sokak köpekleriyle ilgili bu çokça örneği verilen sosyal medya trol operasyonu, medyadaki algı yönetimi başlayalı bir buçuk sene oldu. Bakanlıktaki yasa değişikliğiyle ilgili duyumlar da tam buna denk geliyor, iç içe geçmiş durumda. Şimdi, 2022 yılında yapılan bir CİMER başvurusu var. Bu CİMER başvurusuna cevap verilmiş. Güvenli Sokaklar Derneği, Bakanlıkla kapalı bir çalıştay yapmış -bakın, CİMER veriyor bu cevabı- Bakanlık, Veteriner Hekimleri Birliği ona “Niye yaptınız bu çalıştay; ne konuştunuz; ne ortaya çıkardınız?” diye sormuş. Bakın, gerçekten kamu yararına çalışan bir meslek birliği bu soruyu CİMER üzerinden soruyor, onlara neredeyse “Sizi hiç ilgilendirmez.” anlamına gelen bir cevap veriliyor: “Çalıştay kapalı olduğu için size bilgi veremiyoruz.” Şimdi, sizin trol ordunuzun, algı yönetimi yaptığınız kapalı odaların, Bakanlıkta yasa değişikliği yaparken kimlerle neler yaptığının, o süreçten beri size belgelerini burada ortaya koymaya çalışıyoruz, tartışmaya çalışıyoruz, makul bir zemin varmışçasına, burada bir mantık zemini varmışçasına size sorular soruyoruz; hiçbir yanıt alamadığımız ortada.

Bununla beraber, bir şey daha hatırlatacağım: Tarih 25 Nisan 2022, tam da bu algı operasyonunun başlamasının hemen öncesi, hemen öncesi, daha düğmeye basılmamış, daha talimat tam verilmemiş, Vahit Kirişçi Bey Tarım ve Orman Bakanı, Mamak Belediyesiyle sahipsiz hayvanların kısırlaştırılması seferberliğine katılmış, orada bir konuşma yapmış, demiş ki: “Sahipsiz hayvan sayısı 10 milyona doğru gidiyor.” Allah Allah! 4 milyon, 5 milyon, 6 milyon, 7 milyon, 8 milyon, 9 milyon, 10 milyon... Hangi rakama inanacağımızı biz de karıştırıyoruz ama kendisi o dönem Bakan olduğu için tabii, sözüne güvenmek durumundayız. Bir de diyor ki: “Yerel yönetimler şu ana kadar 200 bin kısırlaştırma yaptı; bu yetersiz bir rakam, arzumuz bunun 2 milyona çıkması. Kısırlaştırma çalışması çerçevesinde geç kalırsa bu 2 milyon rakamı bile yetersiz kalacaktır. Buna bütçe ayırmak zorundayız.” Buna bütçe ayırmak zorundasınız. Şimdi, 2022 yılından bu yana, o zaman bir Bakan olarak “Böyle yapmalıyız.” dediğiniz şeylerin hiçbirini yerine getirmemenizin hesabını soruyoruz size burada, bir tek kelimeyle bile sorumluluğu üstlenen, “Evet, şöyle bir sorumluluğumuz var.” diyen tek bir cümle bile kurmuyorsunuz.

Ben konuşmamın bu kısmında bir yanlış anlaşılmayı düzeltmek istiyorum sevgili arkadaşlar; açık bir yanlış anlaşılma bu, düzeltereğim burada. Sanki biz size veri versek, dünya örnekleri anlatsak, asıl sorunun ne olduğuna ilişkin tanımlar versek, somut çözüm önerileri sunsak anlayacakmışsınız gibi konuşuyoruz ya, yani tartışma mantıklı bir zeminde ilerleyebilirmiş gibi bir çaba gösteriyoruz ya, şimdi, aslına bakarsanız, sizi iradesi olan, kendi iradesiyle karar veren insanlar yerine koyuyormuşuz gibi oluyor ya; bir kelime bile edemiyorsunuz, ağzınızı açıp bir cümle savunma bile yapamıyorsunuz çünkü çok iyi biliyoruz biz şunu aslında, şu yanlış anlaşılmayı düzeltelim: Biz gayet iyi biliyoruz, bu yasa teklifi iradeyle, hür fikirle filan değil; emirle, talimatla çıkarılıyor, siz de emir kulları olarak burada karşımızda oturuyorsunuz. Biz de size bir şeyi anlatmaya çalışıyorsak emir kullarına saygımızdan değil; öyle ya da böyle size oy vermiş insanlara duyduğumuz saygı dolayısıyla “Bakın, işte vekilleriniz budur.” diyebilmek için yapıyoruz bunu, insanlara, halka saygımızdan yapıyoruz. Şu sıraların hâlini görüyoruz, tıpkı Genel Kurulda yaptığınız gibi, tartışırken yoksunuz, oylama sırası gelince bir yerlerden hemen bitiveriyorsunuz. Siz, bu Mecliste sadece talimatla gelen kanun tekliflerine el kaldırıp el indirme işlevine sahip olmaktan utanmıyor musunuz arkadaşlar? Bakın, bu soruyu yürekten soruyorum, gerçekten de cevap veriyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FARUK KILIÇ (Mardin) – Teklifi veren biziz, kanun teklifi maddesini hazırlayan biziz. Bakın, söyleyecek çok sözümüz var.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Faruk Bey...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Ama Allah var, bir tek işiniz var, onu çok iyi yapıyorsunuz. Eliniz bu halk düşmanı kanlı yasaları geçirirken hiç titremiyor ama kamu gücüyle, propaganda makineleriyle, milletin parasıyla, canhıraş içinde katliam yasasını çıkarmanıza da bu halk izin vermeyecek, size oy verenler izin vermeyecek.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Evet, hemen öndeki milletvekilimiz, buyurun.

(Gürültüler)

KAMURAN TANHAN (Mardin) – Başkanım, süreyi baştan isteyeceğim çünkü...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Yeni bastım arkadaşım ya!

KAMURAN TANHAN (Mardin) – Tamam.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Vekilim, yeni bastım yani dört saniye... Bir daha açıp kapatıyorum.

Buyurun.

KAMURAN TANHAN (Mardin) – Başkanım, şöyle bir durum oluyor...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hayır, hayır; yeni bastım, onun için söylüyorum.

KAMURAN TANHAN (Mardin) – Ben anlatayım yani şimdi atarlanmanın bir şeyi yok.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

KAMURAN TANHAN (Mardin) – Siz dediniz ki: “Geri çekelim.” Tamam dedik onun üzerine. Ben konuşacağımı bilsem elbette ki sözümü kurarım.

Şimdi, bu konuyla ilgili açıkçası, Türkiye Barolar Birliğinin, Ankara Barosunun ve Türk Veteriner Hekimleri Birliği ve Veteriner Hekimler Derneği 2024 yılı Mart ayında konferans tarzında bir çalıştay yaptılar ve bunu da kamuoyuyla paylaştılar. Komisyon üyelerinin bu rapora bakmasını öneriyoruz

çünkü gerçekten bu konuda bilimsel veriler ve sağlıklı önermeler sunuyorlar. Nedir buna ilişkin önermeleri? 5199 sayılı Kanun ve Uygulama Yönetmeliğinin yirmi yıldır uygulanmaması sonucu ortaya çıkan ve özellikle son iki yıldır tartışılmalı sorunlar etik ve kültürel değerlere uygun, bilimsel veriler öncelenerek akılcı bir biçimde çözümlenmelidir.” deniliyor, sorunları da tespit ediyor; nedir bu sorunlar?

1) Konunun odağındaki sokak hayvanları popülasyonunun nasıl kontrole alınacağını sorusu yer almaktadır; öncelikli konu bu. Popülasyonun kaynağı ithalatın, üretimin, satışın serbest ve kontrolsüz olması.

2) Sahiplendiği veya satın aldığı hayvanları terk eden kişilere yönelik caydırıcı cezaların öngörülmemesi.

3) Yerel yönetimlerin sokakta veya bakımevlerinde bulunan hayvanlara yönelik etkin kısırlaştırma yapmaması.

4) Kırsal kesimlerde bakanlık veya yerel yönetimlerce kurulması gereken kısırlaştırma merkezlerinin kurulmaması, korunmaması.

5) Özellikle apartman hayatında yaşayan bireylerin hayvan sahiplenmeye çekinmesine neden olan ve üzerinde müzakere edilmemiş matbu nitelikteki yönetim planlarının evcil hayvan sahiplenmeye engel olması.

Buna ilişkin yapılması gerekenleri de söylüyor, ne diyor? Kısırlaştırma yöntemlerinin etkin ve eş zamanlı bir biçimde uygulanması gerektiğini söylüyor. Tarım ve Orman Bakanlığı ve yerel yönetimler nezdinde sokak hayvanlarına bakımevlerinde özel ve ayrı birimler oluşturulması, taşra teşkilatının kurulması, yeterli sayıda uzman ve veteriner hekimlerden oluşan kadrolarla çalışmaların yürütülmesini söylüyor. Mevcut yasada zorunluluk olmamasına rağmen geçici bakımevlerini kurmamış olan yerel yönetimlerin ivedilikle bakımevi açıp kısırlaştırma faaliyetine başlamasını istiyor. Bu zorunluluğunu yerine getirmeyenlere uygulanacak yaptırımların yasaya eklenmesini talep ediyor. Türkiye’de bulunan belde belediyeleri dâhil 1.403 tanesinin yalnızca 255’inin bünyesinde bakımevi bulunmaktadır. Dolayısıyla tablonun ne kadar vahim olduğu ortada.

Yerel yönetimlere yeterli mali destek sağlanması gerektiğini söylüyor. 5199 sayılı Kanun’la belirlenen bütçelerin sokak hayvanları için ayrılıp ayrılmadığının denetlenmesi gerektiğini söylüyor. Özellikle nüfusu 25 binin altında olan beldelerde geçici sahra hastanesi modelini öneriyor. Nüfusu 25 bin ve üzeri olan belediyelerde hayvan hastanesi ve birden fazla kısırlaştırma merkezi veya semt bakımevlerinin kurulmasını öneriyor. Veterinerlik fakültesi, özel hayvan hastaneleri ve veterinerlik klinikleri ile belediye, bakanlık ve veteriner odaları olarak anlaşmalar imzalanarak kısırlaştırma faaliyetinin eş güdümlü olarak yürütülmesini öneriyor. Kısırlaştırılıp aşılana ve çiplenen köpeklerin alındığı bölgeye bırakılmasını öneriyor. Yakalanmanın hayvana zarar vermeden ve daha etkin bir şekilde gerçekleşmesi için kısırlaştırma çalışmasının gönüllülerle iş birliği hâlinde yürütülmesinin gerektiğini söylüyor. Gönüllülerle çalışmanın, köpeklerin sağlık durumlarının kontrol altında tutulması, düzenli olarak beslenmeleri ve takipleri açısından önemli olduğunu söylüyor.

Komisyon bu konuda herhangi bir veri almış mı, herhangi bir bilimsel kaynağı veya Komisyona bu konuda referans olabilecek herhangi bir atıf var mı? Hiçbir şey yok. Dolayısıyla aslında, kabul edin, bu yasa teklifini iyi bir şekilde hazırlamadınız ve yapmanız gereken tek bir şey var; bu yasa teklifini geri çekip kamuoyunda oluşan bu ayrışmanın önüne geçmek. Bu belki 17 maddedir -arkadaşlarım çok ifade etti- ama eğer bu 500 madde de olsaydı ve kamuoyu bu maddeler üzerinde bir uzlaşma sahibi olsaydı biz bunu bir iki saate geçirirdik ama görülüyor ki kamuoyu gerçekten buna karşı bir direnç gösteriyor ve bu katliam yasasını kabul etmeyeceğini toplum nezdinde de en azından ifade ediyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim

Son söz Sayın Suiçmez’in.

Buyurun.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sayın Başkan, bu saatte ve bu koşullarda -saat şimdi 03.35 galiba- yürütülen bu çalışmanın insan haklarına aykırı olduğunu ifade ediyorum; işkence, baskı altında, kötü muamele altında hâlâ bu çalışmaları yürütüyor olmanızı kınıyorum. Yasama organını bu kadar hişsizleştiren, milletvekillerini bu kadar hişsizleştiren, itibarsızlaştıran tavrınızı da açıkça kınıyorum.

Şimdi, Sayın Başkan, madde 7; 5199 sayılı Kanun’daki il hayvanları koruma kurulunun görevleri yeniden düzenleniyor; çok iyi biliyoruz bunu. Şimdi, önerilen değişiklikle, sahipsiz hayvanların korunmasına yönelik yürütülen çalışmaların yanı sıra insan, hayvan ve çevre sağlığını korumaya yönelik olarak sahipsiz hayvanlardan kaynaklı sorunları belirlemek ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri üretmek, il hayvan koruma kurulunun görevleri arasında sayılmaktadır. Yani Nasrettin Hoca’nın “Kedi buysa ciğer nerede, ciğer buysa kedi nerede?” şeyi gibi bir şey. Şimdi, sanki bunu yerine getirmişler gibi bir de buna ek görev vermişsiniz; sahipsiz hayvanların korunmasına yönelik yürütülen çalışmalara, yirmi yıldır yapılamayan şeylere ek ilave bir görev vermişsiniz.

Şimdi, Sayın Başkan, bu yasanın omurgası kaydı; verilen önergelerle, yapılan değişikliklerle de yapmak istedikleriniz ile geline nokta farklı. Dolayısıyla bu artık açıkça bir katliam yasasıdır, kaos yasasıdır, kamu vicdanına aykırıdır, kamu yararına da aykırıdır. Kısırlaştırmadan öldürmeye nasıl geldiğinizi ben anlamıyorum; siz anlıyorsanız açıklayın. Hatta bir ara “Bu, hayvan hakları kanununa bu dönüşmeli.” diye konuşulurken oradan dönüp hayvanları katliam kanununa nasıl dönüştürdünüz bunu ben anlamıyorum, anlıyorsanız siz anlatın. Dolayısıyla bu omurgası kaymış yasadan gerçekten milletin sorunlarına çözüm üretecek bir sonuç çıkarmamız mümkün değil. O nedenle bu yasaı tümüyle geriye çekin ve bundan sonra oturup aklselim bir şekilde, kanun yapmanın tekniğine uygun, amacına uygun birlikte gerçekten güzel bir kanun hazırlayalım. Ancak eğer azmettiyseniz, bunu bu şekilde, “Niteliksiz bir yasa çıkaracağız.” da diretiyorsanız ki zaten, gerçekten niteliksiz kanun yapma konusunda uzman hâle geldiniz çünkü her yaptığımız yasa Anayasa Mahkemesinden geriye dönüyor. Bundan da nasıl bir utanma duymuyorsunuz, böyle bir yasama organı olabilir mi ki her yapılan yasa sanki pinpon, hop, vurdun geri dönüyor Anayasa Mahkemesinden? Bundan vazgeçelim; Meclisin itibarını birlikte koruyalım. Meclisin itibarı “yüce Meclis, yüce Meclis” demekle olmaz; eğer biz bu şekilde yasa çıkarırsak Meclisin yüceliği de kalmaz, çıkarılan yasanın da bir amacı kalmaz. Gelin, bu işe son verelim, bu tiyatroya son verelim, doğru dürüst bir yasa yapmak üzere birlikte çalışalım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şu anda maddeyle ilgili ikisi aynı mahiyette olmak üzere 3 adet önerge vardır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sonrasında ne yapılacağıyla ilgili ne zaman bilgi vereceksiniz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Önergeleri okutup işleme alacağım.

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Nejla Demir

Ferit Şenyaşar

Ağrı

Şanlıurfa

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Ömer Fethi Gürer

Bekir Başevirgen

Orhan Sarıbal

Niğde

Manisa

Bursa

Barış Karadeniz

İlhami Özcan Aygün

Sinop

Tekirdağ

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Söz konusu yasa teklifinin 7'nci maddesinde sahipsiz hayvanlardan kaynaklı sorunlardan bahsedilmektedir. “Sahipsiz hayvan” ifadesi son derece sorunlu bir ifadedir; sokakta yaşayan hayvanların, özellikle de kedi ve köpeklerin insan toplumuyla kurageldiği binlerce yıllık ilişki yok sayılmaktadır. Söz konusu kedi ve köpekler binlerce yıldır zaten sahipsiz ve sokaklarda, yerleşim yerlerinin yakınlarında yaşamaktadırlar. Bir hayvanın yerleşim yeri sınırlarının içerisinde yaşama koşulunun onun bir insan tarafından sahiplenilmesi zorunluluğu olması binlerce yıllık yaşam ortaklığının ortadan kaldırılması anlamına gelmektedir.

Öte yandan, yine aynı maddede önerilen hayvanları koruma kurulu yetki ve görev tanımlamalarındaki değişiklik önerisine göre mevcut 5199 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesinin (b) fıkrasında yer alan “Bakanlığın olumlu görüşünü alarak hayvanların korunması amacıyla her türlü önlemi almak,” ifadesinde “hayvanların korunması amacıyla” kısmı kaldırılıp “Bakanlığın olumlu görüşünü alarak insan, hayvan ve çevre sağlığına ilişkin her türlü önlemi almak,” şeklinde değiştirilmek istenmektedir. Söz konusu kanun teklifinde sokakta yaşayan hayvanların insan sağlığına yönelik büyük bir tehdit oluşturduğu varsayılsa da bu iddia gerçek değildir. Sokakta yaşayan hayvanların insan sağlığına yönelik ciddi tehditler oluşturduğu varsayımıyla hayvanların yaşam haklarının ortadan kaldırılması ve insan sağlığına ilişkin önlemlerin alınması kısmının son derece belirsiz olması nedeniyle teklifin 7'nci maddesinin çıkarılması gerekmektedir.

Yine, aynı maddede, mevcut 5199 sayılı Kanun'da yer alan ve yaşam alanlarında sokak hayvanlarının yaşamlarını sürdürmelerine yardımcı olmayı üstlenen gönüllü kişilerin görev, sorumluluk ve niteliklerini tanımlayan 18'inci maddesinin yürürlükten kaldırılmak istendiği görülmektedir. Sokakta yaşayan hayvanların ve mahalle sakinlerinin aynı anda birçok yaşamsal ihtiyaçlarını gözeten, insan ile doğanın uyumlu birlikteliği için gönüllü olarak çalışan, bu alanda deneyimli insanların devre dışı bırakılması büyük problemler doğuracaktır. Bu yüzden söz konusu maddenin yasa teklifinden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – 2'nci önerenin gerekçesi için buyurun Sayın Sarıbal.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Teşekkür ederim Başkan.

Bu maddenin de tasarıdan çıkarılmasını talep ediyoruz. Gerekçelerimizde il koruma kurulunun yine bu sorumluluğunu yerine getiremeyeceğini çok açık bir şekilde görüyoruz; bir, beş, on yıllık planlamaların yapılması ve sorunların bütüncül olarak çözülmesinde bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da katkı koymayacağını düşünüyoruz çünkü yapısıyla ilgili bir sorun olduğu ortada.

İkincisi de gönüllülerin kaldırılması. Hangi yasa olursa olsun, önemli bir sorumluluğu üstlenmiş olan gönüllülerin kaldırılmasını ve ilgili maddenin, 18'inci maddesinin lağvedilmesini doğru bulmuyoruz. Dolayısıyla 7'nci maddenin tasarıdan çıkarılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkür ederim.

Aynı mahiyetteki 2 önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler reddedilmiştir.

3'üncü önergeyi okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinde yer alan “değiştirilmiş ve (f) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.” ibaresinin “değiştirilmiştir.” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Turan Yaldır

Aksaray

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun Sayın Yaldır.

TURAN YALDIR (Aksaray) – Sayın Başkan, teklifte (f) bendi yürürlükten kaldırılmaktadır. Bu değişiklikle amaçlanan, hayvan haklarına gönüllü katılımın engellenmesi ve hayvan haklarına ilişkin toplumsal bilincin ortadan kaldırılmasıdır. Bu değişiklik, yerel hayvan koruma gönüllülerinin katılımını ve etkisini de azaltacaktır. Yerel gönüllülerin müracaatlarının değerlendirilmemesi, gönüllülerin sahadaki bilgi ve deneyimlerinin göz ardı edilmesine yol açacaktır. Bu durum, yerel düzeyde hayvan koruma çalışmalarının etkinliğini düşürecektir. Gönüllülerin ve yerel toplumun karar süreçlerine dâhil edilmemesi, hayvan koruma çabalarına olan toplumsal desteği azaltacaktır. Hayvan hakları savunuculuğu, genellikle toplumsal katılım ve gönüllülük temelinde ilerler ve bu değişiklik, bu temelleri zayıflatacaktır. Önergeyle, hayvan koruma gönüllüleri uygulaması mevcut hâliyle korunacaktır.

Bu sebeplerden kanun metninin önergemiz doğrultusunda değiştirilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, yarın saat on ikide bu toplantı salonunda toplanmak üzere toplantıyı sonlandırıyorum; hayırlı akşamlar.

Kapanma Saati: 03.46